

NOTA

---

van:	het secretariaat
aan:	de Conventie
Betreft:	Deel II van het constitutioneel verdrag
	- Verslag van de groep deskundigen die door de juridische diensten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie zijn aangewezen

---

1. Voor de leden van de Conventie gaat hierbij het verslag van de groep deskundigen die door de Juridische diensten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie zijn aangewezen om de technische aanpassing uit te voeren van de in deel II van het constitutioneel verdrag op te nemen bepalingen van het VEG en het VEU.

Het betreft een louter technische operatie die ten doel heeft de politieke discussie te vergemakkelijken, maar niet vooruitloopt op, noch voorwaarden oplegt aan, de besluiten van de Conventie.

2. Overeenkomstig het haar op 29 januari 2003 verleende mandaat (CONV 529/03) heeft de groep deskundigen met name:
  - in de bepalingen van deel II de wijzigingen aangebracht die in essentie voortvloeien uit de conclusies van de werkgroep vereenvoudiging van procedures en instrumenten;
  - aangegeven wat er gebeurt met de verschillende bepalingen van het VEG en het VEU in het licht van het voorontwerp voor een constitutioneel verdrag conform het in oktober 2002 gepresenteerde overzicht (CONV 369/02) en aldus de twee verdragen samengevoegd en de bepalingen herordend;

- vanuit technisch oogpunt de formulering van de verschillende rechtsgrondslagen geharmoniseerd;
- enkele artikelen geschrapt, als uitvloeisel van de besprekingen van de Conventie of omdat zij achterhaald zijn.

De groep heeft het Praesidium tevens voorstellen voor verdere technische vereenvoudigingen voorgelegd alsmede verscheidene wenselijk geachte samenvoegingen in het tweede deel, overeenkomstig het verzoek daartoe in het mandaat. Conform dit mandaat heeft de groep zich beperkt tot puur technische wijzigingen, zonder andere wijzigingen aan te brengen, met name wat betreft de besluitvormingsprocedures waarover binnen de Conventie geen consensus bestaat of waarover het Praesidium en de Conventie nog geen besluit hebben genomen.

3. De ontwerp-tekst van deel II die door de groep deskundigen is opgesteld op basis van het voorontwerp van constitutioneel verdrag van 28 oktober 2002 gaat hierbij als Volumen I. Dit volumen bevat in bijlage I de terminologische en typografische conventies en in bijlage II, een aantal voorstellen en opmerkingen van de groep deskundigen die nuttig zullen zijn bij de voortzetting van de besprekingen over deel II.

Het onderhavige document behelst tevens een Volumen II, dat ook door de groep deskundigen is opgesteld en, bij wijze van illustratie, de wijzigingen bevat die zijn aangebracht in de huidige bepalingen van het VEG en het VEU voor de samenvoeging en de herstructurering daarvan in deel II, zodat de Conventieleden deze wijzigingen gemakkelijker kunnen identificeren.

Geen van beide volumina bevat het hoofdstuk betreffende het economisch en monetair beleid (titel VII VEG). Vanwege de technische aard acht de groep nadere bestudering noodzakelijk. Een addendum betreffende deze titel zal zo spoedig mogelijk onder de Conventieleden worden verspreid.

4. Dit door de groep deskundigen verrichte technische werk heeft ten doel een basisdocument te bieden ter vergemakkelijking van de bespreking in het Praesidium en de Conventie over de aspecten van deel II waarover een inhoudelijk besluit moet worden genomen. Het betreft met name:

- a) het toepassingsgebied van de wetgevingsprocedure en de eventuele uitzonderingen op deze procedure;
- b) het toepassingsgebied van de regel betreffende de stemming met gekwalificeerde meerderheid en de uitzonderingen op deze regel;
- c) de wijzigingen die noodzakelijk zijn naar aanleiding van de besprekingen van de Conventie en de bestudering van de artikelen over de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, het externe optreden en defensie, alsook over de begroting;
- d) verdeling van de bepalingen inzake de instellingen over deel I en deel II die pas kan plaatsvinden nadat in de Conventie over de instellingen is gedebatteerd;
- e) voorstellen van de groep deskundigen die verder gaan dan de technische aanpassing, overeenkomstig het daartoe aan haar gerichte verzoek. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar de plaats die moet worden gegeven aan de door de groep deskundigen genoemde horizontale en algemene bepalingen.

5. Het Praesidium zal de Conventie voorstellen betreffende al deze vraagstukken voorleggen.

Tekst die op 13 maart 2003

aan het Praesidium is voorgelegd

door de groep deskundigen die door de Juridische diensten zijn aangewezen

Voor het Europees Parlement:

- Christian PENNERA
- Kieran BRADLEY

Voor de Raad

- Thérèse BLANCHET
- Emer FINNEGAN

Voor de Commissie

- Alain VAN SOLINGE
- Paolo STANCANELLI

VOLUMEN I

VOORONTWERP VAN CONSTITUTIONEEL VERDRAG

Tweede deel

Het beleid en de uitvoering van het optreden van de Unie

* * *

***Tekst van de bepalingen van het VEG en het VEU, welke de structuur volgt van
het voorontwerp van constitutioneel verdrag van 28 oktober 2002
(CONV 369/02)***

De bepalingen die niet in het tweede deel van het ontwerp van constitutioneel verdrag voorkomen en die, na bespreking door de Conventie, in deel I of in deel III (algemene en slotbepalingen) zullen staan, zijn pro memorie in een bijgevoegd addendum opgenomen.

INHOUD

TWEEDE DEEL

HET BELEID EN DE UITVOERING VAN HET OPTREDEN VAN DE UNIE

Blz.

[GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN] (<i>nieuwe benaming</i>)	9
[NON-DISCRIMINATIE EN BURGERSCHAP] (<i>nieuwe benaming</i>)	11
A. INTERN BELEID EN OPTREDEN	14
A1. INTERNE MARKT	14
I. Het vrije verkeer van personen en diensten	16
1. Werknemers	16
2. Vrijheid van vestiging	18
3. Vrijheid van dienstverrichting	21
4. ~~Visa, asiel en immigratie en andere beleidsterreinen die verband houden met het vrije verkeer van personen~~ (<i>verplaatst naar A4 "Ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid"</i>)	
II. Het vrije verkeer van goederen	23
1. Douane-unie	23
<u>[1 bis Douanesamenwerking]</u> (<i>nieuwe benaming</i>)	25
2. Verbod op kwantitatieve beperkingen	25
III. Kapitaal en betalingen	26
<u>[III.bis Bepalingen betreffende belastingen]</u> (<i>nieuwe benaming</i>)	28
IV. Onderlinge aanpassing van de wetgevingen	29

A2. ECONOMISCH EN MONETAIR BELEID	32
A3. BELEID OP ANDERE SPECIFIEKE GEBIEDEN	33
I. Regels betreffende de mededinging	33
II. Sociale politiek	38
III. Economische en sociale samenhang	45
IV. Landbouw en visserij	47
V. Milieu	51
VI. Consumentenbescherming	53
VII. Vervoer	54
VIII. Trans-Europese netwerken	58
IX. Onderzoek en technologische ontwikkeling	59
A4. ~~INTERNE VEILIGHEID~~ RUIMTE VAN VRIJHEID, VEILIGHEID EN RECHTVAARDIGHEID	63
Visa, asiel, immigratie en andere beleidsterreinen die verband houden met het vrije verkeer van personen (<i>overgenomen van punt A1.I.4 hierboven</i>)	63
Bepalingen inzake politie en justitie samenwerking in strafzaken	68
A5. GEBIEDEN WAAROP DE UNIE KAN BESLUITEN ONDERSTEUNEND OP TE TREDEN	76
I. Werkgelegenheid	76
II. Volksgezondheid	78
III. Industrie	80
IV. Cultuur	81
V. Onderwijs, beroepsopleiding, jeugd	82

B. EXTERN OPTREDEN	84
I. Handelspolitiek	84
II. Ontwikkelingssamenwerking	87
[II bis <u>Economische, financiële en technische samenwerking met derde landen</u> (<i>nieuwe benaming</i>)	88
III. Externe aspecten van beleidsvormen die door de hoofdstukken A1 tot en met A4 worden bestreken	89
IV. Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	89
1. Buitenlands beleid	89
2. Crisisbeheersing	89
V. De sluiting van internationale overeenkomsten	98
[V bis <u>Overige bepalingen</u>] (<i>nieuwe benaming</i>)	101
C. DEFENSIE	103
D. DE WERKING VAN DE UNIE	103
Institutionele procedurele bepalingen; en budgettaire bepalingen	103
[Andere bepalingen] (<i>nieuwe benaming</i>)	154
* * *	
BEPALINGEN VAN HET EG-VERDRAG EN HET EU-VERDRAG DIE NIET IN DEEL II VAN DE ONTWERP-GRONDWET WORDEN OPGENOMEN	150
Bepalingen overgenomen uit het EG-Verdrag	151
Bepalingen overgenomen uit het EU-Verdrag	162
BIJLAGE I: TERMINOLOGISCHE EN TYPOGRAFISCHE AFSPRAKEN	170
BIJLAGE II: OPMERKINGEN EN VOORSTELLEN	174

*   *

*

TWEEDE DEEL:

HET BELEID EN DE UITVOERING VAN HET OPTREDEN VAN DE UNIE

[GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN]¹

Bepaling 1 (ex artikel 3)

1. [...] ²

~~2.~~ Bij elk **in dit deel** bedoeld optreden streeft de **Unie** ernaar de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen. ³

Bepaling 2 (ex artikel 6) ⁴

De eisen inzake milieubescherming moeten worden geïntegreerd in de omschrijving en uitvoering van het beleid en het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, als bedoeld in ~~artikel 3~~ **dit deel**, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.

---

¹ In het voorontwerp van een structuur van het constitutioneel verdrag van 28 oktober 2002 (CONV 369/02) wordt van sommige bepalingen de plaats niet vermeld waar ze moeten komen te staan; deze zijn derhalve op verschillende plaatsen van de tekst opgevoerd met een voorlopige kop, in afwachting van nadere indicaties van de Conventie. Voorts zijn alle koppen van de (bestaande of voorgestelde) tussentitels en -afdelingen tussen vierkante haken geplaatst in afwachting van een nader uitgewerkte structuur.

² Dit lid staat in het addendum bij dit document.

³ Dit lid, dat horizontaal op alle beleidsgebieden van toepassing is, zou met artikel 6 (milieu), of zelfs met de overige her en der in de hoofdstukken voorkomende soortgelijke bepalingen in één artikel kunnen worden samengevoegd, bijvoorbeeld met als kop "gemeenschappelijke bepalingen". Voorts valt op te merken dat de zinsnede "dit deel" de werkingssfeer van dit (deze) "horizontale" lid (leden) zou uitbreiden, voorzover hierdoor terreinen zouden worden bestreken die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

⁴ Dit artikel, dat horizontaal op alle beleidsgebieden van toepassing is, zou in één artikel kunnen worden samengevoegd met andere soortgelijke artikelen (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2). Zelfde opmerking als in genoemde voetnoot over het gebruik van de zinsnede "dit deel".

Bepaling 3 (ex artikel 16)

Onverminderd de [artikelen 73, 86 en 87] en gezien de plaats die de diensten van algemeen economisch belang in de [gemeenschappelijke waarden] ¹ van de Unie innemen, alsook de rol die zij vervullen bij het bevorderen van **haar** sociale en territoriale samenhang, dragen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten er, in het kader van hun onderscheiden bevoegdheden en binnen het toepassingsgebied van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** zorg voor dat deze diensten functioneren op basis van beginselen en voorwaarden die hen in staat stellen hun taken te vervullen.

Bepaling 4 (ex artikel 295)

~~Dit Verdrag~~ **De Grondwet** laat de regeling van het eigendomsrecht in de lidstaten onverlet.

Bepaling 5 (ex artikel 296) ²

1. ~~De bepalingen van dit Verdrag~~ **De Grondwet** ~~vormen vormt~~ geen beletsel voor de volgende regels:

- a) geen enkele lidstaat is gehouden inlichtingen te verstrekken waarvan de verbreiding naar zijn mening strijdig zou zijn met de wezenlijke belangen van zijn veiligheid;
- b) elke lidstaat kan de ~~maatregelen nemen~~ **regelingen vaststellen** die hij noodzakelijk acht voor de bescherming van de wezenlijke belangen van zijn veiligheid en die betrekking hebben op de productie van of de handel in wapenen, munitie en oorlogsmateriaal; die ~~maatregelen~~ **regelingen** mogen de mededingingsverhoudingen op de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt niet wijzigen voor producten die niet bestemd zijn voor specifiek militaire doeleinden.

2. De Raad kan **op voorstel van de Commissie** met eenparigheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie~~ wijzigingen aanbrengen in de lijst van de producten waarop de bepalingen van lid 1, b), van toepassing zijn, die hij op 15 april 1958 heeft vastgesteld.

---

¹ Men kan zich afvragen wat dit begrip "gemeenschappelijke waarden" inhoudt, terwijl het begrip "waarden" wordt omschreven in het ontwerp-artikel "waarden van de Unie" van deel I (artikel 2 CONV 528/03), en verwijst naar waarden zoals de rechten van de mens. Voorgesteld wordt, te zoeken naar een andere term.

² Dit artikel zou door de Conventie kunnen worden bestudeerd in het kader van de vraagstukken in verband met de gemeenschappelijke defensie.

[NON-DISCRIMINATIE EN BURGERSCHAP] ¹

Bepaling 6 (ex artikel 12)

~~Binnen de werkingssfeer van dit Verdrag en onverminderd de bijzondere bepalingen, daarin gesteld, is elke discriminatie op grond van nationaliteit verboden.~~

Het Europees Parlement en de Raad kan kunnen volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251** ~~regelingen treffen~~ **maatregelen vaststellen** met het oog op het verbod van ~~bedoelde~~ discriminatie **op grond van nationaliteit, als bedoeld in [artikel (...)]** ².

Bepaling 7 (ex artikel Artikel 13)

1. Onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, kan de Raad, binnen de grenzen van de door ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** aan de ~~Gemeenschap Unie~~ verleende bevoegdheden, ~~met eenparigheid van stemmen~~, op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~, **met eenparigheid van stemmen** passende maatregelen **vaststellen** om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid te bestrijden. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

2. ~~Wanneer de Raad communautaire~~ Stimuleringsmaatregelen **van de Unie**, harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten uitgezonderd, ~~vaststelt~~ ter ondersteuning van de maatregelen die de lidstaten nemen om bij te dragen tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen ~~neemt hij worden~~, in afwijking van lid 1, ~~een besluit vastgesteld door het Europees Parlement en de Raad~~ volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251**.

Bepaling 8 (ex artikel 18)

~~1. Iedere burger van de Unie heeft het recht vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven, onder voorbehoud van de beperkingen en voorwaarden die bij dit Verdrag en de bepalingen ter uitvoering daarvan zijn vastgesteld.~~ ³

---

¹ Voorstel voor nieuwe kop die niet voorkomt in de structuur van 28 oktober 2002 van het voorontwerp van het constitutioneel verdrag (CONV 369/02).

² Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "Verbod van discriminatie op grond van nationaliteit" van deel I (artikel 6 CONV 528/03).

³ Artikel 18, lid 1, wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, eerste streepje, CONV 528/03).

2. Indien een optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** noodzakelijk blijkt om ~~deze de in~~ **[artikel (...)]** ¹ **bedoelde doelstelling van het recht van vrij verkeer en vrij verblijf voor elke burger van de Unie** te verwezenlijken en ~~dit Verdrag de Grondwet~~ niet in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, ~~kan kunnen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure~~ **bepalingen vaststellen maatregelen vaststellen** die de uitoefening van ~~de in lid 1 bedoelde rechten~~ **dit recht** vergemakkelijken. ~~Hij neemt een besluit volgens de procedure van artikel 251.~~

3. [Lid 2] is niet van toepassing op de ~~bepalingen~~ **maatregelen** inzake paspoorten, identiteitskaarten, verblijfstitels of andere daarmee gelijkgestelde documenten, noch op de bepalingen inzake sociale zekerheid of sociale bescherming ².

Bepaling 9 (ex artikel 19) ³

~~1. Iedere burger van de Unie die verblijf houdt in een lidstaat waarvan hij geen onderdaan is, bezit het actief en passief kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die staat. Dit recht~~ ⁴ ~~wordt uitgeoefend onder voorbehoud van de door de Raad met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement vastgestelde~~ **Op voorstel van de Commissie stelt de Raad met eenparigheid van stemmen de maatregelen vast houdende de nadere regelingen betreffende de uitoefening van het in [artikel (...)]** ⁵ **bedoelde actief en passief kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen voor elke burger van de Unie in de lidstaat waar hij verblijft. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement. Deze nadere regelingen kunnen voorzien in afwijkingen wanneer zulks gerechtvaardigd wordt door bijzondere problemen in een lidstaat.**

¹ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, eerste streepje, CONV 528/03).

² Voorgesteld wordt, te verduidelijken of dit lid ertoe strekt elke bevoegdheid op de genoemde gebieden krachtens dit artikel uit te sluiten, dan wel of het de bedoeling was medebeslissing of alleen stemming met gekwalificeerde meerderheid door de Raad uit te sluiten. In het tweede geval zou de Conventie moeten nagaan of het dienstig is een specifieke rechtsgrondslag voor de in lid 3 bedoelde maatregelen op te nemen.

³ Voorgesteld wordt, de beide leden, die praktisch identiek zijn, samen te voegen, mits er een oplossing wordt gevonden voor het probleem van de verwijzing naar artikel 190, lid 4 (zie de voetnoot bij artikel 19, lid 2).

⁴ De eerste zin van de leden 1 en 2 van artikel 19 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03).

⁵ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03).

2. Onverminderd artikel 190, lid 4,¹ en de ~~bepalingen~~ **maatregelen** ter uitvoering daarvan heeft iedere burger van de Unie die verblijft houdt in een lidstaat waarvan hij geen onderdaan is, het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die staat. Dit recht wordt uitgeoefend onder voorbehoud van de door de Raad met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement vastgestelde nadere regelingen **stelt de Raad op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen de maatregelen vast houdende de nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het in [artikel (...)²] bedoelde actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement voor elke burger van de Unie in de lidstaat waar hij verblijft. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement. Deze nadere regelingen kunnen voorzien in afwijkingen wanneer zulks gerechtvaardigd wordt door bijzondere problemen in een lidstaat.**

Bepaling 10 (ex artikel 20)³

~~Iedere burger van de Unie geniet op het grondgebied van derde landen waar de lidstaat waarvan hij onderdaan is, niet vertegenwoordigd is, de bescherming van de diplomatieke en consulaire instanties van iedere andere lidstaat, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die lidstaat. De lidstaten stellen onderling de nodige regels vast en beginnen de internationale onderhandelingen die met het oog op deze de diplomatieke en consulaire bescherming van de burgers van de Unie in derde landen, als bedoeld in artikel (...)⁴, vereist zijn.~~

Bepaling 11 (ex artikel 21)⁵

~~Iedere burger van de Unie heeft het recht een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten overeenkomstig artikel 194.~~

~~Iedere burger van de Unie kan zich wenden tot de overeenkomstig artikel 195 ingestelde ombudsman.~~

-
- ¹ De verwijzing naar artikel 190 (eenvormige verkiezingsprocedure voor de leden van het Europees Parlement, die in deel I zal worden ondergebracht) had betrekking op het recht (actief en passief kiesrecht bij Europese verkiezingen) en niet op de (hier vastgestelde) procedure voor de vaststelling van de bepalingen voor de uitoefening van dat recht. Het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03) verwijst echter niet meer naar artikel 190. Handhaving op deze plaats van de verwijzing naar artikel 190, uitsluitend omwille van de procedure, zou bijgevolg de strekking van deze verwijzing veranderen, tenzij er een aparte zin van wordt gemaakt waarin wordt gepreciseerd dat zij uitsluitend het actief en passief kiesrecht betreft.
- ² Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03).
- ³ De eerste zin van artikel 20 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, derde streepje, CONV 528/03). Om gevolg te geven aan deze bepaling hebben de lidstaten in de Raad met elkaar onderhandeld en hebben zij een internationale overeenkomst gesloten. De Conventie zou kunnen onderzoeken of het passend zou zijn verandering te brengen in de procedure volgens welke de bepalingen waarin dit artikel voorziet, moeten worden vastgesteld, en zou met name de mogelijkheid kunnen verkennen om geen gebruik meer te hoeven maken van overeenkomsten (zie het eindverslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 5).
- ⁴ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, derde streepje, CONV 528/03).
- ⁵ De eerste zin van de alinea's, die niet operationeel zijn en enkel een verwijzing naar de artikelen 194 en 195 behelzen, moeten worden geschrapt, aangezien het recht waarin ze voorzien reeds wordt vastgesteld bij het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, laatste streepje, CONV 528/03).

De talen waarin iedere burger van de Unie **krachtens [artikel (...)]** ~~de in dit artikel of in artikel 7 genoemde instellingen of organen kan aanschrijven in een van de in artikel 314 genoemde talen en ook in die taal antwoord kan krijgen, zijn die welke worden genoemd in artikel 314. De in dit artikel bedoelde instellingen en organen zijn die welke worden genoemd in [artikel ...], evenals de ombudsman~~ ².

Bepaling 12 (ex artikel 22)

De Commissie brengt om de drie jaar aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité verslag uit over de toepassing van de bepalingen van **[artikel (...)]** ³ en van [dit deel] van het Verdrag. In dat verslag wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de Unie.

Op basis van dat verslag en onverminderd de overige bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, kan de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ met eenparigheid van stemmen ~~bepalingen~~ **maatregelen** ter aanvulling van de in ~~dit deel~~ **[artikel (...)]** ⁴ vastgelegde rechten vaststellen, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

A. INTERN BELEID EN OPTREDEN ⁵

A1. INTERNE MARKT

Bepaling 13 (ex artikel 14) ⁶

1. ~~De Gemeenschap stelt~~ **Unie stelt** de maatregelen vast die ertoe bestemd zijn de interne markt geleidelijk tot stand te brengen ~~in de loop van een periode die eindigt op 31 december 1992~~ ⁷ overeenkomstig ~~de bepalingen van~~ het onderhavige artikel ~~en van~~, de [artikelen 15 en 26], [artikel 47, lid 2], en de [artikelen 49, 80, 93 en 95], onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

¹ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, laatste streepje, CONV 528/03).

² Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel van deel I die de lijst van de instellingen en de twee raadgevende organen (het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's) zal bevatten.

³ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, CONV 528/03).

⁴ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, CONV 528/03).

⁵ In de structuur van het voorontwerp van het constitutioneel verdrag (CONV 369/02) was geen specifieke plaats voorbestemd voor bepalingen betreffende bepaalde gebieden als energie, ruimte, humanitaire hulp, bescherming tegen rampen en sport, waarin inmiddels is voorzien in de ontwerp-artikelen over de bevoegdheden van de Unie (CONV 528/03). De Conventie zal dus moeten laten weten of en waar zij deze bepalingen in het Verdrag opgenomen wil zien.

⁶ Voorgesteld wordt, de artikelen 14 en 15 op te nemen in het hoofdstuk "interne markt".

⁷ De verwijzing naar de termijn is niet meer relevant. Voorgesteld wordt deze te schrappen.

2. De interne markt omvat een ruimte zonder binnengrenzen waarin het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal is gewaarborgd volgens de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

3. Op voorstel van de Commissie stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de **maatregelen vast houdende de** noodzakelijke beleidslijnen en voorwaarden om een evenwichtige vooruitgang in het geheel der betrokken sectoren te garanderen ¹.

Bepaling 14 (ex artikel 15) ²

Bij het formuleren van haar voorstellen met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 14] houdt de Commissie rekening met de inspanning die bepaalde volkshuishoudingen met verschillen in ontwikkeling zich moeten getroosten ~~gedurende het tijdvak van instelling van~~ **voor** de interne markt, en kan zij passende ~~bepalingen~~ **maatregelen** voorstellen.

Indien deze ~~bepalingen~~ **maatregelen** de vorm van afwijkingen aannemen, dienen zij van tijdelijke aard te zijn en de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt zo weinig mogelijk te verstoren.

Bepaling 15 (ex artikel 297)

De lidstaten plegen onderling overleg teneinde gezamenlijk de regelingen te treffen noodzakelijk om te voorkomen dat de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt ongunstig wordt beïnvloed door de ~~regelingen~~ **maatregelen** waartoe een lidstaat zich genoopt kan voelen, in geval van ernstige binnenlandse onlusten waardoor de openbare orde wordt verstoord, in geval van oorlog of van een ernstige internationale spanning welke oorlogsgevaar inhoudt, of om te voldoen aan de verplichtingen die hij met het oog op het behoud van de vrede en van de internationale veiligheid heeft aangeaan.

Bepaling 16 (ex artikel 298)

Indien ~~maatregelen~~ **regelingen**, getroffen in de gevallen bedoeld in de [artikelen 296 en 297], tot gevolg hebben dat de mededingingsverhoudingen op de ~~de~~ ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt worden vervalst, onderzoekt de Commissie te zamen met de betrokken staat onder welke voorwaarden die ~~maatregelen~~ **regelingen** kunnen worden aangepast aan de in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgestelde regels.

---

¹ Naar het schijnt is dit lid nooit gebruikt. Moet het worden geschrapt?

² Er is voorgesteld de verwijzing naar de periode waarin de interne markt tot stand moet worden gebracht, te schrappen (zie de voetnoot bij artikel 14). Schrapping van deze verwijzing zou hier echter tot gevolg kunnen hebben dat de bij artikel 15 vastgestelde afwijkingsmogelijkheden, die slechts tijdens de bedoelde periode konden worden toegepast, een blijvend karakter krijgen.

In afwijking van de procedure bepaald in [de artikelen 226 en 227], kan de Commissie of iedere lidstaat zich rechtstreeks wenden tot het Hof van Justitie, indien zij menen dat een andere lidstaat misbruik maakt van de bevoegdheden bedoeld in [de artikelen 296 en 297]. Het Hof van Justitie beslist met gesloten deuren.

I. HET VRIJE VERKEER VAN PERSONEN EN DIENSTEN

1. WERKNEMERS

Bepaling 17 (ex artikel 39)

1. ~~Het verkeer van~~ **Werknemers hebben het recht om zich vrij te verplaatsen** binnen de ~~Gemeenschap is vrij~~ **Unie**.¹

2. ~~Dit houdt de afschaffing in van~~ **Elke discriminatie op grond van de nationaliteit tussen de werknemers der lidstaten, wat betreft de werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden, is verboden**.²

3. ~~Het houdt~~ **De werknemers hebben**³ behoudens de uit hoofde van openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid gerechtvaardigde beperkingen het recht ~~in~~ om,

- a) in te gaan op een feitelijk aanbod tot tewerkstelling,
- b) zich te dien einde vrij te verplaatsen binnen het grondgebied der lidstaten,
- c) in een der lidstaten te verblijven teneinde daar een beroep uit te oefenen overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen welke voor de tewerkstelling van nationale werknemers gelden,
- d) op het grondgebied van een lidstaat verblijf te houden, na er een betrekking te hebben vervuld, overeenkomstig de voorwaarden die ~~zullen~~ worden opgenomen in door de Commissie vast te stellen **Europese uitvoeringsverordeningen**.

4. ~~De bepalingen van~~ **Dit artikel zijn** is niet van toepassing op de betrekkingen in overheidsdienst.

---

¹ Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud.

² Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud.

³ Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud.

Bepaling 18 (ex artikel 40)

~~De Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, bij wege van richtlijnen of verordeningen de maatregelen vast~~ **Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de Europese wetten of de Europese kaderwetten vast** welke nodig zijn om tot een vrij verkeer van werknemers te komen zoals dit in [artikel 39] is omschreven, **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité. De bedoelde Europese wetten en Europese kaderwetten beogen met name door het volgende:**

- a) het verzekeren van een nauwe samenwerking tussen de nationale bestuursinstellingen op het gebied van de arbeid,
- b) het afschaffen van de administratieve procedures en handelwijzen, alsmede van de wachttijden voor het aanvaarden van aangeboden betrekkingen voortvloeiende hetzij uit de nationale wetgeving hetzij uit voordien tussen de lidstaten gesloten overeenkomsten, waarvan de handhaving een beletsel zou vormen voor het vrijmaken van het verkeer van de werknemers,
- c) het afschaffen van alle wachttijden en andere beperkingen gesteld hetzij in de nationale wetgeving hetzij in voordien tussen de lidstaten gesloten overeenkomsten, welke aan de werknemers uit de overige lidstaten andere voorwaarden opleggen voor de vrije keuze van een betrekking dan aan de werknemers van het eigen land,
- d) het instellen van organisatorische voorzieningen door welke de aanbiedingen van en de aanvragen om werk met elkaar in aanraking kunnen worden gebracht en door welke het evenwicht daarvan kan worden vergemakkelijkt onder voorwaarden welke ernstige gevaren voor de levensstandaard en de werkgelegenheid in de verschillende gebieden en industrieën uitsluiten.

Bepaling 19 (ex artikel 41)

De lidstaten begunstigen de uitwisseling van jeugdige werknemers in het kader van een gemeenschappelijk programma.¹

Bepaling 20 (ex artikel 42)

Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de ~~wetgevingsprocedure van artikel 251~~ de maatregelen vast welke op het gebied van de sociale zekerheid noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van het vrije verkeer van werknemers² met name door een stelsel in te voeren waardoor het mogelijk is voor migrerende werknemers en hun rechthebbenden te waarborgen:

---

¹ Voorgesteld wordt, na te gaan of het nuttig zou zijn deze bepaling "up to date" te maken door de Unie een bevoegdheid toe te kennen waarvan de aard nog zou moeten worden vastgesteld.

² Met deze rechtsgrondslag kunnen alleen maatregelen worden vastgesteld voor "werknemers", dat wil zeggen in loondienst. Voor de uitbreiding van de "socialezekerheidsverordening" tot werknemers die niet in loondienst zijn is artikel 308 VEG gebruikt. Mocht de Conventie de gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van artikel 308 willen beperken, dan zou zij kunnen onderzoeken of het passend is in het hoofdstuk "vestiging", dat van toepassing is op werknemers anders dan in loondienst, in een specifieke rechtsgrondslag hiervoor te voorzien.

- a) dat, met het oog op het verkrijgen en het behoud van het recht op uitkeringen alsmede voor de berekening daarvan, al die tijdvakken worden bijeengeteld welke door de verschillende nationale wetgevingen in aanmerking worden genomen,
- b) dat de uitkeringen aan personen die op het grondgebied van de lidstaten verblijven, zullen worden betaald.

~~De Raad besluit tijdens de gehele procedure van artikel 251 met eenparigheid van stemmen.~~¹

2. VRIJHEID VAN VESTIGING

Bepaling 21 (ex artikel 43)

In het kader van ~~de volgende bepalingen~~**[dit hoofdstuk]** zijn beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een lidstaat op het grondgebied van een andere lidstaat verboden. Dit verbod heeft eveneens betrekking op beperkingen betreffende de oprichting van agentschappen, filialen of dochterondernemingen door de onderdanen van een lidstaat die op het grondgebied van een lidstaat zijn gevestigd.

~~De vrijheid van vestiging omvat~~**De onderdanen van een lidstaat hebben**, behoudens de bepalingen van het [hoofdstuk] betreffende het kapitaal, **op het grondgebied van een andere lidstaat de recht van** toegang, tot werkzaamheden anders dan in loondienst en de uitoefening daarvan alsmede het recht ondernemingen, en met name vennootschappen in de zin van [de tweede alinea van artikel 48], op te richten en te beheren, overeenkomstig de bepalingen welke door de wetgeving van ~~het land~~ **de lidstaat** van vestiging voor de eigen onderdanen zijn vastgesteld.²

Bepaling 22 (ex artikel 44)

1. Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure kaderwetten vast teneinde de vrijheid van vestiging voor een bepaalde werkzaamheid te verwezenlijken ~~beslist de Raad volgens de procedure van artikel 251 en . Zij besluiten~~ na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité ~~bij wege van richtlijnen~~.

2. Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie oefenen de taken uit welke hun door ~~bovenstaande bepalingen bij lid 1~~ worden toevertrouwd, met name:

- a) door in het algemeen bij voorrang die werkzaamheden te behandelen waarvoor de vrijheid van vestiging een bijzonder nuttige bijdrage levert ter ontwikkeling van de productie en van het handelsverkeer,

¹ Afschaffing van stemming met eenparigheid in de Raad (zie het verslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 14).

² Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud (zie ook artikel 39 betreffende de werknemers).

- b) door het verzekeren van een nauwe samenwerking tussen de bevoegde nationale bestuursinstellingen teneinde de bijzondere omstandigheden van de verschillende betrokken werkzaamheden binnen de **Gemeenschap Unie** te leren kennen,
- c) door het afschaffen van die bestuursrechtelijke procedures en handelwijzen, voortvloeiende uit de nationale wetgeving hetzij uit voordien tussen de lidstaten gesloten akkoorden waarvan de handhaving een beletsel zou vormen voor de vrijheid van vestiging,
- d) door ervoor te waken dat de werknemers van een der lidstaten welke op het grondgebied van een andere lidstaat te werk zijn gesteld, op dit grondgebied kunnen verblijven om er anders dan in loondienst werk te verrichten, wanneer zij voldoen aan de voorwaarden waaraan zij zouden moeten voldoen indien zij op het tijdstip waarop zij genoemde bezigheid willen opvatten, eerst in die staat zouden zijn aangekomen,
- e) door de verwerving en de exploitatie mogelijk te maken van op het grondgebied van een lidstaat gelegen grondbezit door een onderdaan van een andere lidstaat, voorzover de beginselen van [artikel 33, lid 2,] niet worden aangetast,
- f) door de geleidelijke opheffing der beperkingen van de vrijheid van vestiging in elke in behandeling genomen tak van werkzaamheid toe te passen enerzijds op de oprichtingsvoorwaarden op het grondgebied van een lidstaat van agentschappen, filialen of dochterondernemingen en anderzijds op de toelatingsvoorwaarden voor het personeel van de hoofdvestiging tot de organen van beheer of toezicht van deze agentschappen, filialen of dochterondernemingen,
- g) door, voorzover nodig, de waarborgen te coördineren welke in de lidstaten worden verlangd van de rechtspersonen in de zin van [de tweede alinea van artikel 48], om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in die rechtspersonen als van derden, teneinde die waarborgen gelijkwaardig te maken,
- h) door ervoor te zorgen dat de voorwaarden van vestiging niet worden vervalst als gevolg van steunmaatregelen van de lidstaten.

Bepaling 23 (ex artikel 45)

~~De bepalingen van~~ Dit hoofdstuk ~~zijn~~ is, wat de betrokken lidstaat betreft, niet van toepassing op de werkzaamheden ter uitoefening van het openbaar gezag in deze staat, zelfs indien deze slechts voor een bepaalde gelegenheid geschieden.¹

De Raad kan **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie besluiten dat de bepalingen van~~ **maatregelen vaststellen waarbij dit hoofdstuk op bepaalde werkzaamheden niet van de toepassing zijn van dit hoofdstuk worden vrijgesteld.**

¹ De formulering in de Franse versie is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud (n.v.t. in de Nederlandse versie).

Bepaling 24 (ex artikel 46)

1. ~~De voorschriften van~~ [Dit hoofdstuk] en de maatregelen uit hoofde daarvan **vastgesteld** doen niet af aan de toepasselijkheid van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen **van de lidstaten** waarbij een bijzondere regeling is vastgesteld voor vreemdelingen, welke bepalingen uit hoofde van de openbare orde, de openbare veiligheid en de volksgezondheid gerechtvaardigd zijn.

2. **Het Europees Parlement en de Raad stellen** volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251 richtlijnen vast Europese kaderwetten vast** voor de coördinatie van ~~voornoemde de in lid 1 bedoelde nationale~~ bepalingen.

Bepaling 25 (ex artikel 47) ¹

1. Teneinde de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan te vergemakkelijken, ~~stelt~~ **stellen het Europees Parlement en de Raad** volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251 richtlijnen vast Europese kaderwetten vast** inzake:

- a) de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels;
- b) **de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten betreffende de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan.**

2. ~~Met hetzelfde doel stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 richtlijnen vast inzake de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten betreffende de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan. De Raad besluit tijdens de gehele procedure van artikel 251 met eenparigheid van stemmen, over richtlijnen waar van de uitvoering in ten minste een der lidstaten een wijziging van de in de wetgeving neergelegde beginselen betreffende de regeling van beroepen met zich meebrengt voor wat betreft opleiding en voorwaarden voor toegang van natuurlijke personen. In alle overige gevallen besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.~~ ²

3. Wat de geneeskundige, paramedische en farmaceutische beroepen betreft, is de geleidelijke opheffing van de beperkingen afhankelijk van de coördinatie van de voorwaarden waaronder zij in de verschillende lidstaten worden uitgeoefend.

---

¹ Voorgesteld wordt, de leden 1 en 2 samen te voegen, omdat ze dezelfde procedure behelzen (na de afschaffing van stemming met eenparigheid in de Raad, zoals in overweging gegeven in het verslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 14).

² Afschaffing van stemming met eenparigheid in de Raad (zie het verslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 14).

Bepaling 26 (ex artikel 48)

De vennootschappen welke in overeenstemming met de wetgeving van een lidstaat zijn opgericht en welke hun statutaire zetel, hun hoofdbestuur of hun hoofdvestiging binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** hebben, worden voor de toepassing van ~~de bepalingen van~~ [dit hoofdstuk] gelijkgesteld met de natuurlijke personen die onderdaan zijn van de lidstaten.

Onder vennootschappen worden verstaan maatschappen naar burgerlijk recht of handels-recht, de coöperatieve verenigingen of vennootschappen daaronder begrepen, en de overige rechtspersonen naar publiek- of privaatrecht, met uitzondering van vennootschappen welke geen winst beogen.

Bepaling 27 (ex artikel 294) ¹

De lidstaten verlenen nationale behandeling wat betreft financiële deelneming door de onderdanen van de andere lidstaten in het kapitaal van rechtspersonen in de zin van [artikel 48], onverminderd de toepassing der overige bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

3. VRIJHEID VAN DIENSTVERRICHTING

Bepaling 28 (ex artikel 49)

In het kader van ~~de volgende bepalingen~~ [dit hoofdstuk] zijn de beperkingen op het vrij verrichten van diensten binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** verboden ten aanzien van de onderdanen der lidstaten die in een ~~ander land van de Gemeenschap~~ **andere lidstaat** zijn gevestigd dan die, waarin degene is gevestigd te wiens behoefte de dienst wordt verricht.

De Raad kan **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie de bepalingen van~~ **maatregelen vaststellen waarbij** dit hoofdstuk van toepassing ~~verklaren~~ **wordt verklaard** ten gunste van de onderdanen van een derde staat die diensten verrichten en binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** zijn gevestigd.

Bepaling 29 Artikel 50

In de zin van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** worden als diensten beschouwd de dienstverrichtingen welke gewoonlijk tegen vergoeding geschieden, voorzover de bepalingen, betreffende het vrij verkeer van goederen, kapitaal en personen op deze dienstverrichtingen niet van toepassing zijn.

De diensten omvatten met name werkzaamheden:

- a) van industriële aard,

---

¹ Deze bepaling heeft betrekking op de vrijheid van vestiging en het vrije verkeer van kapitaal. Voorgesteld wordt, haar onder de titel of het hoofdstuk aangaande deze vrijheden in de interne markt te brengen.

- b) van commerciële aard,
- c) van het ambacht,
- d) van de vrije beroepen.

Onverminderd ~~de bepalingen van~~ [het hoofdstuk] betreffende het recht van vestiging, kan degene die de diensten verricht, daartoe zijn werkzaamheden tijdelijk uitoefenen in ~~het land~~ **de lidstaat** waar de dienst wordt verricht, onder dezelfde voorwaarden als die welke ~~dat land~~ **die staat** aan zijn eigen onderdanen oplegt.

Bepaling 30 (ex artikel 51)

1. Het vrije verkeer van de diensten op het gebied van het vervoer wordt geregeld door ~~de bepalingen voorkomende in~~ de [titel] betreffende het vervoer.
2. De liberalisatie van de door banken en verzekeringsmaatschappijen verrichte diensten waarmede kapitaalverplaatsingen gepaard gaan, moet worden verwezenlijkt in overeenstemming met de liberalisatie van het kapitaalverkeer.

Bepaling 31 (ex artikel 52)

1. Teneinde de vrijheid tot het verrichten van een bepaalde dienst te verwezenlijken, stelt de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité alsook van het Europees Parlement~~, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **richtlijnen vast Europese kaderwetten vast. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**
2. De in lid 1 bedoelde ~~richtlijnen~~ **Europese kaderwetten** hebben in het algemeen bij voorrang betrekking op de diensten welke rechtstreeks van invloed zijn op de productiekosten of waarvan de liberalisatie bijdraagt tot het vergemakkelijken van het goederenverkeer.

Bepaling 32 (ex artikel 53) ¹

De lidstaten verklaren zich bereid, bij de liberalisatie der diensten verder te gaan dan waartoe zij op grond van de ~~richtlijnen~~ **Europese kaderwetten** krachtens [artikel 52, lid 1,] verplicht zijn, indien hun algemene economische toestand en de toestand in de betrokken sector dit toelaten.

De Commissie doet de betrokken lidstaten daartoe aanbevelingen.

---

¹ Het is de vraag of handhaving van een dergelijke bepaling wel zin heeft.

Bepaling 33 (ex artikel 54) ¹

Zolang de beperkingen op het vrij verrichten van diensten niet zijn opgeheven, passen de lidstaten deze zonder onderscheid naar nationaliteit of naar verblijfplaats toe op al degenen die diensten verrichten als bedoeld in [de eerste alinea van artikel 49].

Bepaling 34 (ex artikel 55)

De ~~bepalingen van de~~ [artikelen 45 tot en met 48] zijn van toepassing op het onderwerp dat in [dit hoofdstuk] is geregeld.

[4. VISA, ASIEL EN IMMIGRATIE EN ANDERE BELEIDSTERREINEN DIE VERBAND HOUDEN MET HET VRIJE VERKEER VAN PERSONEN] ²

II. HET VRIJE VERKEER VAN GOEDEREN

1. DOUANE-UNIE

Bepaling 35 (ex artikel 23)

1. De ~~Gemeenschap is gegrondvest op~~ **Unie omvat mede** een douane-unie welke zich uitstrekt over het gehele goederenverkeer en welke zowel het verbod medebrengt van in- en uitvoerrechten en van alle heffingen van gelijke werking in het verkeer tussen de lidstaten onderling als de invoering van een gemeenschappelijk douanetarief voor hun betrekkingen met derde landen.

2. ~~De bepalingen van [Artikel 25] en van [hoofdstuk 2] van [deze titel] zijn van toepassing op de producten welke van oorsprong zijn uit de lidstaten alsook op de producten uit derde landen welke zich in de lidstaten in het vrije verkeer bevinden.~~

Bepaling 36 (ex artikel 24)

Als zich bevindend in het vrije verkeer in een lidstaat worden beschouwd: de producten uit derde landen waarvoor in genoemde staat de invoerformaliteiten zijn verricht en de verschuldigde douanerechten en heffingen van gelijke werking zijn voldaan en waarvoor geen gehele of gedeeltelijke teruggave van die rechten en heffingen is verleend.

---

¹ Omwille van de samenhang zou overwogen kunnen worden hiervan een horizontale bepaling voor de vier vrijheden te maken.

² Deze titel is opgenomen in hoofdstuk A4 om rekening te houden met de meest recente ontwerp-tekst over de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, die momenteel door het Præsidium wordt bestudeerd.

Bepaling 37 (ex artikel 25)

In- en uitvoerrechten of heffingen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden. Zulks geldt eveneens voor douanerechten van fiscale aard.

Bepaling 38 (ex artikel 26)

De Raad stelt op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de maatregelen vast waarbij de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief worden vastgesteld.

Bepaling 39 (ex artikel 27)

Bij de uitvoering van de taken die haar krachtens de bepalingen van dit hoofdstuk toevertrouwd zijn, laat de Commissie zich leiden door:

- a) de noodzaak het handelsverkeer tussen de lidstaten en derde landen te bevorderen,
- b) de ontwikkeling van de mededingingsvoorwaarden binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** in de mate waarin deze ontwikkeling het vermogen tot mededinging van de ondernemingen zal doen toenemen,
- c) de behoeften van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** aan grondstoffen en halffabrikaten, waarbij zij ervoor waakt dat de mededingingsvoorwaarden met betrekking tot eindproducten tussen de lidstaten niet worden vervalst,
- d) de noodzaak om ernstige verstoringen van het economisch leven der lidstaten te vermijden en een rationele ontwikkeling van de productie alsook een verruiming van het verbruik in de ~~Gemeenschap~~ **Unie** te waarborgen.

[1 BIS. DOAUNESAMENWERKING] ¹

Bepaling 40 (ex artikel 135)

Binnen het toepassingsgebied van ~~dit Verdrag de Grondwet neemt stellen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure van artikel 251~~ maatregelen **vast** ter versterking van de douanesamenwerking tussen de lidstaten onderling en tussen de lidstaten en de Commissie. Deze maatregelen hebben geen betrekking op de toepassing van het nationale strafrecht of de nationale rechtsbedeling.

2. VERBOD OP KWANTITATIEVE BEPERKINGEN

Bepaling 41 (ex artikel 28) ²

Kwantitatieve invoer- **en uitvoer**beperkingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.

~~Artikel 29~~

~~Kwantitatieve uitvoerbeperkingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.~~

Bepaling 42 (ex artikel 30)

~~De bepalingen van de [Artikelen 28] en 29 vormen vormt~~ geen beletsel voor verboden of beperkingen van invoer, uitvoer of doorvoer, welke gerechtvaardigd zijn uit hoofde van bescherming van de openbare zedelijkheid, de openbare orde, de openbare veiligheid, de gezondheid en het leven van personen, dieren of planten, het nationaal artistiek historisch en archeologisch bezit of uit hoofde van bescherming van de industriële en commerciële eigendom. Deze verboden of beperkingen mogen echter geen middel tot willekeurige discriminatie noch een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten vormen.

---

¹ Voorstel voor een kop die niet voorkomt in de structuur van 28 oktober 2002.

² Voorgesteld wordt dit artikel samen te voegen met artikel 29.

Bepaling 43 (ex artikel 31)

1. De lidstaten passen hun nationale monopolies van commerciële aard aan in dier voege dat elke discriminatie tussen de onderdanen van de lidstaten wat de voorwaarden van de voorziening en afzet betreft is uitgesloten.

~~De bepalingen van~~ Dit artikel ~~zijn~~ **is** van toepassing op elk lichaam waardoor een lidstaat de invoer of de uitvoer tussen de lidstaten in rechte of in feite rechtstreeks of zijdelings beheerst, leidt of aanmerkelijk beïnvloedt. ~~Deze bepalingen zijn~~ **Het is** eveneens van toepassing op de door een staat gedelegeerde monopolies.

2. De lidstaten onthouden zich ervan enige nieuwe maatregel te treffen welke tegen de in [lid 1] vermelde beginselen indruist of de draagwijdte van de artikelen inzake het verbod op douanerechten en kwantitatieve beperkingen tussen de lidstaten beperkt.

3. Wanneer er een monopolie van commerciële aard bestaat, dat een regeling ter vergemakkelijking van de afzet of van de valorisatie van landbouwproducten omvat, dienen bij de toepassing van ~~de bepalingen van~~ dit artikel gelijkwaardige waarborgen te worden gegeven voor de werkgelegenheid en de levensstandaard van de betrokken producenten.

III. KAPITAAL EN BETALINGEN

Bepaling 44 (ex artikel 56) ¹

1. In het kader van ~~de bepalingen van~~ dit hoofdstuk zijn alle beperkingen van **zowel** het kapitaalverkeer **als de betalingen** tussen lidstaten onderling en tussen lidstaten en derde landen verboden.

~~2. In het kader van de bepalingen van dit hoofdstuk zijn alle beperkingen van het betalingsverkeer tussen lidstaten onderling en tussen lidstaten en derde landen verboden.~~

Bepaling 45 (ex artikel 57)

1. ~~Het bepaalde in~~ [Artikel 56] doet geen afbreuk aan de toepassing op derde landen van beperkingen die op 31 december 1993 bestaan uit hoofde van nationaal of ~~Gemeenschapsrecht~~ **Unierecht** inzake het kapitaalverkeer naar of uit derde landen in verband met directe investeringen - met inbegrip van investeringen in onroerende goederen -, vestiging, het verrichten van financiële diensten of de toelating van waardepapieren tot de kapitaalmarkten.

---

¹ Voorgesteld wordt, de leden 1 en 2 samen te voegen.

2. Hoewel de Raad tracht de doelstelling van een niet aan beperkingen onderworpen vrij kapitaalverkeer tussen lidstaten en derde landen zoveel mogelijk te bereiken, kan hij, onverminderd het bepaalde in de overige [hoofdstukken] van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen maatregelen vaststellen betreffende het kapitaalverkeer naar of uit derde landen in verband met directe investeringen - met inbegrip van investeringen in onroerende goederen -, vestiging, het verrichten van financiële diensten of de toelating van waardepapieren tot de kapitaalmarkten. ~~Voor~~ **De Raad besluit met eenparigheid van stemmen voor het vaststellen van** maatregelen uit hoofde van dit lid die in het ~~Gemeenschapsrecht~~ **Unierecht** een achteruitgang op het gebied van de liberalisatie van het kapitaalverkeer naar of uit derde landen vormen, ~~is eenparigheid van stemmen vereist~~.

Bepaling 46 (ex artikel 58)

1. [Artikel 56] doet niets af aan het recht van de lidstaten:

- a) de terzake dienende bepalingen van hun belastingwetgeving toe te passen die onderscheid maken tussen belastingplichtigen die niet in dezelfde situatie verkeren met betrekking tot hun vestigingsplaats of de plaats waar hun kapitaal is belegd;
- b) alle nodige ~~maatregelen te nemen~~ **regelingen te treffen** om overtredingen van de nationale ~~wetten en voorschriften~~ **wet- en regelgeving** tegen te gaan, met name op fiscaal gebied en met betrekking tot het bedrijfseconomisch toezicht op financiële instellingen, of te voorzien in procedures voor de kennisgeving van kapitaalbewegingen ter informatie van de overheid of voor statistische doeleinden, dan wel maatregelen te nemen die op grond van de openbare orde of de openbare veiligheid gerechtvaardigd zijn.

2. ~~De bepalingen van Dit~~ [hoofdstuk] ~~doen~~ **doet** geen afbreuk aan de toepasbaarheid van beperkingen inzake het recht van vestiging welke verenigbaar zijn met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

3. De in de leden 1 en 2 bedoelde maatregelen en procedures mogen geen middel tot willekeurige discriminatie vormen, noch een verkapte beperking van het vrije kapitaalverkeer en betalingsverkeer als omschreven in [artikel 56].

Bepaling 47 (ex artikel 59)

Wanneer, in uitzonderlijke omstandigheden, het kapitaalverkeer naar of uit derde landen ernstige moeilijkheden veroorzaakt of dreigt te veroorzaken voor de werking van de economische en monetaire unie, kan de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van de ECB~~ met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ten aanzien van derde landen vrijwaringsmaatregelen **vaststellen** voor een periode van ten hoogste zes maanden, indien deze maatregelen strikt noodzakelijk zijn. **Hij besluit na raadpleging van de ECB** ¹.

---

¹ Vraag over het gebruik van afkortingen in de Grondwet (zie de voetnoot bij artikel 8).

[III BIS. BEPALINGEN BETREFFENDE BELASTINGEN]¹

Bepaling 48 (ex artikel 90)

De lidstaten heffen op producten van de overige lidstaten, al dan niet rechtstreeks, geen hogere binnenlandse belastingen van welke aard ook dan die welke, al dan niet rechtstreeks, op gelijksoortige nationale producten worden geheven.

Bovendien heffen de lidstaten op de producten van de overige lidstaten geen zodanige binnenlandse belastingen, dat daardoor andere producties zijdelings worden beschermd.

Bepaling 49 (ex artikel 91)

Bij de uitvoer² van producten **van een lidstaat** naar het grondgebied van een ~~der lidstaten~~ **andere lidstaat** mag de teruggave van binnenlandse belastingen niet het bedrag overschrijden dat daarop al dan niet rechtstreeks geheven is.

Bepaling 50 (ex artikel 92)

Met betrekking tot andere belastingen dan de omzetbelasting, de accijnzen en de overige indirecte belastingen mogen vrijstellingen en teruggaven bij uitvoer naar de andere lidstaten slechts worden verleend en compenserende belastingen bij invoer uit de lidstaten slechts worden geheven, voorzover de bedoelde ~~maatregelen~~ **regelingen** van tevoren voor een beperkte periode bij een door de Raad, **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie aangenomen Europees besluit~~ zijn goedgekeurd.

Bepaling 51 (ex artikel 93)

De Raad stelt op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité~~ met eenparigheid van stemmen de ~~bepalingen vast~~ **maatregelen vast** die betrekking hebben op de harmonisatie van de wetgevingen inzake de omzetbelasting, de accijnzen en de andere indirecte belastingen, voorzover deze harmonisatie noodzakelijk is om de instelling en de werking van de interne markt ~~binnen de in artikel 14 gestelde termijn~~³ te verzekeren. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité .**

---

¹ Voorstel voor een kop die niet voorkomt in de structuur van 28 oktober 2002.

² Het gebruik van het woord "uitvoer" moet worden heroverwogen, aangezien het de handel tussen lidstaten betreft.

³ Er is voorgesteld deze termijn (31.12.1992) te schrappen (zie voetnoot bij artikel 14).

IV. ONDERLINGE AANPASSING VAN DE WETGEVINGEN

Bepaling 52 (ex artikel 94) ¹

De Raad stelt op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité~~ met eenparigheid van stemmen ~~richtlijnen vast~~ **Europese kaderwetten vast** voor de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten welke rechtstreeks van invloed zijn op de instelling of de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne markt**. ~~Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.~~

Bepaling 53 (ex artikel 95) ²

1. In afwijking van [artikel 94] en tenzij in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** anders is bepaald, ~~zijn de volgende bepalingen is dit artikel~~ van toepassing voor de verwezenlijking van de doeleinden van [artikel 14]. ~~Het Europees Parlement en de Raad stelt~~ **stellen** volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité** de maatregelen vast inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke regelingen van de lidstaten die de instelling en de werking van de interne markt betreffen. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

2. Lid 1 is niet van toepassing op de fiscale bepalingen, op de bepalingen inzake het vrije verkeer van personen en op de bepalingen inzake de rechten en belangen van werknemers.

3. De Commissie zal bij haar in lid 1 bedoelde voorstellen op het gebied van de volksgezondheid, de veiligheid, de milieubescherming en de consumentenbescherming uitgaan van een hoog beschermingsniveau, daarbij in het bijzonder rekening houdend met alle nieuwe ontwikkelingen die op wetenschappelijke gegevens zijn gebaseerd. Ook het Europees Parlement en de Raad zullen binnen hun respectieve bevoegdheden deze doelstelling trachten te verwezenlijken.

---

¹ Thans kunnen uit hoofde van de artikelen 94 en 95 alleen maatregelen worden vastgesteld die een "onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen" behelzen. Daardoor wordt gebruik gemaakt van artikel 308 in bepaalde gevallen die de interne markt betreffen, zonder dat evenwel een harmonisatie van de nationale wetgevingen wordt verondersteld. Dat is onder meer het geval bij de instelling van een communautair intellectueel eigendomsrecht bovenop de nationale rechten. Mocht de Conventie het gebruik van artikel 308 willen beperken, dan zou zij kunnen nagaan of het passend zou zijn ofwel specifieke rechtsgrondslagen te scheppen, ofwel de verwijzing naar de "onderlinge aanpassing van de wetgevingen" in de artikelen 94 en 95 te wijzigen, om het betrokken optreden mogelijk te maken. Voorts zou de Conventie zich kunnen buigen over het verband tussen de artikelen 94 en 95 onderling (zie de uitleg in bijlage II bij dit verslag).

² Zie voorstel in de vorige voetnoot.

4. Wanneer een lidstaat het, nadat **hetzij het Europees Parlement en de Raad of, hetzij de Commissie**¹ een harmonisatiemaatregel heeft vastgesteld, noodzakelijk acht nationale regelingen te handhaven die hun rechtvaardiging vinden in gewichtige eisen als bedoeld in artikel 30 of verband houdend met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu, geeft hij zowel van die regelingen als van de redenen voor het handhaven ervan, kennis aan de Commissie.

5. Wanneer een lidstaat het na het vaststellen van een harmonisatiemaatregel door **hetzij het Europees Parlement en de Raad of, hetzij de Commissie**² noodzakelijk acht, nationale regelingen te treffen die gebaseerd zijn op nieuwe wetenschappelijke gegevens die verband houden met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu vanwege een specifiek probleem dat zich in die lidstaat heeft aangediend nadat de harmonisatiemaatregel is vastgesteld, stelt hij de Commissie voorts, onverminderd lid 4, in kennis van de voorgenomen regelingen en de ~~redenen voor het vaststellen ervan~~ **motivering ervoor**.

6. Binnen zes maanden na de in de leden 4 en 5 bedoelde kennisgevingen ~~keurt stelt~~ de Commissie **een Europees besluit vast waarbij** de betrokken nationale regelingen **worden goedgekeurd** of ~~wijst die afgewezen~~, nadat zij heeft nagegaan of zij al dan niet een middel tot willekeurige discriminatie, een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten, of een hinderpaal voor de werking van de interne markt vormen.

Indien de Commissie binnen deze termijn geen **Europees** besluit vaststelt, worden de in lid 4 en lid 5 bedoelde nationale bepalingen geacht te zijn goedgekeurd.

Indien het complexe karakter van de aangelegenheid zulks rechtvaardigt en er geen gevaar bestaat voor de gezondheid van de mens, kan de Commissie de betrokken lidstaat ervan in kennis stellen dat de in dit lid bedoelde termijn met ten hoogste zes maanden kan worden verlengd.

7. Indien een lidstaat krachtens [lid 6] gemachtigd is om nationale regelingen te handhaven of te treffen die afwijken van een harmonisatiemaatregel, onderzoekt de Commissie onverwijld of er een aanpassing van die maatregel moet worden voorgesteld.

8. Indien een lidstaat een specifiek probleem in verband met volksgezondheid aan de orde stelt op een gebied waarop eerder harmonisatiemaatregelen zijn genomen, brengt hij dit ter kennis van de Commissie die onverwijld onderzoekt of zij passende maatregelen aan **het Europees Parlement en de Raad** moet voorstellen.

9. In afwijking van de procedure van de [artikelen 226 en 227] kan de Commissie of een lidstaat zich rechtstreeks tot het Hof van Justitie wenden indien zij/hij meent dat een andere lidstaat misbruik maakt van de in dit artikel bedoelde bevoegdheden.

---

¹ Zoals bekend neemt de Commissie alleen harmonisatiemaatregelen aan krachtens de uitvoeringsbevoegdheden die haar zijn verleend op grond van artikel 202.

² Zelfde opmerking als in bovenstaande voetnoot bij artikel 95, lid 4.

10. ~~De in dit artikel Boven~~bedoelde harmonisatiemaatregelen omvatten, in passende gevallen, een vrijwaringsclausule die de lidstaten machtigt om, op grond van één of meer van de in [artikel 30] bedoelde niet-economische redenen, voorlopige ~~maatregelen~~ **regelingen** te treffen die aan een ~~communautaire~~ toetsingsprocedure **door de Unie** worden onderworpen.

Bepaling 54 (ex artikel 96)

Ingeval de Commissie vaststelt dat een dispariteit tussen de wettelijke of bestuursrechtelijke regelingen der lidstaten de mededingingsvoorwaarden op de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt vervalst en ~~zodoende~~ een distorsie veroorzaakt welke moet worden opgeheven, raadpleegt zij de betrokken lidstaten.

Indien deze raadpleging niet leidt tot ~~overeenstemming waardoor~~ **de opheffing van** de betrokken distorsie ~~wordt opgeheven~~, stelt de Raad **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie~~ de voor dat doel noodzakelijke ~~richtlijnen vast~~ **Europese kaderwetten vast**. De Commissie en de Raad kunnen alle andere dienstige maatregelen **vaststellen** welke dit Verdrag voorziet.

Bepaling 55 (ex artikel 97)

1. Wanneer er aanleiding bestaat te vrezen dat de vaststelling of de wijziging van een **nationale** wettelijke of bestuursrechtelijke regeling een distorsie in de zin van [artikel 96] veroorzaakt, raadpleegt de lidstaat, die daartoe wil overgaan, de Commissie. Na de lidstaten te hebben geraadpleegd, ~~beveelt~~ **doet** de Commissie de betrokken staten **een aanbeveling betreffende de** passende maatregelen ~~aan~~ om deze distorsie te voorkomen.

2. Indien de **lidstaat** die nationale regelingen wil vaststellen of wijzigen niet handelt overeenkomstig de aanbeveling welke de Commissie hem heeft gedaan, kan bij toepassing van [artikel 96] van de andere lidstaten niet worden verlangd dat zij hun nationale regelingen wijzigen om deze distorsie op te heffen. Indien de lidstaat die aan de aanbeveling van de Commissie geen gevolg heeft gegeven, een distorsie veroorzaakt waarvan alleen hijzelf nadeel ondervindt, ~~zijn de bepalingen van~~ **is** artikel 96 niet van toepassing.

A2. ECONOMISCH EN MONETAIR BELEID

Bepaling 56 (ex artikel 4) ¹

1. Teneinde de [in artikel 2] ² genoemde doelstellingen te bereiken, omvat het optreden van de lidstaten en de **Gemeenschap Unie**, onder de voorwaarden [en volgens het tijdschema] ³ waarin ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorziet, de invoering van een economisch beleid dat gebaseerd is op de nauwe coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten, op de interne markt en op de uitwerking van gemeenschappelijke doelstellingen, en dat wordt gevoerd met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.
2. Gelijktijdig daarmee omvat dit optreden, onder de voorwaarden en volgens [het tijdschema en] ⁴ de procedures waarin ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorziet, ~~de onherroepelijke vaststelling van wissel koersen, leidend tot de invoering~~ het hanteren van één munt, de **Euro euro**, alsmede het bepalen en voeren van één monetair en wisselkoersbeleid, beide met als hoofddoel het handhaven van prijsstabiliteit en, onverminderd deze doelstelling, het ondersteunen van het algemene economische beleid in de **Gemeenschap Unie**, met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.
3. Dit optreden van de lidstaten en van de **Gemeenschap Unie** impliceert de naleving van de volgende grondbeginselen: stabiele prijzen, gezonde overheidsfinanciën en monetaire condities en een houdbare betalingsbalans.

De rest van deze titel komt in een addendum bij het verslag

---

¹ Voorgesteld wordt, dit artikel over te hevelen naar het begin van het hoofdstuk "Economisch en monetair beleid".

² Artikel 2 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "doelstellingen van de Unie" van deel I (artikel 3, lid 2, CONV 528/03).

³ Men kan zich afvragen of deze zinsnede (volgens het tijdschema...) wel moet worden gehandhaafd.

⁴ Men kan zich afvragen of deze zinsnede (volgens het tijdschema...) wel moet worden gehandhaafd.

A3. BELEID OP ANDERE SPECIFIEKE GEBIEDEN

REGELS BETREFFENDE DE MEDEDINGING

[AFDELING I

REGELS VOOR DE ONDERNEMINGEN]

Bepaling 57 (ex artikel 81)

1. Onverenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in:

- a) het rechtstreeks of zijdelings bepalen van de aan- of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden,
- b) het beperken of controleren van de productie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen,
- c) het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen,
- d) het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijk-waardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging,
- e) het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

2. De krachtens dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten zijn van rechtswege nietig.

3. ~~De bepalingen van~~ Lid 1 van dit artikel ~~kunnen kan~~ echter buiten toepassing worden verklaard

- a) voor elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen,
- b) voor elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen, en
- c) voor elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen die

bijdragen tot verbetering van de productie of van de verdeling der producten of tot verbetering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen

- d) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,
- e) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken producten de mededinging uit te schakelen.

Bepaling 58 (ex artikel 82)

Onverenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt en verboden, voorzover de handel tussen lidstaten daardoor ongunstig kan worden beïnvloed, is het, dat een of meer ondernemingen misbruik maken van een machtspositie op de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt of op een wezenlijk deel daarvan.

Dit misbruik kan met name bestaan in:

- a) het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden,
- b) het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers,
- c) het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijk-waardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging,
- d) het feit dat het sluiten van overeenkomsten afhankelijk wordt gesteld van het aanvaarden door de handelspartners van bijkomende prestaties, welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

Bepaling 59 (ex artikel 83)

1. De Raad stelt op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~De verordeningen of richtlijnen de Europese wetten/Europese verordeningen~~¹ of Europese kaderwetten vast, dienstig voor de toepassing van de beginselen neergelegd in de [artikelen 81 en 82] ~~worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, vastgesteld. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.~~

---

¹ Aangezien de Raad luidens de ontwerp-artikelen van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) wetten of verordeningen kan vaststellen, zou de Conventie moeten bepalen in welke gevallen op het door dit artikel bestreken gebied de Raad de ene of de andere soort handeling, dan wel de beide soorten handeling kan aannemen (zie de uitleg in bijlage II bij dit verslag).

2. De in lid 1 bedoelde ~~voorschriften~~ **Europese wetten/Europese verordeningen of Europese kaderwetten** hebben met name ten doel:

- a) nakoming van de in [artikel 81, lid 1,] en in [artikel 82] bedoelde verbodsbepalingen te verzekeren door de instelling van geldboeten en dwangsommen;
- b) de wijze van toepassing van [artikel 81, lid 3,] vast te stellen met inachtneming van de noodzaak, enerzijds een doeltreffend toezicht te verzekeren, anderzijds de administratieve controle zoveel mogelijk te vereenvoudigen;
- c) in voorkomende gevallen, de werkingssfeer van de bepalingen van de [artikelen 81 en 82] voor de verschillende bedrijfstakken nader vast te stellen;
- d) de taak van de Commissie onderscheidenlijk van het Hof van Justitie bij de toepassing van de in dit lid bedoelde bepalingen vast te stellen;
- e) de verhouding vast te stellen tussen de nationale wetgevingen enerzijds en ~~de bepalingen van deze afdeling, alsmede de uitvoeringsbepalingen~~ **uitvoeringsmaatregelen** van dit artikel anderzijds.

Bepaling 60 (ex artikel 84)

~~Tot op het tijdstip~~ **Op de datum** van inwerkingtreding van de ~~voorschriften~~ **Europese wetten/Europese verordeningen of de Europese kaderwetten**, op grond van [artikel 83] vastgesteld, beslissen de autoriteiten van de lidstaten over de toelaatbaarheid van mededingingsregelingen en over het misbruik maken van een machtspositie op de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, in overeenstemming met hun nationale recht ~~en de in alsook met [artikel 81, met name lid 3, en in artikel 82] neergelegde bepalingen.~~

Bepaling 61 (ex artikel 85)

1. Onverminderd het in [artikel 84] bepaalde, waakt de Commissie voor de toepassing van de in de [artikelen 81 en 82] neergelegde beginselen. Op verzoek van een lidstaat of ambtshalve, en in samenwerking met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, welke haar daarbij behulpzaam zijn, stelt zij een onderzoek in naar de gevallen van vermoedelijke inbreuk op bovengenoemde beginselen. Indien haar blijkt dat inbreuk is gepleegd, stelt zij passende middelen voor om daaraan een eind te maken.

2. Wordt aan deze inbreuken geen eind gemaakt, dan stelt de Commissie **een met redenen omkleed Europees besluit vast waarbij** de inbreuk op de beginselen ~~in een met redenen omklede beschikking wordt~~ geconstateerd. Zij kan haar ~~beschikking~~ **Europees besluit** bekendmaken en de lidstaten machtigen de noodzakelijke ~~tegenmaatregelen~~ **regelingen**, waarvan zij de voorwaarden en de wijze van toepassing bepaalt, ~~te treffen te treffen~~ om de toestand te verhelpen.

Bepaling 62 (ex artikel 86)

1. De lidstaten nemen of handhaven met betrekking tot de openbare bedrijven en de ondernemingen waaraan zij bijzondere of uitsluitende rechten verlenen, geen enkele maatregel welke in strijd is met de ~~regels van dit Verdrag~~ **bepalingen van de Grondwet**, met name die bedoeld in de [artikelen 12 en 81 tot en met 89].
2. De ondernemingen belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang of die het karakter dragen van een fiscaal monopolie, vallen onder de ~~regels van dit Verdrag~~ **bepalingen van de Grondwet**, met name onder de mededingingsregels, voorzover de toepassing daarvan de vervulling, in feite of in rechte, van de hun toevertrouwde bijzondere taak niet verhindert. De ontwikkeling van het handelsverkeer mag niet worden beïnvloed in een mate die strijdig is met het belang van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.
3. De Commissie waakt voor de toepassing van dit artikel en ~~riecht stelt~~, voorzover nodig, passende richtlijnen of beschikkingen [**Europese verordeningen**¹ of] **Europese besluiten** tot de lidstaten vast.

[AFDELING 2

STEUNMAATREGELEN VAN DE **LIDSTATEN**]

Bepaling 63 (ex artikel 87)

1. Behoudens de afwijkingen waarin ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorziet, zijn steunmaatregelen van de **lidstaten** of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.
2. Met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt zijn verenigbaar:
  - a) steunmaatregelen van sociale aard aan individuele verbruikers op voorwaarde dat deze toegepast worden zonder onderscheid naar de oorsprong van de producten,
  - b) steunmaatregelen tot herstel van de schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen,

---

¹ De richtlijn komt niet meer voor onder de instrumenten die door de Commissie kunnen worden vastgesteld (zie het ontwerp van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (CONV 571/03)), de enige resterende instrumenten zouden het besluit (zie artikel 26 van genoemd ontwerp) en de verordening zijn. De verordening is echter een instrument dat in tegenstelling tot de richtlijn in beginsel geen manoeuvreerruimte laat aan de lidstaten. Opneming van de verordening op deze plaats vormt derhalve een wijziging ten opzichte van de huidige situatie.

[c) steunmaatregelen aan de economie van bepaalde streken van de Bondsrepubliek Duitsland die nadeel ondervinden van de deling van Duitsland, voorzover deze steunmaatregelen noodzakelijk zijn om de door deze deling berokkende economische nadelen te compenseren.]¹

3. Als verenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt kunnen worden beschouwd:

- a) steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst,
- b) steunmaatregelen om de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen,
- c) steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad,
- d) steunmaatregelen om de cultuur en de instandhouding van het culturele erfgoed te bevorderen, wanneer door deze maatregelen de voorwaarden inzake het handelsverkeer en de mededingingsvoorwaarden in de ~~Gemeenschap~~ **Unie** niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad,
- e) andere soorten van steunmaatregelen aangewezen ~~bij besluit van~~ **door middel van maatregelen die door de Raad, genomen op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie worden aangenomen.**

Bepaling 64 (ex artikel 88)

1. De Commissie onderwerpt te zamen met de lidstaten de in die staten bestaande steunregelingen aan een voortdurend onderzoek. Zij stelt de dienstige maatregelen voor, welke de geleidelijke ontwikkeling of de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt vereist.

2. Indien de Commissie, na de belanghebbenden te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, vaststelt dat een steunmaatregel door een **lidstaat** of met staatsmiddelen bekostigd, volgens [artikel 87] niet verenigbaar is met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt of dat van deze steunmaatregel misbruik wordt gemaakt, **stelt zij een Europees besluit vast dat ertoe strekt** dat de betrokken staat die steunmaatregel moet opheffen of wijzigen binnen de door haar vast te stellen termijn.

Indien deze staat dat **Europees** besluit niet binnen de gestelde termijn nakomt, kan de Commissie of iedere andere belanghebbende **lidstaat** zich in afwijking van de [artikelen 226 en 227] rechtstreeks tot het Hof van Justitie wenden.

---

¹ De Conventie zal het wellicht nuttig achten te onderzoeken of dit lid nog wel actueel is (zie ook artikel 78).

Op verzoek van een lidstaat kan de Raad met eenparigheid van stemmen ~~beslissen~~ **een Europees besluit vaststellen dat uit hoofde waarvan** een door die staat genomen of te nemen steunmaatregel in afwijking van ~~de bepalingen van~~ [artikel 87] of van de in [artikel 89] bedoelde ~~verordeningen~~ **Europese wetten/Europese verordeningen** als verenigbaar moet worden beschouwd met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, indien buitengewone omstandigheden een dergelijk ~~beslissing~~ **Europees besluit** rechtvaardigen. Als de Commissie met betrekking tot deze steunmaatregel de in de eerste alinea van dit lid vermelde procedure heeft aangevangen wordt deze door het verzoek van de betrokken staat aan de Raad geschorst, totdat de Raad zijn standpunt heeft bepaald.

Evenwel, indien de Raad binnen een termijn van drie maanden te rekenen van het verzoek zijn standpunt niet heeft bepaald, beslist de Commissie.

3. De Commissie wordt **door de lidstaten** van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte gebracht, om haar opmerkingen te kunnen maken. Indien zij meent dat zulk een voornemen volgens [artikel 87] onverenigbaar is met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, vangt zij onverwijld de in ~~het vorige~~ lid 2 bedoelde procedure aan. De betrokken lidstaat kan de voorgenomen maatregelen niet tot uitvoering brengen voordat die procedure tot een ~~eindbeslissing~~ **definitief Europees besluit** heeft geleid.

Bepaling 65 (ex artikel 89)

De Raad kan op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~alle verordeningen vaststellen~~ **Europese wetten/Europese verordeningen** ¹ **vaststellen**, dienstig voor de toepassing van de [artikelen 87 en 88], en met name de voorwaarden voor de toepassing van [artikel 88, lid 3,] bepalen alsmede de van die procedure vrijgestelde soorten van steunmaatregelen. **Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement .**

II. SOCIALE POLITIEK

Bepaling 66 (ex artikel 136)

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten stellen zich, indachtig sociale grondrechten zoals vastgelegd in het op 18 oktober 1961 te Turijn ondertekend Europees Sociaal Handvest en in het Gemeenschaps-handvest van de sociale grondrechten van de werkenden van 1989, ten doel de bevordering van de werkgelegenheid, de gestage verbetering van de levensomstandigheden en de arbeidsvoorwaarden, zodat de onderlinge aanpassing daarvan op de weg van de vooruitgang wordt mogelijk gemaakt, alsmede een adequate sociale bescherming, de sociale dialoog, de ontwikkeling van de menselijke hulpbronnen om een duurzaam hoog werkgelegenheidsniveau mogelijk te maken, en de bestrijding van uitsluiting.

---

¹ Aangezien de Raad luidens de ontwerp-artikelen van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) wetten of verordeningen kan vaststellen, zou de Conventie moeten bepalen in welke gevallen op het door dit artikel bestreken gebied de Raad de ene of de andere soort handeling, dan wel de beide soorten handeling kan vaststellen (zie de uitleg in bijlage II bij dit verslag).

Te dien einde ~~leggen houden~~ de **Gemeenschap Unie** en de lidstaten ~~maatregelen ten uitvoer waarin in hun handelen~~ rekening wordt gehouden met de verscheidenheid van de nationale gebruiken, met name op het gebied van contractuele betrekkingen, alsmede met de noodzaak het concurrentievermogen van de economie van de **Gemeenschap Unie** te handhaven.

Zij zijn van mening dat een dergelijke ontwikkeling zal voortvloeien, zowel uit de werking van de ~~gemeenschappelijke interne~~ markt waardoor de harmonisatie der sociale stelsels zal worden bevorderd, als uit de in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** bepaalde procedures en het nader tot elkaar brengen van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.¹

Bepaling 67 (ex artikel 137)

1. Ter verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 136] wordt het optreden van de lid-staten op de volgende gebieden door de **Gemeenschap Unie** ondersteund en aangevuld:

- a) de verbetering van met name het arbeidsmilieu, om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen;
- b) de arbeidsvoorwaarden;
- c) de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers;
- d) de bescherming van de werknemers bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst;
- e) de informatie en de raadpleging van de werknemers;
- f) de vertegenwoordiging en collectieve verdediging van de belangen van werknemers en werkgevers, met inbegrip van de medezeggenschap, onder voorbehoud van lid 5;
- g) de werkgelegenheidsvoorwaarden voor onderdanen van derde landen die op wettige wijze op het grondgebied van de **Gemeenschap Unie** verblijven;
- h) de integratie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, onverminderd artikel 150;
- i) de gelijkheid van mannen en vrouwen wat hun kansen op de arbeidsmarkt en de behandeling op het werk betreft;
- j) de bestrijding van sociale uitsluiting;
- k) de modernisering van de stelsels voor sociale bescherming, onverminderd punt c).

2. Te dien einde ~~kan de Raad~~:

---

¹ Deze alinea lijkt slechts een declaratoire waarde te hebben.

- a) **kunnen er** maatregelen ~~aannemen~~ **worden vastgesteld** die erop gericht zijn de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen door middel van initiatieven ter verbetering van de kennis, ontwikkeling van de uit-wisseling van informatie en optimale praktijken, bevordering van innoverende benaderings-wijzen en evaluatie van ervaringen, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten;
- b) **kunnen er** op de in lid 1, onder a) tot en met i), bedoelde gebieden ~~door middel van richtlijnen~~ **Europese kaderwetten worden vastgesteld houdende** minimumvoorschriften ~~vaststellen~~ die geleidelijk van toepassing zullen worden, met inachtneming van de in elk van de lidstaten bestaande omstandigheden en technische voorschriften. In deze ~~richtlijnen~~ **Europese kaderwetten** wordt vermeden zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen op te leggen dat de oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen daardoor zou kunnen worden belemmerd.

Op de in lid 1, onder a), b), e), i), j) en k), bedoelde gebieden besluiten het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's.¹

Op de in lid 1, onder c), d), f) en g), bedoelde gebieden besluit de Raad op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's.

2 bis. De Raad kan op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen besluiten dat de wetgevingsprocedure van toepassing is op lid 1, onder d), f) en g). Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

~~De Raad besluit volgens de procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, behoudens op de in lid 1, onder c), d), f) en g), van dit artikel bedoelde gebieden, waar hij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de voornoemde comités met eenparigheid van stemmen besluit. De Raad kan op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen besluiten dat de procedure van artikel 251 van toepassing is op lid 1, punten d), f) en g), van dit artikel.~~²

3. Een lidstaat kan de sociale partners, indien zij gezamenlijk daarom verzoeken, belasten met de uitvoering van de krachtens lid 2 vastgestelde ~~richtlijnen~~ Europese kaderwetten.

In dat geval verzekert de lidstaat zich ervan dat de sociale partners, uiterlijk op de datum waarop een ~~richtlijn~~ **Europese kaderwet** overeenkomstig artikel 249 moet zijn omgezet, de nodige maatregelen bij overeenkomst hebben ingevoerd; de betrokken lidstaat moet zelf alle maatregelen treffen om de in de ~~richtlijn~~ **kaderwet** voorgeschreven resultaten te allen tijde te kunnen waarborgen.

¹ Ter verduidelijking geven de volgende drie alinea's de bepalingen van de huidige tweede alinea van artikel 137, lid 2, VEG weer.

² Deze hele alinea is hierboven opgevoerd.

4. De krachtens dit artikel vastgestelde ~~bepalingen~~ maatregelen:

- a) laten het recht van de lidstaten de fundamentele beginselen van hun socialezekerheidsstelsel vast te stellen onverlet en mogen geen aanmerkelijke gevolgen hebben voor het financiële evenwicht van dat stelsel;
- b) beletten niet dat een lidstaat maatregelen met een hogere graad van bescherming handhaaft of invoert welke met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** verenigbaar zijn.

5. Dit artikel is niet van toepassing op de beloning, het recht van vereniging, het stakingsrecht of het recht tot uitsluiting.

Bepaling 68 (ex artikel 138)

1. De Commissie heeft tot taak de raadpleging van de sociale partners op ~~communautair~~ **het niveau van de Unie** te bevorderen en ~~treft stelt~~ alle maatregelen **vast** die nuttig kunnen zijn om de dialoog tussen de partners te vergemakkelijken door middel van een evenwichtige ondersteuning van de partijen.
2. Daartoe raadpleegt de Commissie, alvorens voorstellen op het gebied van de sociale politiek in te dienen, de sociale partners over de mogelijke richting van een ~~communautair~~ optreden **van de Unie**.
3. Indien de Commissie na deze raadpleging van mening is dat een ~~communautair~~ optreden **van de Unie** wenselijk is, raadpleegt zij de sociale partners over de inhoud van het overwogen voorstel. De sociale partners doen de Commissie een advies of, in voorkomend geval, een aanbeveling toekomen.
4. Ter gelegenheid van deze raadpleging kunnen de sociale partners de Commissie in kennis stellen van hun wens het in [artikel 139] bedoelde proces in te leiden. De procedure neemt maximaal negen maanden in beslag, tenzij de betrokken sociale partners en de Commissie gezamenlijk besluiten tot verlenging.

Bepaling 69 (ex artikel 139)

1. De dialoog tussen de sociale partners op ~~communautair~~ **het niveau van de Unie** kan, indien de sociale partners zulks wensen, leiden tot contractuele betrekkingen, met inbegrip van overeenkomsten.
2. De tenuitvoerlegging van de op ~~communautair~~ **het niveau van de Unie** gesloten overeenkomsten geschiedt hetzij volgens de procedures en gebruiken die eigen zijn aan de sociale partners en aan de lidstaten, hetzij, voor zaken die onder [artikel 137] vallen, op gezamenlijk verzoek van de ondertekenende partijen, door een ~~besluit van~~ **maatregel** ¹ **die door de Raad op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt aangenomen.**

---

¹ De term "besluit" lijkt hier in zijn algemene betekenis te worden gebruikt, dus niet in de zin van artikel 249, vierde alinea, VEG. De Conventie zou moeten aangeven of zij wenst te bepalen welke rechtshandeling moet worden gebruikt; tot op heden was dat de richtlijn en nu kan dat de kaderwet moeten worden (zie bijlage II bij dit verslag).

~~3. De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, tenzij~~ **Wanneer** de betrokken overeenkomst één of meer bepalingen bevat die betrekking hebben op één van de in artikel 137, lid 3 2, genoemde gebieden, ~~in welk geval hij~~ **waarop** met eenparigheid van stemmen ~~besluit moet worden besloten, besluit de Raad met eenparigheid van stemmen.~~

Bepaling 70 (ex artikel 140)

Ter verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 136] en onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, bevordert de Commissie de samenwerking tussen de lidstaten en vergemakkelijkt zij de coördinatie van hun optreden op alle onder dit hoofdstuk vallende gebieden van de sociale politiek, met name op het terrein van:

- a) de werkgelegenheid,
- b) het arbeidsrecht en de arbeidsvoorwaarden,
- c) de beroepsopleiding en de voortgezette vorming,
- d) de sociale zekerheid,
- e) de voorkoming van arbeidsongevallen en beroepsziekten,
- f) de arbeidshygiëne,
- g) het recht zich te organiseren in vakverenigingen en van collectieve onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers.

Te dien einde werkt de Commissie nauw samen met de lidstaten bij het verrichten van studies, het uitbrengen van adviezen en het organiseren van overleg zowel omtrent vraagstukken op nationaal niveau als omtrent vraagstukken die de internationale organisaties aangaan.

Alvorens de in dit artikel bedoelde adviezen uit te brengen, raadpleegt de Commissie het Economisch en Sociaal Comité.

Bepaling 71 (ex artikel 141)

1. Iedere lidstaat draagt er zorg voor dat het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke of gelijkwaardige arbeid wordt toegepast.

2. Onder beloning in de zin van dit artikel dient te worden verstaan het gewone basis- of minimumloon of -salaris en alle overige voordelen in geld of in natura die de werknemer uit hoofde van zijn dienstbetrekking direct of indirect van de werkgever ontvangt.

Gelijke beloning zonder onderscheid naar kunne houdt in:

- a) dat de beloning voor gelijke arbeid in stukloon wordt vastgesteld op basis van eenzelfde maatstaf;
- b) dat de beloning voor arbeid in tijdloon dezelfde is voor een zelfde functie.

3. Het Europees Parlement en de Raad ~~neemt stellen volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de wetgevingsprocedure~~ maatregelen vast om de toepassing te waarborgen van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in werkgelegenheid en beroep, met inbegrip van het beginsel van gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid. Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

4. Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat, om volledige gelijkheid van mannen en vrouwen in het beroepsleven in de praktijk te verzekeren, maatregelen handhaaft of aanneemt waarbij specifieke voordelen worden ingesteld om de uitoefening van een beroepsactiviteit door het ondervertegenwoordigde geslacht te vergemakkelijken of om nadelen in de beroepsloopbaan te voorkomen of te compenseren.

Bepaling 72 (ex artikel 142)

De lidstaten streven ernaar de bestaande gelijkwaardigheid van de bepalingen omtrent betaalde vakantie te handhaven.¹

Bepaling 73 (ex artikel 143)

De Commissie stelt ieder jaar een verslag op over de stand van de verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 136], met inbegrip van de demografische situatie in ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**. Zij zendt dit verslag toe aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité.

~~Het Europees Parlement kan de Commissie verzoeken verslagen op te stellen over bijzondere vraagstukken inzake de sociale toestand.~~²

Bepaling 74 (ex artikel 144)

De Raad stelt ~~na raadpleging van het Europees Parlement~~ een comité voor sociale bescherming met een adviestaak in teneinde de samenwerking tussen de lidstaten onderling en met de Commissie op het gebied van de sociale bescherming te bevorderen. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.** Het comité heeft tot taak:

¹ Er zijn vraagtekens geplaatst bij de praktische uitvoerbaarheid van deze bepaling.

² Deze alinea is identiek aan de tweede alinea van artikel 145 en kan dus worden geschrapt.

Geconsolideerd verslag van de Groep deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 - Volumen I

- a) toe te zien op de sociale situatie en de ontwikkeling van het beleid inzake sociale bescherming in de lidstaten en ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**;
- b) de uitwisseling van informatie, ervaringen en goede praktijken tussen de lidstaten onderling en met de Commissie te vergemakkelijken;
- c) onverminderd [artikel 207], verslagen op te stellen, adviezen uit te brengen of andere activiteiten te ontplooiën op gebieden die onder zijn bevoegdheid vallen, hetzij op verzoek van de Raad of de Commissie, hetzij op eigen initiatief.

Voor de vervulling van zijn opdracht legt het comité de nodige contacten met de sociale partners.

Iedere lidstaat en de Commissie benoemen twee leden van het comité.

Bepaling 75 (ex artikel 145)

In haar jaarverslag aan het Europees Parlement wijdt de Commissie een afzonderlijk hoofdstuk aan de ontwikkeling van de sociale toestand in ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Het Europees Parlement kan de Commissie verzoeken verslagen op te stellen over bijzondere vraagstukken inzake de sociale toestand.

[HOOFDSTUK 2

HET EUROPEES SOCIAAL FONDS]

Bepaling 76 (ex artikel 146)

Teneinde de werkgelegenheid voor de werknemers in de interne markt te verbeteren en zodoende bij te dragen tot verhoging van de levensstandaard, wordt in het kader van ~~de volgende bepalingen~~ **dit [hoofdstuk]** een Europees Sociaal Fonds opgericht; dit Fonds heeft ten doel binnen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** de tewerkstelling te vergemakkelijken en de geografische en beroeps-mobiliteit van de werknemers te bevorderen, alsmede de aanpassing aan veranderingen in het bedrijfsleven en in productiestelsels gemakkelijker te maken, met name door beroepsopleiding en omscholing.

Bepaling 77 (ex artikel 147)

~~Het beheer van het Fonds berust bij De Commissie~~ **beheert het Fonds**.

~~De Commissie~~ **Zij** wordt in deze taak bijgestaan door een comité dat onder het voorzitterschap staat van een lid van de Commissie en samengesteld is uit vertegenwoordigers van de ~~regeringen~~ **lidstaten** en van de vakverenigingen van werknemers en van werkgevers.

Bepaling 78 (ex artikel 148)

Het Europees Parlement en de Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's stelling overeenkomstig de wetgevingsprocedure de uitvoeringsbesluiten maatregelen¹ betreffende het Europees Sociaal Fonds vast. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van het Comité van de Regio's.

III. ECONOMISCHE EN SOCIALE SAMENHANG

Bepaling 79 (ex artikel 158)

Teneinde de harmonische ontwikkeling van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** in haar geheel te bevorderen, ontwikkelt en vervolgt ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** haar optreden gericht op de versterking van de economische en sociale samenhang.

~~De Gemeenschap~~ **De Unie** stelt zich in het bijzonder ten doel, de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de onderscheiden regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's of eilanden, met inbegrip van de plattelandsgebieden, te verkleinen.

Bepaling 80 (ex artikel 159)

De lidstaten voeren hun economisch beleid en coördineren dit mede met het oog op het verwezenlijken van de doelstellingen van [artikel 158]. De vaststelling en de tenuitvoerlegging van het beleid en van de maatregelen van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** en de totstandbrenging van de interne markt houden rekening met de doelstellingen van [artikel 158] en dragen bij tot de verwezenlijking daarvan². ~~De Gemeenschap~~ **De Unie** ondersteunt deze verwezenlijking tevens door haar optreden via de structuurfondsen (Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw, afdeling Oriëntatie, Europees Sociaal Fonds, Europees Fonds voor regionale ontwikkeling), de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten.

De Commissie brengt om de drie jaar aan het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's verslag uit over de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de economische en sociale samenhang, alsmede over de wijze waarop de diverse in dit artikel bedoelde middelen daartoe hebben bijgedragen. Dit verslag gaat in voorkomend geval vergezeld van passende voorstellen.

---

¹ In dit geval is de term "besluit" naar het schijnt gebruikt in de generieke zin, hetgeen niet spoort met de omschrijving van de term "beschikking" in artikel 249, vierde alinea, VEG. De Conventie zou duidelijk moeten maken of zij de te gebruiken rechtshandeling wil preciseren.

² Deze bepaling van horizontale toepassing op alle beleidsterreinen, kan samen met andere bepalingen van hetzelfde type in één artikel worden opgenomen (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

Het Europees Parlement en de Raad kunnen overeenkomstig de wetgevingsprocedure alle ~~Indien specifieke maatregelen vaststellen die buiten de fondsen om noodzakelijk zijn blijken, kunnen zulke maatregelen, onverminderd de maatregelen waartoe die in het kader van ander beleid van de Gemeenschap de Unie wordt besloten, worden vastgesteld. door de Raad volgens de procedure van artikel 254~~ **Zij besluiten** na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's ~~worden vastgesteld.~~

Bepaling 81 (ex artikel 160)

Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling is bedoeld om een bijdrage te leveren aan het ongedaan maken van de belangrijkste regionale onevenwichtigheden in ~~de Gemeenschap de Unie~~ door deel te nemen aan de ontwikkeling en de structurele aanpassing van regio's met een ontwikkelingsachterstand en aan de omschakeling van industriegebieden met afnemende economische activiteit.

Bepaling 82 (ex artikel 161)

~~Onverminderd [artikel 162] stelt de Raad op voorstel van de Commissie, en na instemming van het Europees Parlement en raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's, met eenparigheid van stemmen stellen het Europees Parlement en de Raad overeenkomstig de wetgevingsprocedure de maatregelen~~ ¹ **vast:**

- a) tot bepaling van de taken, de prioritaire doelstellingen en de organisatie van de structuurfondsen ~~vast, hetgeen ook samenvoeging van de fondsen kan omvatten; en -De Raad stelt volgens dezelfde procedure tevens~~
- b) **houdende** de algemene regels ~~vast~~ die voor deze fondsen gelden, alsmede de bepalingen die nodig zijn voor de doeltreffende werking van de fondsen en de coördinatie tussen de fondsen onderling en met de andere bestaande financieringsinstrumenten;

Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Volgens dezelfde procedure stellen zij maatregelen vast tot oprichting van een ~~Een door de Raad volgens dezelfde procedure opgericht Cohesiefonds, dat~~ een financiële bijdrage levert aan projecten op het gebied van milieu en trans-Europese netwerken in de sfeer van de vervoers-infrastructuur.

~~Met ingang van 1 januari 2007 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie, na instemming van het Europees Parlement en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, indien de meerjarige financiële vooruitzichten die van toepassing zijn met ingang van 1 januari 2007 en het desbetreffende inter-institutioneel akkoord op die datum zijn aangenomen. Indien dat niet het geval is, dan is de procedure van deze alinea van toepassing vanaf de datum waarop zij worden aangenomen.~~

---

¹ Wijziging van de besluitvormingsprocedure, van instemming in codecisie ("wetgevings-procedure"), overeenkomstig het verslag van werkgroep IX "Vereenvoudiging" (CONV 424/02, blz. 17).

Bepaling 83 (ex artikel 162)

Het Europees Parlement en de Raad stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure de toepassingsmaatregelen De toepassingsbesluiten met betrekking tot het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling vast. worden door de Raad volgens de procedure van artikel 251 en Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's vastgesteld.

Ten aanzien van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw, afdeling Oriëntatie, en het Europees Sociaal Fonds ~~blijven~~ **zijn** onderscheidenlijk de [artikelen 37 en 148] van toepassing.

IV. LANDBOUW EN VISSERIJ

Bepaling 84 (ex artikel 32) ¹

1. De ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt omvat mede de landbouw en de handel in landbouwproducten. Onder landbouwproducten worden verstaan de voortbrengselen van bodem, veeteelt en visserij alsmede de producten in eerste graad van bewerking welke met de genoemde voortbrengselen rechtstreeks verband houden.
2. Voorzover in de [artikelen 33 tot en met 38] niet anders is bepaald, zijn de regels voor de instelling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt van toepassing op de landbouwproducten.
3. De **in [Bijlage I] vermelde** producten ~~welke~~ vallen onder de bepalingen van de artikelen 33 tot en met 38 ~~zijn vermeld in een lijst die als bijlage I aan dit Verdrag is gehecht.~~ ²
4. De werking en de ontwikkeling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt voor de landbouwproducten dienen gepaard te gaan met de totstandkoming van een gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Bepaling 85 (ex artikel 33)

1. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid heeft ten doel:
  - a) de productiviteit van de landbouw te doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproductie als een optimaal gebruik van de productiefactoren, met name de arbeidskrachten, te verzekeren,

---

¹ De formulering van artikel 32 moet worden aangepast aan de toevoeging van de visserij in de titel van dit hoofdstuk.

² Voorgesteld wordt deze overbodige zinsdelen te schrappen, mede omdat het woord bijlage alleen betrekking kan hebben op de grondwet.

- b) aldus de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, met name door de verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn,
- c) de markten te stabiliseren,
- d) de voorziening veilig te stellen,
- e) redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers te verzekeren.

2. Bij het tot stand brengen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en van de daarvoor te treffen bijzondere voorzieningen zal rekening gehouden worden met:

- a) de bijzondere aard van het landbouwbedrijf, welke voortvloeit uit de maatschappelijke structuur van de landbouw en uit de structurele en natuurlijke ongelijkheid tussen de verschillende landbouwgebieden,
- b) de noodzaak de dienstige aanpassingen geleidelijk te doen verlopen,
- c) het feit, dat de landbouwsector in de lidstaten nauw verweven is met de gehele economie.

Bepaling 86 (ex artikel 34)

1. Om de in [artikel 33] gestelde doeleinden te bereiken wordt een gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten tot stand gebracht.

Naar gelang van de producten neemt deze ordening een van de volgende vormen aan:

- a) gemeenschappelijke regels inzake mededinging,
- b) verplichte coördinatie van de verschillende nationale marktorganisaties,
- c) een Europese marktorganisatie.

2. De gemeenschappelijke ordening in een der in lid 1 vermelde vormen kan alle maatregelen medebrengen welke noodzakelijk zijn om de in [artikel 33] omschreven doelstellingen te bereiken, met name prijsregelingen, subsidies zowel voor de productie als voor het in de handel brengen der verschillende producten, systemen van voorraadvorming en opslag en gemeenschappelijke organisatorische voorzieningen voor de stabilisatie van de in- of uitvoer.

Zij moet zich beperken tot het nastreven van de in [artikel 33] genoemde doeleinden en elke discriminatie tussen producenten of verbruikers van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** uitsluiten.

Een eventueel gemeenschappelijk prijsbeleid moet op gemeenschappelijke criteria en op eenvormige berekeningswijzen berusten.

3. Om de in lid 1 bedoelde gemeenschappelijke ordening aan haar doel te laten beantwoorden, kunnen een of meer oriëntatie- en garantiefondsen voor de landbouw in het leven worden geroepen.

Bepaling 87 (ex artikel 35)

Teneinde de in [artikel 33] omschreven doeleinden te bereiken, kunnen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid met name voorzieningen worden getroffen met betrekking tot:

- a) een doeltreffende coördinatie van hetgeen ondernomen wordt op het gebied van de beroepsopleiding, het landbouwkundig onderzoek en de landbouwkundige voorlichting, welke coördinatie gemeenschappelijk gefinancierde projecten of instellingen kan medebrengen,
- b) gemeenschappelijke acties voor de ontwikkeling van het verbruik van bepaalde producten.

Bepaling 88 (ex artikel 36)

~~De bepalingen van~~ Het [hoofdstuk] over regels betreffende de mededinging ~~zijn~~ **is** op de voortbrenging van en de handel in landbouwproducten slechts in zoverre van toepassing, als door de Raad met inachtneming van de in [artikel 33] vermelde doeleinden zal worden bepaald binnen het raam van de bepalingen en overeenkomstig de procedure van [artikel 37, leden 2 en 3].

De Raad kan met name **maatregelen vaststellen die** machtiging geven tot het verlenen van steun:

- a) ter bescherming van door structurele of natuurlijke omstandigheden benadeelde bedrijven,
- b) in het kader van economische ontwikkelingsplannen.

Bepaling 89 (ex artikel 37)

~~1. Teneinde de hoofdlijnen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid uit te stippelen, roept de Commissie, zodra het Verdrag in werking is getreden, een conferentie van de lidstaten bijeen, om hun landbouwbeleid onderling te vergelijken met name door een overzicht op te stellen van hun middelen en behoeften.¹~~

~~2. Rekening houdend met de werkzaamheden van de in lid 1 bedoelde conferentie, De Commissie doet, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, binnen twee jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag voorstellen inzake de totstandbrenging en de uitvoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, daarbij inbegrepen de vervanging van de nationale organisaties door een van de in [artikel 34, lid 1.] genoemde vormen van gemeenschappelijke ordening, alsook de uitvoering van de in [deze titel] ~~speciaal~~ vermelde maatregelen.~~

Deze voorstellen ~~dienen rekening te houden~~ **houden rekening** met de onderlinge samenhang tussen de in [deze titel] genoemde landbouwvraagstukken.

---

¹ Dit lid is achterhaald. De conferentie heeft in 1958 plaatsgevonden in Stresa, en de resultaten ervan behoren dus al tot het acquis.

~~Op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europese Parlement stelt de Raad, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, De Raad stelt op voorstel van de Commissie met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen Europese wetten/Europese verordeningen ¹, Europese kaderwetten en Europese besluiten vast en doet of richtlijnen vast of geeft beschikkingen onverminderd de aanbevelingen die hij zou kunnen doen. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.~~

3. De in [artikel 34, lid 1,] genoemde gemeenschappelijke ordening kan overeenkomstig de bepalingen van het voorgaande lid door de Raad ~~met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ ² in de plaats worden gesteld van de nationale marktorganisaties:

- a) indien de gemeenschappelijke ordening aan de lidstaten welke tegen deze maatregelen gekant zijn en zelf over een nationale organisatie voor de betrokken productie beschikken, gelijkwaardige waarborgen biedt inzake de werkgelegenheid en de levensstand van de betrokken producenten, met inachtneming van het ritme van de mogelijke aanpassing en van de noodzakelijke specialisatie, en
- b) indien deze ordening aan het handelsverkeer binnen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** analoge voorwaarden waarborgt als op een nationale markt bestaan.

4. Wanneer voor bepaalde grondstoffen een gemeenschappelijke ordening in het leven wordt geroepen, voordat er reeds een gemeenschappelijke ordening voor de overeenkomstige verwerkte producten bestaat, mogen de betrokken grondstoffen, gebruikt voor de producten die voor uitvoer naar derde landen zijn bestemd, van buiten ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** worden ingevoerd.

Bepaling 90 (ex artikel 38)

Wanneer in een lidstaat een product onder een nationale marktorganisatie valt of onder een binnenlandse regeling van gelijke werking welke een gelijksoortige productie in een andere lidstaat bij de mededinging nadelig beïnvloedt, leggen de lidstaten een compenserende heffing op de invoer van dat product uit de lidstaat waar de organisatie of de regeling bestaat, tenzij deze staat een compenserende heffing op de uitvoer toepast.

De Commissie bepaalt de hoogte van deze heffingen zodanig als nodig is om het evenwicht te herstellen; zij kan eveneens machtiging verlenen tot het nemen van andere maatregelen waarvan zij de voorwaarden en wijze van toepassing vaststelt.

---

¹ Aangezien de Raad volgens de ontwerp-artikelen van titel V "uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) hetzij wetten, hetzij verordeningen kan aannemen, dient de Conventie de gevallen te omschrijven waarin, op de onder dit artikel vallende gebieden, de Raad één van beide types rechtshandelingen, of zelfs beide types rechtshandelingen kan vaststellen (zie uitleg in Bijlage II bij dit verslag).

² Deze vermelding is overbodig aangezien de toepasselijke procedure al blijkt uit de verwijzing naar artikel 37, lid 2.

V. MILIEU

Bepaling 91 (ex artikel 174)

1. Het beleid van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** op milieugebied draagt bij tot het nastreven van de volgende doelstellingen:

- a) behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu;
- b) bescherming van de gezondheid van de mens;
- c) behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- d) bevordering op internationaal vlak van maatregelen om het hoofd te bieden aan regionale of mondiale milieuproblemen.

2. ~~De Gemeenschap~~ **de Unie** streeft in haar milieubeleid naar een hoog niveau van bescherming, rekening houdend met de uiteenlopende situaties in de verschillende regio's van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**. Haar beleid berust op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

In dit verband bevatten de aan eisen inzake milieubescherming beantwoordende harmonisatiemaatregelen, in de gevallen die daarvoor in aanmerking komen, een vrijwaringsclausule op grond waarvan de lidstaten om niet-economische milieuredenen voorlopige ~~maatregelen~~ **regelingen** kunnen treffen die aan een ~~communautaire~~ controleprocedure **van de Unie** onderworpen zijn.

3. Bij het bepalen van haar beleid op milieugebied houdt ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** rekening met:

- a) de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens;
- b) de milieuomstandigheden in de onderscheiden regio's van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**;
- c) de voordelen en lasten die kunnen voortvloeien uit optreden, onderscheidenlijk niet-optreden;
- d) de economische en sociale ontwikkeling van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** als geheel en de evenwichtige ontwikkeling van haar regio's.

4. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** en de lidstaten samen met derde landen en de bevoegde internationale organisaties. De nadere regels voor de samenwerking van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** kunnen voorwerp zijn van overeenkomsten tussen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** en de betrokken derde partijen, waarover wordt onderhandeld en die worden gesloten overeenkomstig [artikel 300].

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

Bepaling 92 (ex artikel 175)

1. Het Europees Parlement en de Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's de activiteiten vast die de Gemeenschap moet ondernemen stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure maatregelen vast om de doelstellingen van [artikel 174] te verwezenlijken. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van het Comité van de Regio's.

2. In afwijking van de in lid 1 besluitvormingsprocedure en onverminderd het bepaalde in [artikel 95], stelt de Raad **met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's met eenparigheid van stemmen een besluit over** de volgende maatregelen vast:

- a) **bepalende maatregelen** van in hoofdzaak fiscale aard;
- b) maatregelen die van invloed zijn op:
  - i) de ruimtelijke ordening;
  - ii) het kwantitatieve waterbeheer, of die rechtstreeks dan wel zijdelings betrekking hebben op de beschikbaarheid van de watervoorraden;
  - iii) de bodembestemming, met uitzondering van het afvalstoffenbeheer;
- c) maatregelen die van aanzienlijke invloed zijn op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening.

De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Volgens dezelfde procedure kan de Raad ~~onder de in de eerste alinea bedoelde voorwaarden~~ bepalen over welke van de in dit lid bedoelde aangelegenheden **hij** met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **besluit moet worden besloten**.

3. Op andere gebieden ¹ **stellen het Europees Parlement en de Raad volgens de procedure van artikel 251 en de maatregelen vast houdende** algemene actieprogramma's **vast waarin die** de te verwezenlijken prioritaire doelstellingen ~~worden vastgelegd~~ **vastleggen. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

¹ Dit gedeelte van de zin kan worden geschrapt, aangezien het Europees Parlement en de Raad in feite kaderprogramma's van algemene strekking aannemen.

~~De Raad stelt, naar gelang van het geval onder de voorwaarden~~ **De voor de uitvoering van die programma's noodzakelijke maatregelen worden vastgesteld volgens de procedure** van lid 1, **respectievelijk** ~~of lid 2, de maatregelen vast die noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van deze programma's.~~

4. Onverminderd bepaalde **door de Unie vastgestelde** maatregelen ~~met een communautair karakter,~~ dragen de lidstaten zorg voor de financiering en de uitvoering van het milieubeleid.

5. Onverminderd het beginsel dat de vervuiler betaalt, ~~treft de Raad,~~ ingeval een op grond van lid 1 vastgestelde maatregel voor de overheid van een lidstaat onevenredig hoge kosten met zich meebrengt, **voorziet die maatregel, in een passende vorm, in,** ~~in het besluit betreffende de aanneming van die maatregel passende voorzieningen in de vorm van:~~

- a) ontheffingen van tijdelijke aard en/of
- b) financiële steun uit het ~~overeenkomstig artikel 161 opgerichte~~ ¹ Cohesiefonds.

Bepaling 93 (ex artikel 176)

De beschermende **bepalingen** ~~maatregelen~~ die worden vastgesteld uit hoofde van [artikel 175], beletten niet dat een lidstaat verdergaande **beschermende regelingen** ~~beschermingsmaatregelen~~ handhaaft en treft. Zulke maatregelen moeten verenigbaar zijn met **de Grondwet** ~~dit Verdrag~~. Zij worden ter kennis van de Commissie gebracht.

VI. CONSUMENTENBESCHERMING

Bepaling 94 (ex artikel 153)

1. Om de belangen van de consumenten te bevorderen en een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen, draagt ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** bij tot de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consumenten alsmede tot de bevordering van hun recht op voorlichting en vorming, en hun recht van vereniging om hun belangen te behartigen.

2. Met de eisen terzake van consumentenbescherming wordt rekening gehouden bij het bepalen en uitvoeren van het beleid en het optreden van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** op andere gebieden. ²

---

¹ Deze precisering is overbodig omdat er maar één Cohesiefonds bestaat.

² Deze bepaling, van horizontale toepassing op alle beleidsterreinen, kan samen met andere bepalingen van hetzelfde type in één artikel worden opgenomen (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

3. ~~De Gemeenschap~~ **De Unie** draagt bij tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen door middel van:

- a) maatregelen die ~~zij~~ op grond van artikel 95 in het kader van de totstandbrenging van de interne markt ~~neemt~~ **worden vastgesteld**;
- b) maatregelen om het beleid van de lidstaten te ondersteunen, aan te vullen en te controleren.

4. **Het Europees Parlement en de Raad stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure, neemt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité de maatregelen, bedoeld in lid 3, onder b), vast. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

5. De uit hoofde van lid 4 **vastgestelde** maatregelen beletten niet dat een lidstaat ~~maatregelen~~ **regelingen** voor een hogere graad van bescherming handhaaft of treft. Deze ~~maatregelen~~ **bepalingen** moeten verenigbaar zijn met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**. Zij worden ter kennis van de Commissie gebracht.

VII. VERVOER

Bepaling 95 (ex artikel 70)

De doelstellingen van ~~het Verdrag~~ **de Grondwet** worden, wat het in deze titel geregelde onderwerp betreft, ~~door de lidstaten~~ nagestreefd ¹ in het kader van een gemeenschappelijk vervoerbeleid.

Bepaling 96 (ex artikel 71)

1. Ter uitvoering van [artikel 70] **stellen het Europees Parlement en de Raad, met inachtneming van de bijzondere aspecten van het vervoer, en overeenkomstig de wetgevingsprocedure, maatregelen vast. volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, vast. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Die maatregelen behelzen:**

- a) gemeenschappelijke regels voor internationaal vervoer vanuit of naar het grondgebied van een lidstaat of over het grondgebied van een of meer lidstaten,
- b) de voorwaarden waaronder vervoerondernemers worden toegelaten tot nationaal vervoer in een lidstaat waarin zij niet woonachtig zijn,

---

¹ Omdat het hier gaat om een gedeelde bevoegdheid, wordt voorgesteld deze vermelding te schrappen omdat zij voor de overige beleidsdomeinen ook niet is opgenomen. Zie ook het voorstel tot samenvoeging met artikel 80 (hieronder).

- c) de maatregelen die de veiligheid van het vervoer kunnen verbeteren,
- d) alle overige dienstige ~~bepalingen~~ **maatregelen**.

2. In afwijking van de in [lid 1] omschreven procedure, worden op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen door de Raad de ~~bepalingen~~ **maatregelen** vastgesteld betreffende de beginselen van het vervoerbestel waarvan de toepassing zowel de levensstandaard en de werkgelegenheid in bepaalde streken als het gebruik van het vervoerapparaat ernstig zou kunnen aantasten, met inachtneming van de noodzaak van een aanpassing aan de economische ontwikkeling welke voortvloeit uit de instelling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne markt**. **De Raad besluit** na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité

Bepaling 97 (ex artikel 72)

Totdat de in [artikel 71, lid 1,] bedoelde ~~bepalingen zijn~~ **maatregelen zijn** vastgesteld en behoudens ~~goedkeuringen van door de Raad met eenparigheid van stemmen verleend vastgestelde~~ **maatregelen waarbij een afwijking wordt toegestaan**, mag geen enkele lidstaat de onderscheidende bepalingen, die terzake gelden op 1 januari 1958 of, voor de toetredende staten, op de datum van hun toetreding, zodanig veranderen dat zij daardoor in hun rechtstreekse of zijdelingse uitwerking minder gunstig worden voor de vervoerondernemers der overige lidstaten dan voor de nationale vervoerondernemers.

Bepaling 98 (ex artikel 73)

Met ~~dit Verdrag~~ **deze Grondwet** zijn verenigbaar de steunmaatregelen die beantwoorden aan de behoeften van de coördinatie van het vervoer of die overeenkomen met de vergoeding van bepaalde met het begrip "openbare dienst" verbonden, verplichte dienstverrichtingen.

Bepaling 99 (ex artikel 74)

Elke in het kader van ~~dit Verdrag~~ **deze Grondwet aangenomen** maatregel op het gebied der vrachtprijzen en vervoervoorwaarden moet rekening houden met de economische toestand van de vervoerondernemers.

Bepaling 100 (ex artikel 75)

1. *In het verkeer binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** is ~~dienen elke discriminatie te worden opgeheven~~ **verboden** die erin bestaat dat een vervoerondernemer voor dezelfde verbindingen verschillende vrachtprijzen en vervoervoorwaarden voor gelijke goederen toepast naar gelang van ~~de lidstaat het land~~ van herkomst of bestemming van de vervoerde waren.*

2. Lid 1 sluit niet uit dat krachtens [artikel 71, lid 1,] andere maatregelen door **het Europees Parlement en de Raad** kunnen worden vastgesteld.

3. De Raad ~~stelt, stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie, en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ **bepalingen vast maatregelen vast** teneinde de uitvoering van lid 1 te waarborgen. **Hij besluit na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

De Raad kan met name ~~de bepalingen vaststellen~~ **de maatregelen vaststellen** die noodzakelijk zijn om de instellingen ~~van de Gemeenschap~~ in staat te stellen te waken over de naleving van het in lid 1 vermelde voorschrift en teneinde te verzekeren dat de gebruikers hiervan volledig voordeel trekken.

4. De Commissie onderzoekt eigener beweging of op verzoek van een lidstaat de in lid 1 bedoelde gevallen van discriminatie en ~~neemt stelt~~ na raadpleging van elke belanghebbende lidstaat, in het kader van de **in lid 3 bedoelde maatregelen overeenkomstig lid 3 getroffen regeling**, de noodzakelijke **Europese besluiten vast**.

Bepaling 101 (ex artikel 76)

1. Het is een lidstaat, behoudens machtiging **op grond van een Europees besluit** van de Commissie, verboden voor het vervoer binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** de toepassing van prijzen en voorwaarden op te leggen die enig element van steun of bescherming in het belang van een of meer ondernemingen of bepaalde industrieën inhouden.

2. De Commissie onderwerpt eigener beweging of op verzoek van een lidstaat de in lid 1 bedoelde prijzen en voorwaarden aan een onderzoek en houdt daarbij met name rekening met, enerzijds, de vereisten van een passend regionaal economisch beleid, de behoeften van minder ontwikkelde gebieden en de vraagstukken die zich in door politieke omstandigheden ernstig benadeelde streken voordoen, en, anderzijds, de gevolgen van die prijzen en voorwaarden voor de mededinging tussen de takken van vervoer.

Na raadpleging van elke betrokken lidstaat ~~neemt stelt~~ zij de noodzakelijke **Europese besluiten vast**.

3. Het in lid 1 bedoelde verbod ~~geldt niet voor~~ **is niet van toepassing op** mededingingstarieven.

Bepaling 102 (ex artikel 77)

De heffingen of andere rechten welke naast de vervoerprijs door een vervoerondernemer [in verband met het overschrijden der grens] in rekening worden gebracht ¹, mogen een redelijk peil niet te boven gaan, gelet op de werkelijke kosten die door de grensoverschrijding feitelijk zijn veroorzaakt.

De lidstaten streven naar een ~~geleidelijke~~ verlaging van die kosten.

---

¹ Men kan zich de vraag stellen welke soort heffingen op die manier door de vervoerondernemer in rekening worden gebracht. Voorts lijken – in een interne markt zonder binnengrenzen – de woorden "in verband met het overschrijden der grens" niet langer op hun plaats. Bekeken dient te worden of dit artikel niet overbodig is.

De Commissie kan de lidstaten aanbevelingen doen voor de toepassing van dit artikel.

Bepaling 103 [(ex artikel 78)]¹

De bepalingen van deze titel staan niet in de weg aan maatregelen, in de Bondsrepubliek Duitsland genomen, voorzover deze noodzakelijk zijn om de economische nadelen door de deling van Duitsland berokkend aan de economie van die streken in de Bondsrepubliek welke door deze deling zijn getroffen, te compenseren.]

Bepaling 104 (ex artikel 79)

Een comité van raadgevende aard, bestaande uit door de regeringen der lidstaten aangewezen deskundigen, wordt aan de Commissie toegevoegd. Deze raadpleegt het comité over vervoeraangelegenheden, zo dikwijls zij zulks nodig acht[, onverminderd de bevoegdheden van het Economisch en Sociaal Comité]².

Bepaling 105 (ex artikel 80)

1. ~~De bepalingen van~~ Deze titel ~~zijn~~ is van toepassing op het vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren.

2. **Het Europees Parlement en de Raad kan kunnen volgens de wetgevingsprocedure met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten of, in hoeverre en volgens welke procedure³, passende maatregelen vaststellen bepalingen voor de zeevaart en de luchtvaart zullen kunnen worden genomen.⁴ Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

~~De procedurebepalingen van artikel 71, zijn van toepassing.~~

---

¹ De Conventie zal het wellicht nodig achten te bekijken of dit artikel nog steeds actueel is (zie ook artikel 87, lid 2, onder c)).

² Voorgesteld wordt deze overbodige zinsnede te schrappen, omdat het voor de hand ligt dat de raadpleging van dat comité de bevoegdheden van het Economisch en Sociaal Comité onverlet laat.

³ Deze verwijzing naar een passende procedure heeft geen zin, omdat die procedure – medebeslissing – reeds bepaald is door de tweede alinea.

⁴ Vanwege de opeenvolgende wijzigingen van het EG-Verdrag lijkt de op grond van artikel 80, lid 2, eerste alinea, aan de Raad verleende bevoegdheid moeilijk te verzoenen met de tweede alinea van dat lid. Bovendien lijkt in de praktijk geen gebruik te zijn gemaakt van het bepaalde in artikel 80, lid 2, eerste alinea. Sinds de aanneming van de Europese Akte is onmiddellijk overgegaan tot de vaststelling van bepalingen op het gebied van de zeevaart en de luchtvaart.
Een andere, beknoptere en beter leesbare mogelijkheid zou zijn, lid 2 als volgt te formuleren: "Voor de zeevaart en de luchtvaart kunnen, overeenkomstig de procedure van artikel 71, passende maatregelen worden vastgesteld.".

VIII. TRANS-EUROPESE NETWERKEN

Bepaling 106 (ex artikel 154)

1. Teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de in [de artikelen 14 en 158] bedoelde doelstellingen en om de burgers van de Unie, de economische subjecten, alsmede de regionale en lokale gemeenschappen in staat te stellen ten volle profijt te trekken van de voordelen die uit de totstandkoming van een ruimte zonder binnengrenzen voortvloeien, draagt de **Gemeenschap Unie** bij tot de totstandbrenging en ontwikkeling van trans-Europese netwerken op het gebied van vervoers-, telecommunicatie- en energie-infrastructuur.
2. In het kader van een stelsel van open en concurrerende markten is het optreden van de **Gemeenschap Unie** gericht op de bevordering van de onderlinge koppeling en interoperabiliteit van de nationale netwerken, alsmede van de toegang tot deze netwerken. Daarbij wordt met name rekening gehouden met de noodzaak de insulaire, niet aan de zee grenzende en perifere regio's met de centrale regio's van de **Gemeenschap Unie** te verbinden.

Bepaling 107 (ex artikel 155)

1. Voor de verwezenlijking van de in artikel 154 genoemde doelstellingen:
  - a) stelt de **Gemeenschap Unie** een geheel van richtsnoeren op betreffende de doelstellingen, de prioriteiten en de grote lijnen van de op het gebied van trans-Europese netwerken overwogen maatregelen; in deze richtsnoeren worden projecten van gemeenschappelijk belang aangegeven;
  - b) treft de **Gemeenschap Unie** alle maatregelen die nodig kunnen blijken om de interoperabiliteit van de netwerken te verzekeren, met name op het gebied van de harmonisatie van de technische normen;
  - c) kan de **Gemeenschap Unie** steun verlenen aan door de lidstaten gesteunde projecten van gemeenschappelijk belang, die als zodanig zijn aangegeven in het kader van de ~~in het eerste streepje onder a)~~ bedoelde richtsnoeren, met name in de vorm van uitvoerbaarheidsstudies, garanties voor leningen, of rentesubsidies; de **Gemeenschap Unie** kan ook door middel van het ~~overeenkomstig artikel 161 opgerichte~~ Cohesiefonds bijdragen aan de financiering van specifieke projecten in lidstaten op het terrein van de vervoersinfrastructuur.

Bij het optreden van de **Gemeenschap Unie** wordt rekening gehouden met de potentiële economische levensvatbaarheid van de projecten.

2. **Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure** de in artikel 155, lid 1, bedoelde richtsnoeren en andere maatregelen ~~vast worden door de Raad vastgesteld volgens de procedure van artikel 251 en. Zij besluiten~~ na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Voor richtsnoeren en projecten van gemeenschappelijk belang die betrekking hebben op het grondgebied van een lidstaat, is de goedkeuring van de betrokken lidstaat vereist.¹

3. De lidstaten coördineren onderling, in verbinding met de Commissie, het nationale beleid dat van grote invloed kan zijn op de verwezenlijking van de in artikel 154 bedoelde doelstellingen. De Commissie kan in nauwe samenwerking met de lidstaten alle dienstige initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen.

4. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** kan ~~besluiten met derde landen samen te werken~~ **samenwerken** om projecten van gemeenschappelijk belang te bevorderen en de interoperabiliteit van de netwerken te verzekeren.

~~Artikel 156~~

~~De in artikel 155, lid 1, bedoelde richtsnoeren en andere maatregelen worden door de Raad vastgesteld volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.~~

~~Voor richtsnoeren en projecten van gemeenschappelijk belang die betrekking hebben op het grondgebied van een lidstaat, is de goedkeuring van de betrokken lidstaat vereist.~~²

IX. ONDERZOEK EN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING

Bepaling 108 (ex artikel 163)

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** heeft als doelstelling de wetenschappelijke en technologische grondslagen van de industrie van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** te versterken en de ontwikkeling van haar internationale concurrentiepositie te bevorderen, alsmede de onderzoekactiviteiten te bevorderen die uit hoofde van andere hoofdstukken van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** nodig worden geacht.

2. Te dien einde stimuleert zij in de gehele ~~Gemeenschap~~ **Unie** de ondernemingen, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, de onderzoekcentra en de universiteiten bij hun inspanningen op het gebied van hoogwaardig onderzoek en hoogwaardige technologische ontwikkeling; zij ondersteunt hun streven naar onderlinge samenwerking, waarbij haar beleid er vooral op gericht is de ondernemingen in staat te stellen ten volle de mogelijkheden van de interne markt te benutten, in het bijzonder door openstelling van de nationale overheidsopdrachten, vaststelling van gemeenschappelijke normen en opheffing van de wettelijke en fiscale belemmeringen welke die samenwerking in de weg staan.

---

¹ In een streven naar vereenvoudiging is in het nieuwe lid 2, dat de rechtsgrondslag legt voor het optreden van de Unie met betrekking tot de trans-Europese netwerken, de tekst van artikel 156 integraal overgenomen; de aangegeven wijzigingsvoorstellen hebben betrekking op de huidige tekst van dit artikel.

² Dit artikel kan worden geschrapt; zie vorige voetnoot.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

3. Alle activiteiten van de **Gemeenschap Unie** uit hoofde van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, met inbegrip van demonstratieprojecten, op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling worden vastgesteld en uitgevoerd overeenkomstig ~~het bepaalde in~~ [deze titel].

Bepaling 109 (ex artikel 164)

Voor de verwezenlijking van deze doelstellingen onderneemt de **Gemeenschap Unie** de volgende activiteiten, die de activiteiten van de lidstaten aanvullen:

- a) uitvoering van programma's voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, waarbij de samenwerking met en tussen ondernemingen, onderzoekcentra en universiteiten wordt bevorderd;
- b) bevordering van de samenwerking **van de Unie** met derde landen en internationale organisaties inzake ~~economisch~~ onderzoek, ~~economische~~ technologische ontwikkeling en demonstratie;
- c) verspreiding en exploitatie van de resultaten van de activiteiten **van de Unie** inzake ~~economisch~~ onderzoek, ~~economische~~ technologische ontwikkeling en demonstratie;
- d) stimulering van de opleiding en de mobiliteit van onderzoekers in de **Gemeenschap Unie**.

Bepaling 110 (ex artikel 165)

1. De **Gemeenschap Unie** en de lidstaten coördineren hun activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling, teneinde de wederzijdse samenhang van het beleid van de lidstaten en het beleid van de **Gemeenschap Unie** te verzekeren.
2. De Commissie kan in nauwe samenwerking met de lidstaten alle dienstige initiatieven nemen om de in lid 1 bedoelde coördinatie te bevorderen.

Bepaling 111 (ex artikel 166)

1. **Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure** ~~stelt, volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, een Europese wet vast houdende~~ een meerjarenkaderprogramma ~~vast~~ waarin alle activiteiten van de **Gemeenschap Unie** zijn opgenomen. **Zij besluiten** na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

In dit kaderprogramma:

- a) worden de wetenschappelijke en technologische doelstellingen die met de in [artikel 164] bedoelde activiteiten moeten worden verwezenlijkt, alsmede de daarmee samenhangende prioriteiten vastgesteld;

- b) worden de grote lijnen van deze activiteiten aangegeven;
- c) worden het totale maximumbedrag van en nadere regels voor de financiële deelneming van de **Gemeenschap Unie** aan het kaderprogramma alsmede de onderscheiden deelbedragen voor elk van de overwogen activiteiten vastgesteld.

2. Het kaderprogramma wordt naar gelang van de ontwikkeling van de situatie aangepast of aangevuld.

3. Het kaderprogramma wordt uitgevoerd door middel van specifieke programma's die binnen elke activiteit worden ontwikkeld. In elk specifiek programma worden de nadere bepalingen voor de uitvoering ervan, de looptijd en de noodzakelijk geachte middelen vastgesteld. Het totaal van de in de specifieke programma's vastgestelde noodzakelijk geachte bedragen mag niet meer belopen dan het voor het kaderprogramma en voor elke activiteit vastgestelde totale maximumbedrag.

4. De Raad **stelt, op voorstel van de Commissie, stelt de specifieke programma's met** gekwalificeerde meerderheid van stemmen **de maatregelen houdende de specifieke programma's vast op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**

Bepaling 112 (ex artikel 167) ¹

Voor de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma ~~bepaalt~~ **stellen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure de maatregelen vast houdende:**

- a) de regels voor de deelneming van ondernemingen, onderzoekcentra en universiteiten;
- b) de regels voor de verspreiding van de onderzoekresultaten.

Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

Bepaling 113 (ex artikel 168)

Bij de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma ~~kan worden besloten tot~~ **kunnen** aanvullende programma's **worden vastgesteld** waaraan alleen wordt deelgenomen door bepaalde lidstaten, die zorg dragen voor de financiering daarvan, onder voorbehoud van een eventuele deelneming van de **Gemeenschap Unie**.

Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de maatregelen vast houdende ~~stelt de regels voor de aanvullende programma's vast,~~ met name voor wat betreft de verspreiding van de kennis en de toegang van andere lidstaten. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

---

¹ Ter wille van de leesbaarheid zijn de thans in artikel 172 VEG opgenomen besluitvormingsprocedures onder hun respectieve rechtsgrondslagen gebracht (de artikelen 167, 168, 169 en 171).

Voor de vaststelling van de aanvullende programma's is de goedkeuring van de betrokken lidstaten vereist.¹

Bepaling 114 (ex artikel 169)

Bij de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma kan de ~~Gemeenschap~~ **Unie** in overeenstemming met de betrokken lidstaten voorzien in deelneming aan door verscheidene lidstaten opgezette onderzoek- en ontwikkelingsprogramma's, met inbegrip van de deelneming aan de voor de uitvoering van die programma's tot stand gebrachte structuren.

Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de nodige maatregelen vast. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

Bepaling 115 (ex artikel 170)

Bij de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma kan de ~~Gemeenschap~~ **Unie** voorzien in samenwerking **van de Unie** met derde landen of internationale organisaties inzake ~~communautair~~ onderzoek en ~~communautaire~~ technologische ontwikkeling en demonstratie.

De nadere regeling van deze samenwerking kan worden vastgesteld in overeenkomsten tussen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de betrokken derde partijen, waarover wordt onderhandeld en die worden gesloten overeenkomstig [artikel 300].

Bepaling 116 (ex artikel 171)

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** kan gemeenschappelijke ondernemingen of andere structuren in het leven roepen die noodzakelijk zijn voor de goede uitvoering van programma's **van de Unie** voor ~~communautair~~ onderzoek en ~~communautaire~~ technologische ontwikkeling en demonstratie. **De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen vast. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**

Bepaling 117 (ex artikel 172)²

~~De Raad stelt, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de in artikel 171 bedoelde voorzieningen vast.~~

---

¹ Deze alinea stemt overeen met de laatste zin van het huidige artikel 172 VEG.

² Ter wille van de leesbaarheid zijn alle bepalingen van dit artikel verplaatst naar de artikelen 167, 168, 169 en 171.

~~De Raad stelt, volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, de in de artikelen 167, 168 en 169 bedoelde voorzieningen vast. Voor de vaststelling van de aanvullende programma's is de goedkeuring van de betrokken lidstaten vereist.~~

Bepaling 118 (ex artikel 173)

Aan het begin van elk jaar legt de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad een verslag voor. Dit verslag heeft met name betrekking op de activiteiten inzake onderzoek en technologische ontwikkeling en verspreiding van de resultaten in het voorafgaande jaar alsmede op het werkprogramma van het lopende jaar.

A4. INTERNE VEILIGHEID **RUIMTE VAN VRIJHEID, VEILIGHEID EN RECHTVAARDIGHEID**¹

*[TITEL IV*²

VISA, ASIEL, IMMIGRATIE EN ANDERE BELEIDSTERREINEN DIE VERBAND HOUDEN MET HET VRIJE VERKEER VAN PERSONEN]

Bepaling 119 (ex artikel 61)

Met het oog op de geleidelijke totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid stelt de Raad de volgende maatregelen vast:

- a) binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam maatregelen die erop gericht zijn het vrije verkeer van personen te waarborgen overeenkomstig artikel 14, in samenhang met daarmee rechtstreeks verband houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot controles aan de buitengrenzen, asiel en immigratie, overeenkomstig artikel 62, punten 2 en 3, artikel 63, punt 1, onder a), en punt 2, onder a), en maatregelen ter voorkoming en bestrijding van criminaliteit overeenkomstig artikel 31, onder e), van het Verdrag betreffende de Europese Unie;*
- b) andere maatregelen op het gebied van asiel, immigratie en de vrijwaring van de rechten van onderdanen van derde landen, in overeenstemming met artikel 63;*

---

¹ Gewijzigd om rekening te houden met het laatste ontwerp betreffende de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, dat thans door het Praesidium wordt besproken (daarin zijn zowel de bepalingen betreffende visa, asiel, immigratie, enz. als de bepalingen betreffende politieke en justitiële samenwerking in strafzaken opgenomen).

² Deze titel zal opnieuw worden besproken door de Conventie. Hij wordt hier bijgevolg niet behandeld.
Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

- c) *maatregelen op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken, als bepaald in artikel 65;*
- d) *passende maatregelen ter stimulering en versterking van de administratieve samenwerking, als bepaald in artikel 66;*
- e) *maatregelen op het gebied van politieke en justitiële samenwerking in strafzaken, gericht op een hoog niveau van veiligheid door voorkoming en bestrijding van criminaliteit in de Unie, in overeenstemming met het Verdrag betreffende de Europese Unie.*

Bepaling 120 (ex artikel 62)

Binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam stelt de Raad volgens de procedure van artikel 67 de volgende maatregelen vast:

- 1) *maatregelen om in overeenstemming met artikel 14 te waarborgen dat personen, ongeacht of het burgers van de Unie dan wel onderdanen van derde landen betreft, bij het overschrijden van de binnengrenzen niet worden gecontroleerd;*
- 2) *maatregelen inzake het overschrijden van de buitengrenzen van de lidstaten, houdende:*
  - a) **normen en procedures die de lidstaten bij de uitvoering van personencontroles aan die grenzen in acht moeten nemen;**
  - b) **voorschriften inzake visa voor voorgenomen verblijven van ten hoogste drie maanden, met inbegrip van:**
    - i) *de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum, en van derde landen waarvan de onderdanen zijn vrijgesteld van deze plicht;*
    - ii) *de procedures en voorwaarden voor de afgifte van visa door de lidstaten;*
    - iii) *een uniform visummodel;*
    - iv) *voorschriften betreffende een uniform visum;*
- 3) *maatregelen tot vaststelling van de voorwaarden waaronder onderdanen van derde landen vrij kunnen reizen op het grondgebied van de lidstaten gedurende een periode van ten hoogste drie maanden.*

Bepaling 121 (ex artikel 63)

Binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam stelt de Raad volgens de procedure van artikel 67 de volgende maatregelen vast:

- 1) maatregelen inzake asiel, in overeenstemming met het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 en het Protocol van 31 januari 1967 betreffende de status van vluchtelingen en andere desbetreffende verdragen, op de volgende gebieden:*
  - a) criteria en instrumenten voor de vaststelling van de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielverzoek dat door een onderdaan van een derde land wordt ingediend in één van de lidstaten;*
  - b) minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten;*
  - c) minimumnormen voor het aanmerken van onderdanen van derde landen als vluchteling;*
  - d) minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus;*
- 2) maatregelen inzake vluchtelingen en ontheemden op de volgende gebieden:*
  - a) minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren en voor personen die anderszins internationale bescherming behoeven;*
  - b) bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van vluchtelingen en ontheemden;*
- 3) maatregelen inzake immigratiebeleid op de volgende gebieden:*
  - a) voorwaarden voor toegang en verblijf en normen voor de procedures voor de afgifte door de lidstaten van langlopende visa en verblijfstitels, met name met het oog op gezinshereniging;*
  - b) illegale immigratie en illegaal verblijf, met inbegrip van repatriëring van illegaal verblijvende personen;*
- 4) maatregelen waarin de rechten en voorwaarden worden omschreven volgens welke onderdanen van derde landen die legaal in een lidstaat verblijven, in andere lidstaten mogen verblijven.*

Door de Raad uit hoofde van de punten 3 en 4 vastgestelde maatregelen beletten niet dat een lidstaat op de betrokken gebieden nationale bepalingen handhaaft of vaststelt welke met dit Verdrag en met internationale overeenkomsten verenigbaar zijn.

Voor de uit hoofde van punt 2, onder b), 3, onder a), en punt 4 vast te stellen maatregelen geldt bovengenoemde termijn van vijf jaar niet.

Bepaling 122 (ex artikel 64)

1. Deze titel laat de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid onverlet.

2. Indien één of meer lidstaten worden geconfronteerd met een noodsituatie die wordt gekenmerkt door een plotselinge toevloed van onderdanen van derde landen, kan de Raad, onverminderd lid 1, ten behoeve van de betrokken lidstaten met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie voorlopige maatregelen vaststellen voor een periode van ten hoogste zes maanden.

Bepaling 123 (ex artikel 65)

De maatregelen op het gebied van samenwerking in burgerlijke zaken met grensoverschrijdende gevolgen die in overeenstemming met artikel 67 en voorzover nodig voor de goede werking van de interne markt moeten worden genomen, omvatten:

a) de verbetering en vereenvoudiging van:

- het systeem van grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken;*
- samenwerking bij het vergaren van bewijsmiddelen;*
- de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, met inbegrip van beslissingen in buitengerechtelijke zaken;*

b) de bevordering van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende regels voor collisie en jurisdictiegeschillen;

c) de afschaffing van hinderpalen voor de goede werking van burgerrechtelijke procedures, zo nodig door bevordering van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende bepalingen van burgerlijke rechtsvordering.

Bepaling 124 (ex artikel 66)

De Raad stelt volgens de procedure van artikel 67 maatregelen vast om samenwerking tussen de overheidsdiensten van de lidstaten die bevoegd zijn op de door deze titel bestreken gebieden, en tussen deze diensten en de Commissie, te waarborgen.

Bepaling 125 (ex artikel 67)

- 1. Gedurende een overgangperiode van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam besluit de Raad met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie of op initiatief van een lidstaat, na raadpleging van het Europees Parlement.*
- 2. Na deze periode van vijf jaar:*
  - besluit de Raad op voorstel van de Commissie; de Commissie neemt ieder verzoek van een lidstaat om indiening van een voorstel bij de Raad in behandeling;*
  - neemt de Raad met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement, een besluit teneinde de procedure van artikel 251 toe te passen op alle onder deze titel vallende gebieden, dan wel delen ervan, en de bepalingen betreffende de bevoegdheden van het Hof van Justitie aan te passen.*
- 3. In afwijking van de leden 1 en 2, worden maatregelen als bedoeld in artikel 62, punt 2, onder b), i) en iii), na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement vastgesteld.*
- 4. In afwijking van lid 2, worden maatregelen als bedoeld in artikel 62, punt 2, onder b), ii) en iv), na verloop van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam door de Raad vastgesteld volgens de procedure van artikel 251.*
- 5. In afwijking van lid 1 stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de volgende maatregelen vast:*
  - de in artikel 63, punt 1) en punt 2), onder a), bedoelde maatregelen, voorzover de Raad vooraf overeenkomstig lid 1 van dit artikel communautaire wetgeving houdende gemeenschappelijke regels en de voornaamste beginselen terzake heeft vastgesteld;*
  - de in artikel 65 bedoelde maatregelen, met uitzondering van de aspecten in verband met het familierecht.*

Bepaling 126 (ex artikel 68)

1. *Artikel 234 is van toepassing op deze titel onder de volgende omstandigheden en voorwaarden: indien een vraag wordt opgeworpen in verband met de uitlegging van deze titel of de geldigheid of de uitlegging van op deze titel gebaseerde handelingen van de instellingen van de Gemeenschap in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie te verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.*
2. *Het Hof van Justitie is in geen geval bevoegd ten aanzien van krachtens artikel 62, punt 1, genomen maatregelen of besluiten met betrekking tot de handhaving van de openbare orde of de bescherming van de binnenlandse veiligheid.*
3. *De Raad, de Commissie of een lidstaat kunnen het Hof van Justitie verzoeken een uitspraak te doen over de uitlegging van deze titel of van op deze titel gebaseerde handelingen van de instellingen van de Gemeenschap. De door het Hof van Justitie in antwoord op een dergelijk verzoek gegeven uitspraak heeft geen gevolg ten aanzien van vonnissen van nationale rechterlijke instanties die kracht van gewijsde hebben.*

Bepaling 127 (ex artikel 69)

Onverminderd het Protocol betreffende de toepassing van bepaalde aspecten van artikel 14 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap op het Verenigd Koninkrijk en Ierland zijn de bepalingen van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland alsmede van het Protocol betreffende de positie van Denemarken op deze titel van toepassing.

[TITEL VI]¹

[BEPALINGEN INZAKE POLITIËLE EN JUSTITIËLE SAMENWERKING IN STRAFZAKEN]

Bepaling 128 (ex artikel 29 VEU)

Onverminderd de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap is het doel van de Unie de burgers in een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid een hoog niveau van zekerheid te verschaffen door de ontwikkeling van gezamenlijk optreden van de lidstaten op het gebied van politieke en justitiële samenwerking in strafzaken en door voorkoming en bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat.

---

¹ Deze titel zal opnieuw worden besproken door de Conventie. Hij wordt hier bijgevolg niet behandeld.
Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Deze doelstelling wordt verwezenlijkt door het voorkomen en bestrijden van al dan niet georganiseerde criminaliteit, met name terrorisme, mensenhandel en misdrijven tegen kinderen, illegale drugshandel en illegale wapenhandel, corruptie en fraude, door middel van:

- *nauwere samenwerking tussen politiediensten, douaneautoriteiten en andere bevoegde autoriteiten in de lidstaten, zowel rechtstreeks als via de Europese Politiedienst (Europol), in overeenstemming met de artikelen 30 en 32;*
- *nauwere samenwerking tussen justitiële en andere bevoegde autoriteiten van de lidstaten, ook via de Europese eenheid voor justitiële samenwerking (Eurojust), in overeenstemming met de artikelen 31 en 32;*
- *waar nodig, onderlinge aanpassing van de bepalingen betreffende strafzaken in de lidstaten, in overeenstemming met artikel 31, onder e).*

Bepaling 129 (ex artikel 30 VEU)

1. *Gezamenlijk optreden op het gebied van politieke samenwerking omvat:*
  - a) *operationele samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten, met inbegrip van de politie, de douane en andere gespecialiseerde instanties van de lidstaten belast met wetshandhaving met betrekking tot het voorkomen, opsporen en onderzoeken van strafbare feiten;*
  - b) *de verzameling, opslag, verwerking, analyse en uitwisseling van relevante informatie, met inbegrip van informatie over meldingen van verdachte financiële transacties waarover instanties belast met wetshandhaving beschikken, met name via Europol, onder voorbehoud van passende bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens;*
  - c) *samenwerking en gezamenlijke initiatieven inzake opleiding, de uitwisseling van verbindingsfunctionarissen, detacheringen, het gebruik van apparatuur en forensisch onderzoek;*
  - d) *de gezamenlijke beoordeling van bepaalde onderzoekstechnieken in verband met het opsporen van ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit.*
2. *De Raad bevordert samenwerking via Europol en handelt binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam in het bijzonder als volgt:*
  - a) *hij stelt Europol in staat tot het vergemakkelijken en ondersteunen van de voorbereiding en het aanmoedigen van de coördinatie en uitvoering van specifieke onderzoeksacties door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, inclusief operationele acties van gezamenlijke teams waarvan vertegenwoordigers van Europol ter ondersteuning deel uitmaken;*

- b) *hij stelt maatregelen vast waardoor Europol de bevoegde autoriteiten van de lidstaten kan vragen hun onderzoek in specifieke zaken te verrichten en te coördineren en specifieke expertise te ontwikkelen die ter beschikking van de lidstaten kan worden gesteld om hen te assisteren bij het onderzoeken van zaken van georganiseerde criminaliteit;*
- c) *hij bevordert verbindingsregelingen tussen functionarissen belast met opsporing/vervolgging die zich specialiseren in de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit in nauwe samenwerking met Europol;*
- d) *hij richt een netwerk op voor onderzoek, documentatie en statistiek met betrekking tot grensoverschrijdende criminaliteit.*

Bepaling 130 (ex artikel 31 VEU)

1. *Gezamenlijk optreden inzake justitiële samenwerking in strafzaken omvat:*
  - a) *het vergemakkelijken en bespoedigen van de samenwerking tussen de bevoegde ministeries en de justitiële of gelijkwaardige autoriteiten van de lidstaten, onder andere, wanneer dat dienstig is, via Eurojust, met betrekking tot procedures en de tenuitvoerlegging van beslissingen;*
  - b) *het vergemakkelijken van uitlevering tussen lidstaten;*
  - c) *het waarborgen van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende voorschriften, voorzover nodig ter verbetering van die samenwerking;*
  - d) *het voorkomen van jurisdictiegeschillen tussen lidstaten;*
  - e) *het geleidelijk aannemen van maatregelen tot opstelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de georganiseerde criminaliteit, terrorisme en illegale drugshandel.*
2. *De Raad bevordert de samenwerking via Eurojust door:*
  - a) *Eurojust in staat te stellen bij te dragen tot een goede coördinatie tussen de met vervolging belaste nationale autoriteiten van de lidstaten;*
  - b) *de medewerking van Eurojust te bevorderen aan onderzoek met betrekking tot zaken van zware grensoverschrijdende criminaliteit, in het bijzonder wanneer het om georganiseerde criminaliteit gaat, met name rekening houdend met de door Europol verrichte analyses;*
  - c) *nauwe samenwerking tussen Eurojust en het Europees justitieel netwerk te vergemakkelijken, met name om de uitvoering van rogatoire commissies en de behandeling van uitleveringsverzoeken te vergemakkelijken.*

Bepaling 131 (ex artikel 32 VEU)

De Raad bepaalt onder welke voorwaarden en met welke beperkingen de in de artikelen 30 en 31 bedoelde bevoegde autoriteiten op het grondgebied van een andere lidstaat mogen optreden in overleg met en met instemming van de autoriteiten van die staat.

Bepaling 132 (ex artikel 33 VEU)

Deze titel laat de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid onverlet.

Bepaling 133 (ex artikel 34 VEU)

- 1. Op de in deze titel genoemde gebieden vindt tussen de lidstaten wederzijdse informatie-uitwisseling en onderling overleg plaats in de Raad, teneinde hun optreden te coördineren. De lidstaten brengen te dien einde een samenwerking tussen hun bevoegde overheidsdiensten tot stand.*
- 2. De Raad neemt maatregelen en bevordert samenwerking, in een passende vorm en volgens passende procedures zoals bepaald in deze titel, die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie. Daartoe kan de Raad met eenparigheid van stemmen op initiatief van elke lidstaat of van de Commissie:*
  - a) gemeenschappelijke standpunten vaststellen waarin de aanpak van de Unie ten aanzien van een bepaalde aangelegenheid wordt omschreven;*
  - b) kaderbesluiten vaststellen voor de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Deze kaderbesluiten zijn verbindend voor de lidstaten ten aanzien van het te bereiken resultaat, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen. Zij hebben geen rechtstreekse werking;*
  - c) besluiten vaststellen voor elk ander doel dat met de doelstellingen van deze titel verenigbaar is, met uitsluiting van elke onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Deze besluiten zijn verbindend en hebben geen rechtstreekse werking; met gekwalificeerde meerderheid van stemmen neemt de Raad de maatregelen aan die nodig zijn om deze besluiten op het niveau van de Unie uit te voeren;*
  - d) overeenkomsten vaststellen, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt. De lidstaten beginnen de toepasselijke procedures binnen een door de Raad te bepalen termijn.*

Tenzij in de overeenkomsten anders wordt bepaald, treden zij, zodra zij door ten minste de helft van de lidstaten zijn aangenomen, ten aanzien van deze lidstaten in werking. De maatregelen ter uitvoering van de overeenkomsten worden in de Raad vastgesteld met een meerderheid van twee derde van de stemmen van de Verdragsluitende Partijen.

3. Ingeval voor de besluiten van de Raad een gekwalificeerde meerderheid van stemmen is vereist, worden de stemmen van de leden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en komen de besluiten tot stand wanneer zij ten minste tweeënzestig stemmen hebben verkregen, waarbij ten minste tien leden voorstemmen.

4. *Voor procedurekwesties neemt de Raad zijn besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen van zijn leden.*

Bepaling 134 (ex artikel 35 VEU)

1. *Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is onder de in dit artikel omschreven voorwaarden bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over de geldigheid en de uitlegging van kaderbesluiten en besluiten, over de uitlegging van op grond van deze titel vastgestelde overeenkomsten en over de geldigheid en de uitlegging van uitvoeringsmaatregelen.*

2. *Door middel van een verklaring afgelegd op het tijdstip van ondertekening van het Verdrag van Amsterdam of op enig later tijdstip kan een lidstaat de bevoegdheid van het Hof van Justitie aanvaarden om, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen als bedoeld in lid 1.*

3. *Wanneer een lidstaat een verklaring aflegt uit hoofde van lid 2 van dit artikel, geeft hij aan dat ofwel:*

- a) *elke nationale rechterlijke instantie van die lidstaat waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, het Hof van Justitie kan verzoeken, bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over een vraag betreffende de geldigheid of uitlegging van een handeling als bedoeld in lid 1, die wordt opgeworpen in een bij haar aanhangig gemaakte zaak, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, ofwel*
- b) *elke nationale rechterlijke instantie van die lidstaat het Hof van Justitie kan verzoeken, bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over een vraag betreffende de geldigheid of uitlegging van een handeling als bedoeld in lid 1, die wordt opgeworpen in een bij haar aanhangig gemaakte zaak, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis.*

4. *Elke lidstaat mag, ongeacht of hij een verklaring uit hoofde van lid 2 heeft afgelegd of niet, memories of schriftelijke opmerkingen bij het Hof indienen in gevallen als bedoeld in lid 1.*

5. *Het Hof van Justitie is niet bevoegd de geldigheid of de evenredigheid na te gaan van operaties van de politie of van andere instanties van een lidstaat belast met wetshandhaving of zich uit te spreken over de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid.*

6. Het Hof van Justitie is bevoegd de wettigheid na te gaan van kaderbesluiten en besluiten in elk door een lidstaat of de Commissie ingesteld beroep wegens onbevoegdheid, schending van wezenlijke vormvoorschriften, schending van dit Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan, dan wel wegens misbruik van bevoegdheid. Het in dit lid bedoelde beroep moet worden ingesteld binnen twee maanden te rekenen vanaf de dag van bekendmaking van de handeling.

7. Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten betreffende de uitlegging of de toepassing van op grond van artikel 34, lid 2, aangenomen handelingen wanneer de Raad er niet in slaagt het geschil te regelen binnen zes maanden te rekenen vanaf het tijdstip waarop een van zijn leden het hem heeft voorgelegd. Het Hof van Justitie is tevens bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten en de Commissie betreffende de uitlegging of de toepassing van op grond van artikel 34, lid 2, onder d), vastgestelde overeenkomsten.

Bepaling 135 (ex artikel 36 VEU)

1. Er wordt een coördinatiecomité van hoge ambtenaren opgericht. Dit comité heeft naast zijn coördinerende functie tot taak:

- *hetzij op verzoek van de Raad, hetzij op eigen initiatief ten behoeve van de Raad adviezen uit te brengen;*
- *onverminderd artikel 207 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, bij te dragen aan de voorbereiding van de werkzaamheden van de Raad op de in artikel 29 bedoelde gebieden.*

2. De Commissie wordt volledig betrokken bij de werkzaamheden op de in deze titel genoemde gebieden.

Bepaling 136 (ex artikel 37 VEU)

De lidstaten verwoorden de krachtens deze titel vastgestelde gemeenschappelijke standpunten in de internationale organisaties en op de internationale conferenties waaraan zij deelnemen.

De artikelen 18 en 19 zijn mutatis mutandis van toepassing op de onder deze titel vallende aangelegenheden.

Bepaling 137 (ex artikel 39 VEU)

1. De Raad raadpleegt het Europees Parlement voordat hij de in artikel 34, lid 2, onder b), c) en d), bedoelde maatregelen aanneemt. Het Europees Parlement brengt advies uit binnen een termijn die de Raad kan vaststellen en die niet korter mag zijn dan drie maanden. Indien er binnen die termijn geen advies is uitgebracht, kan de Raad een besluit nemen.

2. Het voorzitterschap en de Commissie brengen het Europees Parlement regelmatig op de hoogte van de werkzaamheden op de onder deze titel vallende gebieden.

3. *Het Europees Parlement kan vragen of aanbevelingen tot de Raad richten. Het wijdt ieder jaar een debat aan de vooruitgang die op de in deze titel genoemde gebieden is geboekt.*

Bepaling 138 (ex artikel 40 VEU)

1. Nauwere samenwerking op een van de gebieden die vallen onder deze titel, heeft tot doel de Unie in staat te stellen zich sneller te ontwikkelen tot een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, met inachtneming van de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap en de in deze titel neergelegde doelstellingen.

2. *De artikelen 29 tot en met 39 en de artikelen 40 A, 40 B en 41 zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde nauwere samenwerking, tenzij in artikel 40 A en in de artikelen 43 tot en met 45 anders is bepaald.*

3. *De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap die betrekking hebben op de bevoegdheid van het Hof van Justitie en de uitoefening van die bevoegdheid, zijn van toepassing op dit artikel alsmede op de artikelen 40 A en 40 B.*

Bepaling 139 (ex artikel 40 A VEU)

1. De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking krachtens artikel 40 in te stellen, richten een verzoek aan de Commissie, die bij de Raad een voorstel in die zin kan indienen. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee aan de betrokken lidstaten. Deze kunnen vervolgens bij de Raad een initiatief indienen om een machtiging voor de nauwere samenwerking te verkrijgen.

2. De in lid 1 bedoelde machtiging wordt met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 verleend door de Raad, die op voorstel van de Commissie of op initiatief van ten minste acht lidstaten, na raadpleging van het Europees Parlement, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt. De stemmen van de leden van de Raad worden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Nadat dit is geschied, kan de Raad overeenkomstig de eerste alinea een besluit nemen.

Bepaling 140 (ex artikel 40 B VEU)

Een lidstaat die wil deelnemen aan een overeenkomstig artikel 40 A ingestelde nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en aan de Commissie, die binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad doet toekomen, eventueel vergezeld van een aanbeveling betreffende bijzondere regelingen die zij nodig acht voor de deelneming van de betrokken lidstaat aan de samenwerking. De Raad neemt binnen vier maanden

na ontvangst van de kennisgeving een besluit over het verzoek. Het besluit wordt geacht te zijn genomen, tenzij de Raad binnen die termijn met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit het op te schorten; in dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling.

Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad overeenkomstig artikel 44, lid 1.

Bepaling 141 (ex artikel 41 VEU)

1. De artikelen 189, 190, 195, 196 tot en met 199, 203, 204, 205, lid 3, 206 tot en met 209, 213 tot en met 219, 255 en 290 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap zijn van toepassing op de bepalingen betreffende de in deze titel bedoelde gebieden.
2. De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen betreffende de in deze titel genoemde gebieden, komen ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen.
3. De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van die bepalingen, komen eveneens ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit. In de gevallen waarin de uitgaven niet ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen, komen zij ten laste van de lidstaten volgens de bruto nationaal product-verdeelsleutel, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit.
4. De begrotingsprocedure van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is van toepassing op de uitgaven die ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen.

Bepaling 142 (ex artikel 42 VEU)

De Raad kan met eenparigheid van stemmen op initiatief van de Commissie of van een lidstaat en na raadpleging van het Europees Parlement besluiten dat optreden op in artikel 29 genoemde gebieden onder titel IV van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap valt, waarbij hij de desbetreffende stemprocedures vaststelt. Hij beveelt de lidstaten aan dit besluit overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aan te nemen.

A5. GEBIEDEN WAAROP DE UNIE KAN BESLUITEN ONDERSTEUNEND OP TE TREDEN

I. WERKGELEGENHEID ¹

Bepaling 143 (ex artikel 125)

De lidstaten en de ~~Gemeenschap~~ **Unie** streven overeenkomstig [deze] [titel] naar de ontwikkeling van een gecoördineerde strategie voor werkgelegenheid en in het bijzonder voor de bevordering van de scholing, de opleiding en het aanpassingsvermogen van de werknemers en arbeidsmarkten die soepel reageren op economische veranderingen teneinde de doelstellingen van [~~artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en van artikel 2 ...~~] ² van dit Verdrag **de Grondwet** te bereiken.

Bepaling 144 (ex artikel 126)

1. De lidstaten dragen door middel van hun werkgelegenheidsbeleid bij tot het bereiken van de in [artikel 125] bedoelde doelstellingen op een wijze die verenigbaar is met de overeenkomstig [artikel 99, lid 2,] aangenomen globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.
2. Rekening houdend met nationale gebruiken op het gebied van de verantwoordelijkheden van de sociale partners beschouwen de lidstaten het bevorderen van de werkgelegenheid als een aangelegenheid van gemeenschappelijke zorg en coördineren zij hun maatregelen op dit gebied binnen de Raad, overeenkomstig [artikel 128].

Bepaling 145 (ex artikel 127)

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** draagt bij tot een hoog werkgelegenheidsniveau door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en hun maatregelen te steunen en, indien nodig, aan te vullen. De bevoegdheden van de lidstaten worden daarbij geëerbiedigd.
2. Bij het bepalen en uitvoeren van het beleid en de activiteiten van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt rekening gehouden met de doelstelling van een hoog werkgelegenheidsniveau. ³

---

¹ De inhoud van deze titel zal eventueel moeten worden herzien in het licht van de conclusies van de Conventie over het verslag van Werkgroep XI Sociaal Europa (CONV 516/03).

² Verwijzing invoegen naar het ontwerp-artikel over de doelstellingen van de Unie in deel I (artikel 3 – CONV 528/03).

³ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

Bepaling 146 (ex artikel 128)

1. De Europese Raad beziet jaarlijks de werkgelegenheidssituatie in de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en neemt ter zake conclusies aan, aan de hand van een gezamenlijk jaarverslag van de Raad en de Commissie.
  2. Op basis van de conclusies van de Europese Raad ~~stelt~~ **neemt** de Raad jaarlijks, **op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen**, ~~op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en het in artikel 130 genoemde comité voor de werkgelegenheid~~, richtsnoeren ~~op~~ **aan**, waarmee de lidstaten in hun werkgelegenheidsbeleid rekening houden. **Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en het Comité voor de werkgelegenheid.**
- Deze richtsnoeren moeten verenigbaar zijn met de overeenkomstig [artikel 99, lid 2,] aangenomen globale richtsnoeren.
3. Elke lidstaat legt jaarlijks aan de Raad en aan de Commissie een verslag voor over de belangrijkste ~~maatregelen~~ **bepalingen** welke genomen zijn om zijn werkgelegenheidsbeleid ten uitvoer te leggen in het licht van de in lid 2 bedoelde richtsnoeren inzake werkgelegenheid.
  4. Op basis van de in lid 3 bedoelde verslagen en na ontvangst van de adviezen van het Comité voor de werkgelegenheid verricht de Raad jaarlijks een onderzoek naar de tenuitvoerlegging van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten in het licht van de richtsnoeren inzake werkgelegenheid. De Raad kan, **op aanbeveling van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen**, ~~op aanbeveling van de Commissie~~, aanbevelingen **aannemen die hij** tot de lidstaten **richt** ~~richten indien hij zulks in het licht van dat onderzoek dienstig acht~~.
  5. Op basis van de resultaten van dat onderzoek brengen de Raad en de Commissie jaarlijks gezamenlijk verslag uit aan de Europese Raad over de werkgelegenheidssituatie in de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en over de tenuitvoerlegging van de richtsnoeren inzake werkgelegenheid.

Bepaling 147 (ex artikel 129)

Het Europees Parlement en de Raad kunnen ~~kan~~ volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's~~, stimuleringsmaatregelen aannemen die erop gericht zijn de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en hun werkgelegenheidsbeleid te ondersteunen door middel van initiatieven ter ontwikkeling van de uitwisseling van informatie en optimale praktijken, verstrekking van vergelijkende analyses en advies, alsmede bevordering van innoverende benaderingswijzen en evaluatie van ervaringen, in het bijzonder door gebruik te maken van proefprojecten. **Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

Deze maatregelen houden geen harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten in.

Bepaling 148 (ex artikel 130)

~~Na raadpleging van het Europees Parlement stelt~~ De Raad **stelt** een raadgevend comité voor de werkgelegenheid in teneinde de coördinatie van het werkgelegenheids- en arbeidsmarktbeleid van de lidstaten te bevorderen. **Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

Dit comité heeft tot taak:

- a) toe te zien op de werkgelegenheidssituatie en het werkgelegenheidsbeleid in de lidstaten en de ~~Gemeenschap~~ **Unie**;
- b) onverminderd [artikel 207], adviezen uit te brengen, hetzij op verzoek van de Raad of van de Commissie, hetzij op eigen initiatief, en bij te dragen aan de voorbereiding van de in [artikel 128] bedoelde werkzaamheden van de Raad.

Voor de vervulling van zijn opdracht raadpleegt het comité de sociale partners.

Elke lidstaat en de Commissie benoemen elk twee leden van het comité.

II. VOLKSGEZONDHEID ¹

Bepaling 149 (ex artikel 152) ²

1. Bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid verzekerd. ³

Het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, dat een aanvulling vormt op het nationale beleid, is gericht op verbetering van de volksgezondheid, preventie van ziekten en aandoeningen bij de mens en het wegnemen van bronnen van gevaar voor de menselijke gezondheid. Dit optreden omvat de bestrijding van grote bedreigingen van de gezondheid, door het bevorderen van onderzoek naar de oorzaken, de overdracht en de preventie daarvan, alsmede door het bevorderen van gezondheidsvoorlichting en gezondheidsonderwijs.

---

¹ De plaats van dit hoofdstuk betreffende de volksgezondheid, hier onder A5 (gebieden voor ondersteunend optreden), volgt de indeling van de ontwerp-structuur van het constitutioneel verdrag van 28 oktober 2002 (CONV 369/02), en niet de indeling van het ontwerp-artikel betreffende de gedeelde bevoegdheden in deel I (CONV 528/03), waarin de volksgezondheid als gedeelde bevoegdheid wordt ingevoegd.

² Werkgroep XI Sociaal Europa heeft voorgesteld de toepassingsfeer van dit artikel te verruimen "om aangelegenheden als ernstige grensoverschrijdende bedreigingen, overdraagbare aandoeningen, bioterrorisme en WGO-overeenkomsten er onder te doen vallen" (CONV 516/03, punt 35).

³ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** vult het optreden van de lidstaten aan ter vermindering van de schade aan de gezondheid door drugsgebruik, met inbegrip van voorlichting en preventie.

2. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** moedigt samenwerking tussen de lidstaten op de in dit artikel bedoelde gebieden aan en steunt zo nodig hun optreden.

De lidstaten coördineren onderling, in verbinding met de Commissie, hun beleid en programma's op de in lid 1 bedoelde gebieden. De Commissie kan, in nauw contact met de lidstaten, alle dienstige initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen.

3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake volksgezondheid bevoegde internationale organisaties.

4. **Het Europees Parlement en de Raad draagt dragen volgens de wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel door:~~

- a) maatregelen aan te nemen waarbij hoge kwaliteits- en veiligheidseisen worden gesteld aan organen en stoffen van menselijke oorsprong, bloed en bloedderivaten; deze maatregelen beletten niet dat een lidstaat maatregelen voor een hogere graad van bescherming handhaaft of treft;
- b) in afwijking van [artikel 37], maatregelen op veterinair en fytosanitair gebied aan te nemen die rechtstreeks gericht zijn op de bescherming van de volksgezondheid;
- c) stimuleringsmaatregelen aan te nemen die gericht zijn op de bescherming en de verbetering van de menselijke gezondheid, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten.

Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Met het oog op doelstellingen van dit artikel kan de Raad, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ook aanbevelingen aannemen met het oog op de doelstellingen van dit artikel.

5. Bij het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** op het gebied van de volksgezondheid worden de verantwoordelijkheden van de lidstaten voor de organisatie en verstrekking van gezondheidsdiensten en geneeskundige verzorging volledig geëerbiedigd. Met name doen de in lid 4, onder a), bedoelde maatregelen geen afbreuk aan de nationale voorschriften inzake donatie en geneeskundig gebruik van organen en bloed.

III. INDUSTRIE

Bepaling 150 (ex artikel 157)

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten dragen er zorg voor dat de omstandigheden nodig voor het concurrentievermogen van de industrie van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** aanwezig zijn.

Hiertoe is hun optreden, overeenkomstig een systeem van open en concurrerende markten, erop gericht:

- a) de aanpassing van de industrie aan structurele veranderingen te bespoedigen;
- b) een gunstig klimaat voor het ontplooiën van initiatieven en voor de ontwikkeling van ondernemingen in de gehele ~~Gemeenschap~~ **Unie**, met name van het midden- en kleinbedrijf, te bevorderen;
- c) een gunstig klimaat voor de samenwerking tussen ondernemingen te bevorderen;
- d) een betere benutting van het industrieel potentieel van het beleid inzake innovatie, onderzoek en technologische ontwikkeling te stimuleren.

2. De lidstaten plegen, in verbinding met de Commissie, onderling overleg en coördineren, voorzover nodig, hun activiteiten. De Commissie kan initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen.

3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** draagt bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen van lid 1 door middel van haar beleid en optreden uit hoofde van andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**. ¹ **Het Europees Parlement en de Raad kan kunnen** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité~~ specifieke maatregelen ~~vaststellen~~ **aannemen** ter ondersteuning van de activiteiten die in de lidstaten worden ondernomen om de doelstellingen van lid 1 te verwezenlijken. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

Deze titel verschaft geen grondslag voor invoering door de ~~Gemeenschap~~ **Unie** van maatregelen waardoor de mededinging kan worden vervalst of die belastingbepalingen of bepalingen betreffende de rechten en belangen van werknemers inhouden.

---

¹ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

IV. CULTUUR

Bepaling 151 (ex artikel 151)

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** draagt bij tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten onder eerbiediging van de nationale en regionale verscheidenheid van die culturen, maar tegelijk ook de nadruk leggend op het gemeenschappelijk cultureel erfgoed.
2. Het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** is erop gericht de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig hun activiteiten op de volgende gebieden te ondersteunen en aan te vullen:
  - a) verbetering van de kennis en verbreiding van de cultuur en de geschiedenis van de Europese volkeren,
  - b) instandhouding en bescherming van het cultureel erfgoed van Europees belang,
  - c) culturele uitwisseling op niet-commerciële basis,
  - d) scheppend werk op artistiek en literair gebied, mede in de audiovisuele sector.
3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake cultuur bevoegde internationale organisaties, met name met de Raad van Europa.
4. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** houdt bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** rekening met de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen.¹
5. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel ~~neemt de Raad~~:
  - a) **nemen het Europees Parlement en de Raad** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Comité van de regio's~~, stimuleringsmaatregelen aan, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. ~~De Raad besluit tijdens de gehele procedure van artikel 251 met eenparigheid van stemmen;~~ **Zij besluiten na raadpleging van het Comité van de Regio's;**
  - b) **neemt de Raad, met eenparigheid van stemmen,** op voorstel van de Commissie, **met eenparigheid van stemmen** aanbevelingen aan.

---

¹ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

V. ONDERWIJS, BEROEPSOPLEIDING, JEUGD

Bepaling 152 (ex artikel 149)

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** draagt bij tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid.
2. Het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** is erop gericht:
  - a) de Europese dimensie in het onderwijs tot ontwikkeling te brengen, met name door onderricht in en verspreiding van de talen der lidstaten;
  - b) de mobiliteit van studenten en docenten te bevorderen, mede door de academische erkenning van diploma's en studietijdvakken aan te moedigen;
  - c) de samenwerking tussen onderwijsinstellingen te bevorderen;
  - d) uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de onderwijsstelsels van de lidstaten worden geconfronteerd;
  - e) de ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren en jongerenwerkers te bevorderen;
  - f) de ontwikkeling van het onderwijs op afstand te stimuleren.
3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake onderwijs bevoegde internationale organisaties, met name met de Raad van Europa.
4. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel ~~neemt de Raad:~~
  - a) **nemen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's, stimuleringsmaatregelen aan, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**
  - b) **neemt de Raad, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen aanbevelingen aan.**

Bepaling 153 (ex artikel 150)

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** legt inzake beroepsopleiding een beleid ten uitvoer waardoor de activiteiten van de lidstaten worden versterkt en aangevuld, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud en de opzet van de beroepsopleiding.
2. Het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** is erop gericht:
  - a) de aanpassing aan veranderingen in het bedrijfsleven te vergemakkelijken, met name door beroepsopleiding en omscholing;
  - b) door verbetering van de initiële beroepsopleiding en van bij- en nascholing, de opneming en de wederopneming op de arbeidsmarkt te bevorderen;
  - c) de toegang tot beroepsopleidingen te vergemakkelijken en de mobiliteit van opleiders en leerlingen, met name jongeren, te bevorderen;
  - d) de samenwerking inzake opleiding tussen onderwijs- of opleidingsinstellingen en ondernemingen te bevorderen;
  - e) de uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de opleidingsstelsels van de lidstaten worden geconfronteerd.
3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake beroepsopleiding bevoegde internationale organisaties.
4. **Het Europees Parlement en de Raad neemt nemen** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's~~, maatregelen aan die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijk bepalingen van de lidstaten. **Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

B. EXTERN OPTREDEN¹

I. HANDELSPOLITIEK²

Bepaling 154 (ex artikel 131)

Door tezamen een douane-unie op te richten, beogen de lidstaten een bijdrage, in overeenstemming met het gemeenschappelijk belang, te leveren tot een harmonische ontwikkeling van de wereld-handel, de geleidelijke afschaffing van de beperkingen in het internationale handelsverkeer en de verlaging van de tariefmuren.

Bij de gemeenschappelijke handelspolitiek wordt rekening gehouden met de gunstige invloed die de afschaffing van de rechten tussen de lidstaten kan uitoefenen op de toeneming van het vermogen tot mededinging van de ondernemingen dezer staten.

Bepaling 155 (ex artikel 132)

1. Onverminderd de verplichtingen door de lidstaten aangegaan in het kader van andere internationale organisaties, worden de steunregelingen, door de lidstaten bij uitvoer naar derde landen toegepast, geleidelijk met elkaar in overeenstemming gebracht, in de mate waarin zulks noodzakelijk is om te vermijden dat de mededinging tussen de ondernemingen van de Gemeenschap wordt vervalst.

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie, de daartoe noodzakelijke richtlijnen vast.

2. Bovenstaande bepalingen zijn niet van toepassing op de teruggave van douanerechten of heffingen van gelijke werking noch op de teruggave van indirecte belastingen met inbegrip van omzetbelasting, accijnzen en andere indirecte belastingen verleend bij de uitvoer van goederen van een lidstaat naar een derde land, voorzover deze teruggaven niet hoger zijn dan de belastingen welke al dan niet rechtstreeks op de uitgevoerde producten drukten.

---

¹ Dit hoofdstuk moet in zijn geheel nog worden behandeld door de Conventie.

² Deze titel zou door de Conventie in het kader van de externe betrekkingen van de Unie moeten worden besproken, en wordt hier dus niet behandeld.

Bepaling 156 (ex artikel 133)

1. *De gemeenschappelijke handelspolitiek wordt gegrond op eenvormige beginselen, met name wat betreft de tariefwijzigingen, het sluiten van tarief- en handelsakkoorden, het eenvormig maken van liberalisatiemaatregelen, de uitvoerpolitiek, alsmede de handelspolitieke beschermingsmaatregelen, waaronder de te nemen maatregelen in geval van dumping en subsidies.*

2. *De Commissie doet aan de Raad voorstellen voor de uitvoering van de gemeenschappelijke handelspolitiek.*

3. *Indien moet worden onderhandeld over akkoorden met een of meer staten of internationale organisaties, doet de Commissie aanbevelingen aan de Raad, die haar machtigt de vereiste onderhandelingen te openen. De Raad en de Commissie zien erop toe dat die akkoorden verenigbaar zijn met het interne beleid en de interne voorschriften van de Gemeenschap.*

De Commissie voert de onderhandelingen in overleg met een speciaal comité, door de Raad aangewezen om haar daarin bij te staan, en binnen het raam van de richtsnoeren welke de Raad haar kan verstrekken. De Commissie brengt regelmatig verslag uit aan het speciaal comité over de stand van de onderhandelingen.

De desbetreffende bepalingen van artikel 300 zijn van toepassing.

4. *Bij de uitoefening van de bevoegdheden welke hem bij dit artikel zijn verleend, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.*

5. *Onverminderd lid 6 zijn de leden 1 tot en met 4 ook van toepassing op onderhandelingen over en de sluiting van akkoorden op het gebied van de handel in diensten en de handelsaspecten van intellectuele eigendom, voorzover de akkoorden in kwestie niet onder die leden vallen.*

In afwijking van lid 4 besluit de Raad ter zake van onderhandelingen over en de sluiting van een akkoord op een van de in de eerste alinea bedoelde gebieden met eenparigheid van stemmen, indien dat akkoord bepalingen bevat waarvoor interne voorschriften met eenparigheid van stemmen worden aangenomen, of betrekking heeft op een gebied ten aanzien waarvan de Gemeenschap haar bevoegdheden uit hoofde van dit Verdrag nog niet heeft uitgeoefend door interne voorschriften aan te nemen.

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen ter zake van onderhandelingen over en de sluiting van een horizontaal akkoord, voorzover dat akkoord ook betrekking heeft op de aangelegenheden, bedoeld in de voorgaande alinea of lid 6, tweede alinea.

Dit lid laat het recht van de lidstaten akkoorden met derde landen of internationale organisaties te handhaven en te sluiten onverlet, voorzover die akkoorden in overeenstemming zijn met het Gemeenschapsrecht en de overige toepasselijke internationale akkoorden.

6. *De Raad kan geen akkoord sluiten dat bepalingen bevat die de interne bevoegdheden van de Gemeenschap overschrijden, in het bijzonder omdat zij zouden leiden tot harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten op een gebied ten aanzien waarvan dit Verdrag een dergelijke harmonisatie uitsluit.*

In dit verband behoren handelsakkoorden betreffende culturele en audiovisuele diensten, onderwijsdiensten alsmede sociale en volksgezondheidsdiensten, in afwijking van lid 5, eerste alinea, tot de gedeelde bevoegdheid van de Gemeenschap en haar lidstaten. Derhalve is voor onderhandelingen over dergelijke akkoorden, behalve een overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van artikel 300 genomen besluit van de Gemeenschap, onderlinge overeenstemming van de lidstaten vereist. De bij de onderhandelingen tot stand gekomen akkoorden worden door de Gemeenschap en de lidstaten gezamenlijk gesloten.

Titel V en artikel 300 blijven van toepassing op onderhandelingen over en de sluiting van internationale akkoorden op het gebied van vervoer.

7. *Onverminderd lid 6, eerste alinea, kan de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen besluiten de toepassing van de leden 1 tot en met 4 uit te breiden tot onderhandelingen en internationale akkoorden betreffende intellectuele eigendom, voorzover deze niet onder lid 5 vallen.*

Bepaling 157 (ex artikel 134)

Teneinde te verzekeren dat de uitvoering der door elke lidstaat overeenkomstig dit Verdrag genomen handelspolitieke maatregelen niet wordt verhinderd door het zich verleggen van het handelsverkeer of indien dispariteiten in die maatregelen in een of meer lidstaten economische moeilijkheden medebrengen, doet de Commissie aanbevelingen over de wijze waarop de overige lidstaten de vereiste medewerking verlenen. Bij gebreke daarvan kan zij de lidstaten machtigen de noodzakelijke beschermende maatregelen te treffen, waarvan zij de voorwaarden en de nadere bijzonderheden vaststelt.

In dringende gevallen vragen de lidstaten aan de Commissie, die zich zo spoedig mogelijk uitsprekt, toestemming om zelf de noodzakelijke maatregelen te treffen en geven zij van deze maatregelen kennis aan de overige lidstaten. De Commissie kan te allen tijde besluiten dat de betrokken lidstaten deze maatregelen moeten wijzigen of opheffen.

Bij voorrang moeten die maatregelen worden genomen die de minste verstoringen in de werking van de gemeenschappelijke markt veroorzaken.

II. ONTWIKKELINGSSAMENWERKING¹

Bepaling 158 (ex-artikel 177)

1. Het beleid van de Gemeenschap op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, dat een aanvulling vormt op het beleid van de lidstaten, is gericht op de bevordering van:

- de duurzame economische en sociale ontwikkeling van de ontwikkelingslanden en meer in het bijzonder van de armste ontwikkelingslanden;*
- de harmonische en geleidelijke integratie van de ontwikkelingslanden in de wereldeconomie;*
- de strijd tegen de armoede in de ontwikkelingslanden.*

2. Het beleid van de Gemeenschap op dit gebied draagt bij tot de algemene doelstelling van ontwikkeling en consolidatie van de democratie en van de rechtsstaat, alsmede tot de doelstelling van eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

3. De Gemeenschap en de lidstaten houden zich aan de verbintenissen en de doelstellingen die zij in het kader van de Verenigde Naties en andere bevoegde internationale organisaties hebben onderschreven.

Bepaling 159 (ex-artikel 178)

De Gemeenschap houdt bij de uitvoering van beleid dat gevolgen kan hebben voor de ontwikkelingslanden rekening met de doelstellingen van artikel 177.

Bepaling 160 (ex-artikel 179)

1. Onverminderd de overige bepalingen van dit Verdrag stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de maatregelen vast die noodzakelijk zijn om de doelstellingen van artikel 177 te verwezenlijken. Deze maatregelen kunnen de vorm aannemen van meerjarenprogramma's.

2. De Europese Investeringsbank draagt, onder de in haar statuten vastgestelde voorwaarden, bij tot de tenuitvoerlegging van de in lid 1 bedoelde maatregelen.

3. Dit artikel laat de samenwerking met de staten in Afrika, het Caribische gebied en de Stille Oceaan in het kader van de ACS-EG-overeenkomst onverlet.

---

¹ Deze titel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

Bepaling 161 (ex-artikel 180)

1. De Gemeenschap en de lidstaten coördineren hun ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en plegen overleg over hun hulpprogramma's, ook in internationale organisaties en tijdens internationale conferenties. Zij kunnen gezamenlijk optreden. De lidstaten dragen zo nodig bij tot de tenuitvoerlegging van communautaire hulpprogramma's.

2. De Commissie kan alle dienstige initiatieven nemen om de in lid 1 bedoelde coördinatie te bevorderen.

Bepaling 162 (ex-artikel 181)

In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Gemeenschap en de lidstaten samen met derde landen en met de bevoegde internationale organisaties. De nadere regels voor de samenwerking van de Gemeenschap kunnen worden opgenomen in overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de betrokken derde partijen, waarover wordt onderhandeld en die worden gesloten overeenkomstig artikel 300.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

[II BIS. ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN TECHNISCHE SAMENWERKING MET DERDE LANDEN]¹

Bepaling 163 (ex-artikel 181 A)

1. Onverminderd de andere bepalingen van dit Verdrag, met name titel XX, neemt de Gemeenschap in het kader van haar bevoegdheden maatregelen voor economische, financiële en technische samenwerking met derde landen. Deze maatregelen vullen de maatregelen van de lidstaten aan en zijn coherent met het ontwikkelingsbeleid van de Gemeenschap.

Het beleid van de Gemeenschap op dit gebied draagt bij tot de algemene doelstelling van ontwikkeling en consolidatie van de democratie en de rechtsstaat, en tot de doelstelling van eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

---

¹ Deze titel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde. Hij is hier ingevoegd hoewel hij niet voorkomt in de structuur van 28 oktober 2002.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

2. De Raad stelt op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen voor de uitvoering van lid 1 vast. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen terzake van de in artikel 310 bedoelde associatie-overeenkomsten en de overeenkomsten met de staten die kandidaat zijn voor toetreding tot de Unie.

3. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Gemeenschap en de lidstaten samen met derde landen en de bevoegde internationale organisaties. De samenwerking van de Gemeenschap kan nader worden geregeld in overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de betrokken derde partijen, waarover onderhandeld wordt en die gesloten worden overeenkomstig artikel 300.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

III. EXTERNE ASPECTEN VAN BELEIDSVORMEN DIE DOOR DE HOOFDSTUKKEN A1 TOT EN MET A4 WORDEN BESTREKEN ¹

[...]

IV. GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID ²

[1. BUITENLANDS BELEID 2. CRISISBEHEERSING]

Bepaling 164 (ex-artikel 11 EU)

1. De Unie bepaalt en voert een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid dat alle terreinen van het buitenlands en veiligheidsbeleid bestrijkt en dat de volgende doelstellingen heeft:

- *bescherming van de gemeenschappelijke waarden, de fundamentele belangen, de onafhankelijkheid en de integriteit van de Unie, conform de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties;*

---

¹ Titel opengelaten in afwachting van het besluit dat de Conventie zal nemen over de elementen die zij erin wil opnemen.

² De werkgroep heeft voor dit verslag geen uitsplitsing gemaakt van de verschillende aspecten van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (met uitzondering van de bepaling over het sluiten van internationale overeenkomsten), aangezien deze bepalingen elkaar momenteel sterk overlappen en een andere opzet hebben dan aangegeven in de structuur van 28 oktober 2002, en de Conventie alle bepalingen bovendien grondig bestudeert of zal bestuderen.

- *versterking van de veiligheid van de Unie in alle opzichten;*
- *handhaving van de vrede en versterking van de internationale veiligheid overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, alsmede de beginselen van de Slotakte van Helsinki en de doelstellingen van het Handvest van Parijs, met inbegrip van die betreffende de buitengrenzen;*
- *bevordering van de internationale samenwerking;*
- *ontwikkeling en versterking van de democratie en de rechtsstaat, alsmede eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.*

2. De lidstaten geven in een geest van loyaliteit en wederzijdse solidariteit hun actieve en onvoorwaardelijke steun aan het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie.

De lidstaten werken samen om hun wederzijdse politieke solidariteit te versterken en tot ontwikkeling te brengen. Zij onthouden zich van ieder optreden dat in strijd is met de belangen van de Unie of dat afbreuk zou kunnen doen aan de doeltreffendheid ervan als bundelende kracht in de internationale betrekkingen.

De Raad ziet toe op de inachtneming van deze beginselen.

Bepaling 165 (ex-artikel12 EU)

De Unie streeft de in artikel 11 genoemde doelstellingen na door:

- *de beginselen van en de algemene richtsnoeren voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vast te stellen;*
- *besluiten te nemen over gemeenschappelijke strategieën;*
- *gemeenschappelijke optredens aan te nemen;*
- *gemeenschappelijke standpunten aan te nemen;*
- *de systematische samenwerking tussen de lidstaten met betrekking tot de beleidsvoering te versterken.*

Bepaling 166 (ex-artikel13 EU)

1. De Europese Raad stelt de beginselen van en de algemene richtsnoeren voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vast, onder meer voor aangelegenheden met gevolgen op defensiegebied.

2. De Europese Raad neemt besluiten over door de Unie uit te voeren gemeenschappelijke strategieën op de gebieden waarop de lidstaten aanzienlijke belangen gemeen hebben.

In de gemeenschappelijke strategieën worden de doelstellingen en de duur ervan omschreven, alsmede de middelen die door de Unie en de lidstaten beschikbaar moeten worden gesteld.

3. De Raad neemt de nodige besluiten voor het bepalen en uitvoeren van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid op de grondslag van de door de Europese Raad vastgestelde algemene richtsnoeren.

De Raad doet de Europese Raad aanbevelingen voor gemeenschappelijke strategieën en voert deze uit, met name door het aannemen van gemeenschappelijke optredens en gemeenschappelijke standpunten.

De Raad ziet toe op de eenheid, de samenhang en de doeltreffendheid van het optreden van de Unie.

Bepaling 167 (ex-artikel 14 EU)

1. De Raad stelt gemeenschappelijke optredens vast. Gemeenschappelijke optredens hebben betrekking op specifieke situaties waarin een operationeel optreden van de Unie nodig wordt geacht. In een gemeenschappelijk optreden worden de doelstellingen, de draagwijdte, de middelen welke de Unie ter beschikking dienen te worden gesteld, zo nodig de tijdsduur, en de voorwaarden voor de uitvoering van dat optreden omschreven.

2. Indien zich een verandering van omstandigheden voordoet met een duidelijke invloed op een vraagstuk dat het voorwerp is van een gemeenschappelijk optreden, beziet de Raad de beginselen en de doelstellingen van dat optreden opnieuw en neemt hij de noodzakelijke besluiten. Zolang de Raad geen besluit heeft genomen, wordt het gemeenschappelijk optreden gehandhaafd.

3. Een gemeenschappelijk optreden bindt de lidstaten bij het innemen van standpunten en bij hun verdere optreden.

4. De Raad kan de Commissie verzoeken passende voorstellen in verband met het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid bij hem in te dienen om de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden te garanderen.

5. Telkens wanneer op grond van een gemeenschappelijk optreden een nationale standpuntbepaling of een nationaal optreden wordt overwogen, wordt daarvan op een zodanig tijdstip kennis gegeven dat zo nodig voorafgaand overleg binnen de Raad mogelijk is. De verplichting tot voorafgaande kennisgeving geldt niet voor maatregelen die slechts de nationale omzetting van de besluiten van de Raad vormen.

6. In geval van dwingende noodzaak voortvloeiend uit veranderingen in de situatie en bij gebreke van een besluit van de Raad, kunnen de lidstaten met spoed de noodzakelijke maatregelen nemen, rekening houdend met de algemene doelstellingen van het gemeenschappelijk optreden. De betrokken lidstaat stelt de Raad onverwijld van iedere zodanige maatregel in kennis.

7. In geval van ernstige moeilijkheden bij de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden, legt een lidstaat deze voor aan de Raad, die daarover beraadslaagt en passende oplossingen zoekt. Deze mogen niet in strijd zijn met de doelstellingen van het gemeenschappelijk optreden noch afbreuk doen aan de doeltreffendheid ervan.

Bepaling 168 (ex-artikel15 EU)

De Raad neemt gemeenschappelijke standpunten aan. In de gemeenschappelijke standpunten wordt de aanpak van de Unie bepaald ten aanzien van een bepaalde aangelegenheid van geografische of thematische aard. De lidstaten dragen er zorg voor dat hun nationaal beleid met de gemeenschappelijke standpunten overeenstemt.

Bepaling 169 (ex-artikel16 EU)

Tussen de lidstaten vindt wederzijdse informatie en onderling overleg plaats in de Raad over elke aangelegenheid van algemeen belang op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid, opdat de invloed van de Unie zo doeltreffend mogelijk wordt uitgeoefend door middel van een onderling afgestemd en convergent optreden.

Bepaling 170 (ex-artikel17)

1. Het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid omvat alle aangelegenheden die betrekking hebben op de veiligheid van de Unie, met inbegrip van de geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid, dat tot een gemeenschappelijke defensie kan leiden indien de Europese Raad daartoe besluit. In dat geval beveelt hij de lidstaten aan een daartoe strekkend besluit aan te nemen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Het beleid van de Unie overeenkomstig dit artikel laat het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet, eerbiedigt de uit het Noord-Atlantisch Verdrag voortvloeiende verplichtingen van bepaalde lidstaten waarvan de gemeenschappelijke defensie gestalte krijgt in de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), en is verenigbaar met het in dat kader vastgestelde gemeenschappelijke veiligheids- en defensiebeleid.

De geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid wordt, wanneer de lidstaten dat passend achten, ondersteund door hun samenwerking op bewapeningsgebied.

2. De in dit artikel bedoelde aangelegenheden omvatten humanitaire en reddingsopdrachten, vredeshandhavingsoopdrachten en opdrachten van strijdkrachten op het gebied van crisis-beheersing, met inbegrip van het tot stand brengen van vrede.

3. Onder dit artikel vallende besluiten welke gevolgen hebben op defensiegebied worden genomen onverminderd het beleid en de verplichtingen, bedoeld in lid 1, tweede alinea.

4. Dit artikel vormt geen beletsel voor de ontwikkeling van nauwere samenwerking op bilateraal niveau tussen twee of meer lidstaten, in het kader van de West-Europese Unie (WEU) en van de NAVO, mits die samenwerking niet indruist tegen en geen belemmering vormt voor de in deze titel beoogde samenwerking.

5. Ter bevordering van de doelstellingen van dit artikel wordt het bepaalde in dit artikel overeenkomstig artikel 48 herzien.

Bepaling 171 (ex-artikel18 EU)

- 1. Het voorzitterschap vertegenwoordigt de Unie in aangelegenheden die vallen onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.*
- 2. Het voorzitterschap is verantwoordelijk voor de uitvoering van besluiten uit hoofde van deze titel; in die hoedanigheid verwoordt het in beginsel het standpunt van de Unie in internationale organisaties en op internationale conferenties.*
- 3. Het voorzitterschap wordt bijgestaan door de secretaris-generaal van de Raad, die de functie van hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid uitoefent.*
- 4. De Commissie wordt volledig betrokken bij de in de leden 1 en 2 genoemde taken. Het voorzitterschap wordt indien nodig bij die taken bijgestaan door de lidstaat die als volgende het voorzitterschap zal bekleden.*
- 5. De Raad kan, telkens wanneer hij het nodig acht, een speciale vertegenwoordiger met een mandaat voor specifieke beleidsvraagstukken benoemen.*

Bepaling 172 (ex-artikel19 EU)

- 1. De lidstaten coördineren hun optreden in internationale organisaties en op internationale conferenties. Zij verdedigen in deze fora de gemeenschappelijke standpunten.*

In internationale organisaties en op internationale conferenties waaraan niet alle lidstaten deelnemen, verdedigen de wel deelnemende lidstaten de gemeenschappelijke standpunten.

- 2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 en in artikel 14, lid 3, houden de lidstaten die zijn vertegenwoordigd in internationale organisaties of op internationale conferenties waar niet alle lidstaten vertegenwoordigd zijn, de niet vertegenwoordigde lidstaten op de hoogte van alle aangelegenheden van gemeenschappelijk belang.*

Lidstaten die tevens lid zijn van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties plegen onderling overleg en houden de overige lidstaten volledig op de hoogte. Lidstaten die permanent lid van de Veiligheidsraad zijn, dragen er bij de uitoefening van hun functie zorg voor de standpunten en belangen van de Unie te verdedigen, onverminderd de verantwoordelijkheden die krachtens het Handvest van de Verenigde Naties op hen rusten.

Bepaling 173 (ex-artikel 20 EU)

De diplomatieke en consulaire missies van de lidstaten en de delegaties van de Commissie in derde landen en op internationale conferenties, alsmede hun vertegenwoordigingen bij internationale organisaties voeren onderling overleg om te verzekeren dat de door de Raad vastgestelde gemeenschappelijke standpunten en gemeenschappelijke optredens in acht worden genomen en ten uitvoer worden uitgelegd.

Zij intensiveren hun samenwerking door inlichtingen uit te wisselen, gezamenlijk evaluaties te verrichten en bij te dragen tot de tenuitvoerlegging van het bepaalde in artikel 20 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Bepaling 174 (ex-artikel 21 EU)

Het voorzitterschap raadpleegt het Europees Parlement over de voornaamste aspecten en de fundamentele keuzen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en ziet erop toe dat de opvattingen van het Europees Parlement naar behoren in aanmerking worden genomen. Het Europees Parlement wordt door het voorzitterschap en de Commissie regelmatig op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie.

Het Europees Parlement kan vragen of aanbevelingen tot de Raad richten. Het wijdt ieder jaar een debat aan de vooruitgang die bij de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid is geboekt.

Bepaling 175 (ex-artikel 22 EU)

1. Iedere lidstaat of de Commissie kan de Raad ieder vraagstuk in verband met het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid voorleggen en bij de Raad voorstellen indienen.

2. In gevallen waarin snelle besluitvorming is vereist, roept het voorzitterschap, hetzij eigener beweging, hetzij op verzoek van de Commissie of van een lidstaat binnen achtenveertig uur of, in geval van absolute noodzaak, op kortere termijn een buitengewone zitting van de Raad bijeen.

Bepaling 176 (ex-artikel 23 EU)

1. Besluiten uit hoofde van deze titel worden door de Raad met eenparigheid van stemmen aangenomen. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen van deze besluiten.

Ingeval een lid van de Raad zich van stemming onthoudt, kan dit lid zijn onthouding toelichten door op grond van onderhavige alinea een formele verklaring af te leggen. In dat geval is het lid niet verplicht het besluit toe te passen, doch aanvaardt het wel dat het besluit de Unie bindt. In een geest van wederzijdse solidariteit onthoudt de betrokken lidstaat zich van ieder optreden dat het optreden van de Unie krachtens genoemd besluit zou kunnen doorkruisen of belemmeren, en eerbiedigen de andere lidstaten dit standpunt. Indien de leden van de Raad die hun onthouding op deze wijze toelichten meer dan een derde van de stemmen, gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap vertegenwoordigen, is het besluit niet aangenomen.

2. In afwijking van lid 1 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen:

- bij de aanneming van gemeenschappelijke optredens, gemeenschappelijke standpunten of andere besluiten op basis van een gemeenschappelijke strategie;*
- bij de aanneming van een besluit waarmee uitvoering wordt gegeven aan een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt;*
- bij de benoeming van een speciale vertegenwoordiger overeenkomstig artikel 18, lid 5.*

Indien een lid van de Raad verklaart om belangrijke, nader genoemde, redenen van nationaal beleid voornemens te zijn zich te verzetten tegen de aanneming van een besluit dat met gekwalificeerde meerderheid van stemmen moet worden aangenomen, wordt niet tot stemming overgegaan. De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen verlangen dat de aangelegenheid voor een besluit met eenparigheid van stemmen wordt voorgelegd aan de Europese Raad.

De stemmen van de leden van de Raad worden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap. De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste tweeënzestig stemmen hebben verkregen, waarbij ten minste tien leden voorstemmen.

Dit lid is niet van toepassing op besluiten die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

3. Voor procedurekwesties neemt de Raad zijn besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen van zijn leden.

Bepaling 177 (ex-artikel 25 EU)

Onverminderd artikel 207 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap volgt een politiek en veiligheidscomité de internationale situatie op de onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vallende gebieden en draagt het bij tot het bepalen van het beleid door op verzoek van de Raad of op eigen initiatief adviezen aan de Raad uit te brengen. Het comité ziet ook toe op de tenuitvoerlegging van het overeengekomen beleid, onverminderd de bevoegdheden van het voorzitterschap en van de Commissie.

In het kader van deze titel oefent het comité onder verantwoordelijkheid van de Raad de politieke controle en strategische leiding van crisisbeheersingsoperaties uit.

De Raad kan het comité voor het doel en de duur van een crisisbeheersingsoperatie, als bepaald door de Raad, machtigen passende besluiten te nemen over de politieke controle en strategische leiding van de operatie, onverminderd artikel 47."

Bepaling 178 (ex-artikel 26 EU)

De secretaris-generaal van de Raad, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, staat de Raad bij in aangelegenheden die vallen onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met name door bij te dragen tot de formulering, voorbereiding en uitvoering van beleidsbeslissingen, en, waar dienstig en namens de Raad op verzoek van het voorzitterschap, door een politieke dialoog met derden te voeren.

Bepaling 179 (ex-artikel 27 EU)

De Commissie wordt volledig betrokken bij de werkzaamheden op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

Bepaling 180 (ex-artikel 27 A EU)

1. Nauwere samenwerking op een van de gebieden die vallen onder deze titel heeft tot doel de waarden van de Unie veilig te stellen en de belangen van de Unie in haar geheel te dienen, door haar identiteit als coherente kracht in de wereld tot uitdrukking te brengen. Nauwere samenwerking moet geschieden met inachtneming van:

- de beginselen, de doelstellingen, de algemene richtsnoeren en de samenhang van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, alsmede de in het kader van dat beleid genomen besluiten;*
- de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap;*
- de samenhang tussen het algehele beleid van de Unie en haar externe optreden.*

2. De artikelen 11 tot en met 27 en de artikelen 27 B tot en met 28 zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde nauwere samenwerking, tenzij in artikel 27 C en in de artikelen 43 tot en met 45 anders is bepaald.

Bepaling 181 (ex-artikel 27 B EU)

De nauwere samenwerking uit hoofde van deze titel heeft betrekking op de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt. Zij kan geen betrekking hebben op vraagstukken die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

Bepaling 182 (ex-artikel 27 C EU)

De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking krachtens artikel 27 B aan te gaan, richten een verzoek aan de Raad.

Het verzoek wordt aan de Commissie en ter kennisgeving aan het Europees Parlement toegezonden. De Commissie brengt met name advies uit over de samenhang van de beoogde nauwere samenwerking met het beleid van de Unie. De machtiging wordt verleend door de Raad, die overeenkomstig artikel 23, lid 2, tweede en derde alinea, en met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 een besluit neemt.

Bepaling 183 (ex-artikel 27 D EU)

Onverminderd de bevoegdheden van het voorzitterschap en de Commissie, ziet de secretaris-generaal van de Raad, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, er in het bijzonder op toe dat het Europees Parlement en alle leden van de Raad ten volle op de hoogte worden gehouden van de uitvoering van nauwere samenwerking op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

Bepaling 184 (ex-artikel 27 E EU)

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 27 C aangevane nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en brengt de Commissie op de hoogte. De Commissie doet binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad toekomen. Binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Raad een besluit over het verzoek en over bijzondere regelingen die hij eventueel nodig acht. Het besluit wordt geacht te zijn goedgekeurd, tenzij de Raad binnen die termijn met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit het op te schorten; in dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling.

Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen en hetzelfde aandeel van het aantal betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 23, lid 2, derde alinea."

Bepaling 185 (ex-artikel 28 EU)

1. De artikelen 189, 190, 196 tot en met 199, 203, 204, 206 tot en met 209, 213 tot en met 219, 255 en 290 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap zijn van toepassing op de bepalingen betreffende de in deze titel bedoelde gebieden.

2. De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen betreffende het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid komen ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen.

3. *De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van die bepalingen komen eveneens ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen, behalve wanneer het beleidsuitgaven betreft die voortvloeien uit operaties die gevolgen hebben op militair of defensiegebied en gevallen waarin de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit.*

In de gevallen waarin de uitgaven niet ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen, komen zij ten laste van de lidstaten volgens de bruto nationaal product-verdeelsleutel, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit. Lidstaten wier vertegenwoordiger in de Raad een formele verklaring krachtens artikel 23, lid 1, tweede alinea, heeft afgelegd, zijn niet verplicht bij te dragen in de financiering van uitgaven die voortvloeien uit operaties die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

4. *De begrotingsprocedure van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is van toepassing op de uitgaven die ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen.*

V. DE SLUITING VAN INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN

Bepaling 186 (ex-artikel 300) ¹

1. *In de gevallen dat de bepalingen van dit Verdrag voorzien in het sluiten van akkoorden tussen de Gemeenschap en een of meer staten of internationale organisaties, doet de Commissie aanbevelingen aan de Raad, die haar machtigt de vereiste onderhandelingen te openen. De Commissie voert deze onderhandelingen in overleg met speciale comités, door de Raad aangewezen om haar daarin bij te staan, en binnen het raam van de richtsnoeren welke de Raad haar kan verstrekken.*

Bij de uitoefening van de bevoegdheden welke hem bij dit lid zijn toegekend, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, behalve in de gevallen waarin de Raad, overeenkomstig lid 2, eerste alinea, met eenparigheid van stemmen besluit.

2. *Onder voorbehoud van de aan de Commissie te dezer zake toegekende bevoegdheden, neemt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie een besluit over de ondertekening, die vergezeld kan gaan van een besluit inzake de voorlopige toepassing vóór de inwerkingtreding, en over de sluiting van de akkoorden. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen wanneer het akkoord betrekking heeft op een gebied waarvoor, wat de aanneming van de interne voorschriften betreft, eenparigheid vereist is, alsook wanneer het gaat om akkoorden als bedoeld in artikel 310.*

---

¹ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

In afwijking van lid 3 zijn dezelfde procedures van toepassing voor een besluit tot opschorting van de toepassing van een akkoord en voor het bepalen van de standpunten die namens de Gemeenschap worden ingenomen in een lichaam dat is opgericht uit hoofde van een akkoord, wanneer dat lichaam besluiten dient te nemen met rechtsgevolgen, met uitzondering van besluiten tot aanvulling of wijziging van het institutionele kader van het akkoord.

Het Europees Parlement wordt onverwijld en volledig op de hoogte gebracht van elk besluit uit hoofde van dit lid dat betrekking heeft op de voorlopige toepassing of de opschorting van akkoorden, of de bepaling van het standpunt van de Gemeenschap in een bij een akkoord opgericht lichaam.

3. Behalve in het geval van de in artikel 133, lid 3, bedoelde akkoorden, sluit de Raad de akkoorden na raadpleging van het Europees Parlement, ook wanneer het akkoord betrekking heeft op een gebied waarvoor de procedure van artikel 251 of van artikel 252 vereist is wat de aanneming van interne voorschriften betreft. Het Europees Parlement brengt advies uit binnen de termijn die de Raad naar gelang van de urgentie kan vaststellen. Indien er binnen die termijn geen advies is uitgebracht, kan de Raad een besluit nemen.

In afwijking van het bepaalde in de vorige alinea, worden akkoorden als bedoeld in artikel 310, andere akkoorden die een specifiek institutioneel kader in het leven roepen door het instellen van samenwerkingsprocedures, akkoorden die aanzienlijke gevolgen hebben voor de Gemeenschapsbegroting en akkoorden die een wijziging behelzen van een volgens de procedure van artikel 251 aangenomen handeling gesloten nadat het Europees Parlement zijn instemming heeft gegeven.

In dringende gevallen kunnen de Raad en het Europees Parlement een termijn overeenkomen voor het geven van de instemming.

4. Bij de sluiting van een akkoord kan de Raad, in afwijking van lid 2, de Commissie machtigen om de wijzigingen die krachtens het akkoord volgens een vereenvoudigde procedure of door een bij het akkoord opgericht orgaan worden aangenomen, namens de Gemeenschap goed te keuren; hij kan aan deze machtiging bijzondere voorwaarden verbinden.

5. Wanneer de Raad overweegt een akkoord te sluiten dat wijzigingen van dit Verdrag inhoudt, moeten die wijzigingen vooraf volgens de procedure van artikel 48 van het Verdrag betreffende de Europese Unie worden aangenomen.

6. Het Europees Parlement, de Raad, de Commissie of een lidstaat kan het advies inwinnen van het Hof van Justitie over de verenigbaarheid van een beoogd akkoord met de bepalingen van dit Verdrag. Een akkoord waarover door het Hof van Justitie een afwijzend advies is uitgebracht, kan slechts in werking treden onder de voorwaarden welke zijn vastgesteld bij artikel 48 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

7. De akkoorden gesloten onder de in dit artikel vastgestelde voorwaarden zijn verbindend voor de instellingen van de Gemeenschap en voor de lidstaten.

Bepaling 187 (ex-artikel 24 EU)

- 1. Indien ter uitvoering van deze titel een overeenkomst moet worden gesloten met één of meer staten of internationale organisaties, kan de Raad het voorzitterschap machtigen om, zo nodig bijgestaan door de Commissie, daartoe onderhandelingen te openen. Dergelijke overeenkomsten worden gesloten door de Raad op aanbeveling van het voorzitterschap.*
- 2. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een aangelegenheid ten aanzien waarvan interne besluiten met eenparigheid van stemmen worden aangenomen.*
- 3. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen overeenkomstig artikel 23, lid 2.*
- 4. Dit artikel is ook van toepassing op aangelegenheden die onder titel VI vallen. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een aangelegenheid ten aanzien waarvan interne besluiten of maatregelen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen moeten worden aangenomen, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen overeenkomstig artikel 34, lid 3.*
- 5. Geen overeenkomst is bindend voor een lidstaat waarvan de vertegenwoordiger in de Raad verklaart dat hij de bepalingen van zijn grondwettelijke procedure in acht moet nemen; de andere leden van de Raad kunnen overeenkomen dat de overeenkomst niettemin voorlopig van toepassing is.*
- 6. De overeenkomsten, gesloten onder de voorwaarden van dit artikel, zijn bindend voor de instellingen van de Unie.*

Bepaling 188 (ex-artikel 38 EU)

De in artikel 24 bedoelde overeenkomsten kunnen betrekking hebben op de onder deze titel vallende aangelegenheden.

[V BIS. OVERIGE BEPALINGEN] ¹

Bepaling 189 (ex-artikel 3 EU)

[...] ²

De Unie zorgt in het bijzonder voor de samenhang van haar gehele externe optreden in het kader van haar beleid op het gebied van externe betrekkingen, veiligheid, economie en ontwikkeling. De Raad en de Commissie zijn verantwoordelijk voor het verzekeren van deze samenhang en werken daartoe samen. Zij dragen, overeenkomstig hun onderscheiden bevoegdheden, zorg voor de uitvoering van dat beleid. ³

Bepaling 190 (ex-artikel 60) ⁴

1. Indien in gevallen als bedoeld in [artikel 301], een optreden van de Gemeenschap nodig wordt geacht, kan de Raad volgens de procedure van artikel 301 ten aanzien van de betrokken derde landen ⁵ de nodige urgente maatregelen betreffende het kapitaalverkeer en het betalingsverkeer nemen.

2. Onverminderd [artikel 297] kan een lidstaat, zolang de Raad geen maatregelen overeenkomstig lid 1 heeft genomen, om ernstige politieke redenen in spoedeisende gevallen eenzijdige maatregelen tegen een derde land nemen met betrekking tot het kapitaalverkeer en het betalingsverkeer. De Commissie en de andere lidstaten worden daarvan uiterlijk op de datum waarop de maatregelen in werking treden, in kennis gesteld.

Op voorstel van de Commissie kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten dat de betrokken lidstaat deze maatregelen moet wijzigen of intrekken. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement in kennis van het door de Raad genomen besluit.

---

¹ Voorstel voor een nieuwe titel die niet voorkwam in de structuur van 28 oktober 2002.

² Lid 1 van dit artikel staat in het addendum bij dit document.

³ Dit punt zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

⁴ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde. Voorgesteld wordt om na te gaan of het dienstig is om het samen te voegen met artikel 301.

⁵ Doordat alleen "landen" worden vermeld kan dit artikel momenteel niet worden gebruikt voor sancties tegen personen en niet-statelijke actoren (bijvoorbeeld sancties tegen de Taliban en bij naam genoemde terroristen). Door deze leemte moet men zich thans mede beroepen op artikel 308 VEG. Daarom wordt voorgesteld om na te gaan of het dienstig is om de werkingssfeer van dit artikel uit te breiden (zie ook voorstel ad artikel 301).

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Bepaling 191 (ex-artikel 301) ¹

Ingeval een gemeenschappelijk standpunt of een gemeenschappelijk optreden dat volgens de bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie die betrekking hebben op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid is vastgesteld, medebrengt dat de Gemeenschap moet optreden om de economische betrekkingen met een of meer derde landen te onderbreken of geheel of gedeeltelijk te beperken, neemt de Raad de nodige urgente maatregelen. De Raad besluit hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie.

Bepaling 192 (ex-artikel 302) ²

De Commissie is belast met de zorg voor alle dienstige betrekkingen met de organen van de Verenigde Naties en van hun gespecialiseerde organisaties.

Zij onderhoudt bovendien de wenselijk geachte betrekkingen met alle internationale organisaties.

Bepaling 193 (ex-artikel303) ³

De Gemeenschap brengt elke dienstige samenwerking tot stand met de Raad van Europa.

Bepaling 194 (ex-artikel304)

De Gemeenschap brengt met de Organisatie voor Economische samenwerking en ontwikkeling een nauwe samenwerking tot stand welke zal plaatsvinden op de wijze die in onderlinge overeenstemming wordt vastgesteld.

Bepaling 195 (ex-artikel 310) ⁴

De Gemeenschap kan met een of meer staten of internationale organisaties akkoorden sluiten waarbij een associatie wordt ingesteld die wordt gekenmerkt door wederkerige rechten en verplichtingen, gemeenschappelijk optreden en bijzondere procedures.

---

¹ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde. Wel wordt voorgesteld om na te gaan of het dienstig is om het samen te voegen met het huidige artikel 60 van het EG-Verdrag.

² Doordat alleen "landen" worden vermeld kan dit artikel momenteel niet worden gebruikt voor sancties tegen personen en niet-statelijke actoren. Voor toelichting en voorstellen hierover, zie voetnoot ad artikel 60.

³ De artikelen 302 tot en met 304 zullen door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komen hier dus niet aan de orde.

⁴ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

C. DEFENSIE¹

D. DE WERKING VAN DE UNIE

In dit deel zijn overeenkomstig het mandaat technische wijzigingen aangebracht, die geen afbreuk doen aan eventuele inhoudelijke wijzigingen door de Conventie.

Voorts zal, zoals wordt aangegeven in doc. CONV 369/02 (blz. 7, voetnoot 1)
"de omvang van de institutionele en procedurele bepalingen in dit deel [...] afhangen van de nauwkeurigheid van het eerste deel. Ook kan worden overwogen in die bepalingen alleen de interinstitutionele procedures te bestrijken: de bepalingen die betrekking hebben op de interne uitvoering door de instellingen zouden in protocollen kunnen worden opgenomen."

[TITEL I

BEPALINGEN INZAKE DE INSTELLINGEN]

[HOOFDSTUK 1

DE INSTELLINGEN]

[EERSTE AFDELING

HET EUROPEES PARLEMENT]

Bepaling 196 (ex-artikel 189)

Het Europees Parlement, bestaande uit vertegenwoordigers van de volkeren van de staten die in de Gemeenschap zijn verenigd, oefent de door dit Verdrag aan deze instelling verleende bevoegdheden uit.

Het aantal leden van het Europees Parlement bedraagt niet meer dan zevenhonderd tweeëndertig.

---

¹ Titel opengelaten om de redenen die zijn aangegeven in de voetnoot bij hoofdstuk B.IV (gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid).

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

Bepaling 197 (ex-artikel 190)

1. De vertegenwoordigers in het Europees Parlement van de volkeren van de in de Gemeenschap verenigde staten worden gekozen door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen.

2. Het aantal in elke lidstaat gekozen vertegenwoordigers is als volgt vastgesteld:

<i>België</i>	<i>25</i>
<i>Denemarken</i>	<i>16</i>
<i>Duitsland</i>	<i>99</i>
<i>Griekenland</i>	<i>25</i>
<i>Spanje</i>	<i>64</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>87</i>
<i>Ierland</i>	<i>15</i>
<i>Italië</i>	<i>87</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>6</i>
<i>Nederland</i>	<i>31</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>21</i>
<i>Portugal</i>	<i>25</i>
<i>Finland</i>	<i>16</i>
<i>Zweden</i>	<i>22</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>87.</i>

In geval van wijzigingen in dit lid dient het in elke lidstaat gekozen aantal vertegenwoordigers een passende vertegenwoordiging van de volkeren van de in de Gemeenschap verenigde staten te waarborgen.

3. De vertegenwoordigers worden gekozen voor een periode van vijf jaar.

4. Het Europees Parlement stelt een ontwerp op voor het houden van rechtstreekse algemene verkiezingen volgens een in alle lidstaten eenvormige procedure of volgens beginselen die alle lidstaten gemeen hebben.

De Raad stelt met eenparigheid van stemmen en met instemming van het Europees Parlement, dat met meerderheid van stemmen van zijn leden een besluit neemt, de desbetreffende bepalingen vast, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt.

5. Het Europees Parlement bepaalt, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden. Voor regels en voorwaarden betreffende de belastingregeling voor leden of voormalige leden is eenparigheid van stemmen in de Raad vereist.

Bepaling 198 (ex-artikel 191)

Europese politieke partijen zijn een belangrijke factor voor integratie binnen de Unie. Zij dragen bij tot de vorming van een Europees bewustzijn en tot de uiting van de politieke wil van de burgers van de Unie.

Het Europees Parlement en de Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 nemen volgens de wetgevingsprocedure de maatregelen aan tot vaststelling van het statuut van de Europese politieke partijen en in het bijzonder de regels inzake hun financiering vast.

Bepaling 199 (ex-artikel 192)

Voorzover in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** daarin is voorzien, neemt het Europees Parlement deel aan het proces dat leidt tot de aanneming van ~~communautaire~~ besluiten **van de Unie** door zijn bevoegdheden in het kader van ~~de procedures van de artikelen 251 en 252~~ **wetgevingsprocedure** uit te oefenen, alsmede door zijn instemming te betuigen of door adviezen te geven ¹.

Het Europees Parlement kan met meerderheid van stemmen van zijn leden de Commissie verzoeken passende voorstellen in te dienen inzake aangelegenheden die naar het oordeel van het Parlement ~~communautaire besluiten~~ **maatregelen van de Unie** ² voor de tenuitvoerlegging van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** vergen.

Bepaling 200 (ex-artikel 193)

In het kader van de vervulling van zijn taken kan het Europees Parlement op verzoek van een vierde van zijn leden ³ een tijdelijke enquêtecommissie instellen om, onverminderd de bij ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** aan andere instellingen of organen verleende bevoegdheden, vermeende inbreuken op het Gemeenschapsrecht of gevallen van wanbeheer bij de toepassing van het ~~Gemeenschapsrecht~~ **van de Unie** ⁴ te onderzoeken, behalve wanneer de vermeende feiten het voorwerp van een gerechtelijke procedure uitmaken en zolang deze procedure nog niet is voltooid.

De tijdelijke enquêtecommissie houdt op te bestaan zodra zij haar verslag heeft ingediend.

De nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het enquêterecht worden in onderlinge

---

¹ Deze algemene beschrijving van de taken van het Parlement moet worden aangevuld met een verwijzing naar zijn begrotings-, controle- en benoemingsbevoegdheden; het heeft ook autonome beslissingsbevoegdheid (zie bijlage II bij dit verslag).

² De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (verzoek tot indiening van een voorstel) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

³ Verduidelijking die spoort met de formulering van de meeste andere bepalingen van het EG-Verdrag die inhouden dat voor de aanneming van een besluit een meerderheid van leden van het Parlement vereist is.

⁴ De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (verzoek tot indiening van een voorstel) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

overeenstemming vastgesteld door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.¹

Bepaling 201 (ex-artikel 194)

Iedere burger van de Unie, alsmede iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft het recht om individueel of tezamen met andere burgers of personen een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten betreffende een onderwerp dat tot de werkerterreinen van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**² behoort en dat hem of haar rechtstreeks aangaat³.

Bepaling 202 (ex-artikel 195)

1. Het Europees Parlement benoemt een ombudsman⁴ die bevoegd is kennis te nemen van klachten van burgers van de Unie of van natuurlijke of rechtspersonen met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat over gevallen van wanbeheer bij het optreden van de ~~communautaire~~ instellingen of organen **van de Unie**⁵, met uitzondering van het Hof van Justitie ~~en~~, het Gerecht van eerste aanleg **en de rechterlijke kamers**⁶ bij de uitoefening van hun gerechtelijke taak.

Overeenkomstig zijn opdracht verricht de ombudsman het door hem gerechtvaardigd geachte onderzoek op eigen initiatief dan wel op basis van klachten welke hem rechtstreeks of via een lid van het Europees Parlement zijn voorgelegd, behalve wanneer de vermeende feiten het voorwerp van een gerechtelijke procedure uitmaken of hebben uitgemaakt. Indien de ombudsman een geval van wanbeheer heeft vastgesteld, legt hij de zaak voor aan de betrokken instelling, die over een termijn van drie maanden beschikt om hem haar standpunt mede te delen. De ombudsman doet vervolgens een verslag aan het Europees Parlement en aan de betrokken instelling toekomen. De persoon die de klacht heeft ingediend wordt op de hoogte gebracht van het resultaat van dit onderzoek.

De ombudsman legt elk jaar aan het Europees Parlement een verslag voor met het resultaat van zijn onderzoeken.

2. Na elke verkiezing voor het Europees Parlement wordt de ombudsman voor de zittingsduur van deze instelling benoemd. Hij is herbenoembaar.

Op verzoek van het Europees Parlement kan de ombudsman door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard, indien hij niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt

---

¹ Dit besluit valt niet onder de typologie van het ontwerp-artikel "rechtsinstrumenten van de Unie" in deel I (artikel 24 CONV 571/03).

² De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (verzoek tot indiening van een voorstel) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

³ De Conventie zou kunnen nagaan of aan dit artikel een specifieke rechtsgrondslag moet worden toegevoegd om de regels voor de uitoefening van het recht van petitie aan te nemen.

⁴ Zoals te doen gebruikelijk zouden hier de woorden "Europese ombudsman" kunnen worden gebezigd.

⁵ De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (verzoek tot indiening van een voorstel) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

⁶ Het is dienstig hier expliciet de rechterlijke kamers te vermelden, ook al worden zij "toegevoegd aan het Gerecht van eerste aanleg".

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten.

3. De ombudsman oefent zijn ambt volkomen onafhankelijk uit. Bij de vervulling van zijn taken vraagt noch aanvaardt hij instructies van enig lichaam. Gedurende zijn ambtsperiode mag de ombudsman geen andere beroepswerkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten.

4. Het Europees Parlement ~~stelt~~ **neemt** na advies van de Commissie en met goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, **maatregelen aan** ¹ **tot vaststelling van** het statuut van de ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van het ambt van ombudsman ~~vast~~.

Bepaling 203 (ex-artikel 196)

Het Europees Parlement houdt jaarlijks een zitting. Het komt van rechtswege de tweede dinsdag van maart bijeen.

Het Europees Parlement kan in buitengewone ~~zitting~~ **vergaderperiode** ² bijeenkomen op verzoek van de meerderheid van zijn leden, van de Raad, of van de Commissie.

Bepaling 204 (ex-artikel 197)

Het Europees Parlement kiest uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

De leden van de Commissie kunnen alle vergaderingen bijwonen en worden op hun verzoek in naam van de Commissie gehoord.

De Commissie antwoordt mondeling of schriftelijk op de haar door het Europees Parlement of door de leden daarvan gestelde vragen.

De Raad wordt door het Europees Parlement gehoord volgens de bepalingen, welke hij in zijn reglement van orde vaststelt.

Bepaling 205 (ex-artikel 198)

Voorzover in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet anders is bepaald, besluit het Europees Parlement met ~~volstrekte~~ ³ meerderheid der uitgebrachte stemmen.

Het reglement van orde bepaalt het quorum.

---

¹ De ontwerp-versie van Titel V van deel I van de Grondwet (CONV 571/03) voorziet niet in de mogelijkheid dat het Parlement zelf rechtsbesluiten kan aannemen (zie bijlage II bij dit verslag).

² De huidige terminologie strookt niet meer met de praktijk en evenmin met de terminologie uit het vorige lid; het onderscheid tussen "zitting" en "vergaderperiode" is overgenomen uit artikel 10 van het reglement van orde van het Parlement.

³ Het woord "volstrekte" dreigt verwarring te scheppen tussen meerderheid van stemmen en de (gekwalficeerde) meerderheid van de parlementsleden (zie bijlage II bij dit verslag).

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Bepaling 206 (ex-artikel 199)

Het Europees Parlement ~~stelt~~ **neemt** zijn reglement van orde ~~vast aan~~ bij meerderheid van stemmen van zijn leden.

De handelingen van het Europees Parlement worden overeenkomstig de bepalingen van dat reglement bekendgemaakt.

Bepaling 207 (ex-artikel 200)

Het Europees Parlement beraadslaagt in openbare zitting over het algemene jaarverslag, dat hem door de Commissie wordt voorgelegd.

Bepaling 208 (ex-artikel 201)

Wanneer aan het Europese Parlement een motie van afkeuring betreffende het beleid van de Commissie wordt voorgelegd, kan het Europees Parlement zich over deze motie niet eerder uitspreken dan ten minste drie dagen nadat de motie is ingediend en slechts bij openbare stemming.

Indien de motie van afkeuring is aangenomen met een meerderheid van twee derde der uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van de leden van het Europees Parlement, moeten de leden van de Commissie gezamenlijk aftreden. Zij blijven de lopende zaken behartigen tot in hun vervanging is voorzien overeenkomstig [artikel 214]. In dat geval verstrijkt de ambtsperiode van de te hunner vervanging benoemde leden van de Commissie op de datum waarop de ambtstermijn van de gezamenlijk tot aftreden gedwongen leden zou zijn verstreken.

[TWEEDE AFDELING

DE RAAD]

Bepaling 209 (ex-artikel 202)

Ter bereiking van de doelstellingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** en overeenkomstig de bepalingen daarvan

- a) draagt de Raad zorg voor de coördinatie van het algemeen economisch beleid van de lidstaten;
- b) heeft de Raad beslissingsbevoegdheid;

- c) *verleent de Raad, in de handelingen die hij aanneemt, de Commissie de bevoegdheden ter uitvoering van de regels die hij stelt. De Raad kan de uitoefening van deze bevoegdheden aan bepaalde voorwaarden onderwerpen. Hij kan zich ook het recht voorbehouden in bijzondere gevallen bepaalde uitvoeringsbevoegdheden rechtstreeks uit te oefenen. De hierboven bedoelde voorwaarden dienen te beantwoorden aan de beginselen en regels die de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, vooraf met eenparigheid van stemmen heeft vastgesteld.*¹

Bepaling 210 (ex-artikel 203)

De Raad bestaat uit een vertegenwoordiger van elke lidstaat op ministerieel niveau die gemachtigd is om de regering van de lidstaat die hij vertegenwoordigt, te binden.

Het voorzitterschap wordt in de Raad door elke lidstaat bij toerbeurt uitgeoefend voor de tijd van zes maanden in een door de Raad met eenparigheid van stemmen bepaalde volgorde.

Bepaling 211 (ex-artikel 204)

De Raad wordt door zijn voorzitter, op diens initiatief, op initiatief van één van zijn leden of van de Commissie, in vergadering bijeengeroepen.

Bepaling 212 (ex-artikel 205)

1. Voorzover in dit Verdrag niet anders is bepaald, neemt de Raad zijn besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen van zijn leden.

2. Voor de besluiten van de Raad waarvoor een gekwalificeerde meerderheid is vereist, worden de stemmen der leden als volgt gewogen:

<i>België</i>	<i>5</i>
<i>Denemarken</i>	<i>3</i>
<i>Duitsland</i>	<i>10</i>
<i>Griekenland</i>	<i>5</i>
<i>Spanje</i>	<i>8</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>10</i>
<i>Ierland</i>	<i>3</i>
<i>Italië</i>	<i>10</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>2</i>
<i>Nederland</i>	<i>5</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>4</i>
<i>Portugal</i>	<i>5</i>
<i>Finland</i>	<i>3</i>
<i>Zweden</i>	<i>4</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>10.</i>

De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste:

---

¹ Zie ontwerp-artikel "uitvoeringsbesluiten" van deel I (artikel 28, lid 3, CONV 571/03).
Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

- *tweeënzestig stemmen hebben verkregen, ingeval zij krachtens dit Verdrag moeten worden genomen op voorstel van de Commissie;*
- *tweeënzestig stemmen hebben verkregen, waarbij ten minste tien leden voorstemmen, in de overige gevallen.*

3. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen der besluiten van de Raad waarvoor eenparigheid van stemmen is vereist.

Bepaling 213 (ex-artikel 206)

Ieder lid van de Raad kan slechts door één ander lid worden gemachtigd om namens hem te stemmen.

Bepaling 214 (ex-artikel 207)

1. Een comité, bestaande uit de permanente vertegenwoordigers van de lidstaten, heeft tot taak de werkzaamheden van de Raad voor te bereiden en de door de Raad verstrekte opdrachten uit te voeren. Het comité kan in de in het reglement van orde van de Raad genoemde gevallen procedure-besluiten nemen.

2. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal onder leiding van een secretaris-generaal, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, die wordt bijgestaan door een plaatsvervangend secretaris-generaal, die tot taak heeft het secretariaat-generaal te leiden. De secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

De Raad beslist over de organisatie van het secretariaat-generaal.

3. De Raad stelt zijn reglement van orde vast.

Voor de toepassing van artikel 255, lid 3, neemt de Raad in ~~dit~~ **zijn** reglement **van orde** de voorwaarden op waaronder het publiek toegang heeft tot documenten van de Raad. Voor de toepassing van dit lid omschrijft de Raad de gevallen waarin hij geacht moet worden op te treden als wetgever teneinde in die gevallen een ruimere toegang tot de documenten toe te staan, en tegelijkertijd de doeltreffendheid van het besluitvormingsproces te behouden. In elk geval maakt de Raad wanneer hij optreedt als wetgever, de uitslag van de stemmingen, alsmede de stemverklaringen en de verklaringen in de notulen openbaar.

Bepaling 215 (ex-artikel 208)

De Raad kan de Commissie verzoeken, alle studies die hij wenselijk acht ter verwezenlijking van de gemeenschappelijke doelstellingen te verrichten en hem alle ter zake dienende voorstellen te doen.

Bepaling 216 (ex-artikel 209)

De Raad stelt, ~~na advies van de Commissie,~~ **neemt de maatregelen aan tot vaststelling van het statuut vast** van de comités welke in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** zijn bedoeld. **Hij besluit na raadpleging van de Commissie.**

Bepaling 217 (ex-artikel 210)

De Raad ~~stelt~~ **neemt** met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **de maatregelen aan tot vaststelling van** de wedden, vergoedingen en pensioenen ~~vast~~ van de voorzitter en de leden van de Commissie, van de president, de rechters, de advocaten-generaal en de griffier van het Hof van Justitie, en van de leden en de griffier van het Gerecht van eerste aanleg. De Raad stelt met dezelfde meerderheid tevens alle vergoedingen vast welke als beloning kunnen gelden.

[DERDE AFDELING

DE COMMISSIE]

Bepaling 218 (ex-artikel 211) ¹

[Teneinde de werking en de ontwikkeling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt te verzekeren] ²

- a) ziet de Commissie toe op de toepassing zowel van ~~de bepalingen van dit Verdrag~~ **de Grondwet** als van de ~~bepalingen~~ **maatregelen** welke de instellingen krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** ~~vaststellen~~ **nemen**,
- b) doet de Commissie aanbevelingen of brengt zij adviezen uit over de in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** behandelde onderwerpen, indien het Verdrag dit uitdrukkelijk voorschrijft of indien zij dit noodzakelijk acht,
- c) heeft de Commissie een eigen beslissingsbevoegdheid en werkt zij mede aan de totstandkoming van de handelingen van **het Europees Parlement en van de Raad** ~~en van het Europees Parlement~~ overeenkomstig de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**,
- d) oefent de Commissie de bevoegdheden uit welke **het Europees Parlement en de Raad** , of de Raad haar verleent ter uitvoering van de ~~regels~~ **maatregelen** die ~~hij stelt~~ **zij aannemen**.

¹ Het verdwijnen van de pijlers zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, ertoe kunnen leiden dat de gebieden waarvoor de Commissie bevoegd is worden uitgebreid tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

² Men kan zich vragen stellen over de samenhang tussen de reikwijdte van deze zin en de omvang van de in de punten c) en d) bedoelde bevoegdheden van de Commissie.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Bepaling 219 (ex-artikel 212)

Jaarlijks, ten minste een maand vóór de opening van de zitting van het Europees Parlement, publiceert de Commissie een algemeen verslag over de werkzaamheden van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Bepaling 220 (ex-artikel 213)

1. De Commissie bestaat uit twintig leden, die op grond van hun algemene bekwaamheid worden gekozen en die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden.

Het aantal leden van de Commissie kan door de Raad met eenparigheid van stemmen worden gewijzigd.

Alleen zij die de nationaliteit van een van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de Commissie zijn.

In de Commissie moet ten minste één onderdaan van elke lidstaat zitting hebben, zonder dat het aantal leden van dezelfde nationaliteit meer dan twee mag bedragen.

2. De leden van de Commissie oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Bij de vervulling van hun taken vragen noch aanvaarden zij instructies van enige regering of enig ander lichaam. Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt. Iedere lidstaat verbindt zich, dit karakter te eerbiedigen en niet te trachten de leden van de Commissie te beïnvloeden bij de uitvoering van hun taak.

De leden van de Commissie mogen gedurende hun ambtsperiode geen andere beroeps-werkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten. Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode. Ingeval deze verplichtingen niet worden nagekomen, kan de Raad of de Commissie zich wenden tot het Hof van Justitie, dat, al naar het geval, ontslag ambtshalve volgens [artikel 216] of verval van het recht op pensioen of van andere, daarvoor in de plaats tredende voordelen kan uitspreken.

Bepaling 221 (ex-artikel 214)

1. De leden van de Commissie worden volgens de procedure van lid 2 voor een periode van vijf jaar benoemd, behoudens, in voorkomend geval, artikel 201.

Zij zijn herbenoembaar.

2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, draagt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de persoon voor die hij voornemens is tot voorzitter van de Commissie te benoemen; de voordracht wordt door het Europees Parlement goedgekeurd.

In overeenstemming met de voorgedragen voorzitter stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst vast van de overige personen die hij voornemens is tot lid van de Commissie te benoemen.

De aldus voorgedragen voorzitter en overige leden van de Commissie worden als college ter goedkeuring onderworpen aan een stemming van het Europees Parlement. Na goedkeuring door het Europees Parlement worden de voorzitter en de overige leden van de Commissie door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

Bepaling 222 (ex-artikel 215)

Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Commissie door vrijwillig ontslag of ontslag ambtshalve.

In geval van ontslag of overlijden wordt het lid voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen door een nieuw lid dat door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt benoemd. De Raad kan met eenparigheid van stemmen besluiten dat er geen reden voor vervanging is.

In geval van vrijwillig ontslag, ontslag ambtshalve of overlijden wordt de voorzitter voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen. De procedure van artikel [214, lid 2,] is van toepassing voor de vervanging van de voorzitter.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve overeenkomstig [artikel 216], blijven de leden van de Commissie in functie totdat in hun vervanging is voorzien of totdat de Raad ~~overeenkomstig de tweede alinea van dit artikel~~ **met eenparigheid van stemmen** besluit dat er geen reden voor vervanging is.

Bepaling 223 (ex-artikel 216)

Op verzoek van de Raad of van de Commissie kan elk lid van de Commissie dat niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten, door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard.

Bepaling 224 (ex-artikel 217)

1. De Commissie vervult haar opdracht met inachtneming van de door haar voorzitter vastgestelde politieke richtsnoeren; de voorzitter beslist over de interne organisatie van de Commissie, teneinde de samenhang, de doeltreffendheid en het collegiale karakter van haar optreden te waarborgen.
2. De taken van de Commissie worden door de voorzitter gestructureerd en over de leden van de Commissie verdeeld. De voorzitter kan de taakverdeling tijdens de ambtstermijn wijzigen. De leden van de Commissie oefenen de hun door de voorzitter toegewezen taak uit onder diens gezag.

3. De voorzitter benoemt na goedkeuring van het college vice-voorzitters uit de leden van de Commissie.

4. Een lid van de Commissie dient zijn ontslag in, indien de voorzitter hem daarom na goedkeuring van het college verzoekt.

Bepaling 225 (ex-artikel 218)

1. De Raad en de Commissie raadplegen elkaar en bepalen in onderlinge overeenstemming de wijze waarop zij samenwerken ¹.

2. De Commissie **neemt** ~~stelt~~ haar reglement van orde ~~vast aan~~ teneinde te verzekeren dat zij en haar diensten ~~overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag~~ werkzaam zijn. Zij zorgt voor de bekendmaking van dat reglement.

Bepaling 226 (ex-artikel 219)

De besluiten van de Commissie worden genomen bij meerderheid van stemmen van het in [artikel 213] bepaalde aantal leden.

De Commissie kan slechts geldig zitting houden, indien het in haar reglement van orde bepaalde aantal leden aanwezig is.

[VIERDE AFDELING

HET HOF VAN JUSTITIE] ²

De bepalingen van deze afdeling moeten misschien worden aangepast naar aanleiding van de besprekingen in de studiegroep Hof van Justitie (CONV 543/03)

Bepaling 227 (ex-artikel 220)

Het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg verzekeren, in het kader van hun respectieve bevoegdheden, de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

¹ De vraag kan worden gesteld wat het nut is van dit lid, dat louter declaratief is.

² Het verdwijnen van de pijlers kan van invloed zijn op de reikwijdte van de bevoegdheden van het Hof van Justitie. Voor de huidige situatie zij verwezen naar artikel 46 van het EU-Verdrag. Bijlage II bevat aanvullende opmerkingen hierover.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

Bovendien kunnen, op de wijze die in [artikel 225 A] is bepaald, aan het Gerecht van eerste aanleg rechterlijke kamers worden toegevoegd om op sommige specifieke gebieden rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen waarin ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorziet.

Bepaling 228 (ex-artikel 221)

Het Hof van Justitie bestaat uit een rechter per lidstaat.

Het Hof van Justitie houdt zitting in kamers of als grote kamer, overeenkomstig de regels die daartoe in het statuut van het Hof van Justitie zijn vastgesteld.

Wanneer het statuut daarin voorziet, kan het Hof van Justitie ook in voltallige zitting bijeenkomen.

Bepaling 229 (ex-artikel 222)

Het Hof van Justitie wordt bijgestaan door acht advocaten-generaal. Indien het Hof van Justitie zulks verzoekt, kan de Raad met eenparigheid van stemmen het aantal advocaten-generaal verhogen.

De advocaat-generaal heeft tot taak, in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin zulks overeenkomstig het statuut van het Hof van Justitie vereist is.

Bepaling 230 (ex-artikel 223)

De rechters en de advocaten-generaal van het Hof van Justitie, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun onderscheiden landen de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, of die bekend staan als kundige rechtsgeleerden, worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd.

Om de drie jaar vindt, op de wijze die in het statuut van het Hof van Justitie is bepaald, een gedeeltelijke vervanging van de rechters en de advocaten-generaal plaats.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Hof van Justitie. Hij is herkiesbaar.

De aftredende rechters en advocaten-generaal zijn herbenoembaar.

Het Hof van Justitie benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Hof van Justitie stelt zijn reglement voor de procesvoering¹ vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Bepaling 231 (ex-artikel 224)

Het Gerecht van eerste aanleg telt ten minste één rechter per lidstaat. Het aantal rechters wordt vastgesteld bij het statuut van het Hof van Justitie. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht wordt bijgestaan door advocaten-generaal.

De leden van het Gerecht van eerste aanleg worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn hoge rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd. Om de drie jaar vindt een gedeeltelijke vervanging plaats. De aftredende leden zijn herbenoembaar.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Gerecht van eerste aanleg. Hij is herkiesbaar.

Het Gerecht van eerste aanleg benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Gerecht van eerste aanleg stelt in overeenstemming met het Hof van Justitie zijn reglement voor de procesvoering vast². ~~Dit reglement behoeft de~~ **Het gerecht besluit na** goedkeuring ~~van~~ **door** de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het statuut van het Hof van Justitie anders is bepaald, zijn de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** betreffende het Hof van Justitie op het Gerecht van eerste aanleg van toepassing.

Bepaling 232 (ex-artikel 225)

1. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 230, 232, 235, 236 en 238 bedoelde beroepen, met uitzondering van die waarvoor een rechterlijke kamer bevoegd is en die welke overeenkomstig het statuut aan het Hof van Justitie zijn voorbehouden. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht van eerste aanleg bevoegd is voor andere categorieën van beroepen.

Tegen de beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie, op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald.

2. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van de beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van de krachtens artikel 225 A ingestelde rechterlijke kamers.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kunnen op de wijze en

---

¹ Deze alinea verleent normatieve bevoegdheid aan het Hof van Justitie. Opgemerkt zij dat het huidige ontwerp van Titel V " uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" (CONV 571/03) het Hof van Justitie niet de mogelijkheid geeft om normatieve handelingen te stellen

² Zie voetnoot ad artikel 223.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het **Gemeenschapsrecht van de Unie** wordt aangetast.

3. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van prejudiciële vragen die worden voorgelegd uit hoofde van [artikel 234] en beperkt blijven tot specifieke, in het statuut bepaalde aangelegenheden.

Wanneer het Gerecht van eerste aanleg van oordeel is dat in een zaak een principiële beslissing moet worden genomen die van invloed kan zijn op de eenheid of de samenhang van het **Gemeenschapsrecht van de Unie**, kan het de zaak naar het Hof van Justitie verwijzen voor een uitspraak.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het **Gemeenschapsrecht van de Unie** wordt aangetast.

Bepaling 233 (ex-artikel 225 A)

~~De Raad kan, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, dan wel op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, met eenparigheid van stemmen rechterlijke kamers instellen die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden.~~
Hij neemt een besluit met eenparigheid van stemmen, hetzij op voorstel van de Commissie na raadpleging van het Hof van Justitie, hetzij op verzoek van het Hof van Justitie na raadpleging van de Commissie. In beide gevallen neemt hij een besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

In ~~het besluit~~ **de maatregel**¹ tot instelling van een rechterlijke kamer worden de regels voor de samenstelling van die kamer vastgesteld en wordt de reikwijdte van de haar verleende bevoegdheden bepaald.

Tegen de beslissingen van de rechterlijke kamers kan bij het Gerecht van eerste aanleg een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld of, wanneer ~~het besluit~~ **de maatregel** tot instelling van de kamer daarin voorziet, een beroep dat ook op feitelijke vragen betrekking heeft.

De leden van de rechterlijke kamers worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd.

---

¹ Het begrip "besluit" lijkt hier te worden gebruikt in een algemene betekenis, aangezien het niet beantwoordt aan de definitie van besluit in het huidige artikel 249 van het EG-Verdrag (namelijk handeling met één of meer adressaten). De Conventie zou moeten aangeven of zij een specifiek instrument wenst.

De rechterlijke kamers stellen in overeenstemming met het Hof van Justitie ¹ hun reglement voor de procesvoering vast. ~~Dit reglement heeft de~~ **Zij besluiten na** goedkeuring ~~van door~~ de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in ~~het besluit de maatregel~~ tot instelling van een rechterlijke kamer anders is bepaald, zijn de bepalingen van ~~dit Verdrag de Grondwet~~ betreffende het Hof van Justitie en de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie op de rechterlijke kamers van toepassing.

Bepaling 234 (ex-artikel 226)

Indien de Commissie van oordeel is dat een lidstaat een van de krachtens ~~dit Verdrag de Grondwet~~ op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, brengt zij dienaangaande een met redenen omkleed advies uit, na deze staat in de gelegenheid te hebben gesteld zijn opmerkingen te maken.

Indien de betrokken staat dit advies niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn opvolgt, kan de Commissie de zaak aanhangig maken bij het Hof van Justitie.

Bepaling 235 (ex-artikel 227)

Ieder van de lidstaten kan zich wenden tot het Hof van Justitie, indien hij van mening is dat een andere lidstaat een van de krachtens ~~dit Verdrag de Grondwet~~ op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen.

Voordat een lidstaat tegen een andere lidstaat een klacht indient op grond van een beweerde schending van de verplichtingen welke krachtens ~~dit Verdrag de Grondwet~~ op deze laatste rusten, moet hij deze klacht aan de Commissie voorleggen.

De Commissie brengt een met redenen omkleed advies uit nadat aan de betrokken staten de gelegenheid is gegeven om over en weer schriftelijk en mondeling opmerkingen te maken.

Indien de Commissie binnen drie maanden na indiening van de klacht geen advies heeft uitgebracht, kan desniettemin de klacht bij het Hof van Justitie worden ingediend.

Bepaling 236 (ex-artikel 228)

1. Indien het Hof van Justitie vaststelt dat een lidstaat een der krachtens ~~dit Verdrag de Grondwet~~ op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, is deze staat gehouden die ~~maatregelen~~ **regelingen** te treffen, welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie.

2. Indien de Commissie van oordeel is dat de betrokken lidstaat deze ~~maatregelen~~ **regelingen** niet heeft getroffen, brengt zij, nadat zij deze staat de mogelijkheid heeft geboden zijn opmerkingen in te dienen, een met redenen omkleed advies uit waarin de punten worden gepreciseerd waarop de betrokken lidstaat het arrest van het Hof van Justitie niet is nagekomen.

---

¹ Zie voetnoot ad artikel 223.

Indien de betrokken lidstaat de ~~maatregelen~~ **regelingen** ter uitvoering van het arrest van het Hof niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn heeft getroffen, kan de Commissie de zaak voor het Hof van Justitie brengen. Zij vermeldt het bedrag van de door de betrokken lidstaat te betalen forfaitaire som of dwangsom die zij in de gegeven omstandigheden passend acht.

Indien het Hof van Justitie vaststelt dat de betrokken lidstaat zijn arrest niet is nagekomen, kan het deze staat de betaling van een forfaitaire som of een dwangsom opleggen.

Deze procedure geldt onverminderd het bepaalde in [artikel 227].

Bepaling 237 (ex-artikel 229)

De ~~door het~~ **Europese wetten van het** Europees Parlement en de Raad ~~gezamenlijk~~, alsmede de door de Raad krachtens ~~de bepalingen van dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgestelde ~~aangenomen~~ **Europese wetten/verordeningen** ¹ kunnen aan het Hof van Justitie volledige rechtsmacht verlenen ~~wat betreft voor de sancties welke in die verordeningen zijn opgenomen waarin zij voorzien.~~

Bepaling 238 (ex-artikel 229 A)

Onverminderd de overige bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, kan de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ met eenparigheid van stemmen ~~bepalingen vaststellen~~ **maatregelen aannemen** waarbij aan het Hof van Justitie, ~~in een door hem te bepalen mate~~, de bevoegdheid wordt verleend uitspraak te doen in geschillen die verband houden met de toepassing van krachtens van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgestelde besluiten waarbij ~~communautaire~~ [industriële] ² eigendomsrechten **op het niveau van de Unie** worden ingesteld. De Raad **besluit na raadpleging van het Europees Parlement. Hij** beveelt de lidstaten aan deze bepalingen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aan te nemen.

---

¹ Aangezien de Raad volgens de ontwerp-artikelen van titel V "uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) wetten dan wel verordeningen kan aannemen, moet de Conventie aangeven in welke gevallen de Raad op het door dit artikel bestreken gebied, een van beide wetgevingshandelingen kan aannemen "(zie toelichting in bijlage II bij dit verslag).

² De vraag kan worden gesteld of dit begrip, dat een beperkende betekenis lijkt te hebben, relevant is. Te noteren valt dat in artikel 133, lid 7, van het EG-Verdrag het ruimere begrip "intellectuele eigendom" wordt vermeld.

Bepaling 239 (ex-artikel 230) ¹

Het Hof van Justitie gaat de wettigheid na van de handelingen van het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk, van de handelingen van de Raad, van de Commissie en van de ECB ², voorzover het geen aanbevelingen of adviezen betreft, en van de handelingen van het Europees Parlement die beogen rechtsgevolgen ten aanzien van derden te hebben. ³

Te dien einde is het Hof bevoegd uitspraak te doen inzake elk door een lidstaat, het Europees Parlement, de Raad of de Commissie ingesteld beroep wegens onbevoegdheid, schending van wezenlijke vormvoorschriften, schending van dit Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan, dan wel wegens misbruik van bevoegdheid.

Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake elk door de Rekenkamer of de ECB ingesteld beroep dat op de vrijwaring van hun prerogatieven is gericht.

*Iedere natuurlijke of rechtspersoon kan onder dezelfde voorwaarden beroep instellen tegen tot hem gerichte **Europese** besluiten, alsmede tegen besluiten die, hoewel genomen in de vorm van [een **Europese wet**], ⁴een **Europese** verordening of van een **Europees** besluit gericht tot een andere persoon, hem rechtstreeks en individueel raken.*

Het in dit artikel bedoelde beroep moet worden ingesteld binnen twee maanden te rekenen, al naar het geval, vanaf de dag van bekendmaking van de handeling, vanaf de dag van kennisgeving aan de verzoeker of, bij gebreke daarvan, vanaf de dag waarop de verzoeker van de handeling kennis heeft gekregen.

Bepaling 240 (ex-artikel 231)

Indien het beroep gegrond is, wordt de betwiste handeling door het Hof van Justitie nietig verklaard.

~~Wat echter de verordeningen betreft, wijst Het Hof van Justitie~~ **wijst echter**, zo het dit nodig oordeelt, die gevolgen van de vernietigde ~~verordening~~ ⁵ **handeling** aan, welke als gehandhaafd moeten worden beschouwd.

¹ Dit artikel wordt momenteel specifiek bestudeerd door de studiegroep Hof van Justitie en komt hier dus niet aan de orde.

² Zie voetnoot ad artikel 8 over het feit of het wel past om in de Grondwet afkortingen te gebruiken, en over mogelijke alternatieven.

³ Bij de besprekingen over het Hof van Justitie zou de Conventie kunnen nagaan of het zinvol is om de in dit artikel bedoelde bevoegdheid van het Hof uit te breiden tot door communautaire bureaus en andere organen aangenomen handelingen die rechtsgevolgen hebben ten aanzien van derden. Momenteel voorzien bepaalde verordeningen waarbij organen worden opgericht, in die bevoegdheid.

⁴ Invoeging van het woord "wet" zou een inhoudelijke wijziging zijn.

⁵ Vervanging van "verordening" door "handeling" is noodzakelijk om deze alinea af te stemmen op de jurisprudentie waarmee het Hof van Justitie de werking van andere handelingen dan verordeningen heeft gehandhaafd.

Bepaling 241 (ex-artikel 232)

Ingeval het Europees Parlement, de Raad of de Commissie, in strijd met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, nalaten ¹ te besluiten, kunnen de lidstaten en de overige instellingen van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** zich tot het Hof van Justitie wenden om deze schending te doen vaststellen.

Dit beroep is slechts ontvankelijk indien de betrokken instelling vooraf tot handelen is uitgenodigd. Indien deze instelling na twee maanden, te rekenen vanaf de uitnodiging, haar standpunt nog niet heeft bepaald, kan het beroep worden ingesteld binnen een nieuwe termijn van twee maanden.

Iedere natuurlijke of rechtspersoon kan onder de in de voorgaande alinea's vastgestelde voorwaarden bij het Hof van Justitie zijn bezwaren indienen tegen het feit dat een der instellingen ~~van de Gemeenschap~~ heeft nagelaten te zijnen aanzien een andere handeling te verrichten dan het geven van een aanbeveling of een advies.

Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake de door de ECB ingestelde beroepen op de onder haar bevoegdheid vallende gebieden of inzake de beroepen die tegen haar zijn ingesteld.

Bepaling 242 (ex-artikel 233)

De instelling of de instellingen wier handeling nietig is verklaard of wier nalatigheid strijdig met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** is verklaard, is respectievelijk zijn gehouden de maatregelen te nemen welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie.

Deze verplichting geldt onverminderd die welke kan voortvloeien uit de toepassing van [de tweede alinea van artikel 288].

Dit artikel is ook van toepassing op de ECB.

Bepaling 243 (ex-artikel 234)

Het Hof van Justitie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen

- a) over de uitlegging van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**,
- b) over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen ~~van de Gemeenschap~~ en van de ECB,
- c) over de uitlegging van de statuten van door een handeling van [*de Raad*] ingestelde organen, wanneer die statuten daarin voorzien. ²

---

¹ Zie voetnoot ad artikel 230 over de wenselijkheid van een uitbreiding tot de organen en andere entiteiten.

² De vraag kan worden gesteld wat de strekking is van punt c) ten opzichte van het vorige punt. De tekst moet in elk geval worden aangepast zodat rekening wordt gehouden met organen die bij een handeling volgens de medebeslissingsprocedure zijn ingesteld.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof van Justitie te wenden.

Bepaling 244 (ex-artikel 235)

Het Hof van Justitie is bevoegd kennis te nemen van geschillen over de vergoeding van de in de tweede alinea van artikel 288 bedoelde schade.

Bepaling 245 (ex-artikel 236)

Het Hof van Justitie is bevoegd, uitspraak te doen in elk geschil tussen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** en haar personeelsleden, binnen de grenzen en onder de voorwaarden vastgesteld in het statuut of voortvloeiende uit de regeling welke voor hen toepasselijk is.

Bepaling 246 (ex-artikel 237)

Het Hof van Justitie is bevoegd, binnen de hierna aangegeven grenzen, kennis te nemen van de geschillen betreffende:

- a) de uitvoering van de verplichtingen der lidstaten voortvloeiende uit de statuten van de Europese Investeringsbank. De Raad van bewind van de Bank beschikt dienaangaande over de bevoegdheden welke bij [artikel 226] aan de Commissie zijn toegekend;
- b) de besluiten van de Raad van gouverneurs van de Europese Investeringsbank. Elke lidstaat, de Commissie en de Raad van bewind van de Bank kunnen onder de voorwaarden gesteld in [artikel 230] te dezer zake beroep instellen;
  - c) *de besluiten van de Raad van bewind van de Europese Investeringsbank. Beroep tegen deze besluiten kan onder de voorwaarden van artikel 230 slechts worden ingesteld door de lidstaten of de Commissie, en alleen in geval van schending van de vormvoorschriften bedoeld in artikel 21, leden 2, 5, 6 en 7, van de statuten van de Bank;*
- d) de uitvoering van de verplichtingen van de nationale centrale banken voortvloeiende uit ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** en uit de statuten van het ESCB. De Raad van de ECB beschikt dienaangaande ten aanzien van de nationale centrale banken over de bevoegdheden welke bij [artikel 226] aan de Commissie zijn toegekend ten aanzien van de lidstaten. Indien het Hof van Justitie vaststelt dat een nationale centrale bank een der krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, is deze bank gehouden die maatregelen te nemen welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie.

Bepaling 247 (ex-artikel 238)

Het Hof van Justitie is bevoegd, uitspraak te doen krachtens een arbitragegeding vervat in een door of namens ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** gesloten publiekrechtelijke of privaatrechtelijke overeenkomst.

Bepaling 248 (ex-artikel 239)

Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten dat met de materie van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** verband houdt, indien dit geschil hem krachtens een compromis wordt voorgelegd.

Bepaling 249 (ex-artikel 240)

Behoudens de bevoegdheid die bij ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** aan het Hof van Justitie wordt verleend, zijn de geschillen waarin ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** partij is, niet uit dien hoofde onttrokken aan de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties.

Bepaling 250 (ex-artikel 241)

Iedere partij kan, ook al is de in artikel 230, vijfde alinea, bedoelde termijn verstreken, naar aanleiding van een geschil waarbij een ~~door Europese wet van~~ **Europees wet van** het Europees Parlement en de Raad ~~gezamenlijk vastgestelde verordening~~, **een Europese wet van de Raad** of een **Europees** verordening van de Raad, van de Commissie of van de ECB in het geding is, de in [artikel 230, tweede alinea], bedoelde middelen aanvoeren om voor het Hof van Justitie de niet-toepasselijkheid van ~~deze verordening~~ **die handeling** in te roepen.

Bepaling 251 (ex-artikel 242)

Een bij het Hof van Justitie ingesteld beroep heeft geen schorsende werking. Het Hof van Justitie kan echter, indien het van oordeel is dat de omstandigheden zulks vereisen, opschorting van de uitvoering van de bestreden handeling gelasten.

Bepaling 252 (ex-artikel 243)

Het Hof van Justitie kan in zaken welke bij dit college aanhangig zijn gemaakt, de noodzakelijke voorlopige maatregelen gelasten.

Bepaling 253 (ex-artikel 244)

De arresten van het Hof van Justitie zijn uitvoerbaar overeenkomstig de bepalingen van [artikel 256].

Bepaling 254 (ex-artikel 245)

Het statuut van het Hof van Justitie wordt vastgesteld bij een ~~afzonderlijk~~ protocol.

~~De Raad kan, op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, dan wel op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, de bepalingen van het statuut, met uitzondering van titel I, met eenparigheid van stemmen wijzigen. Hij besluit met eenparigheid van stemmen, hetzij op verzoek van het Hof van Justitie na raadpleging van de Commissie hetzij op verzoek van de Commissie na raadpleging van het Hof van Justitie. In beide gevallen besluit hij na raadpleging van het Europees Parlement.~~

[VIJFDE AFDELING

DE REKENKAMER]

Bepaling 255 (ex-artikel 246)

De Rekenkamer verricht de controle van de rekeningen.

Bepaling 256 (ex-artikel 247)

1. In de Rekenkamer heeft een onderdaan van elke lidstaat zitting.

2. De leden van de Rekenkamer worden gekozen uit personen die in hun eigen land behoren of behoord hebben tot de externe controle-instanties of die voor deze functie bijzonder geschikt zijn. Zij moeten alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden.

3. De leden van de Rekenkamer worden voor zes jaar benoemd. **Zij zijn herbenoembaar.** De Raad stelt, ~~na raadpleging van het Europees Parlement~~, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. ~~De leden van de Rekenkamer zijn herbenoembaar. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.~~¹

~~Zij~~ **De leden van de Rekenkamer** kiezen uit hun midden voor drie jaar ~~de hun~~ voorzitter ~~van de Rekenkamer~~. Hij is herkiesbaar.

4. De leden van de Rekenkamer oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

---

¹ Het lijkt logischer het eerst te hebben over de duur en de verlenging van het mandaat, en daarna over de aanwijzingsprocedure.

Bij de vervulling van hun taken vragen noch aanvaarden zij instructies van enige regering of enig lichaam. Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt.

5. De leden van de Rekenkamer mogen gedurende hun ambtsperiode geen andere beroeps-werkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten. Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode.

6. Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden, eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Rekenkamer door vrijwillig ontslag of door ontslag ambtshalve ingevolge een uitspraak van het Hof van Justitie overeenkomstig lid 7.

De betrokkene wordt vervangen voor de verdere duur van zijn ambtstermijn.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve, blijven de leden van de Rekenkamer in functie totdat in hun vervanging is voorzien.

7. De leden van de Rekenkamer kunnen slechts van hun ambt worden ontheven of van hun recht op pensioen of andere daarvoor in de plaats tredende voordelen vervallen worden verklaard, indien het Hof van Justitie, op verzoek van de Rekenkamer, constateert dat zij hebben opgehouden aan de eisen voor de uitoefening van hun ambt of aan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen te voldoen.

8. De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de arbeidsvoorwaarden vast, met name de bezoldiging, de vergoedingen en het pensioen van de voorzitter en de leden van de Rekenkamer. ~~Met dezelfde meerderheid stelt hij ook~~ , **alsmede** de vergoedingen die als bezoldiging kunnen worden aangemerkt.

9. De bepalingen van het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen ¹ die van toepassing zijn op de rechters van het Hof van Justitie, gelden ook voor de leden van de Rekenkamer ².

Bepaling 257 (ex-artikel 248)

1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van elk door ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** ingesteld orgaan, voorzover de oprichtingshandeling dit onderzoek niet uitsluit.

---

¹ Wegens de nieuwe benaming van de Unie zal de benaming van het protocol moeten worden gewijzigd.

² Met het oog op vereenvoudiging kan de vraag worden gesteld of dit lid niet beter meteen in het protocol wordt opgenomen, zoals het geval is voor de leden van de andere instellingen.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

De Rekenkamer legt het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die in het Publicatieblad van de Europese Unie wordt bekendgemaakt. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

2. De Rekenkamer onderzoekt de wettigheid en de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven en gaat tevens na of een goed financieel beheer werd gevoerd. Hierbij brengt zij in het bijzonder verslag uit over onregelmatigheden.

De controle van de ontvangsten geschiedt aan de hand van de vaststellingen en van de stortingen van ontvangsten aan ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

De controle van de uitgaven geschiedt aan de hand van betalingsverplichtingen en van betalingen.

Deze controles kunnen plaatsvinden vóór de afsluiting van de rekeningen van het betrokken begrotingsjaar.

3. De controle geschiedt aan de hand van stukken, en, zo nodig, ter plaatse bij de overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~, in de gebouwen van alle organen die ontvangsten of uitgaven namens ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** beheren, en in de lidstaten, inclusief in de gebouwen van alle natuurlijke of rechtspersonen die betalingen uit de begroting ontvangen. De controle in de lidstaten geschiedt in samenwerking met de nationale controle-instanties of, indien deze laatste niet over de nodige bevoegdheden beschikken, in samenwerking met de bevoegde nationale diensten. De Rekenkamer en de nationale controle-instanties van de lidstaten werken samen in onderling vertrouwen en met behoud van hun onafhankelijkheid. Deze instanties en diensten delen aan de Rekenkamer mee of zij voornemens zijn aan de controle deel te nemen.

De overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~, de instanties die ontvangsten of uitgaven namens ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** beheren, de natuurlijke of rechtspersonen die betalingen uit de begroting ontvangen en de nationale controle-instanties of, indien deze niet over de nodige bevoegdheden beschikken, de bevoegde nationale diensten, zenden de Rekenkamer op verzoek alle bescheiden en inlichtingen toe die nodig zijn voor de vervulling van haar taak.

Ten aanzien van het beheer van de ontvangsten en uitgaven ~~van de Gemeenschap~~ **de Unie** door de Europese Investeringsbank wordt het recht van toegang van de Rekenkamer tot informatie waarover de Bank beschikt, door een regeling tussen de Rekenkamer, de Bank en de Commissie bepaald. Bij ontstentenis van een regeling heeft de Rekenkamer desalniettemin toegang tot de informatie die nodig is voor de controle op de door de Bank beheerde ontvangsten en uitgaven van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

4. De Rekenkamer stelt na afsluiting van elk begrotingsjaar een jaarverslag op. Dit verslag wordt toegezonden aan de overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~ en tezamen met de antwoorden van deze instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer in het *Publicatieblad van de Europese Unie* gepubliceerd.

De Rekenkamer kan voorts te allen tijde met betrekking tot bijzondere vraagstukken opmerkingen maken, met name in de vorm van speciale verslagen, en kan op verzoek van een van de overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~ adviezen uitbrengen.

De Rekenkamer neemt haar jaarverslagen, speciale verslagen of adviezen aan met meerderheid van stemmen van haar leden. Zij kan echter uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten van verslagen of adviezen overeenkomstig haar reglement van orde.

De Rekenkamer staat het Europees Parlement en de Raad bij bij de controle op de uitvoering van de begroting.

De Rekenkamer ~~stelt~~ **neemt** haar reglement van orde ~~vast aan~~. ~~Dit reglement heeft de~~ **Zij besluit na goedkeuring van door** de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

[HOOFDSTUK 2

BEPALINGEN WELKE VERSCHIEDENE INSTELLINGEN GEMEEN HEBBEN]

~~Artikel 249~~¹

~~Voor de vervulling van hun taak en onder de in dit Verdrag vervatte voorwaarden stellen het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk, de Raad en de Commissie verordeningen en richtlijnen vast, geven zij beschikkingen en brengen zij aanbevelingen of adviezen uit.~~

~~Een verordening heeft een algemene strekking. Zij is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.~~

~~Een richtlijn is verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.~~

~~Een beschikking is verbindend in al haar onderdelen voor degenen tot wie zij uitdrukkelijk is gericht.~~

~~Aanbevelingen en adviezen zijn niet verbindend.~~

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door ontwerp-artikel "rechtsinstrumenten van de Unie" van titel V van deel I (artikel 24 CONV 571/03).

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Bepaling 258 (ex-artikel 250) ¹

1. Wanneer op grond van dit Verdrag een handeling van de Raad wordt aangenomen op voorstel van de Commissie, kan de Raad een handeling die van dat voorstel afwijkt slechts met eenparigheid van stemmen aannemen, onder voorbehoud van artikel 251, leden 4 en 5.

2. Zolang de Raad niet heeft besloten, kan de Commissie te allen tijde gedurende de procedures die tot aanneming van een communautaire handeling leiden, haar voorstel wijzigen.

Bepaling 259 (ex-artikel 251) ²

1. Wanneer in dit Verdrag voor de aanneming van een handeling naar dit artikel wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing.

2. De Commissie dient een voorstel in bij het Europees Parlement en bij de Raad.

Met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, na advies van het Europees Parlement,

- kan de Raad, indien hij alle in het advies van het Europees Parlement vervatte amendementen goedkeurt, de voorgestelde handeling in de aldus geamendeerde versie vaststellen;*
- kan de Raad, indien het Europees Parlement geen amendementen voorstelt, de voorgestelde handeling aannemen;*
- stelt de Raad in de andere gevallen een gemeenschappelijk standpunt vast en deelt hij dit mede aan het Europees Parlement. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van de redenen die hem hebben geleid tot het vaststellen van zijn gemeenschappelijk standpunt. De Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.*

Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling:

- a) het gemeenschappelijk standpunt goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht overeenkomstig het gemeenschappelijk standpunt te zijn aangenomen;*
- b) het gemeenschappelijk standpunt met volstrekte meerderheid van zijn leden verwerpt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn aangenomen;*
- c) met volstrekte meerderheid van zijn leden amendementen op het gemeenschappelijk standpunt voorstelt, wordt de geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie, die advies over deze amendementen uitbrengt.*

---

¹ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van deel I van de Grondwet, en komt hier dus niet aan de orde.

² Dit artikel moet worden afgestemd op artikel 250 van het EG-Verdrag en de aanbevelingen van werkgroep IX "Vereenvoudiging" en komt hier niet aan de orde.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

3. Indien de Raad binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de amendementen van het Europees Parlement al deze amendementen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen goedkeurt, wordt de betrokken handeling geacht te zijn aangenomen in de vorm van het aldus geamendeerde gemeenschappelijk standpunt; de Raad besluit evenwel met eenparigheid van stemmen over de amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht. Indien de Raad niet alle amendementen goedkeurt, roept de voorzitter van de Raad, in overeenstemming met de voorzitter van het Europees Parlement, binnen zes weken het bemiddelingscomité bijeen.

4. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal vertegenwoordigers van het Europees Parlement en heeft tot taak met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de vertegenwoordigers van het Europees Parlement overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke ontwerp-tekst. De Commissie neemt aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité deel en neemt alle nodige initiatieven om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen. Bij de vervulling van deze taak bestudeert het bemiddelingscomité het gemeenschappelijk standpunt op basis van de door het Europees Parlement voorgestelde amendementen.

5. Wanneer het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, een gemeenschappelijke ontwerp-tekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad over een termijn van zes weken na deze goedkeuring om de betrokken handeling overeenkomstig de gemeenschappelijke ontwerp-tekst aan te nemen, met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen wat het Europees Parlement betreft, en met gekwalificeerde meerderheid wat de Raad betreft. Wanneer een van de twee instellingen de voorgestelde handeling niet binnen die termijn goedkeurt, wordt zij geacht niet te zijn aangenomen.

6. Wanneer het bemiddelingscomité geen gemeenschappelijke ontwerp-tekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn aangenomen.

7. De in dit artikel vermelde termijnen van drie maanden en zes weken worden, op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad, met ten hoogste één maand, respectievelijk twee weken verlengd.]

~~Artikel 252~~¹

~~Wanneer in dit Verdrag voor de aanneming van een besluit naar dit artikel wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing:~~

- ~~a) De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na advies van het Europees Parlement, een gemeenschappelijk standpunt vast.~~
- ~~b) Het gemeenschappelijk standpunt van de Raad wordt toegezonden aan het Europees Parlement. De Raad en de Commissie stellen het Europees Parlement ten volle in kennis van de redenen die de Raad hebben geleid tot het vaststellen van het gemeenschappelijk standpunt, alsmede van het standpunt van de Commissie.~~

---

¹ Artikel geschrapt, zie verslag van werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 16.
Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

~~Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling dit gemeenschappelijk standpunt goedkeurt of zich binnen deze termijn niet heeft uitgesproken, stelt de Raad het desbetreffende besluit definitief vast overeenkomstig het gemeenschappelijk standpunt.~~

- ~~e) Het Europees Parlement kan binnen de onder b bedoelde termijn van drie maanden met volstrekte meerderheid van zijn leden amendementen op het gemeenschappelijk standpunt van de Raad voorstellen. Het kan eveneens met dezelfde meerderheid het gemeenschappelijk standpunt van de Raad verwerpen. De uitkomst van de beraadslagingen wordt aan de Raad en de Commissie toegezonden.~~

~~— Indien het Europees Parlement het gemeenschappelijk standpunt van de Raad heeft verworpen, kan de Raad in tweede lezing slechts met eenparigheid van stemmen besluiten.~~

- ~~d) Binnen één maand behandelt de Commissie haar voorstel op basis waarvan de Raad zijn gemeenschappelijk standpunt heeft vastgesteld, aan de hand van de door het Europees Parlement voorgestelde amendementen, opnieuw.~~

~~— De Commissie legt, samen met het opnieuw behandelde voorstel, de door haar niet overgenomen amendementen van het Europees Parlement voor aan de Raad, waarbij zij haar mening daarover te kennen geeft. De Raad kan deze amendementen met eenparigheid van stemmen aannemen.~~

- ~~e) De Raad neemt het door de Commissie opnieuw behandelde voorstel met gekwalificeerde meerderheid van stemmen aan.~~

~~— De Raad kan het door de Commissie opnieuw behandelde voorstel slechts met eenparigheid van stemmen wijzigen.~~

- ~~f) In de gevallen bedoeld onder c), d) en e) is de Raad gehouden binnen drie maanden te besluiten. Bij gebreke van een besluit binnen deze termijn wordt het voorstel van de Commissie geacht niet te zijn aangenomen.~~

- ~~g) De onder b) en f) bedoelde termijnen kunnen in onderlinge overeenstemming tussen de Raad en het Europees Parlement met maximaal één maand worden verlengd.~~

Artikel 253 ¹

~~De verordeningen, richtlijnen en beschikkingen die door het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk worden aangenomen, en de verordeningen, richtlijnen en beschikkingen van de Raad of van de Commissie worden met redenen omkleed en verwijzen naar de voorstellen of adviezen welke krachtens dit Verdrag moeten worden gevraagd.~~

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel " Gemeenschappelijke beginselen betreffende de instrumenten van de Unie" van titel V van deel I (artikel 32 CONV 571/03)

Artikel 254 ¹

~~1. De volgens de procedure van artikel 251 aangenomen verordeningen, richtlijnen en beschikkingen worden ondertekend door de voorzitter van het Europees Parlement en door de voorzitter van de Raad, en worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*. Zij treden in werking op de datum die zij daartoe bepalen of, bij gebreke daarvan, op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.~~

~~2. De verordeningen van de Raad en van de Commissie, alsmede de richtlijnen van deze instellingen die tot alle lidstaten zijn gericht, worden in het *Publicatieblad van de Europese Unie* bekendgemaakt. Zij treden in werking op de datum die zij daartoe bepalen of, bij gebreke daarvan, op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.~~

~~3. Van de overige richtlijnen en van de beschikkingen wordt kennis gegeven aan hen tot wie zij zijn gericht; zij worden door deze kennisgeving van kracht.~~

Bepaling 260 (ex-artikel 255) ²

1. Iedere burger van de Unie en iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft recht op toegang tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, volgens de beginselen en onder de voorwaarden die overeenkomstig de leden 2 en 3 worden bepaald.

2. Binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam bepaalt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de algemene beginselen en de beperkingen op grond van openbare of particuliere belangen betreffende dit recht op toegang tot documenten.

3. Elk van bovengenoemde instellingen neemt in haar eigen reglement van orde specifieke bepalingen betreffende de toegang tot haar documenten op.

Bepaling 261 (ex-artikel 256)

De **beschikkingen maatregelen** ³ van de Raad, of van de Commissie **of de Europese Centrale Bank** ⁴ welke voor natuurlijke of rechtspersonen, met uitzondering van de staten, een geldelijke verplichting inhouden, vormen executoriale titel.

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "Bekendmaking en inwerkingtreding" van titel V van deel I (artikel 33 CONV 571/03).

² Dit artikel wordt misschien opgenomen in deel I van de Grondwet, zie CONV 369/02. Het komt hier dus niet aan de orde. Toch wordt voorgesteld dat de Conventie nagaat of het wenselijk is dat de in dit artikel bedoelde verplichting wordt uitgebreid tot de bureaus en andere entiteiten. Momenteel voorzien bepaalde verordeningen waarbij agentschappen zijn opgericht in die bevoegdheid.

³ Het begrip "besluit" wordt in algemene zin gebruikt. Voorgesteld wordt derhalve om het te vervangen door "maatregelen", omdat het ook om andere soorten handelingen kan gaan.

⁴ Door die toevoeging kan artikel 110, lid 2, vierde alinea, van het EG-Verdrag, waarin naar dit artikel wordt verwezen, worden geschrapt.

De tenuitvoerlegging geschiedt volgens de bepalingen van burgerlijke rechtsvordering die van kracht zijn in de **lid**staat op wiens grondgebied zij plaatsvindt. De formule van tenuitvoerlegging wordt, zonder andere controle dan de verificatie van de authenticiteit van de titel, aangebracht door de nationale autoriteit die door de regering van elke lidstaat daartoe wordt aangewezen. Van de aanwijzing geeft zij kennis aan de Commissie en aan het Hof van Justitie.

Nadat de bedoelde formaliteiten op verzoek van de belanghebbende zijn vervuld, kan deze de tenuitvoerlegging volgens de nationale wetgeving voortzetten door zich rechtstreeks te wenden tot de bevoegde instantie.

De tenuitvoerlegging kan niet worden geschorst dan krachtens een beschikking van het Hof van Justitie. Evenwel behoort het toezicht op de regelmatigheid van de wijze van tenuitvoerlegging tot de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties.

[HOOFDSTUK 3

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ] ¹

Bepaling 262 (ex-artikel 257)

Er wordt een Economisch en Sociaal Comité met een adviestaak ingesteld.

Het Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de georganiseerde civiele samenleving, met name van producenten, landbouwers, vervoerders, werknemers, handelaren en ambachtslieden, vrije beroepen, consumenten en het algemeen belang.

Bepaling 263 (ex-artikel 258)

Het aantal leden van het Comité bedraagt niet meer dan driehonderdvijftig.

---

¹ Voorgesteld om na te gaan of, overeenkomstig de thans door het Comité gebruikte benaming, het woord "Europese" hier moet worden toegevoegd.

Het aantal leden van het Comité is als volgt vastgesteld:

<i>België</i>	<i>12</i>
<i>Denemarken</i>	<i>9</i>
<i>Duitsland</i>	<i>24</i>
<i>Griekenland</i>	<i>12</i>
<i>Spanje</i>	<i>21</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>24</i>
<i>Ierland</i>	<i>9</i>
<i>Italië</i>	<i>24</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>6</i>
<i>Nederland</i>	<i>12</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>12</i>
<i>Portugal</i>	<i>12</i>
<i>Finland</i>	<i>9</i>
<i>Zweden</i>	<i>12</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>24.</i>

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de ~~Gemeenschap~~**Unie**.

De Raad ~~stelt~~neemt met gekwalificeerde meerderheid van stemmende maatregelen aan tot **vaststelling van** de vergoedingen van de leden van het Comité.

Bepaling 264 (ex artikel 259)

~~1. De leden van het Comité worden op voordracht van de lidstaten~~¹ voor vier jaar benoemd. **Zij zijn herbenoembaar.** De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. ~~De leden van het Comité zijn herbenoembaar.~~²

~~2. De Raad~~**Hij besluit na raadpleging van** de Commissie. Hij kan de mening vragen van de Europese organisaties die representatief zijn voor de verschillende economische en sociale sectoren welke belang hebben bij de activiteit van de ~~Gemeenschap~~**Unie**.

Bepaling 265 (ex artikel 260)

Het Comité kiest, voor de periode van twee jaar, uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

Het Comité ~~stelt~~neemt zijn reglement van orde ~~vast~~aan.

---

¹ De verwijzing naar de voordracht door de lidstaten vormt een doublure met de volgende zin.

² De groep vindt het logischer het eerst te hebben over de duur en de verlenging van het mandaat, en daarna over de aanwijzingsprocedure.

Het Comité wordt door zijn voorzitter bijeengeroepen op verzoek van het Europees Parlement,¹ van de Raad of van de Commissie. Het kan eveneens op eigen initiatief bijeenkomen.

Bepaling 266 (ex artikel 261)

Het Comité omvat gespecialiseerde afdelingen voor de voornaamste terreinen waarop ~~dit Verdrag~~ **Grondwet** van toepassing is.

De gespecialiseerde afdelingen verrichten hun werkzaamheden binnen het raam van de algemene bevoegdheden van het Comité. De gespecialiseerde afdelingen kunnen niet buiten het Comité om worden geraadpleegd.

Binnen het Comité kunnen voorts subcomités worden ingesteld om over bepaalde onderwerpen of op bepaalde gebieden ontwerp-adviezen op te stellen, welke ter bespreking aan het Comité moeten worden voorgelegd.

Het reglement van orde stelt de wijze van samenstelling en de bevoegdheden van de gespecialiseerde afdelingen en van de subcomités vast.

Bepaling 267 (ex artikel 262)

Het Comité moet **door het Europees Parlement**, door de Raad of door de Commissie worden geraadpleegd in de gevallen voorzien in ~~dit Verdrag~~ **Grondwet**. **In alle overige gevallen** kan het door deze instellingen worden geraadpleegd ~~in alle gevallen waarin zij het wenselijk oordelen~~. Het Comité kan, in de gevallen waarin het dit wenselijk acht **tevens** het initiatief nemen om een advies uit te brengen.

Indien **het Europees Parlement** de Raad of de Commissie zulks noodzakelijk achten, stellen zij aan het Comité een termijn voor het uitbrengen van advies; deze termijn mag niet korter zijn dan een maand, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de desbetreffende mededeling aan de voorzitter wordt gericht. Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten.

Het advies van het Comité en het advies van de gespecialiseerde afdeling, alsmede een verslag van de besprekingen, worden aan **het Europees Parlement**, de Raad en de Commissie gezonden.

~~Het Comité kan door het Europees Parlement worden geraadpleegd.~~²

---

¹ Deze wijziging, evenals die in de artikelen 262, 264 en 265 zijn dienstig om het Europees Parlement op gelijke voet met de Raad te plaatsen, in het kader van de wetgevingsprocedure, zoals aangevoelen in het rapport van werkgroep IX "Vereenvoudiging", CONV 424/02, blz. 15.

² Deze schrapping is het gevolg van de andere wijzigingen die in dit artikel zijn aangebracht; zie voetnoot bij artikel 260.

[HOOFDSTUK 4

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S]

Bepaling 268 (ex artikel 263)

Er wordt een comité met een adviestaak ingesteld, hierna "Comité van de Regio's" te noemen, bestaande uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale lichamen, die in een regionaal of lokaal lichaam gekozen zijn of politiek verantwoording schuldig zijn aan een gekozen vergadering.

Het aantal leden van het Comité van de Regio's bedraagt ten hoogste driehonderdvijftig.

Het aantal leden is als volgt vastgesteld:

<i>België</i>	<i>12</i>
<i>Denemarken</i>	<i>9</i>
<i>Duitsland</i>	<i>24</i>
<i>Griekenland</i>	<i>12</i>
<i>Spanje</i>	<i>21</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>24</i>
<i>Ierland</i>	<i>9</i>
<i>Italië</i>	<i>24</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>6</i>
<i>Nederland</i>	<i>12</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>12</i>
<i>Portugal</i>	<i>12</i>
<i>Finland</i>	<i>9</i>
<i>Zweden</i>	<i>12</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>24.</i>

De leden van het Comité, alsmede een gelijk aantal plaatsvervangers, worden ~~op voordracht van de onderscheiden lidstaten~~¹ voor vier jaar benoemd. Zij zijn herbenoembaar. De Raad stelt **met gekwalificeerde meerderheid van stemmen** de overeenkomstig de voordrachten van de **onderscheiden** lidstaten opgestelde lijst van leden en plaatsvervangers vast. Bij het verstrijken van het in de eerste alinea bedoelde mandaat uit hoofde waarvan zij zijn voorgedragen, eindigt de ambtstermijn van de leden van het Comité van rechtswege en worden zij voor de verdere duur van de ambtstermijn volgens dezelfde procedure vervangen. Leden van het Comité kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van het Europees Parlement.

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de **Gemeenschap Unie**.

---

¹ De verwijzing naar de voordracht door de lidstaten vormt een doublure met de volgende zin.
Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

Bepaling 269 (ex artikel 264)

Het Comité van de regio's kiest, voor een periode van twee jaar, uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

Het Comité ~~stelt~~ **neemt** zijn reglement van orde ~~vast~~ **aan**.

Het Comité wordt door zijn voorzitter bijeengeroepen op verzoek van **het Europees Parlement**, van de Raad of van de Commissie. Het kan eveneens op eigen initiatief bijeenkomen.

Bepaling 270 (ex artikel 265)

Het Comité van de Regio's wordt door **het Europees Parlement**, door de Raad of door de Commissie geraadpleegd in de door ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorgeschreven gevallen en in alle andere gevallen, in het bijzonder die welke grensoverschrijdende samenwerking betreffen, waarin een van deze beide instellingen zulks wenselijk oordeelt.

Indien **het Europees Parlement**, de Raad of de Commissie zulks noodzakelijk achten, stellen zij aan het Comité een termijn voor het uitbrengen van het advies; deze termijn mag niet korter zijn dan een maand, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de desbetreffende mededeling aan de voorzitter wordt gericht. Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten.

Wanneer het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig [artikel 262] wordt geraadpleegd, wordt het Comité van de regio's door **het Europees Parlement**, de Raad of de Commissie in kennis gesteld van dat verzoek om advies. [~~Het Comité van de regio's kan, wanneer het van mening is dat er specifieke regionale belangen op het spel staan, hieromtrent advies uitbrengen.~~] ¹

~~Het Comité van de Regio's kan door het Europees Parlement worden geraadpleegd.~~ ²

Het Comité kan, ~~in de gevallen waarin het zulks dienstig acht~~, op eigen initiatief een advies uitbrengen **wanneer het van mening is dat er specifieke regionale belangen op het spel staan**.

Het advies van het Comité alsmede een verslag van de besprekingen worden aan **het Europees Parlement**, aan de Raad en aan de Commissie gezonden.

---

¹ Er wordt voorgesteld om deze zin samen te voegen met de voorlaatste alinea van dit artikel, aangezien daarin is bepaald dat het Comité op eigen initiatief advies kan uitbrengen in de gevallen waarin het zulks dienstig acht.

² Deze schrapping is het gevolg van de andere wijzigingen die in dit artikel zijn aangebracht; zie voetnoot bij artikel 260.

[HOOFDSTUK 5

DE EUROPESE INVESTERINGSBANK]

Bepaling 271 (ex artikel 266)

De Europese Investeringsbank bezit rechtspersoonlijkheid.

De leden van de Europese Investeringsbank zijn de lidstaten.

De statuten van de Europese Investeringsbank zijn opgenomen in een protocol ~~dat aan dit Verdrag is gehecht. De Raad kan, op verzoek van de Europese Investeringsbank en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, of op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Europese Investeringsbank, de artikelen 4, 11 en 12 en artikel 18, lid 5, van de statuten met eenparigheid van stemmen wijzigen.~~ **De Raad besluit met eenparigheid van stemmen op verzoek van de Europese Investeringsbank en na raadpleging van de Commissie, of op verzoek van de Commissie en na raadpleging van de Europese Investeringsbank. In beide gevallen wordt vooraf het Europees Parlement geraadpleegd.**

Bepaling 272 (ex artikel 267)

De Europese Investeringsbank heeft tot taak, met een beroep op de kapitaalmarkten en op haar eigen middelen bij te dragen tot een evenwichtige en ongestoorde ontwikkeling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt in het belang van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**. Te dien einde vergemakkelijkt zij, door zonder winstoogmerk leningen en waarborgen te verstrekken, de financiering van de volgende projecten in alle sectoren van het economisch leven:

- a) projecten tot ontwikkeling van minder-ontwikkelde gebieden,
- b) projecten tot modernisering of overschakeling van ondernemingen of voor het scheppen van nieuwe bedrijvigheid, voortvloeiende uit de geleidelijke instelling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, welke projecten door hun omvang of hun aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn,
- c) projecten welke voor verscheidene lidstaten van gemeenschappelijk belang zijn en die door hun omvang of aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn.

Bij de vervulling van haar taak vergemakkelijkt de Bank de financiering van investeringsprogramma's in samenhang met bijstandsverlening van de structuurfondsen en van de andere financieringsinstrumenten van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.

[TITEL II ¹

FINANCIËLE BEPALINGEN]

Bepaling 273 (ex artikel 268) ²

Alle ontvangsten en uitgaven van de Gemeenschap, met inbegrip van die welke betrekking hebben op het Europees Sociaal Fonds, moeten voor elk begrotingsjaar worden geraamd en opgenomen in de begroting.

De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie welke betrekking hebben op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken ³, komen ten laste van de begroting. De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de tenuitvoerlegging van genoemde bepalingen, kunnen onder de in die bepalingen bedoelde voorwaarden ten laste komen van de begroting.

De ontvangsten en uitgaven van de begroting moeten in evenwicht zijn.

Bepaling 274 (ex artikel 269)

De begroting wordt, onverminderd andere ontvangsten, volledig uit eigen middelen gefinancierd.

De Raad stelt met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, de bepalingen inzake het stelsel van eigen middelen van de Gemeenschap vast, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt.

Bepaling 275 (ex artikel 270)

Teneinde de begrotingsdiscipline te verzekeren, doet de Commissie geen voorstellen voor communautaire handelingen, brengt zij geen wijzigingen in haar voorstellen aan en neemt zij geen uitvoeringsmaatregelen aan die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de begroting, zonder de verzekering te geven dat die voorstellen of maatregelen gefinancierd kunnen worden binnen de grenzen van de eigen middelen van de Gemeenschap die voortvloeien uit de door de Raad krachtens artikel 269 vastgestelde bepalingen.

---

¹ Sommige bepalingen van deze titel kunnen worden opgenomen in deel I van de Grondwet, zie CONV 369/03.

² De artikelen 268 tot en met 273 moeten door de Conventie in het kader van deel I worden besproken en worden hier derhalve niet behandeld.

³ Deze verwijzing strookt niet met de wijzigingen die door het Verdrag van Amsterdam in het EU-Verdrag zijn aangebracht; de correcte titel is "bepalingen inzake politieke en justitiële samenwerking in strafzaken".

Bepaling 276 (ex artikel 271)

De uitgaven opgevoerd op de begroting worden toegestaan voor de duur van een begrotingsjaar, voorzover niet anders wordt bepaald in het ter uitvoering van [artikel 279] vastgestelde reglement.

Onder de voorwaarden die worden vastgesteld met toepassing van [artikel 279], kunnen de kredieten welke aan het einde van het begrotingsjaar ongebruikt zijn gebleven, worden overgedragen uitsluitend naar het eerstvolgende begrotingsjaar, voorzover deze kredieten niet betrekking hebben op personeelsuitgaven.

De kredieten worden ingedeeld in hoofdstukken, waarin de uitgaven worden gegroepeerd naar hun aard en bestemming en voorzover nodig onderverdeeld overeenkomstig het ter uitvoering van [artikel 279] vastgestelde reglement.

De uitgaven van het Europees Parlement, van de Raad, van de Commissie en van het Hof van Justitie worden als afzonderlijke afdelingen in de begroting opgenomen, onverminderd een speciale regeling voor bepaalde gemeenschappelijke uitgaven.

Bepaling 277 (ex artikel 272)

1. Het begrotingsjaar begint op 1 januari en sluit op 31 december.

2. Elke instelling van de Gemeenschap maakt voor 1 juli een raming op van haar uitgaven. De Commissie voegt die ramingen in een voorontwerp van begroting samen. Zij voegt daaraan een advies toe, dat afwijkende ramingen mag inhouden.

Dit voorontwerp omvat een raming van de uitgaven en een raming van de ontvangsten.

3. De Commissie legt het voorontwerp van begroting uiterlijk op 1 september van het jaar dat voorafgaat aan het betrokken begrotingsjaar aan de Raad voor.

De Raad raadpleegt de Commissie en, in voorkomend geval, de andere betrokken instellingen telkens wanneer hij van dit voorontwerp wenst af te wijken.

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de ontwerp-begroting op en zendt deze aan het Europees Parlement.

4. De ontwerp-begroting moet uiterlijk op 5 oktober van het jaar dat voorafgaat aan het betrokken begrotingsjaar aan het Europees Parlement worden voorgelegd.

Het Europees Parlement heeft het recht om de ontwerp-begroting met meerderheid van de stemmen van zijn leden te amenderen en om aan de Raad, met volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, wijzigingen in het ontwerp voor te stellen met betrekking tot de uitgaven die verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten.

Indien het Europees Parlement binnen een termijn van vijfenveertig dagen na voorlegging van de ontwerp-begroting zijn goedkeuring heeft verleend, is de begroting definitief vastgesteld. Indien het Europees Parlement binnen die termijn de ontwerp-begroting niet heeft geamendeerd of geen wijzigingen daarin heeft voorgesteld, wordt de begroting geacht definitief te zijn vastgesteld.

Indien het Europees Parlement binnen die termijn amendementen heeft aangenomen of wijzigingen heeft voorgesteld, wordt de aldus geamendeerde of van wijzigingsvoorstellen voorziene ontwerp-begroting aan de Raad gezonden.

5. Na over de ontwerp-begroting te hebben beraadslaagd met de Commissie en, in voorkomend geval, met de andere betrokken instellingen, besluit de Raad onder de volgende voorwaarden:

- a) de Raad kan elk der door het Europese Parlement aangenomen amendementen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wijzigen;*
- b) wat de wijzigingsvoorstellen betreft:*
  - indien een door het Europees Parlement voorgestelde wijziging niet leidt tot stijging van het totale bedrag van de uitgaven van een instelling, met name doordat de stijging van de uitgaven die daarvan het gevolg zou zijn, uitdrukkelijk wordt gecompenseerd door één of meer voorgestelde wijzigingen die een overeenkomstige daling van de uitgaven behelzen, kan de Raad dit wijzigingsvoorstel met gekwalificeerde meerderheid van stemmen afwijzen. Bij gebreke van een afwijzend besluit is het wijzigingsvoorstel aanvaard;*
  - indien een door het Europees Parlement voorgestelde wijziging leidt tot stijging van het totale bedrag van de uitgaven van een instelling, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen dit wijzigingsvoorstel aanvaarden. Bij gebreke van een besluit tot aanvaarding is het wijzigingsvoorstel afgewezen;*
  - indien de Raad overeenkomstig één van beide vorige alinea's een wijzigingsvoorstel heeft afgewezen, kan hij met gekwalificeerde meerderheid van stemmen of wel het in de ontwerp-begroting voorkomende bedrag handhaven, of wel een ander bedrag vaststellen.*

De ontwerp-begroting wordt gewijzigd overeenkomstig de door de Raad aangenomen wijzigingsvoorstellen.

Indien de Raad, binnen een termijn van vijftien dagen na voorlegging van de ontwerp-begroting geen der door het Europees Parlement aangenomen amendementen heeft gewijzigd en indien de door het Parlement ingediende wijzigingsvoorstellen zijn aanvaard, wordt de begroting geacht definitief te zijn vastgesteld. De Raad stelt het Europees Parlement ervan in kennis dat hij geen der amendementen heeft gewijzigd en dat de wijzigingsvoorstellen zijn aanvaard.

Indien de Raad binnen deze termijn een of meer der door het Europees Parlement aangenomen amendementen heeft gewijzigd of indien de door het Parlement ingediende wijzigingsvoorstellen zijn afgewezen of gewijzigd, wordt de gewijzigde ontwerp-begroting opnieuw aan het Europees Parlement toegezonden. De Raad zet het resultaat van zijn beraadslagingen aan het Europees Parlement uiteen.

6. Binnen een termijn van vijftien dagen na voorlegging van de ontwerp-begroting kan het Europees Parlement, na te zijn ingelicht over het gevolg dat zijn wijzigingsvoorstellen is gegeven, met meerderheid van de stemmen van zijn leden en met drie vijfde van het aantal uitgebrachte stemmen de door de Raad in zijn amendementen aangebrachte wijzigingen amenderen of afwijzen en stelt het dienovereenkomstig de begroting vast. Indien het Europees Parlement geen besluit heeft genomen binnen deze termijn, wordt de begroting geacht definitief te zijn vastgesteld.

7. Wanneer de in dit artikel omschreven procedure is afgesloten, constateert de voorzitter van het Europees Parlement dat de begroting definitief is vastgesteld.

8. Het Europees Parlement kan evenwel, met meerderheid van de stemmen van zijn leden en met twee derde van het aantal uitgebrachte stemmen, om gewichtige redenen, de ontwerp-begroting afwijzen en verzoeken dat hem een nieuw ontwerp wordt voorgelegd.

9. Voor alle andere uitgaven dan die welke verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, wordt elk jaar een maximumpercentage van de stijging ten opzichte van de uitgaven van dezelfde aard van het lopende begrotingsjaar vastgesteld.

Na raadpleging van het Comité voor de economische politiek constateert de Commissie dit maximumpercentage, dat voortvloeit uit:

- de ontwikkeling van het bruto nationaal product naar volume in de Gemeenschap,
- de gemiddelde variatie van de begrotingen der lidstaten

en uit

- het verloop van de kosten van levensonderhoud in het laatste begrotingsjaar.

Het maximumpercentage wordt vóór 1 mei aan alle instellingen van de Gemeenschap medegedeeld. Deze dienen dit percentage te respecteren zolang de begrotingsprocedure loopt, behoudens het bepaalde in de vierde en de vijfde alinea.

Indien voor de andere uitgaven dan die welke verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, het stijgingspercentage dat volgt uit de door de Raad opgestelde ontwerp- begroting meer dan de helft van het maximumpercentage bedraagt, kan het Europees Parlement, in de uitoefening van zijn recht van amendement, het totale bedrag van deze uitgaven alsnog verhogen tot de helft van het maximumpercentage.

Is het Europees Parlement, de Raad of de Commissie van oordeel dat de activiteiten van de Gemeenschappen een overschrijding van het volgens de procedure van dit lid bepaalde percentage nodig maken, dan kan een nieuw percentage worden vastgesteld in onderlinge overeenstemming tussen de Raad, die besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, en het Europees Parlement, dat besluit met meerderheid van de stemmen van zijn leden en van drie vijfde van het aantal uitgebrachte stemmen.

10. Elke instelling oefent de haar bij het onderhavige artikel toegekende bevoegdheden uit onder eerbiediging van de bepalingen van het Verdrag en de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, met name inzake de eigen middelen van de Gemeenschappen en het evenwicht tussen ontvangsten en uitgaven.

Bepaling 278 (ex artikel 273)

Indien bij het begin van een begrotingsjaar de begroting nog niet is aangenomen, kunnen de uitgaven maandelijks worden verricht per hoofdstuk of per andere afdeling, overeenkomstig de bepalingen van het ter uitvoering van artikel 279 vastgestelde reglement, zonder dat zij een twaalfde der bij de begroting van het vorige begrotingsjaar geopende kredieten mogen overschrijden en zonder dat deze maatregel tot gevolg mag hebben, dat de Commissie meer dan een twaalfde van de kredieten van de in voorbereiding zijnde ontwerp-begroting ter beschikking krijgt.

De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, onder voorbehoud dat aan de overige in de eerste alinea gestelde voorwaarden wordt voldaan, uitgaven van meer dan een twaalfde toestaan.

Indien dit besluit betrekking heeft op andere uitgaven dan die welke verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, zendt de Raad het onverwijld aan het Europees Parlement; binnen een termijn van dertig dagen kan het Europees Parlement met meerderheid van de stemmen van zijn leden en van drie vijfde van het aantal uitgebrachte stemmen, een andersluidend besluit nemen voor deze uitgaven voor wat betreft het gedeelte dat het in de eerste alinea bedoelde twaalfde overschrijdt. Dit gedeelte van het besluit van de Raad wordt geschorst totdat het Europees Parlement heeft besloten. Indien het Europees Parlement binnen bovengenoemde termijn geen andersluidend besluit dan dat van de Raad heeft genomen, wordt dit besluit geacht definitief te zijn vastgesteld.

De in de tweede en derde alinea bedoelde besluiten voorzien op het gebied van de middelen in de nodige maatregelen voor de toepassing van dit artikel.

Bepaling 279 (ex artikel 274)

De Commissie voert de begroting overeenkomstig de ~~bepalingen van het~~ ter uitvoering van [artikel 279] ~~vastgestelde reglement~~ **aangenomen Europese wetten/Europese verordeningen** uit onder haar eigen verantwoordelijkheid, binnen de grenzen der toegekende kredieten en met het beginsel van goed financieel beheer. De lidstaten werken met de Commissie samen om te verzekeren dat de toegekende kredieten volgens het beginsel van goed financieel beheer worden gebruikt.

~~Het reglement~~ **De Europese wet/Europese verordening** voorziet in de wijze waarop en de mate waarin iedere instelling haar eigen uitgaven doet.

Binnen de begroting kan de Commissie, met inachtneming van de grenzen en de voorwaarden bepaald in ~~het de~~ ter uitvoering van [artikel 279] ~~vastgestelde reglement~~ **aangenomen Europese wet/Europese verordening**, kredieten overschrijven hetzij van het ene hoofdstuk naar het andere, hetzij van de ene onderafdeling naar de andere.

Bepaling 280 (ex artikel 275)

De Commissie legt elk jaar **aan het Europees Parlement en** aan de Raad ~~en aan het Europees Parlement~~ de rekeningen over het afgelopen begrotingsjaar voor welke betrekking hebben op de uitvoering van de begroting. Bovendien doet zij hun een financiële balans van de activa en passiva van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** toekomen.

Bepaling 281 (ex artikel 276)

1. Op aanbeveling van de Raad, die besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, verleent het Europees Parlement aan de Commissie kwijting voor de uitvoering van de begroting. Te dien einde onderzoekt het, na de Raad, de rekeningen en de financiële balans genoemd in [artikel 275], het jaarverslag van de Rekenkamer tezamen met de antwoorden van de gecontroleerde instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer, de in [artikel 248, lid 1, tweede alinea], genoemde verklaring, alsmede de relevante speciale verslagen van de Rekenkamer.

2. Alvorens kwijting te verlenen aan de Commissie of voor enig ander doel in verband met de uitoefening van de bevoegdheden van de Commissie inzake de uitvoering van de begroting, kan het Europees Parlement de Commissie verzoeken verantwoording af te leggen ter zake van de uitvoering van de uitgaven of de werking van de financiële controlestelsels. De Commissie verstrekt het Europees Parlement op verzoek alle nodige inlichtingen.

3. De Commissie stelt alles in het werk om gevolg te geven aan de opmerkingen in de kwijtingsbesluiten en aan andere opmerkingen van het Europees Parlement over de uitvoering van de uitgaven, alsook aan de opmerkingen waarvan de door de Raad aangenomen aanbevelingen tot kwijting vergezeld gaan.

Op verzoek van het Europees Parlement of de Raad brengt de Commissie verslag uit over de maatregelen die zijn genomen naar aanleiding van deze opmerkingen, met name over de instructies die zijn gegeven aan de diensten die met de uitvoering van de begroting zijn belast. Deze verslagen worden ook aan de Rekenkamer toegezonden.

Bepaling 282 (ex artikel 277)

De begroting luidt in ~~de rekeneenheid, bepaald overeenkomstig het ter uitvoering van artikel 279 vastgestelde reglement~~ **euro**.

Bepaling 283 (ex artikel 278)

De Commissie kan, onder voorbehoud dat zij daarvan de bevoegde instanties der betrokken staten in kennis stelt, de saldi, welke zij in de valuta van een der lidstaten in haar bezit heeft, overmaken in de valuta van een andere lidstaat, voorzover zij gebruikt moeten worden voor de doeleinden die in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** zijn aangewezen. De Commissie vermijdt dergelijke overmakingen zoveel mogelijk, indien zij saldi beschikbaar heeft of beschikbaar kan maken in de valuta waaraan zij behoefte heeft.

De Commissie onderhoudt de betrekkingen met elke lidstaat door tussenkomst van de door deze aangewezen autoriteit. Voor de uitvoering van financiële verrichtingen heeft zij toegang tot de centrale bank van de betrokken lidstaat of tot een andere door deze staat gemachtigde financiële instelling.

Bepaling 284 (ex artikel 279)

1. De Raad, ~~handelend met eenparigheid van stemmen~~ op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer:~~

- a) ~~stelt~~ **neemt de Europese financiële wetten/Europese** financiële reglementen ~~vast aan~~¹ waarbij met name de wijze wordt vastgesteld waarop de begroting wordt opgesteld en uitgevoerd, alsmede de wijze waarop rekening en verantwoording wordt gedaan en de rekeningen worden nagezien;
- b) stelt de regels vast en organiseert de controle betreffende de verantwoordelijkheid der financiële controleurs, ordonnateurs en rekenplichtigen.

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen en met Met ingang van 1 januari 2007 ~~besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer.~~

2. De Raad, ~~handelend met eenparigheid van stemmen~~ **neemt** op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer, met eenparigheid van stemmen de maatregelen aan die~~ bepaalt de regels en de procedure **bepalen** volgens welke de budgettaire ontvangsten waarin het stelsel der eigen middelen van de **Gemeenschap Unie** voorziet, ter beschikking van de Commissie worden gesteld, ~~en schrijft voor welke alsmede de maatregelen welke~~ moeten worden toegepast om in voorkomend geval te voorzien in de behoefte aan kasmiddelen. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement en de Rekenkamer.**

Bepaling 285 (ex artikel 280)

1. De **Gemeenschap Unie** en de lidstaten bestrijden fraude en alle andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de **Gemeenschap Unie** worden geschaad, met overeenkomstig dit artikel te nemen maatregelen die afschrikkend moeten werken en in de lidstaten een doeltreffende bescherming moeten bieden.

2. De lidstaten ~~nemen treffen~~ ter bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de **Gemeenschap Unie** worden geschaad, dezelfde ~~maatregelen~~ **regelingen** als die welke zij treffen ter bestrijding van fraude waardoor hun eigen financiële belangen worden geschaad.

---

¹ Aangezien de Raad volgens de ontwerp-artikelen van deel I, titel V "uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" (artikelen 25 en 26 in CONV 571/03) wetten of verordeningen kan aannemen, dient de Conventie te bepalen in welke gevallen de Raad, op het gebied dat door dit artikel bestreken wordt, een wet of een verordening of allebei kan aannemen (zie toelichting in bijlage II bij dit verslag).

3. Onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** coördineren de lidstaten hun optreden om de financiële belangen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** tegen fraude te beschermen. Zij organiseren daartoe samen met de Commissie een nauwe en geregelde samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten.

4. **Het Europees Parlement en de Raad** ~~neemt~~ **nemen** volgens de **wetgevingsprocedure** van artikel 251, ~~na raadpleging van de Rekenkamer~~, de nodige maatregelen aan op het gebied van de preventie en bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** worden geschaad, om in de lidstaten een doeltreffende en gelijkwaardige bescherming te bieden. **Zij handelen na raadpleging van de Rekenkamer.** Deze maatregelen hebben geen betrekking op de toepassing van het nationale strafrecht of de nationale rechtsbedeling.

5. De Commissie brengt in samenwerking met de lidstaten jaarlijks aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de ter uitvoering van dit artikel **aangenomen maatregelen en regelingen.**

[ANDERE BEPALINGEN] ¹

Bepaling 286 (ex artikel 11) ²

1. De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking aan te gaan op een van de gebieden die onder dit Verdrag vallen, richten een verzoek aan de Commissie, die bij de Raad een voorstel in die zin kan indienen. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee aan de betrokken lidstaten.

2. De machtiging om nauwere samenwerking als bedoeld in lid 1 aan te gaan, wordt met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 van het Verdrag betreffende de Europese Unie verleend door de Raad, die op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt. Wanneer de nauwere samenwerking betrekking heeft op een gebied dat onder de procedure van artikel 251 van dit Verdrag valt, is instemming van het Europees Parlement vereist.

Een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Nadat dit is geschied, kan de Raad overeenkomstig de eerste alinea een besluit nemen.

3. Op de handelingen en besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van activiteiten inzake nauwere samenwerking zijn alle desbetreffende bepalingen van dit Verdrag van toepassing, tenzij in dit artikel en in de artikelen 43 tot en met 45 van het Verdrag betreffende de Europese Unie anders is bepaald.

---

¹ Voorstel voor een nieuwe titel die niet in de structuur van 28 oktober 2002 is opgenomen.

² De artikelen 11 en 11 A zullen door de Conventie worden besproken.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Bepaling 287 (ex artikel 11 A)

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 11 aangegeven nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en aan de Commissie, die binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad doet toekomen. Binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Commissie een besluit over het verzoek en over bijzondere regelingen die zij eventueel nodig acht.

Bepaling 288 (ex artikel 282)

In elk der lidstaten heeft de ~~Gemeenschap~~ **Unie** de ruimste handelingsbevoegdheid welke door de nationale wetgevingen aan rechtspersonen wordt toegekend; zij kan met name roerende en onroerende goederen verkrijgen of vervreemden en in rechte optreden. Te dien einde wordt zij door de Commissie vertegenwoordigd.

Bepaling 289 (ex artikel 283)

De Raad ~~stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, en na raadpleging van de andere betrokken instellingen,~~ **neemt op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen het statuut vast van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen Unie aan,** alsmede de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van ~~deze Gemeenschappen de Unie.~~ **De Raad handelt na raadpleging van de andere betrokken instellingen.**

Bepaling 290 (ex artikel 284)

Voor de vervulling van de haar opgedragen taken kan de Commissie, binnen de grenzen en onder de voorwaarden door de Raad overeenkomstig de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgesteld, alle gegevens verzamelen en alle noodzakelijke verificaties verrichten.

Bepaling 291 (ex artikel 285)

1. Onverminderd artikel 5 van het Protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank ~~neemt~~ **nemen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure van artikel 251** maatregelen aan voor de opstelling van statistieken wanneer zulks voor de vervulling van de taken van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** nodig is.

2. De productie van communautaire statistieken geschiedt op basis van onpartijdigheid, betrouwbaarheid, objectiviteit, wetenschappelijke onafhankelijkheid, kosteneffectiviteit en statistische geheimhouding; het mag geen buitensporige lasten voor de economische actoren met zich mee brengen.

Bepaling 292 (ex artikel 286) ¹

1. ~~Met ingang van 1 januari 1999 zijn de~~ De handelingen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** inzake de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking en het vrije verkeer van persoonsgegevens **zijn** van toepassing op de instellingen en organen die bij of op grond van ~~dit Verdrag de~~ **Grondwet** zijn opgericht.

2. ~~Vóór de in lid 1 genoemde datum stelt~~ **Het Europees Parlement en de Raad nemen** volgens de ~~wetgevingsprocedure van artikel 251~~ **maatregelen aan waarbij** een onafhankelijk controleorgaan ~~in wordt ingesteld~~ dat belast is met het toezicht op de toepassing van ~~die de in lid 1 bedoelde~~ handelingen van de ~~Gemeenschap~~ op de instellingen en organen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, en ~~neemt hij zo nodig alsmede andere maatregelen bepalingen~~ **terzake aan**.

Bepaling 293 (ex artikel 287) ²

De leden van de instellingen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, de leden van de comités, alsmede de ambtenaren en personeelsleden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** zijn gehouden, zelfs na afloop van hun functie, de inlichtingen die naar hun aard vallen onder de geheimhoudingsplicht en met name de inlichtingen betreffende de ondernemingen en hun handelsbetrekkingen of de bestanddelen van hun kostprijzen, niet openbaar te maken.

Bepaling 294 (ex artikel 288)

De contractuele aansprakelijkheid van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt beheerst door de wet welke op het betrokken contract van toepassing is.

Inzake de niet-contractuele aansprakelijkheid moet de ~~Gemeenschap~~ **Unie** ³ overeenkomstig de algemene beginselen welke de rechtsstelsels der lidstaten gemeen hebben, de schade vergoeden die door haar instellingen of door haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies is veroorzaakt.

De tweede alinea is onder dezelfde voorwaarden van toepassing op de schade die door de Europese Centrale Bank of door haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies is veroorzaakt.

De persoonlijke aansprakelijkheid der personeelsleden jegens de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt geregeld bij de bepalingen welke hun statuut of de op hen toepasselijke regeling vaststellen.

---

¹ Door het verdwijnen van de pijlers zou, behalve indien bijzondere regelingen worden getroffen, het toepassingsgebied van deze bepaling kunnen worden uitgebreid tot materies die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

² Men kan zich afvragen of het wenselijk is de in dit artikel bedoelde plicht uit te breiden tot de agentschappen en andere entiteiten, mede gelet op de mogelijke uitbreiding van de in artikel 255 van het EG-Verdrag bedoelde verplichting.

³ De vervanging van het woord "Gemeenschap" door het woord "Unie" zou, behalve indien bijzondere regelingen worden getroffen, kunnen leiden tot uitbreiding van het toepassingsgebied van dit artikel (contractuele aansprakelijkheid) tot materies die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

Bepaling 295 (ex artikel 289)

De zetel van de instellingen ~~der Gemeenschap~~ **van de Unie** wordt in onderlinge overeenstemming door de regeringen der lidstaten vastgesteld.

Bepaling 296 (ex artikel 290)

De Raad neemt met eenparigheid van stemmen maatregelen aan voor de vaststelling van de ~~De~~ regeling van het taalgebruik door de instellingen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt, onverminderd ~~de bepalingen van~~ het statuut van het Hof van Justitie, ~~door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld.~~

Bepaling 297 (ex artikel 291)

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** geniet, overeenkomstig de bepalingen van het aan dit Verdrag gehechte Protocol van 8 april 1965 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen ¹, op het grondgebied van de lidstaten de voorrechten en immuniteiten welke nodig zijn ter vervulling van haar taak. Dit zelfde geldt voor de Europese Centrale Bank, ~~het Europees Monetair Instituut~~ en de Europese Investeringsbank.

Bepaling 298 (ex artikel 292) ²

De lidstaten verbinden zich, een geschil betreffende de uitlegging of de toepassing van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet op andere wijze te doen beslechten dan in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** is voorgeschreven.

Bepaling 299 (ex artikel 307)

De rechten en verplichtingen voortvloeiende uit overeenkomsten vóór 1 januari 1958 of, voor de toetredende staten, vóór de datum van hun toetreding gesloten tussen een of meer lidstaten enerzijds en een of meer derde staten anderzijds, worden door ~~de bepalingen van dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet aangetast.

Voorzover deze overeenkomsten niet verenigbaar zijn met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** maken de betrokken lidstaat of lidstaten gebruik van alle passende middelen om de vastgestelde onverenigbaarheid op te heffen. Indien nodig verlenen de lidstaten elkaar bijstand teneinde dat doel te bereiken en volgen in voorkomende gevallen een gemeenschappelijke gedragslijn.

---

¹ Zie voetnoot bij artikel 247 (wijziging van de benaming van het protocol).

² Door het verdwijnen van de pijlers zou, behalve indien bijzondere regelingen worden getroffen, het toepassingsgebied van deze bepaling kunnen worden uitgebreid tot materies die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

Bij de toepassing van de overeenkomsten, bedoeld in de eerste alinea, houden de lidstaten rekening met het feit dat de voordelen door elke lidstaat in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** toegestaan, een wezenlijk bestanddeel uitmaken van ~~de totstandkoming van de Gemeenschap de Unie~~ en dienen-gevolge onverbrekkelijk verbonden zijn met de oprichting van gemeenschappelijke instellingen, met het toekennen van bevoegdheden aan die instellingen en met het verlenen van dezelfde voordelen door de overige lidstaten.

* * *

**Bepalingen van het EG-Verdrag en het EU-Verdrag
die niet in deel II van de ontwerp-Grondwet
worden opgenomen**

*Zij zullen in deel I of deel III worden opgenomen
(algemene en slotbepalingen)*¹

---

¹ Ter herinnering: een aantal artikelen zijn doorstreept omdat het praesidium voor die artikelen ontwerp-artikelen heeft ingediend, of omdat zij achterhaald zijn. De Conventie bespreekt thans de cursief gedrukte artikelen inhoudelijk of zal dat later nog doen (zie bijlage I bij het verslag).

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

[Bepalingen overgenomen uit het EG-Verdrag]

~~Artikel 1~~¹

~~Bij dit Verdrag richten de HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN tezamen een EUROPESE GEMEENSCHAP op.~~

~~Artikel 2~~

~~De Gemeenschap heeft tot taak, door het instellen van een gemeenschappelijke markt en een economische en monetaire unie en door de uitvoering van het gemeenschappelijk beleid of de gemeenschappelijke activiteiten, bedoeld in de artikelen 3 en 4, het bevorderen van een harmonische, evenwichtige en duurzame ontwikkeling van de economische activiteit binnen de gehele Gemeenschap, een hoog niveau van werkgelegenheid en van sociale bescherming, de gelijkheid van mannen en vrouwen, een duurzame en niet inflatoire groei, een hoge graad van concurrentievermogen en convergentie van economische prestaties, een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu, een verbetering van de levensstandaard en van de kwaliteit van het bestaan, de economische en sociale samenhang en de solidariteit tussen de lidstaten.~~

~~Artikel 3~~

~~1. Teneinde de in artikel 2 genoemde doelstellingen te bereiken, omvat het optreden van de Gemeenschap onder de voorwaarden en volgens het tijdschema waarin dit Verdrag voorziet:~~

- ~~a) het verbod tussen de lidstaten op douanerechten en kwantitatieve beperkingen bij in- en uitvoer van goederen alsmede van alle overige maatregelen van gelijke werking;~~
- ~~b) een gemeenschappelijke handelspolitiek;~~
- ~~e) een interne markt, gekenmerkt door de afschaffing tussen de lidstaten van hinderpalen voor het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal;~~
- ~~d) maatregelen inzake binnenkomst en verkeer van personen, overeenkomstig titel IV;~~
- ~~e) een gemeenschappelijk beleid op het gebied van landbouw en visserij;~~

---

¹ Artikel 1, artikel 2 en artikel 3, lid 1, worden geschrapt en vervangen door ontwerp-artikelen (betreffende de instelling, de waarden en de doelstellingen van de Unie) uit deel I (artikelen 1, 2 en 3 van CONV 528/03).

- ~~f) een gemeenschappelijk beleid op het gebied van het vervoer,~~
- ~~g) een regime waardoor wordt verzekerd dat de mededinging binnen de interne markt niet wordt vervalst,~~
- ~~h) het nader tot elkaar brengen van de nationale wetgevingen in de mate waarin dat voor de werking van de gemeenschappelijke markt noodzakelijk is,~~
- ~~i) het bevorderen van de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten, teneinde het doeltreffender te maken door het ontwikkelen van een gecoördineerde werkgelegenheidsstrategie,~~
- ~~j) een beleid op sociaal gebied, met inbegrip van een Europees Sociaal Fonds,~~
- ~~k) de versterking van de economische en sociale samenhang,~~
- ~~l) een beleid op het gebied van het milieu,~~
- ~~m) het versterken van het concurrentievermogen van de industrie van de Gemeenschap,~~
- ~~n) het stimuleren van onderzoek en technologische ontwikkeling,~~
- ~~o) het aanmoedigen van het invoeren en ontwikkelen van transeuropese netwerken,~~
- ~~p) een bijdrage tot het verwezenlijken van een hoog niveau van bescherming van de gezondheid,~~
- ~~q) een bijdrage tot onderwijs en opleiding van hoog gehalte, en tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten,~~
- ~~r) een beleid op het gebied van ontwikkelingssamenwerking,~~
- ~~s) de associatie van landen en gebieden overzee, teneinde het handelsverkeer uit te breiden en in gezamenlijke inspanning de economische en sociale ontwikkeling te bevorderen,~~
- ~~t) een bijdrage tot de versterking van de consumentenbescherming,~~
- ~~u) maatregelen op het gebied van energie, civiele bescherming en toerisme.~~

2. [...] ¹

~~Artikel 5~~ ²

~~De Gemeenschap handelt binnen de grenzen van de haar door dit Verdrag verleende bevoegdheden en toegewezen doelstellingen.~~

---

¹ Dit lid staat hierboven onder de de titel "gemeenschappelijke bepalingen" bij het begin van de aanvullende versie.

² Artikel 5 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "grondbeginselen" van deel I (artikel 8 van CONV 528/03).

~~Op gebieden die niet onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, treedt de Gemeenschap, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel, slechts op indien en voorzover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Gemeenschap kunnen worden verwezenlijkt.~~

~~Het optreden van de Gemeenschap gaat niet verder dan wat nodig is om de doelstellingen van dit Verdrag te verwezenlijken.~~

Artikel 7¹

1. De vervulling van de aan de Gemeenschap opgedragen taken wordt verzekerd door:

- een EUROPEES PARLEMENT,*
- een RAAD,*
- een COMMISSIE,*
- een HOF VAN JUSTITIE,*
- een REKENKAMER.*

Iedere instelling handelt binnen de grenzen van de haar door dit Verdrag verleende bevoegdheden.

2. De Raad en de Commissie worden bijgestaan door een Economisch en Sociaal Comité en een Comité van de regio's met raadgevende taak.

Artikel 8²

Overeenkomstig de procedures van dit Verdrag worden een Europees Stelsel van centrale banken (hierna "ESCB" te noemen) en een Europese Centrale Bank (hierna "ECB" te noemen) opgericht; zij handelen binnen de grenzen van de bevoegdheden die hun door dit Verdrag en de daaraan gehechte statuten van het ESCB en van de ECB (hierna "statuten van het ESCB" te noemen) worden verleend.

---

¹ De artikelen 7 tot en met 10 zijn of worden in deel I opgenomen.

² Men kan zich afvragen of het wenselijk is om in de Grondwet afkortingen te gebruiken (bijvoorbeeld "ECB" voor "Europese Centrale Bank"), en of het voor de lezer niet duidelijker zou zijn om de gebruikelijke naam van de betrokken instelling of instantie te gebruiken. Er wordt in de artikelen van het Verdrag geen afkorting "EIB" gebruikt voor de Europese Investeringsbank (artikel 9). Indien men voornemens is dergelijke afkortingen te gebruiken, moeten deze ergens in de Grondwet worden toegelicht.

Artikel 9

Er wordt een Europese Investeringsbank opgericht, die handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door dit Verdrag en de daaraan gehechte statuten worden verleend.

Artikel 10

De lidstaten treffen alle algemene of bijzondere maatregelen welke geschikt zijn om de nakoming van de uit dit Verdrag of uit handelingen van de instellingen der Gemeenschap voortvloeiende verplichtingen te verzekeren. Zij vergemakkelijken de vervulling van haar taak.

Zij onthouden zich van alle maatregelen welke de verwezenlijking van de doelstellingen van dit Verdrag in gevaar kunnen brengen.

~~Artikel 17~~¹

~~1. Er wordt een burgerschap van de Unie ingesteld. Burger van de Unie is een ieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit. Het burgerschap van de Unie vult het nationale burgerschap aan doch komt niet in de plaats daarvan.~~

~~2. De burgers van de Unie genieten de rechten en zijn onderworpen aan de plichten die bij dit Verdrag zijn vastgesteld.~~

VIERDE DEEL

DE ASSOCIATIE VAN DE LANDEN EN GEBIEDEN OVERZEE²

Artikel 182

~~De lidstaten komen overeen de niet-Europese landen en gebieden welke bijzondere betrekkingen onderhouden met Denemarken, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk, te associëren met de Gemeenschap worden met de Unie geassocieerd.~~ Die landen en gebieden, hierna genoemd landen en gebieden, worden opgenomen in een lijst die als [bijlage II] aan dit Verdrag is gehecht.

Doel van de associatie is het bevorderen van de economische en sociale ontwikkeling der landen en gebieden en de totstandbrenging van nauwe economische betrekkingen tussen hen en de Gemeenschap de Unie in haar geheel.

---

¹ Artikel 17 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "het burgerschap van de Unie" van deel I (artikel 7, lid 1, van CONV 528/03).

² Het deel "LGO" beoogt een gedeeltelijke toepassing van de regeling van het EG-Verdrag op de betrokken landen en gebieden overzee. Het zou bij de slotbepalingen betreffende de territoriale toepassing van de Grondwet kunnen worden ondergebracht. Voorts dient in het eerste deel van de Grondwet een verwijzing naar de associatieregeling te worden opgenomen.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Overeenkomstig de ~~in de preambule van dit Verdrag ...~~¹ neergelegde beginselen moet de associatie in de eerste plaats de mogelijkheid scheppen de belangen en de voorspoed van de inwoners van die landen en gebieden te bevorderen, teneinde hen te brengen tot de economische, sociale en culturele ontwikkeling welke zij verwachten.

Artikel 183

Door de associatie worden de volgende doeleinden nagestreefd:

- 1) De lidstaten passen op hun handelsverkeer met de landen en gebieden de regeling toe welke zij krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** tegenover elkaar zijn aangegaan.
- 2) Ieder land of gebied past op zijn handelsverkeer met de lidstaten en de andere landen en gebieden de regeling toe die het toepast op de Europese staat waarmede het bijzondere betrekkingen onderhoudt.
- 3) De lidstaten dragen bij in de investeringen welke vereist zijn voor de geleidelijke ontwikkeling van die landen en gebieden.
- 4) Voor de door ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** gefinancierde investeringen staat de deelneming in aanbestedingen en leveranties onder gelijke voorwaarden open voor alle onderdanen en rechtspersonen van de lidstaten en van de landen en gebieden.
- 5) In de betrekkingen tussen de lidstaten en de landen en gebieden wordt het recht van vestiging van de onderdanen en rechtspersonen op voet van non-discriminatie geregeld overeenkomstig de bepalingen en met toepassing van de procedures, bepaald in het [hoofdstuk] betreffende het recht van vestiging, behoudens de krachtens [artikel 187] ~~vastgestelde~~ **genomen** bijzondere ~~bepalingen~~ **maatregelen**.

Artikel 184

1. De goederen van oorsprong uit de landen en gebieden delen bij hun invoer in de lidstaten in het **bij de Grondwet ingestelde** verbod op douanerechten ~~dat overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag~~ tussen de lidstaten ~~geldt~~.
2. Bij invoer in elk land en gebied zijn douanerechten op goederen uit de lidstaten en uit de andere landen en gebieden overeenkomstig ~~de bepalingen van~~ [artikel 25] verboden.
3. De landen en gebieden kunnen evenwel douanerechten heffen welke in overeenstemming zijn met de eisen van hun ontwikkeling en de behoeften van hun industrialisatie, of welke van fiscale aard zijn en ten doel hebben in hun begrotingsmiddelen te voorzien.

---

¹ De bedoelde beginselen, die thans in de preambule van het EG-Verdrag zijn neergelegd, zouden in de Grondwet moeten worden opgenomen, in voorkomend geval in dit artikel.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

De in ~~vorenstaande~~ **de eerste** alinea bedoelde rechten mogen het peil van de invoerrechten welke worden geheven op producten uit de lidstaat waarmee elk land of gebied bijzondere betrekkingen onderhoudt, niet te boven gaan.

4. Lid 2 is niet van toepassing op landen en gebieden die uit hoofde van de bijzondere internationale verplichtingen waaraan zij zijn onderworpen, reeds een non-discriminatoir douanetarief toepassen.

5. De instelling of wijziging van douanerechten op de in de landen en gebieden ingevoerde goederen mag noch in rechte noch in feite aanleiding geven tot een rechtstreekse of zijdelingse discriminatie tussen de importen uit de onderscheidene lidstaten.

Artikel 185

Indien het peil van de rechten, toepasselijk op goederen van herkomst uit een derde land, bij invoer in een land of gebied van dien aard is dat, als gevolg van de toepassing ~~der bepalingen~~ van [artikel 184, lid 1], het handelsverkeer zich ten nadele van een der lidstaten kan verleggen kan deze staat de Commissie verzoeken, aan de overige lidstaten ~~de maatregelen~~ voor te stellen **de regelingen te treffen** welke noodzakelijk zijn om deze toestand te verhelpen.

Artikel 186 ¹

Behoudens de bepalingen betreffende de volksgezondheid, de openbare veiligheid en de openbare orde, zal het vrije verkeer van werknemers uit de landen en gebieden binnen de lidstaten en van werknemers uit de lidstaten binnen de landen en gebieden worden geregeld door later te sluiten overeenkomsten, waarvoor eenstemmigheid van de lidstaten is vereist.

Artikel 187

De Raad ~~stelt~~ **neemt** op basis van de in het kader van de associatie van de landen en gebieden met ~~de Gemeenschap de Unie~~ bereikte resultaten en van de ~~in dit Verdrag~~ ... ² neergelegde beginselen met eenparigheid van stemmen de ~~bepalingen maatregelen vast aan~~ ³ betreffende de wijze van toepassing en de procedure van de associatie van de landen en gebieden met ~~de Gemeenschap de Unie~~ anderzijds.

---

¹ Dit artikel moet worden aangepast om rekening te houden met de bevoegdheid van de Unie om het vrije verkeer van werknemers van derde landen in de lidstaten te regelen (zie artikel 187 hierna). Voorts zij eraan herinnerd dat werkgroep X "Vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid" heeft aanbevolen om geen beroep meer te doen op de overeenkomst tussen lidstaten als juridisch instrument om de doelstellingen van de Unie te verwezenlijken.

² Zie voetnoot bij het vorenstaande artikel 182, lid 3, EG.

³ Opgemerkt zij dat de Raad hier een besluit neemt zonder Commissievoorstel.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Artikel 188

~~Het bepaalde in de~~ De artikelen 182 tot en met 187 ~~is zijn~~ op Groenland van toepassing behoudens de voor Groenland geldende bijzondere bepalingen omschreven in het protocol betreffende de bijzondere regeling van toepassing op Groenland, ~~dat aan dit Verdrag is gehecht.~~

ZESDE DEEL

ALGEMENE EN SLOTBEPALINGEN

~~Artikel 281~~¹

~~De Gemeenschap bezit rechtspersoonlijkheid.~~

[Artikel 293²

De lidstaten treden, voorzover nodig, met elkaar in onderhandeling ter verzekering, voor hun onderdanen, van

- de bescherming van de persoon alsmede het genot en de bescherming van de rechten, overeenkomstig de voorwaarden welke in elke staat voor de eigen onderdanen gelden,
- de afschaffing van dubbele belasting binnen de Gemeenschap,
- de onderlinge erkenning van vennootschappen in de zin van de tweede alinea van artikel 48, de handhaving van de rechtspersoonlijkheid in geval van verplaatsing van de zetel van het ene land naar het andere en de mogelijkheid tot fusie van vennootschappen die onder verschillende nationale wetgevingen ressorteren,
- de vereenvoudiging van de formaliteiten waaraan de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en scheidsrechterlijke uitspraken onderworpen zijn.]

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "rechtspersoonlijkheid" van deel I, titel I (artikel 4 van CONV 528/03).

² Gelet op de aanbevelingen van werkgroep IX "Vereenvoudiging" en werkgroep X "Vrijheid, Veiligheid en Rechtvaardigheid" met betrekking tot de schrapping van de overeenkomst als instrument, wordt de Conventie in overweging gegeven te bekijken wat met dit artikel moet gebeuren.

1. ~~Dit Verdrag~~ **De Grondwet**¹ is van toepassing op het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, Ierland, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Portugese Republiek, de Republiek Finland, het Koninkrijk Zweden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland².

2. ~~De bepalingen van dit Verdrag zijn~~ **De Grondwet is** van toepassing op de Franse overzeese departementen, de Azoren, Madeira en de Canarische Eilanden.

Gezien de structurele economische en sociale situatie van de Franse overzeese departementen, de Azoren, Madeira en de Canarische Eilanden, die wordt bemoeilijkt door de grote afstand, het insulaire karakter, de kleine oppervlakte, een moeilijk reliëf en klimaat en de economische afhankelijkheid van enkele producten, welke factoren door hun blijvende en cumulatieve karakter de ontwikkeling van deze gebieden ernstig schaden, neemt de Raad evenwel ~~met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ specifieke maatregelen aan die er met name op gericht zijn de voorwaarden voor de toepassing van ~~dit Verdrag de Grondwet~~, met inbegrip van gemeenschappelijk beleid, op deze gebieden vast te stellen. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

Bij de aanneming van de in de tweede alinea bedoelde maatregelen houdt de Raad rekening met zaken als het douane- en handelsbeleid, het fiscaal beleid, vrijhandelszones, het landbouw- en visserijbeleid, voorwaarden voor het aanbod van grondstoffen en essentiële consumptiegoederen, staatssteun en de voorwaarden voor toegang tot de structuurfondsen en tot horizontale ~~Gemeenschap~~**programma's van de Unie.**

De Raad neemt de in de tweede alinea bedoelde maatregelen aan, rekening houdend met de bijzondere kenmerken en beperkingen van de ultraperifere gebieden en zonder afbreuk te doen aan de integriteit en de samenhang van de ~~economische~~ **van de Unie**, met inbegrip van de interne markt en het gemeenschappelijk beleid.

3. De landen en gebieden overzee waarvan de lijst ~~als in [bijlage II] aan dit Verdrag is gehecht is~~ **opgenomen**, vormen het onderwerp van de bijzondere associatieregeling omschreven in het [vierde deel] van ~~dit Verdrag de Grondwet~~.

~~Dit Verdrag De Grondwet~~ is niet van toepassing op de landen en gebieden overzee die met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland bijzondere betrekkingen onderhouden, die niet op ~~bovengenoemde~~ **de in bijlage II opgenomen** lijst voorkomen.

4. ~~De bepalingen van dit Verdrag zijn~~ **De Grondwet is** van toepassing op de Europese grondgebieden welke buitenlandse betrekkingen door een lidstaat worden behartigd.

---

¹ Artikel 299 is uitsluitend van toepassing op het EG-Verdrag, en de vervanging van het woord "Verdrag" door het woord "Grondwet" doet het probleem van het territoriale toepassingsgebied van de Grondwet rijzen.

² Dit lid moet worden afgestemd op de Toetredingsakte.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

5. ~~De bepalingen van dit Verdrag zijn~~ **De Grondwet is** van toepassing op de Åland-eilanden, overeenkomstig Protocol nr. 2 bij de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

6. In afwijking van de voorgaande leden:

- a) is ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet van toepassing op de Faeröer;
- b) is ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet van toepassing op de zones van Cyprus die onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vallen;
- c) ~~zijn de bepalingen van dit Verdrag~~ **is de Grondwet** op de Kanaaleilanden en op het eiland Man slechts van toepassing voorzover noodzakelijk ter verzekering van de toepassing van de regeling die voor deze eilanden is vastgesteld in het op 22 januari 1972 ondertekende Verdrag betreffende de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

Artikel 305 ¹

1. ~~De bepalingen van dit Verdrag brengen geen wijziging in die van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, met name wat betreft de rechten en verplichtingen der lidstaten, de bevoegdheden der instellingen van die Gemeenschap en de in dat Verdrag gestelde regels voor de werking van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal.~~

2. ~~De bepalingen van dit Verdrag doen~~ **De Grondwet doet** geen afbreuk aan ~~die van~~ het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

Artikel 306

~~De bepalingen van dit Verdrag vormen~~ **De Grondwet vormt** geen beletsel voor het bestaan en de voltooiing van de regionale unies tussen België en Luxemburg alsmede tussen België, Luxemburg en Nederland, voorzover de doelstellingen van die regionale unies niet bereikt zijn door toepassing van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

---

¹ Dit artikel zou opnieuw kunnen worden bekeken, afhankelijk van de behandeling van de kwestie van het EURATOM-Verdrag.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volumen I

Artikel 308 ¹

~~Indien een optreden van de Gemeenschap noodzakelijk blijkt om, in het kader van de gemeenschappelijke markt, een der doelstellingen van de Gemeenschap te verwezenlijken zonder dat dit Verdrag in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, neemt de Raad met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement de passende maatregelen.~~

Artikel 309 ²

1. Wanneer een besluit is genomen tot schorsing van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van een lidstaat overeenkomstig artikel 7, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, worden deze stemrechten ook geschorst ten aanzien van dit Verdrag.

2. Voorts kan de Raad, wanneer een ernstige en voortdurende schending door een lidstaat van in artikel 6, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie genoemde beginselen is geconstateerd overeenkomstig artikel 7, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten tot schorsing van bepaalde rechten die uit de toepassing van dit Verdrag op de lidstaat in kwestie voortvloeien. De Raad houdt daarbij rekening met de mogelijke gevolgen van een dergelijke schorsing voor de rechten en verplichtingen van natuurlijke en rechtspersonen.

De verplichtingen van de lidstaat in kwestie uit hoofde van dit Verdrag blijven in ieder geval verbindend voor die lidstaat.

3. De Raad kan daarna met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten om krachtens lid 2 genomen maatregelen te wijzigen of in te trekken in verband met wijzigingen in de toestand die tot het opleggen van de maatregelen heeft geleid.

4. De Raad neemt de in de leden 2 en 3 bedoelde besluiten zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie. In afwijking van artikel 205, lid 2, wordt een gekwalificeerde meerderheid omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen van de betrokken leden van de Raad als is vastgelegd in artikel 205, lid 2.

Dit lid is ook van toepassing wanneer stemrechten worden geschorst overeenkomstig lid 1. In dergelijke gevallen wordt een besluit waarvoor eenparigheid van stemmen is vereist, genomen zonder de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie.

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "flexibiliteit" van deel I, titel III (artikel 16 van CONV 528/03).

² Dit artikel wordt door de Conventie besproken in het kader van deel I en wordt derhalve hier niet behandeld.

Artikel 311¹

De protocollen die, in onderlinge overeenstemming tussen de lidstaten, aan dit Verdrag worden gehecht, maken een integrerend deel daarvan uit.

Artikel 312

Dit Verdrag wordt voor onbeperkte tijd gesloten.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 313

Dit Verdrag zal door de Hoge Verdragsluitende Partijen worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheidene grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd bij de regering van de Italiaanse Republiek.

Dit Verdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het nederleggen van de akte van bekrachtiging door de ondertekenende staat die als laatste deze handeling verricht. Indien deze nederlegging echter minder dan vijftien dagen vóór het begin van de eerstvolgende maand plaatsvindt, wordt de inwerkingtreding van het Verdrag verschoven naar de eerste dag van de tweede maand volgende op die nederlegging.

Artikel 314

Dit Verdrag, opgesteld in één exemplaar, in de Duitse, de Franse, de Italiaanse en de Nederlandse taal, zijnde de vier teksten gelijkelijk authentiek, zal worden nedergelegd in het archief van de regering van de Italiaanse Republiek die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan de regeringen der andere ondertekenende staten.

Krachtens de Toetredingsverdragen zijn de teksten van dit Verdrag in de Deense, de Engelse, de Finse, de Griekse, de Ierse, de Portugese, de Spaanse en de Zweedse taal eveneens gelijkelijk authentiek.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit Verdrag hebben gesteld.

Gedaan te Rome, de vijftienvintigste maart negentienhonderdzevenenvijftig.

---

¹ De artikelen 311 tot en met 314 worden opgenomen in deel III (zie CONV 369/02) en worden hier derhalve niet behandeld.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

[Bepalingen overgenomen uit het EU-Verdrag]

~~Artikel 1~~¹

~~Bij dit Verdrag richten de HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te zamen een EUROPESE UNIE op, hierna "Unie" te noemen.~~

~~Dit Verdrag markeert een nieuwe etappe in het proces van totstandbrenging van een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa, waarin de besluiten in zo groot mogelijke openheid en zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen.~~

~~De Unie is gegrond op de Europese Gemeenschappen, aangevuld met het beleid en de samenwerkingsvormen die bij dit Verdrag worden ingesteld. Zij heeft tot taak de betrekkingen tussen de lidstaten en tussen de volkeren van de lidstaten samenhangend en solidair te organiseren.~~

~~Artikel 2~~

~~De Unie stelt zich ten doel:~~

- ~~— bevordering van economische en sociale vooruitgang alsmede een hoog werkgelegenheidsniveau en totstandbrenging van evenwichtige en duurzame ontwikkeling, met name door de totstandbrenging van een ruimte zonder binnengrenzen, door de versterking van de economische en sociale samenhang en door de oprichting van een economische en monetaire unie die uiteindelijk een gemeenschappelijke munt inhoudt, overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag;~~
- ~~— bevestiging van de identiteit van de Unie op het internationale vlak, met name door het voeren van een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met inbegrip van de geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid, dat kan leiden tot een gemeenschappelijke defensie, overeenkomstig het bepaalde in artikel 17;~~
- ~~— versterking van de bescherming van de rechten en de belangen van de onderdanen van de lidstaten van de Unie door de instelling van een burgerschap van de Unie;~~
- ~~— handhaving en ontwikkeling van de Unie als een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid waarin het vrije verkeer van personen gewaarborgd is in combinatie met passende maatregelen met betrekking tot controles aan de buitengrenzen, asiel, immigratie, en voorkoming en bestrijding van criminaliteit;~~

---

¹ Artikel 1 en artikel 2 worden geschrapt en vervangen door ontwerp-artikelen (betreffende de instelling, de waarden en de doelstellingen van de Unie) uit deel I (artikelen 1, 2 en 3 van CONV 528/03).

~~— volledige handhaving en verdere ontwikkeling van het acquis communautaire ten einde na te gaan in hoeverre het beleid en de samenwerkingsvormen die bij dit Verdrag zijn ingesteld, herziening behoeven om de doeltreffendheid van de mechanismen en instellingen van de Gemeenschap te verzekeren.~~

~~De doelstellingen van de Unie worden verwezenlijkt zoals bepaald in dit Verdrag, onder de voorwaarden en volgens het tijdschema waarin dit Verdrag voorziet, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel zoals omschreven in artikel 5 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.~~

Artikel 3

De Unie beschikt over één institutioneel kader dat de samenhang en de continuïteit van het optreden gericht op het verwezenlijken van de doelstellingen van de Unie verzekert, en tegelijk het acquis communautaire in acht neemt en ontwikkelt.¹

[...] ²

Artikel 4³

De Europese Raad Unie geeft de nodige impulsen voor de ontwikkeling van de Unie en stelt algemene politieke beleidslijnen vast.

De Europese Raad is samengesteld uit de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten en de voorzitter van de Commissie. Zij worden bijgestaan door de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten en door een lid van de Commissie. De Europese Raad komt ten minste tweemaal per jaar bijeen, onder voorzitterschap van het staatshoofd of de regeringsleider van de lidstaten welke het voorzitterschap van de Raad uitoefent.

De Europese Raad brengt na elk van zijn bijeenkomsten verslag uit aan het Europees Parlement en legt aan het Europees Parlement ook een schriftelijk jaarverslag voor betreffende de vorderingen die de Unie heeft gemaakt.

Artikel 5

Het Europees Parlement, de Raad, de Commissie, het Hof van Justitie en de Rekenkamer oefenen hun bevoegdheden uit onder de voorwaarden en ter verwezenlijking van de doelstellingen die zijn vastgesteld in enerzijds de bepalingen van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en van de verdragen en handelingen waarbij deze zijn gewijzigd of aangevuld, en anderzijds de andere bepalingen van dit Verdrag.

---

¹ Dit punt zal worden bestreken door titel IV (instellingen) van deel I.

² Deze alinea staat hierboven in hoofdstuk B, punt V bis (extern optreden, andere bepalingen) van de aanvullende versie.

³ Artikel 4 en artikel 5 worden bestreken door titel IV (instellingen) van deel I.

Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

Artikel 6 ¹

~~1. De Unie is gegrondvest op de beginselen van vrijheid, democratie, eerbiediging van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en van de rechtsstaat, welke beginselen de lidstaten gemeen hebben.~~

~~2. De Unie eerbiedigt de grondrechten, zoals die worden gewaarborgd door het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en zoals zij uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten voortvloeien, als algemene beginselen van het Gemeenschapsrecht.~~

~~3. De Unie eerbiedigt de nationale identiteit van haar lidstaten.~~

4. [De Unie voorziet zich van de middelen die nodig zijn om haar doelstellingen te verwezenlijken en haar beleid ten uitvoer te leggen.] ²

Artikel 7 ³

1. Op een met redenen omkleed voorstel van een derde van de lidstaten, het Europees Parlement of de Commissie kan de Raad, na instemming van het Europees Parlement, met een meerderheid van vier vijfden van zijn leden constateren dat er duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen door een lidstaat, en die lidstaat passende aanbevelingen doen. Alvorens die constatering te doen, hoort de Raad de betrokken lidstaat en kan hij volgens dezelfde procedure onafhankelijke personen vragen binnen een redelijke termijn een verslag over de situatie in die lidstaat voor te leggen.

De Raad gaat regelmatig na of de redenen die tot zijn constatering hebben geleid nog bestaan.

2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, kan met eenparigheid van stemmen, op voorstel van een derde van de lidstaten of van de Commissie, en na instemming van het Europees Parlement, een ernstige en voortdurende schending van in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen door een lidstaat constateren, na de regering van de lidstaat in kwestie om opmerkingen te hebben verzocht.

---

¹ Lid 1 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "waarden" van deel I (artikel 2 van CONV 528/03); lid 2 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "grondrechten" van deel I (artikel 5, lid 3, van CONV 528/03); lid 3 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "instelling" van deel I (artikel 1, lid 2, van CONV 528/03).

² Er wordt in overweging gegeven om dit lid te schrappen, omdat het eigenlijk bestreken zou worden door deel I.

³ Dit artikel moet door de Conventie worden besproken in het kader van deel I en wordt hier derhalve niet behandeld.

3. Wanneer de in lid 2 bedoelde constatering is gedaan, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten tot schorsing van bepaalde rechten die uit de toepassing van dit Verdrag op de lidstaat in kwestie voortvloeien, met inbegrip van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van die lidstaat in de Raad. De Raad houdt daarbij rekening met de mogelijke gevolgen van een dergelijke schorsing voor de rechten en verplichtingen van natuurlijke en rechtspersonen.

De verplichtingen van de lidstaat in kwestie uit hoofde van dit Verdrag blijven in ieder geval verbindend voor die lidstaat.

4. De Raad kan naderhand met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten om krachtens lid 3 genomen maatregelen te wijzigen of in te trekken in verband met wijzigingen in de toestand die tot het opheffen van de maatregelen heeft geleid.

5. Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen van de in lid 2 bedoelde besluiten. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen van de betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Dit lid is eveneens van toepassing wanneer stemrechten worden geschorst op grond van lid 3.

6. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 besluit het Europees Parlement met een meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van zijn leden.

Artikel 43

De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking aan te gaan kunnen gebruik maken van de instellingen, procedures en regelingen van dit Verdrag en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, mits de samenwerking:

- a) *beoogt de doelstellingen van de Unie en de Gemeenschap te bevorderen, hun belangen te beschermen en te dienen, en hun integratieproces te versterken;*
- b) *strookt met die verdragen, en met het ene institutionele kader van de Unie;*
- c) *strookt met het *acquis communautaire* en met de maatregelen die krachtens de andere bepalingen van die verdragen genomen zijn;*
- d) *binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Unie of de Gemeenschap blijft en geen betrekking heeft op de gebieden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap vallen;*
- e) *geen afbreuk doet aan de interne markt als omschreven in artikel 14, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, noch aan de economische en sociale samenhang die tot stand is gebracht overeenkomstig titel XVII van dat verdrag;*

- f) *geen beperking of discriminatie in de handel tussen de lidstaten vormt en de mededinging tussen de lidstaten niet verstoort;*
- g) *een zaak is van ten minste acht lidstaten;*
- h) *strookt met de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van de lidstaten die er niet aan deelnemen;*
- i) *geen afbreuk doet aan het Protocol tot opnemning van het Schengenacquis in het kader van de Europese Unie;*
- j) *openstaat voor alle lidstaten, overeenkomstig artikel 43 B.*

Artikel 43 A

Er mag pas in laatste instantie met nauwere samenwerking worden begonnen, wanneer in de Raad is vastgesteld dat de doelstellingen van de samenwerking niet binnen een redelijke termijn op grond van de terzake geldende bepalingen van de verdragen kunnen worden verwezenlijkt.

Artikel 43 B

Nauwere samenwerking staat open voor alle lidstaten op het moment waarop zij wordt aangegaan. Deelneming is te allen tijde mogelijk overeenkomstig de artikelen 27 E en 40 B van dit Verdrag en artikel 11 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, mits het basisbesluit en de in het kader daarvan aangenomen besluiten worden nageleefd. De Commissie en de lidstaten die aan een nauwere samenwerking deelnemen, zien erop toe dat de deelname van zoveel mogelijk lidstaten wordt aangemoedigd.

Artikel 44

1. Voor de aanneming van de handelingen en besluiten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de in artikel 43 bedoelde nauwere samenwerking zijn de desbetreffende institutionele bepalingen van dit Verdrag en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap van toepassing. Alle leden van de Raad kunnen deelnemen aan de beraadslagingen, maar alleen de leden die aan de samenwerking deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, nemen deel aan de aanneming van besluiten. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen en hetzelfde aandeel van het aantal betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en, wat nauwere samenwerking op grond van artikel 27 C betreft, in artikel 23, lid 2, tweede en derde alinea, van dit Verdrag. Eenparigheid van stemmen wordt alleen door de betrokken leden van de Raad gevormd.

Dergelijke handelingen en besluiten maken geen deel uit van het acquis van de Unie.

2. De lidstaten passen, voorzover zij bij de nauwere samenwerking betrokken zijn, de handelingen en besluiten toe die worden aangenomen voor de uitvoering van de nauwere samenwerking waaraan zij deelnemen. Deze handelingen en besluiten zijn alleen bindend voor de lidstaten die eraan deelnemen en zijn in voorkomend geval alleen in die staten rechtstreeks van toepassing. De lidstaten die niet aan de samenwerking deelnemen, belemmeren de uitvoering ervan door de deelnemende lidstaten niet.

Artikel 44 A

De uitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van een nauwere samenwerking, met uitzondering van de administratieve kosten voor de instellingen, komen ten laste van de deelnemende lidstaten, tenzij de Raad, na raadpleging van het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen van al zijn leden anders besluit.

Artikel 45

De Raad en de Commissie zorgen ervoor dat de op grond van deze titel genomen maatregelen coherent zijn, zowel onderling als met het beleid van de Unie en van de Gemeenschap, en werken daartoe samen.

TITEL VIII¹

SLOTBEPALINGEN

Artikel 46

De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie die betrekking hebben op de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en de uitoefening van die bevoegdheden, zijn slechts op de volgende bepalingen van dit Verdrag van toepassing:

- a) de bepalingen houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie;
- b) de bepalingen van titel VI, onder de voorwaarden van artikel 35;
- c) de bepalingen van titel VII, onder de voorwaarden van de artikelen 11 en 11 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en van artikel 40 van dit Verdrag;
- d) artikel 6, lid 2, met betrekking tot het optreden van de instellingen, voorzover het Hof bevoegd is op grond van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en op grond van dit Verdrag;

---

¹ Deze titel zal worden opgenomen in de algemene en slotbepalingen (deel III).
Geconsolideerd verslag van de Groep van deskundigen van de Juridische diensten van 13 maart 2003 – Volume I

- e) *de louter procedurele bepalingen van artikel 7; het Hof doet uitspraak op verzoek van de betrokken lidstaat, binnen een maand na de datum van de in dat artikel bedoelde constatering door de Raad;*
- f) *de artikelen 46 tot en met 53.*

Artikel 47

Behoudens de bepalingen houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en deze slotbepalingen, doet geen enkele bepaling van dit Verdrag afbreuk aan de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen, noch aan de Verdragen en handelingen waarbij deze Verdragen zijn gewijzigd of aangevuld.

Artikel 48

De regering van elke lidstaat of de Commissie kunnen aan de Raad ontwerpen voorleggen tot herziening van de Verdragen waarop de Unie is gebaseerd.

Indien de Raad na raadpleging van het Europees Parlement en, in voorkomend geval, van de Commissie, gunstig adviseert ten aanzien van het bijeenkomen van een conferentie van vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, wordt deze conferentie door de voorzitter van de Raad bijeengeroepen, ten einde in onderlinge overeenstemming de in genoemde verdragen aan te brengen wijzigingen vast te stellen. In geval van institutionele wijzigingen op monetair gebied wordt tevens de Europese Centrale Bank geraadpleegd.

De wijzigingen treden in werking nadat zij door alle lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen zijn bekrachtigd.

Artikel 49

Elke Europese staat die de in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen in acht neemt, kan verzoeken lid te worden van de Unie. Hij richt zijn verzoek tot de Raad, die besluit met eenparigheid van stemmen na de Commissie te hebben geraadpleegd en na instemming van het Europees Parlement, dat zich uitspreekt bij volstreekte meerderheid van zijn leden.

De voorwaarden voor de toelating en de uit die toelating voortvloeiende aanpassingen van de Verdragen waarop de Unie is gebaseerd, vormen het onderwerp van een akkoord tussen de lidstaten en de staat die het verzoek indient. Dit akkoord moet door alle overeenkomstsluitende staten worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Artikel 50

1. De artikelen 2 tot en met 7 en 10 tot en 19 van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben, ondertekend te Brussel op 8 april 1965, vervallen.

2. De artikelen 2, 3, lid 2, en titel III van de Europese Akte, ondertekend te Luxemburg op 17 februari 1986 en te 's Gravenhage op 28 februari 1986, vervallen.

Artikel 51

Dit Verdrag wordt voor onbeperkte tijd gesloten.

Artikel 52

1. Dit Verdrag zal door de Hoge Verdragsluitende Partijen worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd bij de regering van de Italiaanse Republiek.

2. Dit Verdrag treedt in werking op 1 januari 1993, mits alle akten van bekrachtiging zijn nedergelegd, of bij gebreke daarvan op de eerste dag van de maand die volgt op het nederleggen van de akte van bekrachtiging door de ondertekenende staat die als laatste deze handeling verricht.

Artikel 53

Dit Verdrag, opgesteld in één exemplaar, in de Deense, de Duitse, de Engelse, de Franse, de Griekse, de Ierse, de Italiaanse, de Nederlandse, de Portugese en de Spaanse taal, zijnde de teksten in elk van deze talen gelijkelijk authentiek, zal worden nedergelegd in het archief van de regering van de Italiaanse Republiek die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan de regeringen der andere ondertekenende staten.

Krachtens het Toetredingsverdrag van 1994 zijn de teksten van dit Verdrag in de Finse en de Zweedse taal eveneens gelijkelijk authentiek.

BIJLAGE I

bij volumen I

van het geconsolideerd verslag van de Groep deskundigen van de Juridische diensten

Terminologische en typografische afspraken

Terminologische en typografische afspraken

I. Terminologie

Bij het verrichten van haar taak heeft de Groep van deskundigen de richtsnoeren gevolgd die haar zijn verstrekt in het mandaat van 29 januari 2003 en in het verslag van Werkgroep IX, "*Vereenvoudiging*" van 29 november 2002 (CONV 424/02). Voorts heeft zij rekening gehouden met de verslagen van de andere werkgroepen binnen de Conventie en met de aanwijzingen die het secretariaat van de Conventie heeft medegedeeld.

De groep heeft overeenstemming bereikt over de volgende formele en redactionele conventies.

1. Bij de samenvoeging en ordening van de artikelen van het EU-Verdrag en van het EG-Verdrag is de structuur gevolgd van het voorontwerp van constitutioneel verdrag van 28 oktober 2002, dat in document CONV 369/02 staat.
  2. De termen "*Gemeenschap*" en "*communautaire*" worden vervangen door "*de Unie*" en "*van de Unie*" of "*door de Unie*". Zoals later zal blijken kunnen deze wijzigingen soms inhoudelijke wijzigingen meebrengen (zie bijlage II).
  3. Telkens wanneer thans verwezen wordt naar het "*Verdrag*" of "*dit Verdrag*" wordt de term "*Grondwet*" gebruikt (mèt de gevolgen die deze formele wijziging kan hebben voor de omvang van de aldus aan de Grondwet toegemeten werkingssfeer; zie bijlage II).
  4. De termen "*gemeenschappelijke markt*" of "*eenheidsmarkt*" worden overal vervangen door de term "*interne markt*".
  5. De termen "*wet*" en "*kaderwet*" vervangen respectievelijk de termen "*verordening*" en "*richtlijn*". Wanneer een inhoudelijk besluit noodzakelijk is om vast te stellen dat een in de ontwerp-Grondwet opgenomen rechtsinstrument al dan niet van wetgevende aard zal zijn, heeft de groep de oude en de nieuwe term gelijktijdig gebruikt (bv. "wet/verordening"; zie ook bijlage II).
- Voorts is op uitdrukkelijk verzoek van de secretaris-generaal van de Conventie het bijvoeglijk naamwoord "*Europees*", al dan niet verbogen, toegevoegd aan de namen van de besluiten (wet, kaderwet, verordening en besluit), zoals aangegeven in het ontwerp-artikel "rechtsinstrumenten van de Unie" in deel I (CONV 571/03).
6. Wanneer de vorm van de actie of het optreden van instellingen van de Unie niet nader is bepaald, is aan de term "*maatregel*" de voorkeur gegeven boven termen die algemene instrumenten aanduiden, zoals "*het besluit*", of niet duidelijk omschreven vormen van optreden. Het gebruik van "*maatregel*" vereist enig commentaar in het licht van het ontwerp voor de artikelen 24 tot en met 33 (CONV 571/03 van 26 februari 2003), waarop in bijlage II zal worden teruggekomen.

7. De termen "*bepaling*" respectievelijk "*het bepaalde*" hebben daarentegen betrekking op het interne recht van de lidstaten, of in voorkomend geval op het internationale recht, dan wel op de bestaande wet- en regelgeving.
8. Analooq hieraan wordt het werkwoord "*aannemen*" gebruikt om op uniforme wijze de besluitvorming door de instellingen van de Unie aan te duiden, waar in de huidige verdragen uiteenlopende termen worden gebruikt.
9. Evenzo is het zelfstandige naamwoord verkozen boven een werkwoordsvorm indien dit zelfstandige naamwoord overeenkomt met een gangbare rechtshandeling, zoals bijvoorbeeld "*een besluit richten*" in plaats van "*besluiten*".
10. Overeenkomstig de richtsnoeren in document CONV 424/02, deel II, punt B), onder c), is overeengekomen de aanneming van maatregelen volgens de medebeslissingsprocedure (het huidige artikel 251 EG) als volgt te verwoorden:

"Het Europees Parlement en de Raad nemen, overeenkomstig de wetgevingsprocedure een wet/een kaderwet/een kaderwet/maatregel aan ...".

Het feit dat alleen het optreden van het Europees Parlement gezamenlijk met de Raad wordt aangeduid met de term "*wetgevingsprocedure*" geeft wat zowel de inhoud als de vorm en de leesbaarheid betreft aanleiding tot opmerkingen (zie bijlage II).

11. Wanneer de Raad als enige betrokkene rechtsbesluiten aanneemt, wordt de volgende formulering gehanteerd: "*de Raad neemt op voorstel van de Commissie, bij gekwalificeerde meerderheid/met eenparigheid van stemmen ...*" (zie ook bijlage II).
12. Wanneer een maatregel wordt aangenomen na raadpleging of na advies van een instelling of orgaan, wordt dit aspect niet tegenover de tekst van het besluitnemende orgaan gesteld zoals thans het geval is, maar als volgt in een slotzin geformuleerd: "*Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement, van het Economisch en Sociaal Comité ...*".
13. Ter wille van de leesbaarheid heeft de groep er de voorkeur aan gegeven streepjes die de structuur van de artikelen zichtbaar maken, weg te laten en te vervangen door de letters a), b), c), of i), ii), iii), naargelang de mate van de specificiteit van de betreffende bepalingen dit vereist.
14. De formulering van de specificaties is verkort. Zo wordt bijvoorbeeld in plaats van "*krachtens het bepaalde in het onderhavige artikel*" geschreven "*... krachtens het artikel*".
15. In de Franse versie wordt de formulering "*en vue de*" (met het oog op) vervangen door "*pour*".

II. Typografie

16. In de tekst zijn de te schrappen woorden en zinnen doorgehaald.
17. Toe te voegen woorden en zinnen zijn vetgedrukt.
18. Cursief gedrukte artikelen worden waarschijnlijk later door de Conventie inhoudelijk gewijzigd. Het leek beter deze af te drukken in de versie waarin zij thans in het VEU en het VEG voorkomen.
19. De woorden of zinnen tussen haken kunnen later worden aangepast om rekening te houden met nieuwe bepalingen die tijdens de verdere werkzaamheden van de Conventie worden opgesteld.
20. De artikelen van het tweede deel van het voorontwerp van constitutioneel verdrag zijn hernummerd; om in deze nog voorbereidende fase van de werkzaamheden elk misverstand te vermijden, is achter het nieuwe artikelnummer het oude vermeld. De nieuwe artikelen worden "bepalingen" genoemd. Bij de artikelen die afkomstig zijn uit het EG-Verdrag staat de vermelding "(ex artikel ...)" terwijl bij de artikelen uit het EU-Verdrag de vermelding "(ex artikel ... VEU)" is aangebracht.
21. Verwijzingen naar andere bepalingen in het verdrag ("kruisverwijzingen") worden eveneens tussen haken geplaatst om aan te geven dat zij bij een eventuele hernummering moeten worden gewijzigd.
22. Voor het gemak van de lezer zijn de benamingen van de titels en de afdelingen van het bestaande EU- en EG-Verdrag gehandhaafd en tussen vierkante haken geplaatst om hun voorlopige karakter aan te geven, in afwachting van een besluit van de Conventie over een meer gedetailleerde structuur.

* * *

BIJLAGE II

bij volumen I

van het geconsolideerd verslag van de Groep deskundigen van de Juridische diensten

Opmerkingen en voorstellen

Inleiding	blz.
I. <u>ALGEMEEN</u>	176
A. Grotere draagwijdte van een aantal bepalingen	176
B. Gebruik van afkortingen	176
C. Structuur van deel II van de Grondwet	177
II. <u>VOORSTELLEN VOOR TECHNISCHE VEREENVOUDIGING</u>	178
A. Voorstellen voor schrapping	178
<i>a. schrapping van achterhaalde bepalingen</i>	
<i>b. schrapping in overeenstemming met de conclusies van werkgroep IX, "Vereenvoudiging"</i>	
<i>c. andere mogelijke schrappingen</i>	
B. Voorstellen voor samenvoeging/splitsing	178
<i>a. uitgevoerde samenvoegingen en splitsingen</i>	
<i>b. voorgestelde samenvoegingen</i>	
C. Algemene horizontale bepalingen	181
D. Herordening van bepaalde artikelen	182
III. <u>VOORSTELLEN VOOR VEREENVOUDIGING</u>	183
A. Instrumenten die niet worden genoemd in de ontwerp-artikelen 24 tot en met 33 van de Grondwet	183
<i>a. de instrumenten van het Europees Parlement</i>	
<i>b. de instrumenten met een algemene strekking, aangenomen door de rechterlijke instanties van de Unie</i>	
<i>c. de in onderlinge overeenstemming aangenomen instrumenten</i>	
B. Besluitvormingsprocedure	184
<i>a. het Europees Parlement</i>	
<i>b. de Raad</i>	
<i>c. de Commissie</i>	
C. Benaming van wetgevingsbesluiten	185
D. Onderverdeling van de wetgevende en de niet-wetgevende besluiten van de Raad	186
E. Benaming van de instemmingsprocedure	186
F. Verduidelijking van de rechtsgrondslagen	187
G. De jaarlijkse zittingen van het Europees Parlement	187

Inleiding

1. Bijlage II bij het verslag bevat een aantal voorstellen en opmerkingen die onder punt 4, vierde en vijfde streepje, van het mandaat van de groep deskundigen vallen.

In de meeste gevallen gaat het om opmerkingen die voortbouwen op de voetnoten waarin de keuzen en voorstellen voor de diverse bepalingen van het EG- en EU-Verdrag in Volumina I en II worden verantwoord.

I. ALGEMEEN

A. Grotere draagwijdte van een aantal bepalingen

2. De doorvoering van een aantal vereenvoudigingen - bijvoorbeeld de vervanging van de woorden "Gemeenschap" door "Unie" en "verdrag" door "Grondwet" - vergroot in sommige gevallen de draagwijdte van een aantal bepalingen van het EG-Verdrag. Dat geldt met name voor:

- de horizontale bepalingen over de integratie van bepaalde beleidstakken;
- de bepalingen over de bevoegdheden van het Parlement, de Commissie en het Hof van Justitie;
- de laatste artikelen van het EG-Verdrag (bescherming van persoonsgegevens, geheimhoudingsplicht, territoriale toepassing, enz.).

Door die terminologische wijzigingen zou de toepassing van deze bepalingen - die thans beperkt is tot het EG-Verdrag - immers worden uitgebreid tot de gebieden die onder de tweede en derde pijler vallen, namelijk het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en de justitiële en politieke samenwerking in strafzaken.

De gevolgen van een dergelijke uitbreiding zouden moeten worden onderzocht.

B. Gebruik van afkortingen

3. In de huidige verdragen komen maar heel weinig afkortingen voor, met name "ECB" - voor de Europese Centrale Bank - en "ESCB" - voor het Europees stelsel van centrale banken.

De vraag rijst of het gebruik van dergelijke afkortingen in de Grondwet wenselijk is en of het voor de lezer niet duidelijker zou zijn in de tekst de officiële benaming van de betrokken instelling of entiteit te gebruiken. Anders dan de Europese Centrale Bank wordt de Europese Investeringsbank in het huidige EG-Verdrag bijvoorbeeld niet afgekort tot EIB. Als dergelijke afkortingen worden gebruikt zou de Grondwet in ieder geval duidelijke toelichting moeten bevatten.

C. Structuur van deel II van de Grondwet

4. Het opnemen van het EU- en EG-Verdrag in het tweede deel van de Grondwet heeft een aantal vragen doen rijzen die de groep onder de aandacht van de Conventie wil brengen:
- voor een aantal bepalingen is geen plaats gevonden in de structuur van 28 oktober 2002, zoals voor de algemene uitvoeringsbepalingen (artikel 3, lid 2, artikelen 6, 16, 295, en 296 van het EG-Verdrag), de bepalingen betreffende niet-discriminatie en het burgerschap (artikelen 12, 13 en 18 tot en met 22), de bepalingen betreffende belastingen (artikelen 90 tot en met 93), douanesamenwerking (artikel 135) of de economische, financiële en technische samenwerking met derde landen (artikel 181 A). De groep heeft derhalve suggesties gedaan voor hun plaats in het tweede deel;
  - de structuur van oktober 2002 zou geactualiseerd moeten worden om rekening te houden met de lopende werkzaamheden van de Conventie;
    - de structuur van oktober 2002 bundelt de bevoegdheidsterreinen zonder naar hun onderverdeling per categorie te verwijzen, behalve voor de ondersteunende actieterreinen;
    - bepaalde bevoegdheden die inmiddels door het praesidium zijn voorgesteld en door de Conventie zijn besproken, zijn niet in de structuur opgenomen, zoals energie, ruimte, humanitaire hulp, bescherming tegen rampen en sport. De Conventie zou kunnen overwegen of het wenselijk is voor deze gebieden in specifieke rechtsgronden te voorzien;
    - in de structuur van oktober 2002 is de volksgezondheid aangemerkt als "ondersteunende actie", terwijl het praesidium dit terrein ondertussen als "gedeelde bevoegdheid" heeft voorgesteld;
  - het volstrekt voorlopige karakter van bepaalde samengebrachte artikelen, bijvoorbeeld op het gebied van externe betrekkingen, aangezien de Conventie voor die samenbrengingen vooraf inhoudelijke keuzes zal moeten maken;
  - de reikwijdte van hoofdstuk D over de werking van de Unie, waarvoor de groep in deze fase alle institutionele en budgettaire bepalingen van het EG-Verdrag en bloc heeft overgenomen, in afwachting van besluiten hierover van de Conventie. Zo heeft de groep ook in dit hoofdstuk D een aantal algemene uitvoeringsbepalingen van het EG-Verdrag ingevoegd, zoals de artikelen 282 tot en met 292 en de artikelen 11 en 11 A betreffende de versterkte samenwerking.

II. VOORSTELLEN VOOR TECHNISCHE VEREENVOUDIGING

A. Voorstellen voor schrapping

a. schrapping van achterhaalde bepalingen

5. Sommige bepalingen van het EG-Verdrag noemen data of gebeurtenissen die tot het verleden behoren. Artikel 14 EG bijvoorbeeld (en door verwijzing, artikel 93 EG) vermeldt 31 december 1992, de geplande datum voor de voltooiing van de interne markt, en artikel 37, lid 1, EG verwijst naar een conferentie die in 1958 in Stresa heeft plaatsgevonden en waarvan de resultaten thans deel uitmaken van het acquis. Die verwijzingen zijn achterhaald.

b. schrapping in overeenstemming met de conclusies van werkgroep IX, "Vereenvoudiging"

6. In het verslag van werkgroep IX, "Vereenvoudiging", is voorgesteld de samenwerkings-procedure van artikel 252 EG af te schaffen (CONV 424/02, blz. 16).

c. andere mogelijke schrappingen

7. Sommige bepalingen van het EG-Verdrag lijken niet in overeenstemming met voorstellen die al in de Conventie zijn geformuleerd: zo wordt in artikel 293 EG de sluiting van overeenkomsten tussen de lidstaten genoemd, terwijl de werkgroepen IX, "Vereenvoudiging" en X "Vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid" in hun conclusies voorstellen dit type instrument te schrappen.

Voorts kan twijfel blijven bestaan over de artikelen 78 en 87, lid 2, onder c), EG over de speciale regeling om rekening te houden met de deling van Duitsland.

Het werd dienstig geacht de Conventie te verzoeken de wenselijkheid van de handhaving of schrapping van deze bepalingen te bestuderen.

B. Voorstellen voor samenvoeging/splitsing

a. uitgevoerde samenvoegingen en splitsingen

8. Met het oog op vereenvoudiging heeft de groep een aantal artikelen of leden samengevoegd wanneer de betekenis van de betrokken bepalingen daardoor geenszins gewijzigd werd. Zo zijn de artikelen 28 en 29 EG, die kwantitatieve invoerbepalingen en kwantitatieve uitvoerbepalingen in identieke bewoordingen verbieden, door de groep samengevoegd.

Hetzelfde geldt voor de leden 1 en 2 van artikel 56 EG, die alle beperkingen van het kapitaalverkeer, respectievelijk het betalingsverkeer tussen de lidstaten onderling en tussen lidstaten en derde landen in identieke bewoordingen verbieden.

9. De groep heeft ook bepalingen gesplitst als dat de duidelijkheid van de tekst ten goede kwam zonder dat de betekenis gewijzigd werd. Zo is artikel 172 EG, dat voorziet in de procedurevoorschriften voor de aanneming van een aantal rechtsbesluiten inzake onderzoek en technologische ontwikkeling, gesplitst en zijn die procedurevoorschriften bij hun respectieve rechtsgrondslagen gevoegd, nl. de artikelen 167, 168, 169 en 171 EG.

b. Voorgestelde samenvoegingen

10. In andere gevallen heeft de groep, ingevolge haar mandaat, mogelijke samenvoegingen alleen vermeld zonder ze ook uit te voeren in de tekst. Dat geldt voor de volgende vier gevallen:

i) Artikel 19, leden 1 en 2, EG

11. De leden 1 en 2 van artikel 19 EG bevatten de rechtsgrondslag voor de aanneming van de voorschriften voor de uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen en bij de verkiezingen voor het Europees Parlement. Hoewel beide bepalingen in nagenoeg identieke bewoordingen zijn geformuleerd en de desbetreffende rechten in artikel 7, lid 2, tweede streepje, van het ontwerp van deel I van de Grondwet (CONV 528/03 van 6 februari 2003) zijn opgenomen, vond de groep dat de samenvoeging ervan vragen opwerpt die een politiek antwoord behoeven. Ten eerste doen het kiesrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen en het kiesrecht bij de "Europese" verkiezingen niet dezelfde vragen rijzen; de twee kwesties zijn in het verleden overigens apart behandeld. Bovendien wordt de samenvoeging van die bepalingen bij de huidige stand van de teksten bemoeilijkt doordat het kiesrecht bij de Europese verkiezingen als bedoeld in artikel 19, lid 2, EG, "[onverminderd] artikel 190, lid 4" EG wordt verleend.

ii) De artikelen 60 en 301 EG

12. De groep heeft geen wijziging in artikel 60 EG of artikel 301 EG voorgesteld omdat beide bepalingen onder de externe betrekkingen van de Unie vallen, die op een later tijdstip door de Conventie behandeld zullen worden. Aangezien die twee artikelen over financiële en economische sancties jegens derde landen gaan, zouden zij eventueel in één artikel van het toekomstige hoofdstuk over externe betrekkingen kunnen worden samengebracht.

iii) De artikelen 70 en 80 EG

13. Artikel 70 EG stelt een gemeenschappelijk vervoerbeleid in, terwijl artikel 80 EG de reikwijdte ervan omschrijft en in het bijzonder de procedure voor de toepassing ervan op de scheepvaart en de luchtvaart. De groep heeft geconstateerd dat de machtiging die bij artikel 80, lid 2, eerste alinea, aan de Raad wordt verleend, na de opeenvolgende wijzigingen van het EG-Verdrag nog moeilijk te verenigen is met de tweede alinea van die bepaling. Overigens schijnt er in de praktijk geen gebruik te zijn gemaakt van artikel 80, lid 2, eerste alinea, EG. Sinds de Europese Akte van 1986 zijn bepalingen over scheepvaart en luchtvaart rechtstreeks zonder voorafgaande machtiging aangenomen.

14. De vereenvoudiging kan beknopter en leesbaarder worden gemaakt door lid 2 als volgt te formuleren: *"Passende maatregelen voor de zeevaart en de luchtvaart kunnen worden aangenomen volgens de procedure van artikel 71"*.
15. Een ingrijpender wijziging zou erin bestaan de artikelen 70 en 80 EG samen te voegen, maar dat zou een inhoudelijke wijziging met zich meebrengen en daarom wordt de volgende formulering van artikel 70 hier alleen in overweging gegeven:

"De doelstellingen van de Grondwet worden, wat het vervoer betreft, nagestreefd met een gemeenschappelijk beleid.

Het gemeenschappelijk vervoerbeleid van deze titel is van toepassing op het vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren.

Het kan passende maatregelen inzake de zeevaart en de luchtvaart omvatten."

iv) De artikelen 94 en 95 EG

16. De aandacht van de Conventie wordt tevens gevestigd op de verhouding tussen de artikelen 94 en 95 van het EG-Verdrag. Terwijl artikel 94 EG de rechtsgrondslag is voor de onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen die *"rechtstreeks van invloed zijn"* op de instelling of de werking van de gemeenschappelijke markt (interne markt), is artikel 95 EG de rechtsgrondslag voor de onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen die de instelling en de werking van de interne markt *"betreffen"*.

Opgemerkt zij dat die bepalingen volgens verschillende besluitvormingsprocedures worden toegepast: artikel 94 EG schrijft eenparigheid van de Raad en raadpleging van het Europees Parlement voor, terwijl artikel 95 EG voorziet in medebeslissing en derhalve besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid in de Raad.

17. Hiervoor bestaan historische redenen: het voormalige artikel 100 A (thans 95 EG) dat in het Verdrag werd opgenomen om de interne markt tot stand te brengen, werd destijds als een - weliswaar erg ruime - uitzondering op artikel 100 (thans artikel 94 EG) opgevat. Toch is veel frequenter gebruik gemaakt van artikel 95 EG dan van artikel 94 EG.

Hoewel artikel 95 EG, zoals het zelf al aangeeft, een afwijking van artikel 94 EG is, maken de instellingen in de praktijk gebruik van artikel 95 EG om maatregelen ter verbetering van de werking van de interne markt aan te nemen, behalve voor de bepalingen die krachtens lid 2 van dat artikel uitgesloten zijn (fiscale bepalingen, vrij verkeer van personen, rechten en belangen van werknemers).

De Conventie zou daarom kunnen nagaan of die teksten moeten worden aangepast zodat erkend wordt dat artikel 95 EG voortaan de algemene regel is, en artikel 94 EG de uitzondering.

C. Algemene horizontale bepalingen

18. De huidige versie van het EG-Verdrag bevat diverse bepalingen met een algemene strekking, d.w.z. bepalingen die op alle niveaus van het optreden van de Gemeenschap geïntegreerd zijn, ongeacht de beleidstakken.

Deze bepalingen staan in het eerste ("De beginselen") en het derde deel ("Het beleid") van het EG-verdrag. Het gaat met name om:

- artikel 3, lid 2, teneinde *"de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen"*;
- artikel 6, dat bepaalt dat *"de eisen inzake milieubescherming moeten worden geïntegreerd in de omschrijving en uitvoering van het beleid en het optreden van de Gemeenschap..."*;
- artikel 127, lid 2, waarin staat dat *"bij het bepalen en uitvoeren van het beleid... rekening [wordt] gehouden met ... een hoog werkgelegenheidsniveau"*;
- artikel 151, lid 4, waarin bepaald is dat *"de Gemeenschap ... rekening [houdt] met de culturele aspecten, met name ... de culturele verscheidenheid..."*;
- artikel 152, lid 1, waardoor *"een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid verzekerd"* wordt bij de uitvoering van elk beleid;
- artikel 153, lid 2, waarin staat dat dit ook geldt voor *"de eisen ter zake van consumentenbescherming"*.

Hetzelfde concept komt voor in verband met het concurrentievermogen van de industrie in de Gemeenschap (artikel 157, lid 3, EG), economische en sociale samenhang (artikel 159 EG en ontwikkelingssamenwerking (artikel 178 EG).

19. Er zijn twee vereenvoudigingen mogelijk. De ene bestaat erin de twee typen bepalingen die nu in het eerste deel van het EG-Verdrag staan, namelijk de artikelen 3, lid 2, en 6 EG, op te nemen in een artikel in deel I van de Grondwet. De andere bestaat erin alle bovengenoemde concepten als algemene *"horizontale bepaling"* vooraan in deel II op te nemen.
20. Ten overvloede volgt hierna een model voor beide opties.

Optie A (kort, artikel 3, lid 2, en artikel 6, die in het deel "De beginselen" van het EG-Verdrag staan)

"De volgende eisen worden geïntegreerd in de omschrijving en uitvoering van het beleid en het optreden van de Unie als bedoeld in dit deel:

- a. *de opheffing van de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen en de bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen;*
- b. *de bescherming van het milieu, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling."*

Optie B (lang, alle horizontale bepalingen van het EG-Verdrag)

"De volgende eisen worden geïntegreerd in de omschrijving en uitvoering van het beleid en het optreden van de Unie, als bedoeld in dit deel:

- a. de opheffing van de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen en de bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen;*
- b. de bescherming van het milieu, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling;*
- c. de bescherming van de menselijke gezondheid.*

De Unie houdt rekening met de volgende doelstellingen wanneer zij het beleid en het optreden, als bedoeld in dit deel, omschrijft en uitvoert.

- a. de verwezenlijking van een hoog werkgelegenheidsniveau;*
- b. de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen;*
- c. de consumentenbescherming;*
- d. de verwezenlijking van de omstandigheden nodig voor het concurrentievermogen van de industrie van de Unie;*
- e. de versterking van de economische en sociale samenhang van de Unie en de doelstellingen van dat beleid;*
- f. de doelstellingen van de ontwikkelingssamenwerking, wanneer het beleid en het optreden gevolgen kunnen hebben voor de ontwikkelingslanden."*

D. Herordening van bepaalde artikelen

21. In volumen I zijn enkele aanpassingen met een beperkte strekking aangebracht:

- a. artikel 4 EG zou helemaal vooraan in de titel "Economisch en monetair beleid kunnen worden geplaatst;
- b. de artikelen 14 en 15 EG zouden wellicht beter vooraan in een nieuwe titel of een nieuw hoofdstuk over de interne markt kunnen worden opgenomen, waarin tevens de artikelen 94 tot en met 97 EG zouden worden samengebracht;
- c. indien titel II "De landbouw" van het EG-Verdrag wordt aangevuld met de woorden "en de visserij", teneinde het toepassingsgebied van artikel 32, lid 1, EG in de titel tot uitdrukking te brengen, dient de tekst van dit artikel te worden aangepast.

- d. het vierde deel van het EG-Verdrag, over de Associatie van de landen en gebieden overzee, strekt tot een gedeeltelijke toepassing van het stelsel van het Verdrag op de betrokken landen en gebieden. Derhalve lijkt het te moeten worden aangepast aan de bepaling over de territoriale werkingssfeer van het Verdrag.

III. VOORSTELLEN VOOR VEREENVOUDIGING

A. Instrumenten die niet worden genoemd in de ontwerp-artikelen 24 tot en met 33 van de Grondwet

22. Sommige bepalingen van het EG-verdrag, die wellicht in deel II van de Grondwet komen te staan, bevatten procedures en instrumenten die thans in de artikelen 24 tot en met 33 van het ontwerp niet worden genoemd (CONV 571/03 van 26 februari 2003).

Men kan zich afvragen of er iets moet worden gedaan om de algemene benadering en de specifieke bepalingen verenigbaar te maken.

a. De instrumenten van het Europees Parlement

23. Het Europees Parlement heeft beslissingsbevoegdheden die niet worden genoemd in de ontwerp-artikelen in kwestie en die niet onder zijn bevoegdheid tot zelfbestuur vallen.

Overeenkomstig artikel 195, lid 1, EG "*benoemt het Europees Parlement een ombudsman*" van wie het Parlement "*na advies van de Commissie en met goedkeuring van de Raad ... het statuut en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van het ambt van ombudsman vaststelt*". (artikel 195, lid 4, EG). En in artikel 190, lid 5, EG staat: "*Het Europees Parlement bepaalt, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad... de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden.*"

Het feit dat deze instrumenten "*met goedkeuring van de Raad*" worden aangenomen, doet niets af aan de aan het Parlement verleende beslissingsbevoegdheid.

Voorts, in de begrotingsprocedure, "*constateert de voorzitter van het Europees Parlement dat de begroting definitief is vastgesteld*" (artikel 272, lid 7, EG). Tot slot heeft het Europees Parlement nog de bevoegdheid om, alleen, kwijting te verlenen aan de Commissie voor de uitvoering van de begroting, "*op aanbeveling van de Raad*" (artikel 276, lid 1, EG).

b. De instrumenten met een algemene strekking, aangenomen door de rechterlijke instanties van de Unie

24. Volgens artikel 223, zesde alinea, EG "*stelt het Hof van Justitie zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad...*". Hetzelfde geldt voor respectievelijk het Gerecht van eerste aanleg en de rechterlijke kamers, krachtens respectievelijk artikel 224, vijfde alinea, EG en artikel 225A, vijfde alinea, EG.

Het gaat hier wel degelijk om een beslissingsbevoegdheid van de rechterlijke instanties van de Unie, omdat het reglement voor de procesvoering niet gelijkgesteld kan worden aan een reglement van orde.

c. *de in onderlinge overeenstemming aangenomen instrumenten*

25. Overeenkomstig artikel 193, derde alinea, van het EG-verdrag "*worden de nadere bepalingen betreffende de uitvoering van het enquêterecht in onderlinge overeenstemming vastgesteld door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.*"

Hetzelfde geldt voor de regeling tussen de Rekenkamer, de Europese Investeringsbank en de Commissie, overeenkomstig artikel 248, lid 3, derde alinea, EG, betreffende het recht van toegang van de Rekenkamer tot informatie waarover de Bank beschikt.

B. Besluitvormingsprocedures

a. *Het Europees Parlement*

26. Wanneer het Parlement stemt met wat men gewoonlijk "*gewone*" meerderheid noemt, hetgeen de algemene regel is, gebruikt het EG-verdrag de formulering "*volstreckte meerderheid der uitgebrachte stemmen*" (artikel 198, eerste alinea; 251, vijfde alinea; 272, vierde alinea ...). Wanneer het Parlement zich uitspreekt met wat men gewoonlijk een absolute meerderheid noemt, spreekt het Verdrag in de Franse versie van "*majorité des membres qui le composent*". Ook worden de formuleringen "*majorité de ses membres*" of "*majorité des membres du Parlement Européen*" gebruikt. Deze formulering wordt ook gebruikt in de Engelse en de Duitse versie.

Het gebruik van het bijvoeglijk naamwoord "*volstreckte*" kan dus verwarrend zijn, omdat het eigenlijk om een gewone meerderheid gaat.

Derhalve wordt voorgesteld enerzijds te spreken van "*meerderheid der uitgebrachte stemmen*" en anderzijds van "*meerderheid van de leden van het Europees Parlement*" of van "*meerderheid van zijn leden*"

b. *de Raad*

27. Men kan zich afvragen of de huidige stemregeling waarbij "*de Raad zijn besluiten neemt met volstreckte meerderheid van zijn leden*" (artikel 205, lid 1, EG) niet moet worden vervangen door "*de Raad neemt zijn besluiten met gekwalificeerde meerderheid*".

Zoals bekend spreekt de Raad zich hoofdzakelijk met gekwalificeerde meerderheid uit, en minder vaak met eenparigheid van stemmen of met gewone meerderheid. In principe wordt dus in de meeste gevallen met gekwalificeerde meerderheid gestemd en het zou de Grondwet een stuk leesbaarder maken indien zij overeenkomstig werd gewijzigd.

Dan zou de vermelding van de Raad in de Grondwet niet meer gepaard gaan met de formule "*met gekwalificeerde meerderheid*", maar wordt de stemregel (gewone meerderheid of eenparigheid van stemmen) in uitzonderlijke gevallen uitdrukkelijk vermeld.

c. *De Commissie*

28. De groep deskundigen vraagt zich ook af of in ieder operationeel artikel van de Grondwet dat een rechtsgrondslag vormt, melding moet worden gemaakt van de verschillende institutionele fasen van de complexe wetgevingsprocedure van de Unie.

Zo is het de vraag of de zinsnede "*op initiatief van de Commissie*" wel stelselmatig moet worden gebruikt, aangezien de Commissie een bijna algemeen initiatiefrecht heeft voor alle regelgeving van de Gemeenschap.

Het zou voldoende zijn om in het artikel van het eerste deel van de Grondwet, dat aan de Commissie is gewijd, of eventueel van het tweede deel dat specifiek betrekking heeft op de werking van de Commissie, een formulering op te nemen als "*Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, kan een besluit van de Unie slechts op initiatief van de Commissie worden aangenomen*".

In de andere gevallen kan men bijvoorbeeld zeggen: "*Op eigen initiatief/Op initiatief van een lidstaat/op aanbeveling van de Commissie, neemt de Raad ... aan*".¹

C. Benaming van de wetgevingsbesluiten

29. Overeenkomstig de conclusies van werkgroep IX, "Vereenvoudiging" (CONV 424/02, deel II, B, c), heeft de Groep deskundigen stelselmatig de term "*wetgevingsprocedure*" gebruikt voor instrumenten die met medebeslissing worden aangenomen. Dat is ook de formulering die het praesidium heeft gebruikt in het ontwerp-artikel 28, lid 3, van de Grondwet, "*Het Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure vast ...*"

Overigens heeft de Raad in door de Grondwet genoemde uitzonderingsgevallen, ook een wetgevende bevoegdheid (ontwerp-artikel 25, lid 2).

Het valt niet te ontkennen dat een en ander tot verwarring kan leiden, omdat bepaalde wetten/kaderwetten, dat wil zeggen wetten/kaderwetten van de Raad, zouden worden vastgesteld volgens een andere procedure dan de wetgevingsprocedure.

---

¹ De voorstellen in de tweede, derde en vierde alinea van punt 28 kunnen niet de goedkeuring wegdragen van de door de Juridische dienst van de Raad aangewezen leden van de groep, die vinden dat deze voorstellen nog eens moeten worden besproken.

D. Onderverdeling van de wetgevende en de niet-wetgevende besluiten van de Raad

30. Uit het ontwerp voor artikel 25, lid 1, van het eerste deel van de Grondwet en begeleidende opmerkingen volgt dat de algemene regel voor de vaststelling van besluiten de medebeslissingsprocedure is.

In lid 2 van dit artikel staat dat de Raad, bij wijze van uitzondering op deze regel, ook alleen wetgevingsbesluiten kan vaststellen. De gevallen waarin de Raad alleen wetgevende bevoegdheid heeft, moeten uitdrukkelijk in de Grondwet worden vermeld.

De lijst van deze uitzonderingen is nog niet door de Conventie opgesteld, en dus kon de Groep deskundigen er bij de opstelling van dit verslag geen rekening mee houden.

31. Als de Conventie van mening is dat de Raad in het kader van een bepaald beleid of een bepaalde actie, zowel wetgevende bevoegdheid moet hebben krachtens ontwerp-artikel 25, lid 2 (vaststelling van wetten en kaderwetten), als niet-wetgevende bevoegdheid uit hoofde van ontwerp-artikel 26 (aanneming van een verordening of besluit), dan dient in het kader van dit beleid of deze actie precies te worden aangegeven in welke gevallen de Raad wetgevende respectievelijk niet-wetgevende bevoegdheid heeft.
32. Meer in het algemeen vestigt de groep deskundigen de aandacht van de Conventie op de noodzaak om een nauwkeurige onderverdeling te maken in wetgevende en niet-wetgevende bevoegdheden van de Raad, zoals in de ontwerp-artikelen 25, lid 2, en 26 van de Grondwet.

De groep wijst er in dit verband op dat de uitoefening van wetgevingsbevoegdheden door de Raad, in dit stadium van de werkzaamheden van de Conventie, twee procedurele gevolgen zou hebben: ten eerste moet de Raad openbare zittingen houden (ontwerp-artikel 25, lid 3); voorts geldt "*het vroegtijdig waarschuwingsmechanisme*" volgens het ontwerp-protocol inzake subsidiariteit, alleen voor wetgevingsvoorstellen.

E. Benaming van de instemmingsprocedure

33. Men kan zich afvragen of de "*instemming*" waartoe het Europees Parlement een specifieke bevoegdheid is verleend niet "*goedkeuring*" kan worden genoemd, hetgeen niets zou veranderen aan de aard van de aan de geraadpleegde instelling gevraagde handeling. Deze goedkeuringsfunctie staat reeds in het EG-Verdrag, met name in artikel 214 over de benoeming van de leden van de Commissie.

Wanneer voorafgaand aan de vaststelling van een besluit door een andere instelling, de instemming van de Raad wordt gevraagd, spreekt de Raad zich eveneens uit middels zijn "*goedkeuring*" (zie bijvoorbeeld de artikelen 190, lid 5, of 195, lid 4, EG).

In dit verband kan worden opgemerkt dat in de Duitse versie van het Verdrag bijvoorbeeld voor zowel "*avis conforme (instemming)*" als voor "*approbation (goedkeuring)*" dezelfde term wordt gebruikt, namelijk "*Zustimmung*".

Bovendien lijkt het woord "*approbation*" (*goedkeuring*) gemakkelijker te begrijpen voor de burger dan "*avis conforme (instemming)*".

F. Verduidelijking van de rechtsgrondslagen

34. In het verslag van groep V, "Aanvullende bevoegdheden" (CONV 375/1/02/REC van 4 november 2002) wordt aanbevolen het aantal gevallen waarin artikel 308 EG wordt ingeroepen, te beperken door rechtsgrondslagen in te voeren die nodig zijn om de Unie in staat te stellen op te treden op gebieden waar zij nu alleen kan optreden door deze bepaling in te roepen. Als voorbeeld kunnen worden genoemd:
- de uitbreiding van de "sociale zekerheids"verordening tot zelfstandigen, omdat artikel 42 EG alleen de juiste rechtsgrondslag is voor werknemers in loondienst;
  - de economische en financiële sancties tegen particulieren of verenigingen buiten de Unie, aangezien de artikelen 60 en 301 van het EG-Verdrag uitsluitend van toepassing zijn op "derde landen";
- of
- de besluiten inzake de totstandbrenging van de interne markt die verder gaan dan de onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen (zie de artikelen 94 en 95 EG), onder meer besluiten inzake de intellectuele-eigendomsrechten op Unieniveau.
35. Indien de Conventie het aantal gevallen waarin artikel 308 EG wordt ingeroepen, wil beperken, kan zij voor alle passende gevallen een specifieke rechtsgrondslag vaststellen. Per geval kunnen verschillende oplossingen worden overwogen. Voor de uitbreiding van de "sociale zekerheids"verordening tot zelfstandigen kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een rechtsgrondslag in het hoofdstuk over "vestiging".

Voor besluiten inzake de totstandbrenging van de interne markt die verder gaan dan de onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen, onder meer de instelling van intellectuele-eigendomsrechten op Unieniveau, kan worden gedacht aan een aanpassing van de verwijzing naar de onderlinge aanpassing van de wetgevingen in de artikelen 94 en 95 EG, of aan het vaststellen van een specifieke rechtsgrondslag.

G. De jaarlijkse zittingen van het Europees Parlement

36. Het Europees Parlement houdt jaarlijks een zitting (artikel 196, eerste alinea, EG). Sinds het Verdrag van Rome heeft het Parlement in het kader van zijn bevoegdheid tot zelfbestuur besloten zijn werkrooster af te stemmen op "*zittingsperiodes*" en deze gang van zaken is door de jurisprudentie van het Hof van Justitie in ruime mate bekrachtigd.

Aangezien de formulering in de tweede alinea van artikel 196 EG, "*Het Europees Parlement kan in buitengewone zitting bijeenkomen ...*" gemakkelijk tot verwarring kan leiden en vragen kan oproepen bij de burgers, wordt voorgesteld om in dit specifieke geval de sinds 1958 in het Reglement van Orde van het Parlement gebezigde term te gebruiken, namelijk "*de zittingsperiode*".

Daarom stelt de groep voor om de tweede alinea van artikel 196 te veranderen in "*Het Europees Parlement kan in een buitengewone zittingsperiode bijeenkomen ...*".

* * *

VOLUMEN II

VOORONTWERP VAN CONSTITUTIONEEL VERDRAG

***Voorstellen voor technische aanpassingen
van de bepalingen van het VEG en het VEU***

* * *

Tekst welke de structuur volgt van het VEG en het VEU

Deel A van dit volumen bevat de bepalingen van het EG-Verdrag (blzn. 2 tot en met 140)
Deel B van dit volumen bevat de bepalingen van het EU-Verdrag (blzn. 141 tot en met 170)

Dit volumen moet worden gelezen in het licht van de bijlagen I en II van volumen I.

Deel A

**Bepalingen van
het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
(EG-Verdrag)**

Inhoudsopgave

			Bladzijde
Eerste deel	-	De beginselen	6
Tweede deel	-	Het burgerschap van de Unie	13
Derde deel	-	Het beleid van de ~~Gemeenschap~~ Unie	16
TITEL I		Het vrije verkeer van goederen	16
Hoofdstuk 1		De douane-unie	17
Hoofdstuk 2		Verbod op kwantitatieve beperkingen tussen de lidstaten	18
TITEL II		De landbouw	19
TITEL III		Het vrije verkeer van personen, diensten en kapitaal	23
Hoofdstuk 1		De werknemers	23
Hoofdstuk 2		Het recht van vestiging	25
Hoofdstuk 3		De diensten	28
Hoofdstuk 4		Kapitaal en betalingsverkeer	30
TITEL IV		Visa, asiel, immigratie en andere beleidsterreinen die verband houden met het vrije verkeer van personen	32
TITEL V		Vervoer	37
TITEL VI		Gemeenschappelijke regels betreffende de mededinging, de belastingen en de onderlinge aanpassing van de wetgevingen	41
Hoofdstuk 1		Regels betreffende de mededinging	41
	Eerste afdeling	Regels voor de ondernemingen	41
	Tweede afdeling	Steunmaatregelen van de staten	44
Hoofdstuk 2		Bepalingen betreffende belastingen	46
Hoofdstuk 3		De aanpassing van de wetgevingen	48
TITEL VII		Economisch en monetair beleid	51
Hoofdstuk 1		Economisch beleid	
Hoofdstuk 2		Monetair beleid	
Hoofdstuk 3		Institutionele bepalingen	
Hoofdstuk 4		Overgangsbepalingen	

TITEL VIII-	Werkgelegenheid	51
TITEL IX	Gemeenschappelijke handelspolitiek	54
TITEL X	Douanesamenwerking	56
TITEL XI	Sociale politiek, onderwijs, beroepsopleiding en jeugd	57
Hoofdstuk 1	Sociale bepalingen	57
Hoofdstuk 2	Het Europees Sociaal Fonds	63
Hoofdstuk 3	Onderwijs, beroepsopleiding en jeugd	64
TITEL XII	Cultuur	65
TITEL XIII	Volksgezondheid	67
TITEL XIV	Consumentenbescherming	68
TITEL XV	Trans-Europese netwerken	69
TITEL XVI	Industrie	71
TITEL XVII	Economische en sociale samenhang	72
TITEL XVIII	Onderzoek en technologische ontwikkeling	74
TITEL XIX	Milieu	78
TITEL XX	Ontwikkelingssamenwerking	80
TITEL XXI	Economische, financiële en technische samenwerking met derde landen	82
Vierde deel	De associatie van landen en gebieden overzee	83
Vijfde deel	De instellingen van de Gemeenschap	86
TITEL I	Bepalingen inzake de instellingen	86
Hoofdstuk 1	De instellingen	86
Eerste afdeling	Het Europees Parlement	86
Tweede afdeling	De Raad	91
Derde afdeling	De Commissie	94
Vierde afdeling	Het Hof van Justitie	97
Vijfde afdeling	De Rekenkamer	107

Hoofdstuk 2	Bepalingen welke verscheidene instellingen gemeen hebben	110
Hoofdstuk 3	Het Economisch en Sociaal Comité	115
Hoofdstuk 4	Het Comité van de regio's	118
Hoofdstuk 5	De Europese Investeringsbank	119
TITEL II	Financiële bepalingen	121
Zesde deel	Algemene en slotbepalingen	128
Slotbepalingen		139

* * *

EERSTE DEEL

Artikel 1¹

~~Bij dit Verdrag richten de HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN tezamen een EUROPESE GEMEENSCHAP op.~~

Artikel 2

~~De Gemeenschap heeft tot taak, door het instellen van een gemeenschappelijke markt en een economische en monetaire unie en door de uitvoering van het gemeenschappelijk beleid of de gemeenschappelijke activiteiten, bedoeld in de artikelen 3 en 4, het bevorderen van een harmonische, evenwichtige en duurzame ontwikkeling van de economische activiteit binnen de gehele Gemeenschap, een hoog niveau van werkgelegenheid en van sociale bescherming, de gelijkheid van mannen en vrouwen, een duurzame en niet inflatoire groei, een hoge graad van concurrentievermogen en convergentie van economische prestaties, een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu, een verbetering van de levensstandaard en van de kwaliteit van het bestaan, de economische en sociale samenhang en de solidariteit tussen de lidstaten.~~

Artikel 3

~~1. Teneinde de in artikel 2 genoemde doelstellingen te bereiken, omvat het optreden van de Gemeenschap onder de voorwaarden en volgens het tijdschema waarin dit Verdrag voorziet:~~

- ~~a) het verbod tussen de lidstaten op douanerechten en kwantitatieve beperkingen bij in- en uitvoer van goederen alsmede van alle overige maatregelen van gelijke werking;~~
- ~~b) een gemeenschappelijke handelspolitiek;~~
- ~~e) een interne markt, gekenmerkt door de afschaffing tussen de lidstaten van hinderpalen voor het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal;~~
- ~~d) maatregelen inzake binnenkomst en verkeer van personen, overeenkomstig titel IV;~~
- ~~e) een gemeenschappelijk beleid op het gebied van landbouw en visserij;~~
- ~~f) een gemeenschappelijk beleid op het gebied van het vervoer;~~
- ~~g) een regime waardoor wordt verzekerd dat de mededinging binnen de interne markt niet wordt vervalst;~~

---

¹ Artikel 1, artikel 2 en artikel 3, lid 1, worden geschrapt en vervangen door ontwerp-artikelen (betreffende de instelling, de waarden en de doelstellingen van de Unie) uit deel I (artikelen 1, 2 en 3 van CONV 528/03).

- ~~h) het nader tot elkaar brengen van de nationale wetgevingen in de mate waarin dat voor de werking van de gemeenschappelijke markt noodzakelijk is,~~
- ~~i) het bevorderen van de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten, teneinde het doeltreffender te maken door het ontwikkelen van een gecoördineerde werkgelegenheidsstrategie,~~
- ~~j) een beleid op sociaal gebied, met inbegrip van een Europees Sociaal Fonds,~~
- ~~k) de versterking van de economische en sociale samenhang,~~
- ~~l) een beleid op het gebied van het milieu,~~
- ~~m) het versterken van het concurrentievermogen van de industrie van de Gemeenschap,~~
- ~~n) het stimuleren van onderzoek en technologische ontwikkeling,~~
- ~~o) het aanmoedigen van het invoeren en ontwikkelen van trans-Europese netwerken,~~
- ~~p) een bijdrage tot het verwezenlijken van een hoog niveau van bescherming van de gezondheid,~~
- ~~q) een bijdrage tot onderwijs en opleiding van hoog gehalte, en tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten,~~
- ~~r) een beleid op het gebied van ontwikkelingssamenwerking,~~
- ~~s) de associatie van landen en gebieden overzee, teneinde het handelsverkeer uit te breiden en in gezamenlijke inspanning de economische en sociale ontwikkeling te bevorderen,~~
- ~~t) een bijdrage tot de versterking van de consumentenbescherming,~~
- ~~u) maatregelen op het gebied van energie, civiele bescherming en toerisme.~~

2. Bij elk ~~in dit artikel in dit deel~~ bedoeld optreden streeft ~~de Gemeenschap de Unie~~ ernaar de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen.¹

---

¹ Dit lid, dat horizontaal op alle beleidsgebieden van toepassing is, zou met artikel 6 (milieu), of zelfs met de overige her en der in de hoofdstukken voorkomende soortgelijke bepalingen in één artikel kunnen worden samengevoegd, bijvoorbeeld met als kop "gemeenschappelijke bepalingen". Voorts valt op te merken dat de zinsnede "dit deel" de werkingssfeer van dit (deze) "horizontale" lid (leden) zou uitbreiden, voorzover hierdoor terreinen zouden worden bestreken die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

Artikel 4 ¹

1. Teneinde de [in artikel 2] ² genoemde doelstellingen te bereiken, omvat het optreden van de lidstaten en de **Gemeenschap Unie**, onder de voorwaarden [en volgens het tijdschema] ³ waarin ~~dit Verdrag de Grondwet~~ voorziet, de invoering van een economisch beleid dat gebaseerd is op de nauwe coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten, op de interne markt en op de uitwerking van gemeenschappelijke doelstellingen, en dat wordt gevoerd met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.
2. Gelijktijdig daarmee omvat dit optreden, onder de voorwaarden en volgens [het tijdschema en] ⁴ de procedures waarin ~~dit Verdrag de Grondwet~~ voorziet, ~~de onherroepelijke vaststelling van wisselkoersen, leidend tot de invoering~~ het hanteren van één munt, de ~~Een~~ **euro**, alsmede het bepalen en voeren van één monetair en wisselkoersbeleid, beide met als hoofddoel het handhaven van prijsstabiliteit en, onverminderd deze doelstelling, het ondersteunen van het algemene economische beleid in de **Gemeenschap Unie**, met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.
3. Dit optreden van de lidstaten en van de **Gemeenschap Unie** impliceert de naleving van de volgende grondbeginselen: stabiele prijzen, gezonde overheidsfinanciën en monetaire condities en een houdbare betalingsbalans.

Artikel 5 ⁵

~~De Gemeenschap handelt binnen de grenzen van de haar door dit Verdrag verleende bevoegdheden en toegewezen doelstellingen.~~

~~Op gebieden die niet onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, treedt de Gemeenschap, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel, slechts op indien en voorzover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Gemeenschap kunnen worden verwezenlijkt.~~

~~Het optreden van de Gemeenschap gaat niet verder dan wat nodig is om de doelstellingen van dit Verdrag te verwezenlijken.~~

---

¹ Voorgesteld wordt, dit artikel over te hevelen naar het begin van het hoofdstuk "Economisch en monetair beleid".

² Artikel 2 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "doelstellingen van de Unie" van deel I (artikel 3, lid 2, CONV 528/03).

³ Men kan zich afvragen of deze zinsnede (volgens het tijdschema...) wel moet worden gehandhaafd.

⁴ Men kan zich afvragen of deze zinsnede (volgens het tijdschema...) wel moet worden gehandhaafd.

⁵ Artikel 5 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "grondbeginselen" van deel I (artikel 8 van CONV 528/03).

Artikel 6 ¹

De eisen inzake milieubescherming moeten worden geïntegreerd in de omschrijving en uitvoering van het beleid en het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, als bedoeld in ~~artikel 3~~ **dit deel**, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.

Artikel 7 ²

1. De vervulling van de aan de Gemeenschap opgedragen taken wordt verzekerd door:

- een EUROPEES PARLEMENT,*
- een RAAD,*
- een COMMISSIE,*
- een HOF VAN JUSTITIE,*
- een REKENKAMER.*

Iedere instelling handelt binnen de grenzen van de haar door dit Verdrag verleende bevoegdheden.

2. De Raad en de Commissie worden bijgestaan door een Economisch en Sociaal Comité en een Comité van de regio's met raadgevende taak.

Artikel 8 ³

Overeenkomstig de procedures van dit Verdrag worden een Europees Stelsel van centrale banken (hierna "ESCB" te noemen) en een Europese Centrale Bank (hierna "ECB" te noemen) opgericht; zij handelen binnen de grenzen van de bevoegdheden die hun door dit Verdrag en de daaraan gehechte statuten van het ESCB en van de ECB (hierna "statuten van het ESCB" te noemen) worden verleend.

---

¹ Dit artikel, dat horizontaal op alle beleidsgebieden van toepassing is, zou in één artikel kunnen worden samengevoegd met andere soortgelijke artikelen (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2). Zelfde opmerking als in genoemde voetnoot over het gebruik van de zinsnede "dit deel".

² De artikelen 7 tot en met 10 zijn of worden in deel I opgenomen.

³ Men kan zich afvragen of het wenselijk is om in de Grondwet afkortingen te gebruiken (bijvoorbeeld "ECB" voor "Europese Centrale Bank"), en of het voor de lezer niet duidelijker zou zijn om de gebruikelijke naam van de betrokken instelling of instantie te gebruiken. Er wordt in de artikelen van het Verdrag geen afkorting "EIB" gebruikt voor de Europese Investeringsbank (artikel 9). Indien men voornemens is dergelijke afkortingen te gebruiken, moeten deze ergens in de Grondwet worden toegelicht.

Artikel 9

Er wordt een Europese Investeringsbank opgericht, die handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door dit Verdrag en de daaraan gehechte statuten worden verleend.

Artikel 10

De lidstaten treffen alle algemene of bijzondere maatregelen welke geschikt zijn om de nakoming van de uit dit Verdrag of uit handelingen van de instellingen der Gemeenschap voortvloeiende verplichtingen te verzekeren. Zij vergemakkelijken de vervulling van haar taak.

Zij onthouden zich van alle maatregelen welke de verwezenlijking van de doelstellingen van dit Verdrag in gevaar kunnen brengen.

Artikel 11

1. De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking aan te gaan op een van de gebieden die onder dit Verdrag vallen, richten een verzoek aan de Commissie, die bij de Raad een voorstel in die zin kan indienen. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee aan de betrokken lidstaten.

2. De machtiging om nauwere samenwerking als bedoeld in lid 1 aan te gaan, wordt met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 van het Verdrag betreffende de Europese Unie verleend door de Raad, die op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt. Wanneer de nauwere samenwerking betrekking heeft op een gebied dat onder de procedure van artikel 251 van dit Verdrag valt, is instemming van het Europees Parlement vereist.

Een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Nadat dit is geschied, kan de Raad overeenkomstig de eerste alinea een besluit nemen.

3. Op de handelingen en besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van activiteiten inzake nauwere samenwerking zijn alle desbetreffende bepalingen van dit Verdrag van toepassing, tenzij in dit artikel en in de artikelen 43 tot en met 45 van het Verdrag betreffende de Europese Unie anders is bepaald.

Artikel 11 A

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 11 aangegeven nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en aan de Commissie, die binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad doet toekomen. Binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Commissie een besluit over het verzoek en over bijzondere regelingen die zij eventueel nodig acht.

Artikel 12

~~Binnen de werkingssfeer van dit Verdrag en onverminderd de bijzondere bepalingen, daarin gesteld, is elke discriminatie op grond van nationaliteit verboden.~~

Het Europees Parlement en de Raad kan kunnen volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251** ~~regelingen treffen~~ **maatregelen vaststellen** met het oog op het verbod van bedoelde discriminatie **op grond van nationaliteit, als bedoeld in [artikel (...)]**¹.

Artikel 13

1. Onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** kan de Raad, binnen de grenzen van de door ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** aan de **Gemeenschap Unie** verleende bevoegdheden, ~~met eenparigheid van stemmen~~, op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~, **met eenparigheid van stemmen** passende maatregelen **vaststellen** om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid te bestrijden. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

2. ~~Wanneer de Raad communautaire~~ **Stimuleringsmaatregelen van de Unie**, harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten uitgezonderd, ~~vaststelt~~ ter ondersteuning van de maatregelen die de lidstaten nemen om bij te dragen tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen ~~neemt hij worden~~, in afwijking van lid 1, ~~een besluit vastgesteld door het Europees Parlement en de Raad~~ volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251**.

Artikel 14²

1. De ~~Gemeenschap stelt~~ **Unie stelt** de maatregelen vast die ertoe bestemd zijn de interne markt geleidelijk tot stand te brengen ~~in de loop van een periode die eindigt op 31 december 1992~~³ overeenkomstig ~~de bepalingen van~~ het onderhavige artikel ~~en van~~, de [artikelen 15 en 26], [artikel 47, lid 2], en de [artikelen 49, 80, 93 en 95], onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

2. De interne markt omvat een ruimte zonder binnengrenzen waarin het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal is gewaarborgd volgens de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

¹ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "Verbod van discriminatie op grond van nationaliteit" van deel I (artikel 6 CONV 528/03).

² De artikelen 14 en 15 zouden kunnen worden overgebracht naar het begin van het huidige derde deel "Het beleid van de Gemeenschap". Voorts kan men zich afvragen of het niet aangewezen zou zijn om te voorzien in een hoofdstuk "interne markt"; dat met de twee voornoemde bepalingen zou kunnen aanvangen.

³ De verwijzing naar de termijn is niet meer relevant. Voorgesteld wordt deze te schrappen.

3. Op voorstel van de Commissie stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de **maatregelen vast houdende de** noodzakelijke beleidslijnen en voorwaarden om een evenwichtige vooruitgang in het geheel der betrokken sectoren te garanderen ¹.

Artikel 15 ²

Bij het formuleren van haar voorstellen met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 14] houdt de Commissie rekening met de inspanning die bepaalde volkshuishoudingen met verschillen in ontwikkeling zich moeten getroosten ~~gedurende het tijdvak van instelling van~~ **voor** de interne markt, en kan zij passende ~~bepalingen~~ **maatregelen** voorstellen.

Indien deze ~~bepalingen~~ **maatregelen** de vorm van afwijkingen aannemen, dienen zij van tijdelijke aard te zijn en de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt zo weinig mogelijk te verstoren.

Artikel 16

Onverminderd de [artikelen 73, 86 en 87] en gezien de plaats die de diensten van algemeen economisch belang in de [gemeenschappelijke waarden] ³ van de Unie innemen, alsook de rol die zij vervullen bij het bevorderen van **haar** sociale en territoriale samenhang, dragen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten er, in het kader van hun onderscheiden bevoegdheden en binnen het toepassingsgebied van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** zorg voor dat deze diensten functioneren op basis van beginselen en voorwaarden die hen in staat stellen hun taken te vervullen.

---

¹ Naar het schijnt is dit lid nooit gebruikt. Moet het worden geschrapt?

² Er is voorgesteld de verwijzing naar de periode waarin de interne markt tot stand moet worden gebracht, te schrappen (zie de voetnoot bij artikel 14). Schrapping van deze verwijzing zou hier echter tot gevolg kunnen hebben dat de bij artikel 15 vastgestelde afwijkingsmogelijkheden, die slechts tijdens de bedoelde periode konden worden toegepast, een blijvend karakter krijgen.

³ Men kan zich afvragen wat dit begrip "gemeenschappelijke waarden" inhoudt, terwijl het begrip "waarden" wordt omschreven in het ontwerp-artikel "waarden van de Unie" van deel I (artikel 2 CONV 528/03), en verwijst naar waarden zoals de rechten van de mens. Voorgesteld wordt een andere term, te zoeken.

TWEEDE DEEL

HET BURGERSCHAP VAN DE UNIE

Artikel 17¹

~~1. Er wordt een burgerschap van de Unie ingesteld. Burger van de Unie is een ieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit. Het burgerschap van de Unie vult het nationale burgerschap aan doch komt niet in de plaats daarvan.~~

~~2. De burgers van de Unie genieten de rechten en zijn onderworpen aan de plichten die bij dit Verdrag zijn vastgesteld.~~

Artikel 18

~~1. Iedere burger van de Unie heeft het recht vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven, onder voorbehoud van de beperkingen en voorwaarden die bij dit Verdrag en de bepalingen ter uitvoering daarvan zijn vastgesteld.~~²

~~2. Indien een optreden van de Gemeenschap Unie noodzakelijk blijkt om deze de in [artikel (...)]³ bedoelde doelstelling van het recht van vrij verkeer en vrij verblijf voor elke burger van de Unie te verwezenlijken en dit Verdrag de Grondwet niet in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, kan kunnen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure bepalingen vaststellen maatregelen vaststellen die de uitoefening van de in lid 1 bedoelde rechten dit recht vergemakkelijken. Hij neemt een besluit volgens de procedure van artikel 251.~~

~~3. [Lid 2] is niet van toepassing op de bepalingen maatregelen inzake paspoorten, identiteitskaarten, verblijfstitels of andere daarmee gelijkgestelde documenten, noch op de bepalingen inzake sociale zekerheid of sociale bescherming~~⁴.

---

¹ Artikel 17 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "het burgerschap van de Unie" van deel I (artikel 7, lid 1, van CONV 528/03).

² Artikel 18, lid 1, wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, eerste streepje, CONV 528/03).

³ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, eerste streepje, CONV 528/03).

⁴ Voorgesteld wordt, te verduidelijken of dit lid ertoe strekt elke bevoegdheid op de genoemde gebieden krachtens dit artikel uit te sluiten, dan wel of het de bedoeling was medebeslissing of alleen stemming met gekwalificeerde meerderheid door de Raad uit te sluiten. In het tweede geval zou de Conventie moeten nagaan of het dienstig is een specifieke rechtsgrondslag voor de in lid 3 bedoelde maatregelen op te nemen.

Artikel 19 ¹

~~1. Iedere burger van de Unie die verblijft houdt in een lidstaat waarvan hij geen onderdaan is, bezit het actief en passief kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die staat. Dit recht ² wordt uitgeoefend onder voorbehoud van de door de Raad met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement vastgestelde nadere regelingen~~ **Op voorstel van de Commissie stelt de Raad met eenparigheid van stemmen de maatregelen vast houdende de nadere regelingen betreffende de uitoefening van het in [artikel (...)] ³ bedoelde actief en passief kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen voor elke burger van de Unie in de lidstaat waar hij verblijft. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.** Deze nadere regelingen kunnen voorzien in afwijkingen wanneer zulks gerechtvaardigd wordt door bijzondere problemen in een lidstaat.

~~2. Onverminderd [artikel 190, lid 4,] ⁴ en de bepalingen maatregelen ter uitvoering daarvan heeft iedere burger van de Unie die verblijft houdt in een lidstaat waarvan hij geen onderdaan is, het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die staat. Dit recht wordt uitgeoefend onder voorbehoud van de door de Raad met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement vastgestelde nadere regelingen~~ **stelt de Raad op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen de maatregelen vast houdende de nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het in [artikel (...)] ⁵ bedoelde actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement voor elke burger van de Unie in de lidstaat waar hij verblijft. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.** Deze nadere regelingen kunnen voorzien in afwijkingen wanneer zulks gerechtvaardigd wordt door bijzondere problemen in een lidstaat.

---

¹ Voorgesteld wordt deze twee leden, die praktisch identiek zijn, samen te voegen, mits er een oplossing wordt gevonden voor het probleem van de verwijzing naar artikel 190, lid 4 (zie de voetnoot bij artikel 19, lid 2).

² De eerste zin van de leden 1 en 2 van artikel 19 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03).

³ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03).

⁴ De verwijzing naar artikel 190 (eenvormige verkiezingsprocedure voor de leden van het Europees Parlement, die in deel I zal worden ondergebracht) had betrekking op het recht (actief en passief kiesrecht bij Europese verkiezingen) en niet op de (hier vastgestelde) procedure voor de vaststelling van de bepalingen voor de uitoefening van dat recht. Het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03) verwijst echter niet meer naar artikel 190. Handhaving op deze plaats van de verwijzing naar artikel 190, uitsluitend omwille van de procedure, zou bijgevolg de strekking van deze verwijzing veranderen, tenzij er een aparte zin van wordt gemaakt waarin wordt gepreciseerd dat zij uitsluitend het actief en passief kiesrecht betreft.

⁵ Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, tweede streepje, CONV 528/03).

Artikel 20 ¹

~~Iedere burger van de Unie geniet op het grondgebied van derde landen waar de lidstaat waarvan hij onderdaan is, niet vertegenwoordigd is, de bescherming van de diplomatieke en consulaire instanties van iedere andere lidstaat, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die lidstaat. De lidstaten stellen onderling de nodige regels vast en beginnen de internationale onderhandelingen die met het oog op deze de diplomatieke en consulaire bescherming van de burgers van de Unie in derde landen, als bedoeld in artikel (...)²,] vereist zijn.~~

Artikel 21 ³

~~Iedere burger van de Unie heeft het recht een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten overeenkomstig artikel 194.~~

~~Iedere burger van de Unie kan zich wenden tot de overeenkomstig artikel 195 ingestelde ombudsman.~~

De talen waarin iedere burger van de Unie **krachtens [artikel (...)⁴]** ~~de in dit artikel of in artikel 7 genoemde instellingen of organen~~ **kan** aanschrijven ~~in een van de in artikel 314 genoemde talen en antwoord kan krijgen, zijn die welke worden genoemd in artikel 314. De in dit artikel bedoelde instellingen en organen zijn die welke worden genoemd in [artikel ...], evenals de ombudsman⁵.~~

Artikel 22

De Commissie brengt om de drie jaar aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité verslag uit over de toepassing van de bepalingen van **[artikel (...)⁶]** **en van [dit deel]** van het Verdrag. In dat verslag wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de Unie.

---

¹ De eerste zin van artikel 20 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, derde streepje, CONV 528/03). Om gevolg te geven aan deze bepaling hebben de lidstaten in de Raad met elkaar onderhandeld en hebben zij een internationale overeenkomst gesloten. De Conventie zou kunnen onderzoeken of het passend zou zijn verandering te brengen in de procedure volgens welke de bepalingen waarin dit artikel voorziet, moeten worden vastgesteld, en zou met name de mogelijkheid kunnen verkennen om geen gebruik meer te hoeven maken van overeenkomsten (zie het eindverslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 5).

² Verwijzing toevoegen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, derde streepje, CONV 528/03).

³ De eerste alinea's, die niet operationeel zijn en enkel een verwijzing naar de artikelen 194 en 195 behelzen, moeten worden geschrapt, aangezien het recht waarin ze voorzien reeds wordt vastgesteld bij het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, laatste streepje, CONV 528/03).

⁴ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, laatste streepje, CONV 528/03).

⁵ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel van deel I die de lijst van de instellingen en de twee raadgevende organen (het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's) zal bevatten.

⁶ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, CONV 528/03).

Op basis van dat verslag en onverminderd de overige bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, kan de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ met eenparigheid van stemmen ~~bepalingen~~ **maatregelen** ter aanvulling van de in ~~dit deel~~ [artikel (...)]¹ vastgelegde rechten vaststellen, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

DERDE DEEL

HET BELEID VAN ~~DE GEMEENSCHAP~~ **DE UNIE**

TITEL I

HET VRIJE VERKEER VAN GOEDEREN

Artikel 23

1. ~~De Gemeenschap is gegrondvest op~~ **Unie omvat mede** een douane-unie welke zich uitstrekt over het gehele goederenverkeer en welke zowel het verbod medebrengt van in- en uitvoerrechten en van alle heffingen van gelijke werking in het verkeer tussen de lidstaten onderling als de invoering van een gemeenschappelijk douanetarief voor hun betrekkingen met derde landen.

2. ~~De bepalingen van [Artikel 25] en van [hoofdstuk 2] van [deze titel] zijn van toepassing op de producten welke van oorsprong zijn uit de lidstaten alsook op de producten uit derde landen welke zich in de lidstaten in het vrije verkeer bevinden.~~

Artikel 24

Als zich bevindend in het vrije verkeer in een lidstaat worden beschouwd: de producten uit derde landen waarvoor in genoemde staat de invoerformaliteiten zijn verricht en de verschuldigde douanerechten en heffingen van gelijke werking zijn voldaan en waarvoor geen gehele of gedeeltelijke teruggave van die rechten en heffingen is verleend.

---

¹ Verwijzing opnemen naar het ontwerp-artikel "burgerschap" van deel I (artikel 7, lid 2, CONV 528/03).

HOOFDSTUK 1

DE DOUANE-UNIE

Artikel 25

In- en uitvoerrechten of heffingen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden. Zulks geldt eveneens voor douanerechten van fiscale aard.

Artikel 26

~~De rechten van het gemeenschappelijk douanetarief worden door de Raad vastgesteld met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie.~~ **De Raad stelt op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de maatregelen vast waarbij de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief worden vastgesteld.**

Artikel 27

Bij de uitvoering van de taken die haar krachtens de bepalingen van dit hoofdstuk toevertrouwd zijn, laat de Commissie zich leiden door:

- a) de noodzaak het handelsverkeer tussen de lidstaten en derde landen te bevorderen,
- b) de ontwikkeling van de mededingingsvoorwaarden binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** in de mate waarin deze ontwikkeling het vermogen tot mededinging van de ondernemingen zal doen toenemen,
- c) de behoeften van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** aan grondstoffen en halffabrikaten, waarbij zij ervoor waakt dat voor de lidstaten de mededingingsvoorwaarden met betrekking tot de eindproducten gelijk zijn,
- d) de noodzaak om ernstige verstoringen van het economisch leven der lidstaten te vermijden en een rationele ontwikkeling van de productie alsook een verruiming van het verbruik in de ~~Gemeenschap~~ **Unie** te waarborgen.

HOOFDSTUK 2

VERBOD OP KWANTITATIEVE BEPERKINGEN TUSSEN DE LIDSTATEN

Artikel 28 ¹

Kwantitatieve invoer- **en uitvoer**beperkingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.

~~Artikel 29~~

~~Kwantitatieve uitvoerbeperkingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.~~

Artikel 30

~~De bepalingen van de [Artikelen 28] en 29 vormen~~ **vormt** geen beletsel voor verboden of beperkingen van invoer, uitvoer of doorvoer, welke gerechtvaardigd zijn uit hoofde van bescherming van de openbare zedelijkheid, de openbare orde, de openbare veiligheid, de gezondheid en het leven van personen, dieren of planten, het nationaal artistiek historisch en archeologisch bezit of uit hoofde van bescherming van de industriële en commerciële eigendom. Deze verboden of beperkingen mogen echter geen middel tot willekeurige discriminatie noch een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten vormen.

Artikel 31

1. De lidstaten passen hun nationale monopolies van commerciële aard aan in dier voege dat elke discriminatie tussen de onderdanen van de lidstaten wat de voorwaarden van de voorziening en afzet betreft is uitgesloten.

~~De bepalingen van~~ Dit artikel ~~zijn~~ **is** van toepassing op elk lichaam waardoor een lidstaat de invoer of de uitvoer tussen de lidstaten in rechte of in feite rechtstreeks of zijdelings beheerst, leidt of aanmerkelijk beïnvloedt. ~~Deze bepalingen zijn~~ **Het is** eveneens van toepassing op de door een staat gedelegeerde monopolies.

2. De lidstaten onthouden zich ervan enige nieuwe maatregel te treffen welke tegen de in [lid 1] vermelde beginselen indruist of de draagwijdte van de artikelen inzake het verbod op douanerechten en kwantitatieve beperkingen tussen de lidstaten beperkt.

---

¹ Voorgesteld wordt dit artikel samen te voegen met artikel 29.

3. Wanneer er een monopolie van commerciële aard bestaat, dat een regeling ter vergemakkelijking van de afzet of van de valorisatie van landbouwproducten omvat, dienen bij de toepassing van ~~de bepalingen van~~ dit artikel gelijkwaardige waarborgen te worden gegeven voor de werkgelegenheid en de levensstandaard van de betrokken producenten.

TITEL II

DE LANDBOUW ¹

Artikel 32

1. De ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt omvat mede de landbouw en de handel in landbouwproducten. Onder landbouwproducten worden verstaan de voortbrengselen van bodem, veeteelt en visserij alsmede de producten in eerste graad van bewerking welke met de genoemde voortbrengselen rechtstreeks verband houden.

2. Voorzover in de [artikelen 33 tot en met 38] niet anders is bepaald, zijn de regels voor de instelling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt van toepassing op de landbouwproducten.

3. De **in [Bijlage I] vermelde** producten ~~welke~~ vallen onder de bepalingen van de artikelen 33 tot en met 38 ~~zijn vermeld in een lijst die als bijlage I aan dit Verdrag is gehecht.~~ ²

4. De werking en de ontwikkeling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt voor de landbouwproducten dienen gepaard te gaan met de totstandkoming van een gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Artikel 33

1. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid heeft ten doel:

- a) de productiviteit van de landbouw te doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproductie als een optimaal gebruik van de productiefactoren, met name de arbeidskrachten, te verzekeren,
- b) aldus de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, met name door de verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn,
- c) de markten te stabiliseren,
- d) de voorziening veilig te stellen,
- e) redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers te verzekeren.

---

¹ Voorgesteld wordt na te gaan of het aangewezen is om in de titel de woorden "EN DE VISSERIJ" toe te voegen. Indien dat voorstel wordt gevolgd, moet de formulering van artikel 32 worden aangepast.

² Voorgesteld wordt deze overbodige zinsdelen te schrappen, mede omdat het woord bijlage alleen betrekking kan hebben op de grondwet.

2. Bij het tot stand brengen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en van de daarvoor te treffen bijzondere voorzieningen zal rekening gehouden worden met:
- a) de bijzondere aard van het landbouwbedrijf, welke voortvloeit uit de maatschappelijke structuur van de landbouw en uit de structurele en natuurlijke ongelijkheid tussen de verschillende landbouwgebieden,
  - b) de noodzaak de dienstige aanpassingen geleidelijk te doen verlopen,
  - c) het feit, dat de landbouwsector in de lidstaten nauw verweven is met de gehele economie.

Artikel 34

1. Om de in [artikel 33] gestelde doeleinden te bereiken wordt een gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten tot stand gebracht.

Naar gelang van de producten neemt deze ordening een van de volgende vormen aan:

- a) gemeenschappelijke regels inzake mededinging,
- b) verplichte coördinatie van de verschillende nationale marktorganisaties,
- c) een Europese marktorganisatie.

2. De gemeenschappelijke ordening in een der in lid 1 vermelde vormen kan alle maatregelen medebrengen welke noodzakelijk zijn om de in [artikel 33] omschreven doelstellingen te bereiken, met name prijsregelingen, subsidies zowel voor de productie als voor het in de handel brengen der verschillende producten, systemen van voorraadvorming en opslag en gemeenschappelijke organisatorische voorzieningen voor de stabilisatie van de in- of uitvoer.

Zij moet zich beperken tot het nastreven van de in [artikel 33] genoemde doeleinden en elke discriminatie tussen producenten of verbruikers van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** uitsluiten.

Een eventueel gemeenschappelijk prijsbeleid moet op gemeenschappelijke criteria en op eenvormige berekeningswijzen berusten.

3. Om de in lid 1 bedoelde gemeenschappelijke ordening aan haar doel te laten beantwoorden, kunnen een of meer oriëntatie- en garantiefondsen voor de landbouw in het leven worden geroepen.

Artikel 35

Teneinde de in [artikel 33] omschreven doeleinden te bereiken, kunnen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid met name voorzieningen worden getroffen met betrekking tot:

- a) een doeltreffende coördinatie van hetgeen ondernomen wordt op het gebied van de beroepsopleiding, het landbouwkundig onderzoek en de landbouwkundige voorlichting, welke coördinatie gemeenschappelijk gefinancierde projecten of instellingen kan medebrengen,
- b) gemeenschappelijke acties voor de ontwikkeling van het verbruik van bepaalde producten.

Artikel 36

~~De bepalingen van~~ Het [hoofdstuk] over regels betreffende de mededinging ~~zijn~~ **is** op de voortbrenging van en de handel in landbouwproducten slechts in zoverre van toepassing, als door de Raad met inachtneming van de in [artikel 33] vermelde doeleinden zal worden bepaald binnen het raam van de bepalingen en overeenkomstig de procedure van [artikel 37, leden 2 en 3].

De Raad kan met name **maatregelen vaststellen die** machtiging geven tot het verlenen van steun:

- a) ter bescherming van door structurele of natuurlijke omstandigheden benadeelde bedrijven,
- b) in het kader van economische ontwikkelingsplannen.

Artikel 37

~~1. Teneinde de hoofdlijnen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid uit te stippelen, roept de Commissie, zodra het Verdrag in werking is getreden, een conferentie van de lidstaten bijeen, om hun landbouwbeleid onderling te vergelijken met name door een overzicht op te stellen van hun middelen en behoeften.¹~~

~~2. Rekening houdend met de werkzaamheden van de in lid 1 bedoelde conferentie, De Commissie doet, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, binnen twee jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag voorstellen inzake de totstandbrenging en de uitvoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, daarbij inbegrepen de vervanging van de nationale organisaties door een van de in [artikel 34, lid 1,] genoemde vormen van gemeenschappelijke ordening, alsook de uitvoering van de in [deze titel] ~~speciaal~~ vermelde maatregelen.~~

Deze voorstellen ~~dienen rekening te houden~~ **houden rekening** met de onderlinge samenhang tussen de in [deze titel] genoemde landbouwvraagstukken.

---

¹ Dit lid is achterhaald. De conferentie heeft in 1958 plaatsgevonden in Stresa, en de resultaten ervan behoren dus al tot het acquis.

~~Op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europese Parlement stelt de Raad, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, De Raad stelt op voorstel van de Commissie met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen wetten/verordeningen ¹, kaderwetten en besluiten vast en doet of richtlijnen vast of geeft beschikkingen onverminderd de aanbevelingen die hij zou kunnen doen. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.~~

3. De in [artikel 34, lid 1,] genoemde gemeenschappelijke ordening kan overeenkomstig de bepalingen van het voorgaande lid door de Raad ~~met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ ² in de plaats worden gesteld van de nationale marktorganisaties:

- a) indien de gemeenschappelijke ordening aan de lidstaten welke tegen deze maatregelen gekant zijn en zelf over een nationale organisatie voor de betrokken productie beschikken, gelijkwaardige waarborgen biedt inzake de werkgelegenheid en de levensstand van de betrokken producenten, met inachtneming van het ritme van de mogelijke aanpassing en van de noodzakelijke specialisatie, en
- b) indien deze ordening aan het handelsverkeer binnen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** analoge voorwaarden waarborgt als op een nationale markt bestaan.

4. Wanneer voor bepaalde grondstoffen een gemeenschappelijke ordening in het leven wordt geroepen, voordat er reeds een gemeenschappelijke ordening voor de overeenkomstige verwerkte producten bestaat, mogen de betrokken grondstoffen, gebruikt voor de producten die voor uitvoer naar derde landen zijn bestemd, van buiten ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** worden ingevoerd.

Artikel 38

Wanneer in een lidstaat een product onder een nationale marktorganisatie valt of onder een binnenlandse regeling van gelijke werking welke een gelijksoortige productie in een andere lidstaat bij de mededinging nadelig beïnvloedt, leggen de lidstaten een compenserende heffing op de invoer van dat product uit de lidstaat waar de organisatie of de regeling bestaat, tenzij deze staat een compenserende heffing op de uitvoer toepast.

De Commissie bepaalt de hoogte van deze heffingen zodanig als nodig is om het evenwicht te herstellen; zij kan eveneens machtiging verlenen tot het nemen van andere maatregelen waarvan zij de voorwaarden en wijze van toepassing vaststelt.

---

¹ Aangezien de Raad volgens de ontwerp-artikelen van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) hetzij wetten, hetzij verordeningen kan aannemen, dient de Conventie de gevallen te omschrijven waarin de Raad, op de onder dit artikel vallende gebieden, één van beide types rechtshandelingen, of zelfs beide types rechtshandelingen kan vaststellen (zie uitleg in Bijlage II bij dit verslag).

² Deze vermelding is overbodig aangezien de toepasselijke procedure al blijkt uit de verwijzing naar artikel 37, lid 2.

TITEL III

HET VRIJE VERKEER VAN PERSONEN, DIENSTEN EN KAPITAAL

HOOFDSTUK 1

DE WERKNEMERS

Artikel 39

1. ~~Het verkeer van~~ **Werknemers hebben het recht om zich vrij te verplaatsen** binnen de ~~Gemeenschap is vrij~~ **Unie**.¹
2. ~~Dit houdt de afschaffing in van~~ **Elke discriminatie op grond van de nationaliteit tussen de werknemers der lidstaten wat betreft de werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden, is verboden.**²
3. ~~Het houdt~~ **De werknemers hebben**³ behoudens de uit hoofde van openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid gerechtvaardigde beperkingen het recht ~~in~~ om,
  - a) in te gaan op een feitelijk aanbod tot tewerkstelling,
  - b) zich te dien einde vrij te verplaatsen binnen het grondgebied der lidstaten,
  - c) in een der lidstaten te verblijven teneinde daar een beroep uit te oefenen overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen welke voor de tewerkstelling van nationale werknemers gelden,
  - d) op het grondgebied van een lidstaat verblijf te houden, na er een betrekking te hebben vervuld, overeenkomstig de voorwaarden die ~~zullen~~ worden opgenomen in door de Commissie vast te stellen ~~uitvoerings~~verordeningen.
4. ~~De bepalingen van~~ Dit artikel ~~zijn~~ **is** niet van toepassing op de betrekkingen in overheidsdienst.

---

¹ Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud.

² Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud.

³ Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud.

Artikel 40

~~De Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, bij wege van richtlijnen of verordeningen de maatregelen vast~~ **Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de wetten of de kaderwetten vast** welke nodig zijn om tot een vrij verkeer van werknemers te komen zoals dit in [artikel 39] is omschreven⁵. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité. De bedoelde wetten en kaderwetten beogen met name door het volgende:**

- a) het verzekeren van een nauwe samenwerking tussen de nationale bestuursinstellingen op het gebied van de arbeid,
- b) het afschaffen van de administratieve procedures en handelwijzen, alsmede van de wachttijden voor het aanvaarden van aangeboden betrekkingen voortvloeiende hetzij uit de nationale wetgeving hetzij uit voordien tussen de lidstaten gesloten overeenkomsten, waarvan de handhaving een beletsel zou vormen voor het vrijmaken van het verkeer van de werknemers,
- c) het afschaffen van alle wachttijden en andere beperkingen gesteld hetzij in de nationale wetgeving hetzij in voordien tussen de lidstaten gesloten overeenkomsten, welke aan de werknemers uit de overige lidstaten andere voorwaarden opleggen voor de vrije keuze van een betrekking dan aan de werknemers van het eigen land,
- d) het instellen van organisatorische voorzieningen door welke de aanbiedingen van en de aanvragen om werk met elkaar in aanraking kunnen worden gebracht en door welke het evenwicht daarvan kan worden vergemakkelijkt onder voorwaarden welke ernstige gevaren voor de levensstandaard en de werkgelegenheid in de verschillende gebieden en industrieën uitsluiten.

Artikel 41

De lidstaten begunstigen de uitwisseling van jeugdige werknemers in het kader van een gemeenschappelijk programma.¹

Artikel 42

Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de ~~wetgevingsprocedure van artikel 251~~ de maatregelen vast welke op het gebied van de sociale zekerheid noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van het vrije verkeer van werknemers² met name door een stelsel in te voeren waardoor het mogelijk is voor migrerende werknemers en hun rechthebbenden te waarborgen:

---

¹ Voorgesteld wordt, na te gaan of het nuttig zou zijn deze bepaling "up to date" te maken door de Unie een bevoegdheid toe te kennen waarvan de aard nog zou moeten worden vastgesteld.

² Met deze rechtsgrondslag kunnen alleen maatregelen worden vastgesteld voor "werknemers", dat wil zeggen personen in loondienst. Voor de uitbreiding van de "socialezekerheidsverordening" tot werknemers die niet in loondienst zijn is artikel 308 VEG gebruikt. Mocht de Conventie de gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van artikel 308 willen beperken, dan zou zij kunnen onderzoeken of het passend is in het hoofdstuk "vestiging", dat van toepassing is op werknemers anders dan in loondienst, in een specifieke rechtsgrondslag hiervoor te voorzien.

- a) dat, met het oog op het verkrijgen en het behoud van het recht op uitkeringen alsmede voor de berekening daarvan, al die tijdvakken worden bijeengeteld welke door de verschillende nationale wetgevingen in aanmerking worden genomen,
- b) dat de uitkeringen aan personen die op het grondgebied van de lidstaten verblijven, zullen worden betaald.

~~De Raad besluit tijdens de gehele procedure van artikel 251 met eenparigheid van stemmen.~~¹

HOOFDSTUK 2

HET RECHT VAN VESTIGING

Artikel 43

In het kader van ~~de volgende bepalingen~~**[dit hoofdstuk]** zijn beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een lidstaat op het grondgebied van een andere lidstaat verboden. Dit verbod heeft eveneens betrekking op beperkingen betreffende de oprichting van agentschappen, filialen of dochterondernemingen door de onderdanen van een lidstaat die op het grondgebied van een lidstaat zijn gevestigd.

~~De vrijheid van vestiging omvat~~**De onderdanen van een lidstaat hebben**, behoudens de bepalingen van het [hoofdstuk] betreffende het kapitaal, **op het grondgebied van een andere lidstaat de recht van** toegang tot werkzaamheden anders dan in loondienst en de uitoefening daarvan alsmede het recht ondernemingen, en met name vennootschappen in de zin van [de tweede alinea van artikel 48], op te richten en te beheren, overeenkomstig de bepalingen welke door de wetgeving van ~~het land~~**de lidstaat** van vestiging voor de eigen onderdanen zijn vastgesteld.²

Artikel 44

1. Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure kaderwetten vast teneinde de vrijheid van vestiging voor een bepaalde werkzaamheid te verwezenlijken ~~bestaat de Raad volgens de procedure van artikel 251 en . Zij besluiten~~ na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité ~~bij wege van richtlijnen~~.

2. Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie oefenen de taken uit welke hun door bovenstaande bepalingen bij lid 1 worden toevertrouwd, met name:

- a) door in het algemeen bij voorrang die werkzaamheden te behandelen waarvoor de vrijheid van vestiging een bijzonder nuttige bijdrage levert ter ontwikkeling van de productie en van het handelsverkeer,

¹ Afschaffing van stemming met eenparigheid in de Raad (zie het verslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 14).

² Deze formulering is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud (zie ook artikel 39 betreffende de werknemers).

- b) door het verzekeren van een nauwe samenwerking tussen de bevoegde nationale bestuursinstellingen teneinde de bijzondere omstandigheden van de verschillende betrokken werkzaamheden binnen de **Gemeenschap Unie** te leren kennen,
- c) door het afschaffen van die bestuursrechtelijke procedures en handelwijzen, voortvloeiende uit de nationale wetgeving hetzij uit voordien tussen de lidstaten gesloten akkoorden waarvan de handhaving een beletsel zou vormen voor de vrijheid van vestiging,
- d) door ervoor te waken dat de werknemers van een der lidstaten welke op het grondgebied van een andere lidstaat te werk zijn gesteld, op dit grondgebied kunnen verblijven om er anders dan in loondienst werk te verrichten, wanneer zij voldoen aan de voorwaarden waaraan zij zouden moeten voldoen indien zij op het tijdstip waarop zij genoemde bezigheid willen opvatten, eerst in die staat zouden zijn aangekomen,
- e) door de verwerving en de exploitatie mogelijk te maken van op het grondgebied van een lidstaat gelegen grondbezit door een onderdaan van een andere lidstaat, voorzover de beginselen van [artikel 33, lid 2,] niet worden aangetast,
- f) door de geleidelijke opheffing der beperkingen van de vrijheid van vestiging in elke in behandeling genomen tak van werkzaamheid toe te passen enerzijds op de oprichtingsvoorwaarden op het grondgebied van een lidstaat van agentschappen, filialen of dochterondernemingen en anderzijds op de toelatingsvoorwaarden voor het personeel van de hoofdvestiging tot de organen van beheer of toezicht van deze agentschappen, filialen of dochterondernemingen,
- g) door, voorzover nodig, de waarborgen te coördineren welke in de lidstaten worden verlangd van de rechtspersonen in de zin van [de tweede alinea van artikel 48], om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in die rechtspersonen als van derden, teneinde die waarborgen gelijkwaardig te maken,
- h) door ervoor te zorgen dat de voorwaarden van vestiging niet worden vervalst als gevolg van steunmaatregelen van de lidstaten.

Artikel 45

~~De bepalingen van~~ Dit hoofdstuk ~~zijn~~ is, wat de betrokken lidstaat betreft, niet van toepassing op de werkzaamheden ter uitoefening van het openbaar gezag in deze staat, zelfs indien deze slechts voor een bepaalde gelegenheid geschieden.¹

De Raad kan **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie besluiten dat de bepalingen van~~ **maatregelen vaststellen waarbij dit hoofdstuk op bepaalde werkzaamheden niet van de toepassing zijn van dit hoofdstuk worden vrijgesteld.**

¹ De formulering in de Franse versie is directer, duidelijker en verandert niets aan de inhoud (n.v.t. in de Nederlandse versie).

Artikel 46

1. ~~De voorschriften van~~ [Dit hoofdstuk] en de maatregelen uit hoofde daarvan **vastgesteld** doen niet af aan de toepasselijkheid van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen **van de lidstaten** waarbij een bijzondere regeling is vastgesteld voor vreemdelingen, welke bepalingen uit hoofde van de openbare orde, de openbare veiligheid en de volksgezondheid gerechtvaardigd zijn.

2. **Het Europees Parlement en de Raad stellen** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~van artikel 251 richtlijnen vast~~ **kaderwetten vast** voor de coördinatie van ~~voornoemde de in lid 1 bedoelde~~ **nationale** bepalingen.

Artikel 47 ¹

1. Teneinde de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan te vergemakkelijken, ~~stelt~~ **stellen het Europees Parlement en de Raad** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~van artikel 251 richtlijnen vast~~ **Europese kaderwetten vast** inzake:

- a) de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels;
- b) de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten betreffende de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan.

~~2. Met hetzelfde doel stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 richtlijnen vast inzake de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten betreffende de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan. De Raad besluit tijdens de gehele procedure van artikel 251 met eenparigheid van stemmen, over richtlijnen waar van de uitvoering in ten minste een der lidstaten een wijziging van de in de wetgeving neergelegde beginselen betreffende de regeling van beroepen met zich meebrengt voor wat betreft opleiding en voorwaarden voor toegang van natuurlijke personen. In alle overige gevallen besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.~~ ²

3. Wat de geneeskundige, paramedische en farmaceutische beroepen betreft, is de geleidelijke opheffing van de beperkingen afhankelijk van de coördinatie van de voorwaarden waaronder zij in de verschillende lidstaten worden uitgeoefend.

---

¹ Voorgesteld wordt, de leden 1 en 2 samen te voegen, omdat ze dezelfde procedure behelzen (na de afschaffing van stemming met eenparigheid in de Raad, zoals in overweging gegeven in het verslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 14).

² Afschaffing van stemming met eenparigheid in de Raad (zie het verslag van Werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 14).

Artikel 48

De vennootschappen welke in overeenstemming met de wetgeving van een lidstaat zijn opgericht en welke hun statutaire zetel, hun hoofdbestuur of hun hoofdvestiging binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** hebben, worden voor de toepassing van ~~de bepalingen van~~ [dit hoofdstuk] gelijkgesteld met de natuurlijke personen die onderdaan zijn van de lidstaten.

Onder vennootschappen worden verstaan maatschappen naar burgerlijk recht of handels-recht, de coöperatieve verenigingen of vennootschappen daaronder begrepen, en de overige rechtspersonen naar publiek- of privaatrecht, met uitzondering van vennootschappen welke geen winst beogen.

HOOFDSTUK 3

DE DIENSTEN

Artikel 49

In het kader van ~~de volgende bepalingen~~ [dit hoofdstuk] zijn beperkingen op het vrij verrichten van diensten binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** verboden ten aanzien van de onderdanen der lidstaten die in een ~~ander land van de Gemeenschap~~ **andere lidstaat** zijn gevestigd dan die, waarin degene is gevestigd te wiens behoeve de dienst wordt verricht.

De Raad kan **op voorstel van de Commissie** met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie de bepalingen van maatregelen vaststellen waarbij~~ dit hoofdstuk van toepassing ~~verklaren wordt verklaard~~ ten gunste van de onderdanen van een derde staat die diensten verrichten en binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** zijn gevestigd.

Artikel 50

In de zin van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** worden als diensten beschouwd de dienstverrichtingen welke gewoonlijk tegen vergoeding geschieden, voorzover de bepalingen betreffende het vrije verkeer van goederen, kapitaal en personen op deze dienstverrichtingen niet van toepassing zijn.

De diensten omvatten met name werkzaamheden:

- a) van industriële aard,
- b) van commerciële aard,
- c) van het ambacht,
- d) van de vrije beroepen.

Onverminderd ~~de bepalingen van~~ [het hoofdstuk] betreffende het recht van vestiging kan degene die de diensten verricht daartoe zijn werkzaamheden tijdelijk uitoefenen in ~~het land~~ **de lidstaat** waar de dienst wordt verricht, onder dezelfde voorwaarden als die welke ~~dat land~~ **die staat** aan zijn eigen onderdanen oplegt.

Artikel 51

1. Het vrije verkeer van de diensten op het gebied van het vervoer wordt geregeld door ~~de bepalingen voorkomende in de~~ [titel] betreffende het vervoer.
2. De liberalisatie van de door banken en verzekeringsmaatschappijen verrichte diensten waarmede kapitaalverplaatsingen gepaard gaan, moet worden verwezenlijkt in overeenstemming met de liberalisatie van het kapitaalverkeer.

Artikel 52

1. Teneinde de vrijheid tot het verrichten van een bepaalde dienst te verwezenlijken, stelt de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité alsook van het Europees Parlement~~, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **richtlijnen vast kaderwetten vast. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**
2. De in lid 1 bedoelde ~~richtlijnen~~ **kaderwetten** hebben in het algemeen bij voorrang betrekking op de diensten welke rechtstreeks van invloed zijn op de productiekosten of waarvan de liberalisatie bijdraagt tot het vergemakkelijken van het goederenverkeer.

Artikel 53 ¹

De lidstaten verklaren zich bereid, bij de liberalisatie der diensten verder te gaan dan waartoe zij op grond van de ~~richtlijnen~~ **kaderwetten** krachtens [artikel 52, lid 1,] verplicht zijn, indien hun algemene economische toestand en de toestand in de betrokken sector dit toelaten.

De Commissie doet de betrokken lidstaten daartoe aanbevelingen.

Artikel 54 ²

Zolang de beperkingen op het vrij verrichten van diensten niet zijn opgeheven, passen de lidstaten deze zonder onderscheid naar nationaliteit of naar verblijfplaats toe op al degenen die diensten verrichten als bedoeld in [de eerste alinea van artikel 49].

---

¹ Het is de vraag of handhaving van een dergelijke bepaling wel zin heeft.

² Omwille van de samenhang zou overwogen kunnen worden hiervan een horizontale bepaling voor de vier vrijheden te maken.

Artikel 55

De bepalingen van de [artikelen 45 tot en met 48] zijn van toepassing op het onderwerp dat in [dit hoofdstuk] is geregeld.

HOOFDSTUK 4

KAPITAAL EN BETALINGSVERKEER

Artikel 56 ¹

1. In het kader van ~~de bepalingen van~~ dit hoofdstuk zijn alle beperkingen van **zowel** het kapitaalverkeer **als de betalingen** tussen lidstaten onderling en tussen lidstaten en derde landen verboden.

~~2. In het kader van de bepalingen van dit hoofdstuk zijn alle beperkingen van het betalingsverkeer tussen lidstaten onderling en tussen lidstaten en derde landen verboden.~~

Artikel 57

1. ~~Het bepaalde in~~ [Artikel 56] doet geen afbreuk aan de toepassing op derde landen van beperkingen die op 31 december 1993 bestaan uit hoofde van nationaal of ~~Gemeenschapsrecht~~ **Unierecht** inzake het kapitaalverkeer naar of uit derde landen in verband met directe investeringen - met inbegrip van investeringen in onroerende goederen -, vestiging, het verrichten van financiële diensten of de toelating van waardepapieren tot de kapitaalmarkten.

2. Hoewel de Raad tracht de doelstelling van een niet aan beperkingen onderworpen vrij kapitaalverkeer tussen lidstaten en derde landen zoveel mogelijk te bereiken, kan hij, onverminderd het bepaalde in de overige [hoofdstukken] van ~~dit Verdrag de Grondwet~~, op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen maatregelen vaststellen betreffende het kapitaalverkeer naar of uit derde landen in verband met directe investeringen - met inbegrip van investeringen in onroerende goederen -, vestiging, het verrichten van financiële diensten of de toelating van waardepapieren tot de kapitaalmarkten. ~~Voor De Raad besluit met eenparigheid van stemmen bij het vaststellen van~~ maatregelen uit hoofde van dit lid die in het ~~Gemeenschapsrecht~~ **Unierecht** een achteruitgang op het gebied van de liberalisatie van het kapitaalverkeer naar of uit derde landen vormen, ~~is eenparigheid van stemmen vereist.~~

---

¹ Voorgesteld wordt, de leden 1 en 2 samen te voegen.

Artikel 58

1. [Artikel 56] doet niets af aan het recht van de lidstaten:

- a) de terzake dienende bepalingen van hun belastingwetgeving toe te passen die onderscheid maken tussen belastingplichtigen die niet in dezelfde situatie verkeren met betrekking tot hun vestigingsplaats of de plaats waar hun kapitaal is belegd;
- b) alle nodige ~~maatregelen te nemen~~ **regelingen te treffen** om overtredingen van de nationale ~~wetten en voorschriften~~ **wet- en regelgeving** tegen te gaan, met name op fiscaal gebied en met betrekking tot het bedrijfseconomisch toezicht op financiële instellingen, of te voorzien in procedures voor de kennisgeving van kapitaalbewegingen ter informatie van de overheid of voor statistische doeleinden, dan wel maatregelen te nemen die op grond van de openbare orde of de openbare veiligheid gerechtvaardigd zijn.

2. ~~De bepalingen van Dit~~ [hoofdstuk] ~~doen~~ **doet** geen afbreuk aan de toepasbaarheid van beperkingen inzake het recht van vestiging welke verenigbaar zijn met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

3. De in de leden 1 en 2 bedoelde maatregelen en procedures mogen geen middel tot willekeurige discriminatie vormen, noch een verkapte beperking van het vrije kapitaalverkeer en betalingsverkeer als omschreven in [artikel 56].

Artikel 59

Wanneer, in uitzonderlijke omstandigheden, het kapitaalverkeer naar of uit derde landen ernstige moeilijkheden veroorzaakt of dreigt te veroorzaken voor de werking van de economische en monetaire unie, kan de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van de ECB~~ met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ten aanzien van derde landen vrijwaringsmaatregelen **vaststellen** voor een periode van ten hoogste zes maanden, indien deze maatregelen strikt noodzakelijk zijn. **Hij besluit na raadpleging van de ECB** ¹.

Artikel 60 ²

1. Indien in gevallen als bedoeld in [artikel 301], een optreden van de Gemeenschap nodig wordt geacht, kan de Raad volgens de procedure van artikel 301 ten aanzien van de betrokken derde landen ³ de nodige urgente maatregelen betreffende het kapitaalverkeer en het betalingsverkeer nemen.

---

¹ Vraag over het gebruik van afkortingen in de Grondwet (zie de voetnoot bij artikel 8).

² Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde. Voorgesteld wordt om na te gaan of het dienstig is om het samen te voegen met artikel 301.

³ Doordat alleen "landen" worden vermeld kan dit artikel momenteel niet worden gebruikt voor sancties tegen personen en niet-statelijke actoren (bijvoorbeeld sancties tegen de Taliban en bij naam genoemde terroristen). Door deze leemte moet men zich thans mede beroepen op artikel 308 VEG. Daarom wordt voorgesteld om na te gaan of het dienstig is om de werkingssfeer van dit artikel uit te breiden (zie ook voorstel ad artikel 301).

2. Onverminderd [artikel 297] kan een lidstaat, zolang de Raad geen maatregelen overeenkomstig lid 1 heeft genomen, om ernstige politieke redenen in spoedeisende gevallen eenzijdige maatregelen tegen een derde land nemen met betrekking tot het kapitaalverkeer en het betalingsverkeer. De Commissie en de andere lidstaten worden daarvan uiterlijk op de datum waarop de maatregelen in werking treden, in kennis gesteld.

Op voorstel van de Commissie kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten dat de betrokken lidstaat deze maatregelen moet wijzigen of intrekken. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement in kennis van het door de Raad genomen besluit.

TITEL IV¹

VISA, ASIEL, IMMIGRATIE EN ANDERE BELEIDSTERREINEN DIE VERBAND HOUDEN MET HET VRIJE VERKEER VAN PERSONEN

Artikel 61

Met het oog op de geleidelijke totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid stelt de Raad de volgende maatregelen vast:

- a) binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam maatregelen die erop gericht zijn het vrije verkeer van personen te waarborgen overeenkomstig artikel 14, in samenhang met daarmee rechtstreeks verband houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot controles aan de buitengrenzen, asiel en immigratie, overeenkomstig artikel 62, punten 2 en 3, artikel 63, punt 1, onder a), en punt 2, onder a), en maatregelen ter voorkoming en bestrijding van criminaliteit overeenkomstig artikel 31, onder e), van het Verdrag betreffende de Europese Unie;*
- b) andere maatregelen op het gebied van asiel, immigratie en de vrijwaring van de rechten van onderdanen van derde landen, in overeenstemming met artikel 63;*
- c) maatregelen op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken, als bepaald in artikel 65;*
- d) passende maatregelen ter stimulering en versterking van de administratieve samenwerking, als bepaald in artikel 66;*

---

¹ Deze titel zal door de Conventie worden besproken en wordt hier niet behandeld.

- e) maatregelen op het gebied van politieke en justitiële samenwerking in strafzaken, gericht op een hoog niveau van veiligheid door voorkoming en bestrijding van criminaliteit in de Unie, in overeenstemming met het Verdrag betreffende de Europese Unie.

Artikel 62

Binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam stelt de Raad volgens de procedure van artikel 67 de volgende maatregelen vast:

- 1) maatregelen om in overeenstemming met artikel 14 te waarborgen dat personen, ongeacht of het burgers van de Unie dan wel onderdanen van derde landen betreft, bij het overschrijden van de binnengrenzen niet worden gecontroleerd;
- 2) maatregelen inzake het overschrijden van de buitengrenzen van de lidstaten, houdende:
  - a) normen en procedures die de lidstaten bij de uitvoering van personencontroles aan die grenzen in acht moeten nemen;
  - b) voorschriften inzake visa voor voorgenomen verblijven van ten hoogste drie maanden, met inbegrip van:
    - i) de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum, en van derde landen waarvan de onderdanen zijn vrijgesteld van deze plicht;
    - ii) de procedures en voorwaarden voor de afgifte van visa door de lidstaten;
    - iii) een uniform visummodel;
    - iv) voorschriften betreffende een uniform visum;
- 3) maatregelen tot vaststelling van de voorwaarden waaronder onderdanen van derde landen vrij kunnen reizen op het grondgebied van de lidstaten gedurende een periode van ten hoogste drie maanden.

Artikel 63

Binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam stelt de Raad volgens de procedure van artikel 67 de volgende maatregelen vast:

- 1) maatregelen inzake asiel, in overeenstemming met het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 en het Protocol van 31 januari 1967 betreffende de status van vluchtelingen en andere desbetreffende verdragen, op de volgende gebieden:

- a) *criteria en instrumenten voor de vaststelling van de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielverzoek dat door een onderdaan van een derde land wordt ingediend in één van de lidstaten;*
- b) *minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten;*
- c) *minimumnormen voor het aanmerken van onderdanen van derde landen als vluchteling;*
- d) *minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus;*

2) *maatregelen inzake vluchtelingen en ontheemden op de volgende gebieden:*

- a) *minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren en voor personen die anderszins internationale bescherming behoeven;*
- b) *bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van vluchtelingen en ontheemden;*

3) *maatregelen inzake immigratiebeleid op de volgende gebieden:*

- a) *voorwaarden voor toegang en verblijf en normen voor de procedures voor de afgifte door de lidstaten van langlopende visa en verblijfstitels, met name met het oog op gezinshereniging;*
- b) *illegale immigratie en illegaal verblijf, met inbegrip van repatriëring van illegaal verblijvende personen;*

4) *maatregelen waarin de rechten en voorwaarden worden omschreven volgens welke onderdanen van derde landen die legaal in een lidstaat verblijven, in andere lidstaten mogen verblijven.*

Door de Raad uit hoofde van de punten 3 en 4 vastgestelde maatregelen beletten niet dat een lidstaat op de betrokken gebieden nationale bepalingen handhaaft of vaststelt welke met dit Verdrag en met internationale overeenkomsten verenigbaar zijn.

Voor de uit hoofde van punt 2, onder b), 3, onder a), en punt 4 vast te stellen maatregelen geldt bovengenoemde termijn van vijf jaar niet.

Artikel 64

1. Deze titel laat de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid onverlet.

2. Indien één of meer lidstaten worden geconfronteerd met een noodsituatie die wordt gekenmerkt door een plotselinge toevloed van onderdanen van derde landen, kan de Raad, onverminderd lid 1, ten behoeve van de betrokken lidstaten met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie voorlopige maatregelen vaststellen voor een periode van ten hoogste zes maanden.

Artikel 65

De maatregelen op het gebied van samenwerking in burgerlijke zaken met grensoverschrijdende gevolgen die in overeenstemming met artikel 67 en voorzover nodig voor de goede werking van de interne markt moeten worden genomen, omvatten:

a) de verbetering en vereenvoudiging van:

- het systeem van grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken;*
- samenwerking bij het vergaren van bewijsmiddelen;*
- de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, met inbegrip van beslissingen in buitengerechtelijke zaken;*

b) de bevordering van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende regels voor collisie en jurisdictiegeschillen;

c) de afschaffing van hinderpalen voor de goede werking van burgerrechtelijke procedures, zo nodig door bevordering van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende bepalingen van burgerlijke rechtsvordering.

Artikel 66

De Raad stelt volgens de procedure van artikel 67 maatregelen vast om samenwerking tussen de overheidsdiensten van de lidstaten die bevoegd zijn op de door deze titel bestreken gebieden, en tussen deze diensten en de Commissie, te waarborgen.

Artikel 67

1. Gedurende een overgangperiode van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam besluit de Raad met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie of op initiatief van een lidstaat, na raadpleging van het Europees Parlement.

2. Na deze periode van vijf jaar:

- *besluit de Raad op voorstel van de Commissie; de Commissie neemt ieder verzoek van een lidstaat om indiening van een voorstel bij de Raad in behandeling;*
- *neemt de Raad met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement, een besluit teneinde de procedure van artikel 251 toe te passen op alle onder deze titel vallende gebieden, dan wel delen ervan, en de bepalingen betreffende de bevoegdheden van het Hof van Justitie aan te passen.*

3. In afwijking van de leden 1 en 2, worden maatregelen als bedoeld in artikel 62, punt 2, onder b), i) en iii), na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement vastgesteld.

4. In afwijking van lid 2, worden maatregelen als bedoeld in artikel 62, punt 2, onder b), ii) en iv), na verloop van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam door de Raad vastgesteld volgens de procedure van artikel 251.

5. In afwijking van lid 1 stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de volgende maatregelen vast:

- *de in artikel 63, punt 1) en punt 2), onder a), bedoelde maatregelen, voorzover de Raad vooraf overeenkomstig lid 1 van dit artikel communautaire wetgeving houdende gemeenschappelijke regels en de voornaamste beginselen terzake heeft vastgesteld;*
- *de in artikel 65 bedoelde maatregelen, met uitzondering van de aspecten in verband met het familierecht.*

Artikel 68

1. Artikel 234 is van toepassing op deze titel onder de volgende omstandigheden en voorwaarden: indien een vraag wordt opgeworpen in verband met de uitlegging van deze titel of de geldigheid of de uitlegging van op deze titel gebaseerde handelingen van de instellingen van de Gemeenschap in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie te verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

2. Het Hof van Justitie is in geen geval bevoegd ten aanzien van krachtens artikel 62, punt 1, genomen maatregelen of besluiten met betrekking tot de handhaving van de openbare orde of de bescherming van de binnenlandse veiligheid.

3. De Raad, de Commissie of een lidstaat kunnen het Hof van Justitie verzoeken een uitspraak te doen over de uitlegging van deze titel of van op deze titel gebaseerde handelingen van de instellingen van de Gemeenschap. De door het Hof van Justitie in antwoord op een dergelijk verzoek gegeven uitspraak heeft geen gevolg ten aanzien van vonnissen van nationale rechterlijke instanties die kracht van gewijsde hebben.

Artikel 69

Onverminderd het Protocol betreffende de toepassing van bepaalde aspecten van artikel 14 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap op het Verenigd Koninkrijk en Ierland zijn de bepalingen van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland alsmede van het Protocol betreffende de positie van Denemarken op deze titel van toepassing.

TITEL V

VERVOER

Artikel 70

De doelstellingen van het Verdrag ~~de~~ **Grondwet** worden, wat het in deze titel geregelde onderwerp betreft, ~~door de lidstaten~~ nagestreefd¹ in het kader van een gemeenschappelijk vervoerbeleid.

Artikel 71

1. Ter uitvoering van [artikel 70] **stellen het Europees Parlement en de Raad, met inachtneming van de bijzondere aspecten van het vervoer, en overeenkomstig de wetgevingsprocedure, maatregelen vast.** ~~volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, vast: Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Die maatregelen behelzen:~~

- a) gemeenschappelijke regels voor internationaal vervoer vanuit of naar het grondgebied van een lidstaat of over het grondgebied van een of meer lidstaten,
- b) de voorwaarden waaronder vervoerondernemers worden toegelaten tot nationaal vervoer in een lidstaat waarin zij niet woonachtig zijn,

---

¹ Omdat het hier gaat om een gedeelde bevoegdheid, wordt voorgesteld deze vermelding te schrappen omdat zij voor de overige beleidsdomeinen ook niet is opgenomen. Zie ook het voorstel tot samenvoeging met artikel 80 (hierna).

- c) de maatregelen die de veiligheid van het vervoer kunnen verbeteren,
- d) alle overige dienstige ~~bepalingen~~ **maatregelen**.

2. In afwijking van de in [lid 1] omschreven procedure worden op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen door de Raad de ~~bepalingen~~ **maatregelen** vastgesteld betreffende de beginselen van het vervoerbestel waarvan de toepassing zowel de levensstandaard en de werkgelegenheid in bepaalde streken als het gebruik van het vervoerapparaat ernstig zou kunnen aantasten, met inachtneming van de noodzaak van een aanpassing aan de economische ontwikkeling welke voortvloeit uit de instelling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne markt**. **De Raad besluit** na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité

Artikel 72

Totdat de in [artikel 71, lid 1,] bedoelde ~~bepalingen zijn~~ **maatregelen zijn** vastgesteld en behoudens ~~goedkeuringen van door de Raad met eenparigheid van stemmen verleend vastgestelde~~ **maatregelen waarbij een afwijking wordt toegestaan**, mag geen enkele lidstaat de onderscheidende bepalingen, die terzake gelden op 1 januari 1958 of, voor de toetredende staten, op de datum van hun toetreding, zodanig veranderen dat zij daardoor in hun rechtstreekse of zijdelingse uitwerking minder gunstig worden voor de vervoerondernemers der overige lidstaten dan voor de nationale vervoerondernemers.

Artikel 73

Met ~~dit Verdrag~~ **deze Grondwet** zijn verenigbaar de steunmaatregelen die beantwoorden aan de behoeften van de coördinatie van het vervoer of die overeenkomen met de vergoeding van bepaalde met het begrip "openbare dienst" verbonden, verplichte dienstverrichtingen.

Artikel 74

Elke in het kader van ~~dit Verdrag~~ **deze Grondwet aangenomen** maatregel op het gebied der vrachtprijzen en vervoervoorwaarden moet rekening houden met de economische toestand van de vervoerondernemers.

Artikel 75

1. In het verkeer binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie is dienen** elke discriminatie ~~te worden opgeheven~~ **verboden** die erin bestaat dat een vervoerondernemer voor dezelfde verbindingen verschillende vrachtprijzen en vervoervoorwaarden voor gelijke goederen toepast naar gelang van ~~de lidstaat het land~~ van herkomst of bestemming van de vervoerde waren.

2. Lid 1 sluit niet uit dat krachtens [artikel 71, lid 1,] andere maatregelen door **het Europees Parlement en de Raad** kunnen worden vastgesteld.

3. De Raad **stelt**, ~~stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ op voorstel van de Commissie, ~~en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité,~~ **met gekwalificeerde meerderheid van stemmen** bepalingen vast **maatregelen vast** teneinde de uitvoering van lid 1 te waarborgen. **Hij besluit na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

De Raad kan met name ~~de bepalingen vaststellen~~ **de maatregelen vaststellen** die noodzakelijk zijn om de instellingen ~~van de Gemeenschap~~ in staat te stellen te waken over de naleving van het in lid 1 vermelde voorschrift en teneinde te verzekeren dat de gebruikers hiervan volledig voordeel trekken.

4. De Commissie onderzoekt eigener beweging of op verzoek van een lidstaat de in lid 1 bedoelde gevallen van discriminatie en ~~neemt stelt~~ na raadpleging van elke belanghebbende lidstaat, in het kader van de **in lid 3 bedoelde maatregelen** ~~overeenkomstig lid 3 getroffen regeling~~, de noodzakelijke **besluiten vast**.

Artikel 76

1. Het is een lidstaat, behoudens machtiging **op grond van een besluit** van de Commissie, verboden voor het vervoer binnen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** de toepassing van prijzen en voorwaarden op te leggen die enig element van steun of bescherming in het belang van een of meer ondernemingen of bepaalde industrieën inhouden.

2. De Commissie onderwerpt eigener beweging of op verzoek van een lidstaat de in lid 1 bedoelde prijzen en voorwaarden aan een onderzoek en houdt daarbij met name rekening met, enerzijds, de vereisten van een passend regionaal economisch beleid, de behoeften van minder ontwikkelde gebieden en de vraagstukken die zich in door politieke omstandigheden ernstig benadeelde streken voordoen, en, anderzijds, de gevolgen van die prijzen en voorwaarden voor de mededinging tussen de takken van vervoer.

Na raadpleging van elke betrokken lidstaat ~~neemt stelt~~ zij de noodzakelijke besluiten **vast**.

3. Het in lid 1 bedoelde verbod ~~geldt niet voor~~ **is niet van toepassing op** mededingingstarieven.

Artikel 77

De heffingen of andere rechten welke naast de vervoerprijs door een vervoerondernemer [in verband met het overschrijden der grens] in rekening worden gebracht ¹, mogen een redelijk peil niet te boven gaan, gelet op de werkelijke kosten die door de grensoverschrijding feitelijk zijn veroorzaakt.

De lidstaten streven naar een ~~geleidelijke~~ verlaging van die kosten.

De Commissie kan de lidstaten aanbevelingen doen voor de toepassing van dit artikel.

---

¹ Men kan zich de vraag stellen welke soort heffingen op die manier door de vervoerondernemer in rekening worden gebracht. Voorts lijken – in een interne markt zonder binnengrenzen – de woorden "in verband met het overschrijden der grens" niet langer op hun plaats. Bekeken dient te worden of dit artikel niet overbodig is.

[Artikel 78 ¹

De bepalingen van deze titel staan niet in de weg aan maatregelen, in de Bondsrepubliek Duitsland genomen, voorzover deze noodzakelijk zijn om de economische nadelen door de deling van Duitsland berokkend aan de economie van die streken in de Bondsrepubliek welke door deze deling zijn getroffen, te compenseren.]

Artikel 79

Een comité van raadgevende aard, bestaande uit door de regeringen der lidstaten aangewezen deskundigen, wordt aan de Commissie toegevoegd. Deze raadpleegt het comité over vervoeraangelegenheden, zo dikwijls zij zulks nodig acht[, onverminderd de bevoegdheden van het Economisch en Sociaal Comité] ².

Artikel 80

1. ~~De bepalingen van~~ Deze titel ~~zijn~~ is van toepassing op het vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren.

2. **Het Europees Parlement en de Raad kan kunnen volgens de wetgevingsprocedure met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten of, in hoeverre en volgens welke procedure³, passende maatregelen vaststellen bepalingen voor de zeevaart en de luchtvaart zullen kunnen worden genomen.** ⁴ **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

~~De procedurebepalingen van artikel 71, zijn van toepassing.~~

---

¹ De Conventie zal het wellicht nodig achten te bekijken of dit artikel nog steeds actueel is (zie ook artikel 87, lid 2, onder c)).

² Voorgesteld wordt deze overbodige zinsnede te schrappen, omdat het voor de hand ligt dat de raadpleging van dat comité de bevoegdheden van het Economisch en Sociaal Comité onverlet laat.

³ Deze verwijzing naar een passende procedure heeft geen zin, omdat die procedure – medebeslissing – reeds bepaald is door de tweede alinea.

⁴ Vanwege de opeenvolgende wijzigingen van het EG-Verdrag lijkt de op grond van artikel 80, lid 2, eerste alinea, aan de Raad verleende bevoegdheid moeilijk te verzoenen met de tweede alinea van dat lid. Bovendien lijkt in de praktijk geen gebruik te zijn gemaakt van het bepaalde in artikel 80, lid 2, eerste alinea. Sinds de aanneming van de Europese Akte is onmiddellijk overgegaan tot de vaststelling van bepalingen op het gebied van de zeevaart en de luchtvaart.

Een andere, beknoptere en beter leesbare mogelijkheid zou zijn, lid 2 als volgt te formuleren: "Voor de zeevaart en de luchtvaart kunnen, overeenkomstig de procedure van artikel 71, passende maatregelen worden vastgesteld."

TITEL VI

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELS BETREFFENDE DE MEDEDINGING, DE BELASTINGEN EN DE ONDERLINGE AANPASSING VAN DE WETGEVINGEN

HOOFDSTUK 1

REGELS BETREFFENDE DE MEDEDINGING

EERSTE AFDELING

REGELS VOOR DE ONDERNEMINGEN

Artikel 81

1. Onverenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in:

- a) het rechtstreeks of zijdelings bepalen van de aan- of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden,
- b) het beperken of controleren van de productie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen,
- c) het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen,
- d) het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging,
- e) het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

2. De krachtens dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten zijn van rechtswege nietig.

3. ~~De bepalingen van~~ Lid 1 van dit artikel ~~kunnen~~ **kan** echter buiten toepassing worden verklaard

- a) voor elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen,
- b) voor elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen, en

- c) voor elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen die bijdragen tot verbetering van de productie of van de verdeling der producten of tot verbetering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen
- d) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,
- e) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken producten de mededinging uit te schakelen.

Artikel 82

Onverenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt en verboden, voorzover de handel tussen lidstaten daardoor ongunstig kan worden beïnvloed, is het, dat een of meer ondernemingen misbruik maken van een machtspositie op de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt of op een wezenlijk deel daarvan.

Dit misbruik kan met name bestaan in:

- a) het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden,
- b) het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers,
- c) het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijk-waardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging,
- d) het feit dat het sluiten van overeenkomsten afhankelijk wordt gesteld van het aanvaarden door de handelspartners van bijkomende prestaties, welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

Artikel 83

1. De Raad stelt op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~De verordeningen of richtlijnen de wetten/verordeningen~~¹ of kaderwetten vast, dienstig voor de toepassing van de beginselen neergelegd in de [artikelen 81 en 82] ~~worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, vastgesteld. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.~~

---

¹ Aangezien de Raad luidens de ontwerp-artikelen van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) wetten of verordeningen kan vaststellen, zou de Conventie moeten bepalen in welke gevallen op het door dit artikel bestreken gebied de Raad de ene of de andere soort handeling, dan wel de beide soorten handeling kan aannemen (zie de uitleg in bijlage II bij dit verslag).

2. De in lid 1 bedoelde ~~voorschriften~~ **wetten/verordeningen of kaderwetten** hebben met name ten doel:

- a) nakoming van de in [artikel 81, lid 1,] en in [artikel 82] bedoelde verbodsbepalingen te verzekeren door de instelling van geldboeten en dwangsommen;
- b) de wijze van toepassing van [artikel 81, lid 3,] vast te stellen met inachtneming van de noodzaak, enerzijds een doeltreffend toezicht te verzekeren, anderzijds de administratieve controle zoveel mogelijk te vereenvoudigen;
- c) in voorkomende gevallen, de werkingssfeer van de bepalingen van de [artikelen 81 en 82] voor de verschillende bedrijfstakken nader vast te stellen;
- d) de taak van de Commissie onderscheidenlijk van het Hof van Justitie bij de toepassing van de in dit lid bedoelde bepalingen vast te stellen;
- e) de verhouding vast te stellen tussen de nationale wetgevingen enerzijds en ~~de bepalingen van deze afdeling, alsmede de uitvoeringsbepalingen~~ **uitvoeringsmaatregelen** van dit artikel anderzijds.

Artikel 84

~~Tot op het tijdstip~~ **Op de datum** van inwerkingtreding van de ~~voorschriften wetten/verordeningen of de kaderwetten~~, op grond van [artikel 83] vastgesteld, beslissen de autoriteiten van de lidstaten over de toelaatbaarheid van mededingingsregelingen en over het misbruik maken van een machtspositie op de ~~gemeenschappelijke interne markt~~, in overeenstemming met hun nationale recht ~~en de in alsook met~~ [artikel 81, met name lid 3, en in artikel 82] ~~neergelegde bepalingen~~.

Artikel 85

1. Onverminderd het in [artikel 84] bepaalde, waakt de Commissie voor de toepassing van de in de [artikelen 81 en 82] neergelegde beginselen. Op verzoek van een lidstaat of ambtshalve, en in samenwerking met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, welke haar daarbij behulpzaam zijn, stelt zij een onderzoek in naar de gevallen van vermoedelijke inbreuk op bovengenoemde beginselen. Indien haar blijkt dat inbreuk is gepleegd, stelt zij passende middelen voor om daaraan een eind te maken.

2. Wordt aan deze inbreuken geen eind gemaakt, dan stelt de Commissie **een met redenen omkleed besluit vast waarbij** de inbreuk op de beginselen ~~in een met redenen omklede beschikking~~ **wordt** geconstateerd. Zij kan haar ~~beschikking~~ **besluit** bekendmaken en de lidstaten machtigen de noodzakelijke ~~tegenmaatregelen~~ **regelingen**, waarvan zij de voorwaarden en de wijze van toepassing bepaalt, ~~te treffen te treffen~~ om de toestand te verhelpen.

Artikel 86

1. De lidstaten nemen of handhaven met betrekking tot de openbare bedrijven en de ondernemingen waaraan zij bijzondere of uitsluitende rechten verlenen, geen enkele maatregel welke in strijd is met de ~~regels van dit Verdrag~~ **bepalingen van de Grondwet**, met name die bedoeld in de [artikelen 12 en 81 tot en met 89].

2. De ondernemingen belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang of die het karakter dragen van een fiscaal monopolie, vallen onder de ~~regels van dit Verdrag~~ **bepalingen van de Grondwet**, met name onder de mededingingsregels, voorzover de toepassing daarvan de vervulling, in feite of in rechte, van de hun toevertrouwde bijzondere taak niet verhindert. De ontwikkeling van het handelsverkeer mag niet worden beïnvloed in een mate die strijdig is met het belang van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.

3. De Commissie waakt voor de toepassing van dit artikel en ~~richt stelt~~, voorzover nodig, passende richtlijnen of beschikkingen [**verordeningen**¹ of] **besluiten tot de lidstaten vast**.

AFDELING 2

STEUNMAATREGELEN VAN DE LIDSTATEN

Artikel 87

1. Behoudens de afwijkingen waarin ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorziet, zijn steunmaatregelen van de **lidstaten** of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

2. Met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt zijn verenigbaar:

- a) steunmaatregelen van sociale aard aan individuele verbruikers op voorwaarde dat deze toegepast worden zonder onderscheid naar de oorsprong van de producten,
- b) steunmaatregelen tot herstel van de schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen,

---

¹ De richtlijn komt niet meer voor onder de instrumenten die door de Commissie kunnen worden vastgesteld (zie het ontwerp van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (CONV 571/03)), de enige resterende instrumenten zouden het besluit (zie artikel 26 van genoemd ontwerp) en de verordening zijn. De verordening is echter een instrument dat in tegenstelling tot de richtlijn in beginsel geen manoeuvreerruimte laat aan de lidstaten. Opneming van de verordening op deze plaats vormt derhalve een wijziging ten opzichte van de huidige situatie.

[c) steunmaatregelen aan de economie van bepaalde streken van de Bondsrepubliek Duitsland die nadeel ondervinden van de deling van Duitsland, voorzover deze steunmaatregelen noodzakelijk zijn om de door deze deling berokkende economische nadelen te compenseren.]¹

3. Als verenigbaar met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt kunnen worden beschouwd:

- a) steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst,
- b) steunmaatregelen om de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen,
- c) steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad,
- d) steunmaatregelen om de cultuur en de instandhouding van het culturele erfgoed te bevorderen, wanneer door deze maatregelen de voorwaarden inzake het handelsverkeer en de mededingingsvoorwaarden in de ~~Gemeenschap~~ **Unie** niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad,
- e) andere soorten van steunmaatregelen aangewezen ~~bij besluit van~~ **door middel van maatregelen die door de Raad, genomen op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie worden aangenomen.**

Artikel 88

1. De Commissie onderwerpt te zamen met de lidstaten de in die staten bestaande steunregelingen aan een voortdurend onderzoek. Zij stelt de dienstige maatregelen voor, welke de geleidelijke ontwikkeling of de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt vereist.

2. Indien de Commissie, na de belanghebbenden te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, vaststelt dat een steunmaatregel door een **lidstaat** of met staatsmiddelen bekostigd, volgens [artikel 87] niet verenigbaar is met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt of dat van deze steunmaatregel misbruik wordt gemaakt, **stelt zij een besluit vast dat ertoe strekt** dat de betrokken staat die steunmaatregel moet opheffen of wijzigen binnen de door haar vast te stellen termijn.

Indien deze staat dat besluit niet binnen de gestelde termijn nakomt, kan de Commissie of iedere andere belanghebbende **lidstaat** zich in afwijking van de [artikelen 226 en 227] rechtstreeks tot het Hof van Justitie wenden.

---

¹ De Conventie zal het wellicht nuttig achten te onderzoeken of dit lid nog wel actueel is (zie ook artikel 78).

Op verzoek van een lidstaat kan de Raad met eenparigheid van stemmen ~~beslissen~~ **een besluit vaststellen dat uit hoofde waarvan** een door die staat genomen of te nemen steunmaatregel in afwijking van ~~de bepalingen van~~ [artikel 87] of van de in [artikel 89] bedoelde ~~verordeningen~~ **wetten/verordeningen** als verenigbaar moet worden beschouwd met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, indien buitengewone omstandigheden een dergelijk ~~beslissing~~ **besluit** rechtvaardigen. Als de Commissie met betrekking tot deze steunmaatregel de in de eerste alinea van dit lid vermelde procedure heeft aangevangen wordt deze door het verzoek van de betrokken staat aan de Raad geschorst, totdat de Raad zijn standpunt heeft bepaald.

Evenwel, indien de Raad binnen een termijn van drie maanden te rekenen van het verzoek zijn standpunt niet heeft bepaald, beslist de Commissie.

3. De Commissie wordt **door de lidstaten** van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte gebracht, om haar opmerkingen te kunnen maken. Indien zij meent dat zulk een voornemen volgens [artikel 87] onverenigbaar is met de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, vangt zij onverwijld de in ~~het vorige~~ lid 2 bedoelde procedure aan. De betrokken lidstaat kan de voorgenomen maatregelen niet tot uitvoering brengen voordat die procedure tot een ~~eindbeslissing~~ **definitief besluit** heeft geleid.

Artikel 89

De Raad kan op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~alle verordeningen vaststellen~~ **wetten/verordeningen**¹ **vaststellen**, dienstig voor de toepassing van de [artikelen 87 en 88], en met name de voorwaarden voor de toepassing van [artikel 88, lid 3,] bepalen alsmede de van die procedure vrijgestelde soorten van steunmaatregelen. **Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement .**

HOOFDSTUK 2

BEPALINGEN BETREFFENDE BELASTINGEN

Artikel 90

De lidstaten heffen op producten van de overige lidstaten, al dan niet rechtstreeks, geen hogere binnenlandse belastingen van welke aard ook dan die welke, al dan niet rechtstreeks, op gelijksoortige nationale producten worden geheven.

Bovendien heffen de lidstaten op de producten van de overige lidstaten geen zodanige binnenlandse belastingen, dat daardoor andere producties zijdelings worden beschermd.

---

¹ Aangezien de Raad luidens de ontwerp-artikelen van titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) wetten of verordeningen kan vaststellen, zou de Conventie moeten bepalen in welke gevallen op het door dit artikel bestreken gebied de Raad de ene of de andere soort handeling, dan wel de beide soorten handeling kan vaststellen (zie de uitleg in bijlage II bij dit verslag).

Artikel 91

Bij de uitvoer ¹ van producten **van een lidstaat** naar het grondgebied van een ~~der lidstaten~~ **andere lidstaat** mag de teruggave van binnenlandse belastingen niet het bedrag overschrijden dat daarop al dan niet rechtstreeks geheven is.

Artikel 92

Met betrekking tot andere belastingen dan de omzetbelasting, de accijnzen en de overige indirecte belastingen mogen vrijstellingen en teruggaven bij uitvoer naar de andere lidstaten slechts worden verleend en compenserende belastingen bij invoer uit de lidstaten slechts worden geheven, voorzover de bedoelde ~~maatregelen~~ **regelingen** van tevoren voor een beperkte periode bij een door de Raad, **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie~~ **aangenomen besluit** zijn goedgekeurd.

Bepaling 51 (ex artikel 93)

De Raad stelt op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité~~ met eenparigheid van stemmen de ~~bepalingen vast~~ **maatregelen vast** die betrekking hebben op de harmonisatie van de wetgevingen inzake de omzetbelasting, de accijnzen en de andere indirecte belastingen, voorzover deze harmonisatie noodzakelijk is om de instelling en de werking van de interne markt ~~binnen de in artikel 14 gestelde termijn~~ ² te verzekeren. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité .**

---

¹ Het gebruik van het woord "uitvoer" moet worden heroverwogen, aangezien het de handel tussen lidstaten betreft.

² Er is voorgesteld deze termijn (31.12.1992) te schrappen (zie voetnoot bij artikel 14).

HOOFDSTUK 3

DE AANPASSING VAN DE WETGEVINGEN ¹

Artikel 94 ²

De Raad stelt op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité~~ met eenparigheid van stemmen ~~richtlijnen vast~~ **kaderwetten vast** voor de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten welke rechtstreeks van invloed zijn op de instelling of de werking van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne markt. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**

Bepaling 53 (ex artikel 95) ³

1. In afwijking van [artikel 94] en tenzij in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** anders is bepaald, ~~zijn de volgende bepalingen is dit artikel~~ van toepassing voor de verwezenlijking van de doeleinden van [artikel 14]. **Het Europees Parlement en de Raad stellen** volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité** de maatregelen vast inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke regelingen van de lidstaten die de instelling en de werking van de interne markt betreffen. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

2. Lid 1 is niet van toepassing op de fiscale bepalingen, op de bepalingen inzake het vrije verkeer van personen en op de bepalingen inzake de rechten en belangen van werknemers.

3. De Commissie zal bij haar in lid 1 bedoelde voorstellen op het gebied van de volksgezondheid, de veiligheid, de milieubescherming en de consumentenbescherming uitgaan van een hoog beschermingsniveau, daarbij in het bijzonder rekening houdend met alle nieuwe ontwikkelingen die op wetenschappelijke gegevens zijn gebaseerd. Ook het Europees Parlement en de Raad zullen binnen hun respectieve bevoegdheden deze doelstelling trachten te verwezenlijken.

---

¹ De plaats van dit hoofdstuk met algemene rechtsgrondslagen voor de totstandbrenging van de interne markt zou nader kunnen worden bekeken. Het is misschien aangewezen het hoofdstuk onder te brengen in een nieuwe titel of een nieuw hoofdstuk "interne markt" (zie ook de voetnoot ad artikel 14 en artikel 15).

² Thans kunnen uit hoofde van de artikelen 94 en 95 alleen maatregelen worden vastgesteld die een "onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen" behelzen. Daardoor wordt gebruik gemaakt van artikel 308 in bepaalde gevallen die de interne markt betreffen, zonder dat evenwel een harmonisatie van de nationale wetgevingen wordt verondersteld. Dat is onder meer het geval bij de instelling van een communautair intellectueel eigendomsrecht bovenop de nationale rechten. Mocht de Conventie het gebruik van artikel 308 willen beperken, dan zou zij kunnen nagaan of het passend zou zijn ofwel specifieke rechtsgrondslagen te scheppen, ofwel de verwijzing naar de "onderlinge aanpassing van de wetgevingen" in de artikelen 94 en 95 te wijzigen, om het betrokken optreden mogelijk te maken. Voorts zou de Conventie zich kunnen buigen over het verband tussen de artikelen 94 en 95 onderling (zie de uitleg in bijlage II bij dit verslag).

³ Zie voorstel in de vorige voetnoot.

4. Wanneer een lidstaat het, nadat **hetzij het Europees Parlement en de Raad of , hetzij de Commissie**¹ een harmonisatiemaatregel heeft vastgesteld, noodzakelijk acht nationale regelingen te handhaven die hun rechtvaardiging vinden in gewichtige eisen als bedoeld in artikel 30 of verband houdend met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu, geeft hij zowel van die regelingen als van de redenen voor het handhaven ervan, kennis aan de Commissie.

5. Wanneer een lidstaat het na het vaststellen van een harmonisatiemaatregel door **hetzij het Europees Parlement en de Raad of , hetzij de Commissie**² noodzakelijk acht, nationale regelingen te treffen die gebaseerd zijn op nieuwe wetenschappelijke gegevens die verband houden met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu vanwege een specifiek probleem dat zich in die lidstaat heeft aangediend nadat de harmonisatiemaatregel is vastgesteld, stelt hij de Commissie voorts, onverminderd lid 4, in kennis van de voorgenomen regelingen en de ~~redenen voor het vaststellen ervan~~ **motivering ervoor**.

6. Binnen zes maanden na de in de leden 4 en 5 bedoelde kennisgevingen ~~keurt stelt~~ de Commissie **een besluit vast waarbij** de betrokken nationale regelingen **worden goedgekeurd** of ~~wijst die afgewezen~~, nadat zij heeft nagegaan of zij al dan niet een middel tot willekeurige discriminatie, een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten, of een hinderpaal voor de werking van de interne markt vormen.

Indien de Commissie binnen deze termijn geen besluit vaststelt, worden de in lid 4 en lid 5 bedoelde nationale bepalingen geacht te zijn goedgekeurd.

Indien het complexe karakter van de aangelegenheid zulks rechtvaardigt en er geen gevaar bestaat voor de gezondheid van de mens, kan de Commissie de betrokken lidstaat ervan in kennis stellen dat de in dit lid bedoelde termijn met ten hoogste zes maanden kan worden verlengd.

7. Indien een lidstaat krachtens [lid 6] gemachtigd is om nationale regelingen te handhaven of te treffen die afwijken van een harmonisatiemaatregel, onderzoekt de Commissie onverwijld of er een aanpassing van die maatregel moet worden voorgesteld.

8. Indien een lidstaat een specifiek probleem in verband met volksgezondheid aan de orde stelt op een gebied waarop eerder harmonisatiemaatregelen zijn genomen, brengt hij dit ter kennis van de Commissie die onverwijld onderzoekt of zij passende maatregelen aan **het Europees Parlement en de Raad** moet voorstellen.

9. In afwijking van de procedure van de [artikelen 226 en 227] kan de Commissie of een lidstaat zich rechtstreeks tot het Hof van Justitie wenden indien zij/hij meent dat een andere lidstaat misbruik maakt van de in dit artikel bedoelde bevoegdheden.

---

¹ Zoals bekend neemt de Commissie alleen harmonisatiemaatregelen aan krachtens de uitvoeringsbevoegdheden die haar zijn verleend op grond van artikel 202.

² Zelfde opmerking als in bovenstaande voetnoot bij artikel 95, lid 4.

10. **De in dit artikel** ~~Boven~~ bedoelde harmonisatiemaatregelen omvatten, in passende gevallen, een vrijwaringsclausule die de lidstaten machtigt om, op grond van één of meer van de in [artikel 30] bedoelde niet-economische redenen, voorlopige ~~maatregelen~~ **regelingen** te treffen die aan een ~~communautaire~~ toetsingsprocedure **door de Unie** worden onderworpen.

Artikel 96

Ingeval de Commissie vaststelt dat een dispariteit tussen de wettelijke of bestuursrechtelijke regelingen der lidstaten de mededingingsvoorwaarden op de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt vervalst en ~~zodoende~~ een distorsie veroorzaakt welke moet worden opgeheven, raadpleegt zij de betrokken lidstaten.

Indien deze raadpleging niet leidt tot ~~overeenstemming waardoor~~ **de opheffing van** de betrokken distorsie ~~wordt opgeheven~~, stelt de Raad **op voorstel van de Commissie**, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ~~op voorstel van de Commissie~~ de voor dat doel noodzakelijke ~~richtlijnen vast~~ **kaderwetten vast**. De Commissie en de Raad kunnen alle andere dienstige maatregelen **vaststellen** welke dit Verdrag voorziet.

Artikel 97

1. Wanneer er aanleiding bestaat te vrezen dat de vaststelling of de wijziging van een **nationale** wettelijke of bestuursrechtelijke regeling een distorsie in de zin van [artikel 96] veroorzaakt, raadpleegt de lidstaat die daartoe wil overgaan de Commissie. Na de lidstaten te hebben geraadpleegd, ~~beveelt~~ **doet** de Commissie de betrokken staten **een aanbeveling betreffende de** passende maatregelen ~~aan~~ om deze distorsie te voorkomen.

2. Indien de **lidstaat** die nationale regelingen wil vaststellen of wijzigen niet handelt overeenkomstig de aanbeveling welke de Commissie hem heeft gedaan, kan bij toepassing van [artikel 96] van de andere lidstaten niet worden verlangd dat zij hun nationale regelingen wijzigen om deze distorsie op te heffen. Indien de lidstaat die aan de aanbeveling van de Commissie geen gevolg heeft gegeven, een distorsie veroorzaakt waarvan alleen hijzelf nadeel ondervindt, ~~zijn de bepalingen van is~~ artikel 96 niet van toepassing.

TITEL VII

BEPALINGEN INZAKE NAUWERE SAMENWERKING

Deze titel komt in een addendum bij het verslag
--

TITEL VIII

WERKGELEGENHEID ¹

Artikel 125

De lidstaten en de **Gemeenschap Unie** streven overeenkomstig [deze] [titel] naar de ontwikkeling van een gecoördineerde strategie voor werkgelegenheid en in het bijzonder voor de bevordering van de scholing, de opleiding en het aanpassingsvermogen van de werknemers en arbeidsmarkten die soepel reageren op economische veranderingen teneinde de doelstellingen van [~~artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en van artikel 2 ...~~] ² van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** te bereiken.

Artikel 126

1. De lidstaten dragen door middel van hun werkgelegenheidsbeleid bij tot het bereiken van de in [artikel 125] bedoelde doelstellingen op een wijze die verenigbaar is met de overeenkomstig [artikel 99, lid 2,] aangenomen globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en van de **Gemeenschap Unie**.

2. Rekening houdend met nationale gebruiken op het gebied van de verantwoordelijkheden van de sociale partners beschouwen de lidstaten het bevorderen van de werkgelegenheid als een aangelegenheid van gemeenschappelijke zorg en coördineren zij hun maatregelen op dit gebied binnen de Raad, overeenkomstig [artikel 128].

Artikel 127

1. De **Gemeenschap Unie** draagt bij tot een hoog werkgelegenheidsniveau door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en hun maatregelen te steunen en, indien nodig, aan te vullen. De bevoegdheden van de lidstaten worden daarbij geëerbiedigd.

---

¹ De inhoud van deze titel zal eventueel moeten worden herzien in het licht van de conclusies van de Conventie over het verslag van Werkgroep XI Sociaal Europa (CONV 516/03).

² Verwijzing invoegen naar het ontwerp-artikel over de doelstellingen van de Unie in deel I (artikel 3 – CONV 528/03).

2. Bij het bepalen en uitvoeren van het beleid en de activiteiten van de **Gemeenschap Unie** wordt rekening gehouden met de doelstelling van een hoog werkgelegenheidsniveau.¹

Artikel 128

1. De Europese Raad beziet jaarlijks de werkgelegenheidssituatie in de **Gemeenschap Unie** en neemt ter zake conclusies aan, aan de hand van een gezamenlijk jaarverslag van de Raad en de Commissie.

2. Op basis van de conclusies van de Europese Raad ~~stelt~~ **neemt** de Raad jaarlijks, **op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen**, ~~op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en het in artikel 130 genoemde comité voor de werkgelegenheid,~~ richtsnoeren ~~op~~ **aan**, waarmee de lidstaten in hun werkgelegenheidsbeleid rekening houden. **Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en het Comité voor de werkgelegenheid.**

Deze richtsnoeren moeten verenigbaar zijn met de overeenkomstig [artikel 99, lid 2,] aangenomen globale richtsnoeren.

3. Elke lidstaat legt jaarlijks aan de Raad en aan de Commissie een verslag voor over de belangrijkste ~~maatregelen~~ **bepalingen** welke genomen zijn om zijn werkgelegenheidsbeleid ten uitvoer te leggen in het licht van de in lid 2 bedoelde richtsnoeren inzake werkgelegenheid.

4. Op basis van de in lid 3 bedoelde verslagen en na ontvangst van de adviezen van het Comité voor de werkgelegenheid verricht de Raad jaarlijks een onderzoek naar de tenuitvoerlegging van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten in het licht van de richtsnoeren inzake werkgelegenheid. De Raad kan, **op aanbeveling van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen**, ~~op aanbeveling van de Commissie,~~ aanbevelingen **aannemen die hij** tot de lidstaten **richt** ~~richten indien hij zulks in het licht van dat onderzoek dienstig acht.~~

5. Op basis van de resultaten van dat onderzoek brengen de Raad en de Commissie jaarlijks gezamenlijk verslag uit aan de Europese Raad over de werkgelegenheidssituatie in de **Gemeenschap Unie** en over de tenuitvoerlegging van de richtsnoeren inzake werkgelegenheid.

---

¹ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

Artikel 129

Het Europees Parlement en de Raad kunnen ~~kan~~ volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure~~ van artikel 251, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, stimuleringsmaatregelen aannemen die erop gericht zijn de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en hun werkgelegenheidsbeleid te ondersteunen door middel van initiatieven ter ontwikkeling van de uitwisseling van informatie en optimale praktijken, verstrekking van vergelijkende analyses en advies, alsmede bevordering van innoverende benaderingswijzen en evaluatie van ervaringen, in het bijzonder door gebruik te maken van proefprojecten. **Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

Deze maatregelen houden geen harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten in.

Artikel 130

~~Na raadpleging van het Europees Parlement stelt De Raad~~ **stelt** een raadgevend comité voor de werkgelegenheid in teneinde de coördinatie van het werkgelegenheids- en arbeidsmarktbeleid van de lidstaten te bevorderen. **Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

Dit comité heeft tot taak:

- a) toe te zien op de werkgelegenheidssituatie en het werkgelegenheidsbeleid in de lidstaten en de ~~Gemeenschap~~ **Unie**;
- b) onverminderd [artikel 207], adviezen uit te brengen, hetzij op verzoek van de Raad of van de Commissie, hetzij op eigen initiatief, en bij te dragen aan de voorbereiding van de in [artikel 128] bedoelde werkzaamheden van de Raad.

Voor de vervulling van zijn opdracht raadpleegt het comité de sociale partners.

Elke lidstaat benoemt evenals de Commissie, twee leden van het comité.

TITEL IX

GEMEENSCHAPPELIJKE HANDELSPOLITIEK ¹

Artikel 131

Door tezamen een douane-unie op te richten, beogen de lidstaten een bijdrage, in overeenstemming met het gemeenschappelijk belang, te leveren tot een harmonische ontwikkeling van de wereld-handel, de geleidelijke afschaffing van de beperkingen in het internationale handelsverkeer en de verlaging van de tariefmuren.

Bij de gemeenschappelijke handelspolitiek wordt rekening gehouden met de gunstige invloed die de afschaffing van de rechten tussen de lidstaten kan uitoefenen op de toeneming van het vermogen tot mededinging van de ondernemingen dezer staten.

Artikel 132

1. Onverminderd de verplichtingen door de lidstaten aangegaan in het kader van andere internationale organisaties, worden de steunregelingen, door de lidstaten bij uitvoer naar derde landen toegepast, geleidelijk met elkaar in overeenstemming gebracht, in de mate waarin zulks noodzakelijk is om te vermijden dat de mededinging tussen de ondernemingen van de Gemeenschap wordt vervalst.

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie, de daartoe noodzakelijke richtlijnen vast.

2. Bovenstaande bepalingen zijn niet van toepassing op de teruggave van douanerechten of heffingen van gelijke werking noch op de teruggave van indirecte belastingen met inbegrip van omzetbelasting, accijnzen en andere indirecte belastingen verleend bij de uitvoer van goederen van een lidstaat naar een derde land, voorzover deze teruggaven niet hoger zijn dan de belastingen welke al dan niet rechtstreeks op de uitgevoerde producten drukten.

Artikel 133

1. De gemeenschappelijke handelspolitiek wordt gegrond op eenvormige beginselen, met name wat betreft de tariefwijzigingen, het sluiten van tarief- en handelsakkoorden, het eenvormig maken van liberalisatiemaatregelen, de uitvoerpolitiek, alsmede de handelspolitieke beschermingsmaatregelen, waaronder de te nemen maatregelen in geval van dumping en subsidies.

2. De Commissie doet aan de Raad voorstellen voor de uitvoering van de gemeenschappelijke handelspolitiek.

---

¹ Deze titel zou door de Conventie in het kader van de externe betrekkingen van de Unie moeten worden besproken, en wordt hier dus niet behandeld.

3. Indien moet worden onderhandeld over akkoorden met een of meer staten of internationale organisaties, doet de Commissie aanbevelingen aan de Raad, die haar machtigt de vereiste onderhandelingen te openen. De Raad en de Commissie zien erop toe dat die akkoorden verenigbaar zijn met het interne beleid en de interne voorschriften van de Gemeenschap.

De Commissie voert de onderhandelingen in overleg met een speciaal comité, door de Raad aangewezen om haar daarin bij te staan, en binnen het raam van de richtsnoeren welke de Raad haar kan verstrekken. De Commissie brengt regelmatig verslag uit aan het speciaal comité over de stand van de onderhandelingen.

De desbetreffende bepalingen van artikel 300 zijn van toepassing.

4. Bij de uitoefening van de bevoegdheden welke hem bij dit artikel zijn verleend, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

5. Onverminderd lid 6 zijn de leden 1 tot en met 4 ook van toepassing op onderhandelingen over en de sluiting van akkoorden op het gebied van de handel in diensten en de handelsaspecten van intellectuele eigendom, voorzover de akkoorden in kwestie niet onder die leden vallen.

In afwijking van lid 4 besluit de Raad ter zake van onderhandelingen over en de sluiting van een akkoord op een van de in de eerste alinea bedoelde gebieden met eenparigheid van stemmen, indien dat akkoord bepalingen bevat waarvoor interne voorschriften met eenparigheid van stemmen worden aangenomen, of betrekking heeft op een gebied ten aanzien waarvan de Gemeenschap haar bevoegdheden uit hoofde van dit Verdrag nog niet heeft uitgeoefend door interne voorschriften aan te nemen.

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen ter zake van onderhandelingen over en de sluiting van een horizontaal akkoord, voorzover dat akkoord ook betrekking heeft op de aangelegenheden, bedoeld in de voorgaande alinea of lid 6, tweede alinea.

Dit lid laat het recht van de lidstaten akkoorden met derde landen of internationale organisaties te handhaven en te sluiten onverlet, voorzover die akkoorden in overeenstemming zijn met het Gemeenschapsrecht en de overige toepasselijke internationale akkoorden.

6. De Raad kan geen akkoord sluiten dat bepalingen bevat die de interne bevoegdheden van de Gemeenschap overschrijden, in het bijzonder omdat zij zouden leiden tot harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten op een gebied ten aanzien waarvan dit Verdrag een dergelijke harmonisatie uitsluit.

In dit verband behoren handelsakkoorden betreffende culturele en audiovisuele diensten, onderwijsdiensten alsmede sociale en volksgezondheidsdiensten, in afwijking van lid 5, eerste alinea, tot de gedeelde bevoegdheid van de Gemeenschap en haar lidstaten. Derhalve is voor onderhandelingen over dergelijke akkoorden, behalve een overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van artikel 300 genomen besluit van de Gemeenschap, onderlinge overeenstemming van de lidstaten vereist. De bij de onderhandelingen tot stand gekomen akkoorden worden door de Gemeenschap en de lidstaten gezamenlijk gesloten.

Titel V en artikel 300 blijven van toepassing op onderhandelingen over en de sluiting van internationale akkoorden op het gebied van vervoer.

7. Onverminderd lid 6, eerste alinea, kan de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen besluiten de toepassing van de leden 1 tot en met 4 uit te breiden tot onderhandelingen en internationale akkoorden betreffende intellectuele eigendom, voorzover deze niet onder lid 5 vallen.

Artikel 134

Teneinde te verzekeren dat de uitvoering der door elke lidstaat overeenkomstig dit Verdrag genomen handelspolitieke maatregelen niet wordt verhinderd door het zich verleggen van het handelsverkeer of indien dispariteiten in die maatregelen in een of meer lidstaten economische moeilijkheden medebrengen, doet de Commissie aanbevelingen over de wijze waarop de overige lidstaten de vereiste medewerking verlenen. Bij gebreke daarvan kan zij de lidstaten machtigen de noodzakelijke beschermende maatregelen te treffen, waarvan zij de voorwaarden en de nadere bijzonderheden vaststelt.

In dringende gevallen vragen de lidstaten aan de Commissie, die zich zo spoedig mogelijk uitsprekt, toestemming om zelf de noodzakelijke maatregelen te treffen en geven zij van deze maatregelen kennis aan de overige lidstaten. De Commissie kan te allen tijde besluiten dat de betrokken lidstaten deze maatregelen moeten wijzigen of opheffen.

Bij voorrang moeten die maatregelen worden genomen die de minste verstoringen in de werking van de gemeenschappelijke markt veroorzaken.

TITEL X

DOUANESAMENWERKING

Artikel 135

Binnen het toepassingsgebied van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet neemt stellen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure van artikel 251** maatregelen vast ter versterking van de douanesamenwerking tussen de lidstaten onderling en tussen de lidstaten en de Commissie. Deze maatregelen hebben geen betrekking op de toepassing van het nationale strafrecht of de nationale rechtsbedeling.

TITEL XI

SOCIALE POLITIEK, ONDERWIJS, BEROEPSOPLEIDING EN JEUGD

HOOFDSTUK 1

SOCIALE BEPALINGEN

Artikel 136

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten stellen zich, indachtig sociale grondrechten zoals vastgelegd in het op 18 oktober 1961 te Turijn ondertekend Europees Sociaal Handvest en in het Gemeenschaps-handvest van de sociale grondrechten van de werkenden van 1989, ten doel de bevordering van de werkgelegenheid, de gestage verbetering van de levensomstandigheden en de arbeidsvoorwaarden, zodat de onderlinge aanpassing daarvan op de weg van de vooruitgang wordt mogelijk gemaakt, alsmede een adequate sociale bescherming, de sociale dialoog, de ontwikkeling van de menselijke hulpbronnen om een duurzaam hoog werkgelegenheidsniveau mogelijk te maken, en de bestrijding van uitsluiting.

Te dien einde ~~leggen houden~~ de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten ~~maatregelen ten uitvoer waarin in hun handelen~~ rekening ~~wordt gehouden~~ met de verscheidenheid van de nationale gebruiken, met name op het gebied van contractuele betrekkingen, alsmede met de noodzaak het concurrentievermogen van de economie van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** te handhaven.

Zij zijn van mening dat een dergelijke ontwikkeling zal voortvloeien, zowel uit de werking van de ~~gemeenschappelijke interne~~ markt waardoor de harmonisatie der sociale stelsels zal worden bevorderd, als uit de in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** bepaalde procedures en het nader tot elkaar brengen van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.¹

Artikel 137

1. Ter verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 136] wordt het optreden van de lidstaten op de volgende gebieden door de ~~Gemeenschap~~ **Unie** ondersteund en aangevuld:

- a) de verbetering van met name het arbeidsmilieu, om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen;
- b) de arbeidsvoorwaarden;
- c) de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers;
- d) de bescherming van de werknemers bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst;
- e) de informatie en de raadpleging van de werknemers;

---

¹ Deze alinea lijkt slechts een declaratoire waarde te hebben.

- f) de vertegenwoordiging en collectieve verdediging van de belangen van werknemers en werkgevers, met inbegrip van de medezeggenschap, onder voorbehoud van lid 5;
- g) de werkgelegenheidsvoorwaarden voor onderdanen van derde landen die op wettige wijze op het grondgebied van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** verblijven;
- h) de integratie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, onverminderd artikel 150;
- i) de gelijkheid van mannen en vrouwen wat hun kansen op de arbeidsmarkt en de behandeling op het werk betreft;
- j) de bestrijding van sociale uitsluiting;
- k) de modernisering van de stelsels voor sociale bescherming, onverminderd punt c).

2. Te dien einde ~~kan de Raad~~:

- a) **kunnen er** maatregelen ~~aannemen~~ **worden vastgesteld** die erop gericht zijn de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen door middel van initiatieven ter verbetering van de kennis, ontwikkeling van de uitwisseling van informatie en optimale praktijken, bevordering van innoverende benaderingswijzen en evaluatie van ervaringen, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten;
- b) **kunnen er** op de in lid 1, onder a) tot en met i), bedoelde gebieden ~~door middel van richtlijnen~~ **kaderwetten worden vastgesteld houdende** minimumvoorschriften ~~vaststellen~~ die geleidelijk van toepassing zullen worden, met inachtneming van de in elk van de lidstaten bestaande omstandigheden en technische voorschriften. In deze ~~richtlijnen~~ **kaderwetten** wordt vermeden zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen op te leggen dat de oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen daardoor zou kunnen worden belemmerd.

Op de in lid 1, onder a), b), e), i), j) en k), bedoelde gebieden besluiten het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's.¹

Op de in lid 1, onder c), d), f) en g), bedoelde gebieden besluit de Raad op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's.

2 bis. De Raad kan op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen besluiten dat de wetgevingsprocedure van toepassing is op lid 1, onder d), f) en g). Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

¹ Ter verduidelijking geven de volgende drie alinea's de bepalingen van de huidige tweede alinea van artikel 137, lid 2, VEG weer.

~~De Raad besluit volgens de procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, behoudens op de in lid 1, onder e), d), f) en g), van dit artikel bedoelde gebieden, waar hij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de voornoemde comités met eenparigheid van stemmen besluit. De Raad kan op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen besluiten dat de procedure van artikel 251 van toepassing is op lid 1, punten d), f) en g), van dit artikel.~~¹

3. Een lidstaat kan de sociale partners, indien zij gezamenlijk daarom verzoeken, belasten met de uitvoering van de krachtens lid 2 vastgestelde ~~richtlijnen~~ **kaderwetten**.

In dat geval verzekert de lidstaat zich ervan dat de sociale partners, uiterlijk op de datum waarop een ~~richtlijn kaderwet overeenkomstig artikel 249~~ moet zijn omgezet, de nodige maatregelen bij overeenkomst hebben ingevoerd; de betrokken lidstaat moet zelf alle maatregelen treffen om de in de ~~richtlijn kaderwet~~ voorgeschreven resultaten te allen tijde te kunnen waarborgen.

4. De krachtens dit artikel vastgestelde ~~bepalingen~~ **maatregelen**:

- a) laten het recht van de lidstaten de fundamentele beginselen van hun socialezekerheidsstelsel vast te stellen onverlet en mogen geen aanmerkelijke gevolgen hebben voor het financiële evenwicht van dat stelsel;
- b) beletten niet dat een lidstaat maatregelen met een hogere graad van bescherming handhaaft of invoert welke met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** verenigbaar zijn.

5. Dit artikel is niet van toepassing op de beloning, het recht van vereniging, het stakingsrecht of het recht tot uitsluiting.

Artikel 138

1. De Commissie heeft tot taak de raadpleging van de sociale partners op ~~communautair~~ **het niveau van de Unie** te bevorderen en ~~treft stelt~~ alle maatregelen **vast** die nuttig kunnen zijn om de dialoog tussen de partners te vergemakkelijken door middel van een evenwichtige ondersteuning van de partijen.

2. Daartoe raadpleegt de Commissie, alvorens voorstellen op het gebied van de sociale politiek in te dienen, de sociale partners over de mogelijke richting van een ~~communautair~~ optreden **van de Unie**.

3. Indien de Commissie na deze raadpleging van mening is dat een ~~communautair~~ optreden **van de Unie** wenselijk is, raadpleegt zij de sociale partners over de inhoud van het overwogen voorstel. De sociale partners doen de Commissie een advies of, in voorkomend geval, een aanbeveling toekomen.

---

¹ Deze hele alinea is hierboven opgevoerd.

4. Ter gelegenheid van deze raadpleging kunnen de sociale partners de Commissie in kennis stellen van hun wens het in [artikel 139] bedoelde proces in te leiden. De procedure neemt maximaal negen maanden in beslag, tenzij de betrokken sociale partners en de Commissie gezamenlijk besluiten tot verlenging.

Artikel 139

1. De dialoog tussen de sociale partners op ~~communautair~~ **het niveau van de Unie** kan, indien de sociale partners zulks wensen, leiden tot contractuele betrekkingen, met inbegrip van overeenkomsten.

2. De tenuitvoerlegging van de op ~~communautair~~ **het niveau van de Unie** gesloten overeenkomsten geschiedt hetzij volgens de procedures en gebruiken die eigen zijn aan de sociale partners en aan de lidstaten, hetzij, voor zaken die onder [artikel 137] vallen, op gezamenlijk verzoek van de ondertekenende partijen, door een ~~besluit van~~ **maatregel¹ die door de Raad op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt aangenomen.**

~~3. De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, tenzij~~ **Wanneer** de betrokken overeenkomst één of meer bepalingen bevat die betrekking hebben op één van de in artikel 137, lid ~~3~~ **2**, genoemde gebieden, ~~in welk geval hij~~ **waarop** met eenparigheid van stemmen ~~besluit moet worden besloten, besluit de Raad met eenparigheid van stemmen.~~

Artikel 140

Ter verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 136] en onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, bevordert de Commissie de samenwerking tussen de lidstaten en vergemakkelijkt zij de coördinatie van hun optreden op alle onder [dit hoofdstuk] vallende gebieden van de sociale politiek, met name op het terrein van:

- a) de werkgelegenheid,
- b) het arbeidsrecht en de arbeidsvoorwaarden,
- c) de beroepsopleiding en de voortgezette vorming,
- d) de sociale zekerheid,
- e) de voorkoming van arbeidsongevallen en beroepsziekten,
- f) de arbeidshygiëne,
- g) het recht zich te organiseren in vakverenigingen en van collectieve onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers.

---

¹ De term "besluit" lijkt hier in zijn algemene betekenis te worden gebruikt, dus niet in de zin van artikel 249, vierde alinea, VEG. De Conventie zou moeten aangeven of zij wenst te bepalen welke rechtshandeling moet worden gebruikt; tot op heden was dat de richtlijn en nu kan dat de kaderwet moeten worden (zie bijlage II bij dit verslag).

Te dien einde werkt de Commissie nauw samen met de lidstaten bij het verrichten van studies, het uitbrengen van adviezen en het organiseren van overleg zowel omtrent vraagstukken op nationaal niveau als omtrent vraagstukken die de internationale organisaties aangaan.

Alvorens de in dit artikel bedoelde adviezen uit te brengen, raadpleegt de Commissie het Economisch en Sociaal Comité.

Artikel 141

1. Iedere lidstaat draagt er zorg voor dat voor gelijke of gelijkwaardige arbeid het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers wordt toegepast.

2. Onder beloning in de zin van dit artikel dient te worden verstaan het gewone basis- of minimumloon of -salaris en alle overige voordelen in geld of in natura die de werknemer uit hoofde van zijn dienstbetrekking direct of indirect van de werkgever ontvangt.

Gelijke beloning zonder onderscheid naar kunne houdt in:

- a) dat de beloning voor gelijke arbeid in stukloon wordt vastgesteld op basis van eenzelfde maatstaf;
- b) dat de beloning voor arbeid in tijdloon dezelfde is voor een zelfde functie.

3. **Het Europees Parlement en de Raad neemt stellen volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de wetgevingsprocedure** maatregelen **vast** om de toepassing te waarborgen van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in werkgelegenheid en beroep, met inbegrip van het beginsel van gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid. **Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

4. Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat, om volledige gelijkheid van mannen en vrouwen in het beroepsleven in de praktijk te verzekeren, maatregelen handhaaft of aanneemt waarbij specifieke voordelen worden ingesteld om de uitoefening van een beroepsactiviteit door het ondervertegenwoordigde geslacht te vergemakkelijken of om nadelen in de beroepsloopbaan te voorkomen of te compenseren.

Artikel 142

De lidstaten streven ernaar de bestaande gelijkwaardigheid van de bepalingen omtrent betaalde vakantie te handhaven.¹

---

¹ Er zijn vraagtekens geplaatst bij de praktische uitvoerbaarheid van deze bepaling.

Artikel 143

De Commissie stelt ieder jaar een verslag op over de stand van de verwezenlijking van de doelstellingen van [artikel 136], met inbegrip van de demografische situatie in ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**. Zij zendt dit verslag toe aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité.

~~Het Europees Parlement kan de Commissie verzoeken verslagen op te stellen over bijzondere vraagstukken inzake de sociale toestand.¹~~

Artikel 144

De Raad stelt ~~na raadpleging van het Europees Parlement~~ een comité voor sociale bescherming met een adviestaak in teneinde de samenwerking tussen de lidstaten onderling en met de Commissie op het gebied van de sociale bescherming te bevorderen. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.** Het comité heeft tot taak:

- a) toe te zien op de sociale situatie en de ontwikkeling van het beleid inzake sociale bescherming in de lidstaten en ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**;
- b) de uitwisseling van informatie, ervaringen en goede praktijken tussen de lidstaten onderling en met de Commissie te vergemakkelijken;
- c) onverminderd [artikel 207], verslagen op te stellen, adviezen uit te brengen of andere activiteiten te ontplooiën op gebieden die onder zijn bevoegdheid vallen, hetzij op verzoek van de Raad of de Commissie, hetzij op eigen initiatief.

Voor de vervulling van zijn opdracht legt het comité de nodige contacten met de sociale partners.

Iedere lidstaat en de Commissie benoemen twee leden van het comité.

Artikel 145

In haar jaarverslag aan het Europees Parlement wijdt de Commissie een afzonderlijk hoofdstuk aan de ontwikkeling van de sociale toestand in ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Het Europees Parlement kan de Commissie verzoeken verslagen op te stellen over bijzondere vraagstukken inzake de sociale toestand.

---

¹ Deze alinea is identiek aan de tweede alinea van artikel 145 en kan dus worden geschrapt.

[HOOFDSTUK 2

HET EUROPEES SOCIAAL FONDS]

Artikel 146

Teneinde de werkgelegenheid voor de werknemers in de interne markt te verbeteren en zodoende bij te dragen tot verhoging van de levensstandaard, wordt in het kader van ~~de volgende bepalingen~~ **dit [hoofdstuk]** een Europees Sociaal Fonds opgericht; dit Fonds heeft ten doel binnen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** de tewerkstelling te vergemakkelijken en de geografische en beroeps-mobiliteit van de werknemers te bevorderen, alsmede de aanpassing aan veranderingen in het bedrijfsleven en in productiestelsels gemakkelijker te maken, met name door beroepsopleiding en omscholing.

Artikel 147

~~Het beheer van het Fonds berust bij De Commissie~~ **beheert het Fonds.**

~~De Commissie~~ **Zij** wordt in deze taak bijgestaan door een comité dat onder het voorzitterschap staat van een lid van de Commissie en samengesteld is uit vertegenwoordigers van de ~~regeringen~~ **lidstaten** en van de vakverenigingen van werknemers en van werkgevers.

Artikel 148

~~Het Europees Parlement en de Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's~~ **stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure de uitvoeringsbesluitenmaatregelen** ¹ betreffende het Europees Sociaal Fonds vast. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van het Comité van de Regio's.**

---

¹ In dit geval is de term "besluit" naar het schijnt gebruikt in de generieke zin, hetgeen niet spoort met de omschrijving van de term "beschikking" in artikel 249, vierde alinea, VEG. De Conventie zou duidelijk moeten maken of zij de te gebruiken rechtshandeling wil preciseren.

HOOFDSTUK 3

ONDERWIJS, BEROEPSOPLEIDING EN JEUGD

Artikel 149

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** draagt bij tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid.
2. Het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** is erop gericht:
  - a) de Europese dimensie in het onderwijs tot ontwikkeling te brengen, met name door onderricht in en verspreiding van de talen der lidstaten;
  - b) de mobiliteit van studenten en docenten te bevorderen, mede door de academische erkenning van diploma's en studietijdvakken aan te moedigen;
  - c) de samenwerking tussen onderwijsinstellingen te bevorderen;
  - d) uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de onderwijsstelsels van de lidstaten worden geconfronteerd;
  - e) de ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren en jongerenwerkers te bevorderen;
  - f) de ontwikkeling van het onderwijs op afstand te stimuleren.
3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake onderwijs bevoegde internationale organisaties, met name de Raad van Europa.
4. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel ~~neemt de Raad~~:
  - a) **nemen het Europees Parlement en de Raad** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's~~, stimuleringsmaatregelen aan, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten, **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**
  - b) **neemt de Raad, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen,** op voorstel van de Commissie, **met gekwalificeerde meerderheid van stemmen** aanbevelingen aan.

Artikel 150

1. De **Gemeenschap Unie** legt inzake beroepsopleiding een beleid ten uitvoer waardoor de activiteiten van de lidstaten worden versterkt en aangevuld, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud en de opzet van de beroepsopleiding.

2. Het optreden van de **Gemeenschap Unie** is erop gericht:

- a) de aanpassing aan veranderingen in het bedrijfsleven te vergemakkelijken, met name door beroepsopleiding en omscholing;
- b) door verbetering van de initiële beroepsopleiding en van bij- en nascholing, de opnemings- en de wederopnemings- op de arbeidsmarkt te bevorderen;
- c) de toegang tot beroepsopleidingen te vergemakkelijken en de mobiliteit van opleiders en leerlingen, met name jongeren, te bevorderen;
- d) de samenwerking inzake opleiding tussen onderwijs- of opleidingsinstellingen en ondernemingen te bevorderen;
- e) de uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de opleidingsstelsels van de lidstaten worden geconfronteerd.

3. De **Gemeenschap Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake beroepsopleiding bevoegde internationale organisaties.

4. **Het Europees Parlement en de Raad neemt nemen** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's~~, maatregelen aan die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. **Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**

TITEL XII

CULTUUR

Artikel 151

1. De **Gemeenschap Unie** draagt bij tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten onder eerbiediging van de nationale en regionale verscheidenheid van die culturen, maar tegelijk ook de nadruk leggend op het gemeenschappelijk cultureel erfgoed.

2. Het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** is erop gericht de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig hun activiteiten op de volgende gebieden te ondersteunen en aan te vullen:

- a) verbetering van de kennis en verbreiding van de cultuur en de geschiedenis van de Europese volkeren,
- b) instandhouding en bescherming van het cultureel erfgoed van Europees belang,
- c) culturele uitwisseling op niet-commerciële basis,
- d) scheppend werk op artistiek en literair gebied, mede in de audiovisuele sector.

3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake cultuur bevoegde internationale organisaties, met name met de Raad van Europa.

4. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** houdt bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** rekening met de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen.¹

5. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel ~~neemt de Raad~~:

- a) **nemen het Europees Parlement en de Raad** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Comité van de regio's~~, stimuleringsmaatregelen aan, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. ~~De Raad besluit tijdens de gehele procedure van artikel 251 met eenparigheid van stemmen;~~ **Zij besluiten na raadpleging van het Comité van de Regio's;**
- b) **neemt de Raad**, ~~met eenparigheid van stemmen~~, op voorstel van de Commissie, **met eenparigheid van stemmen** aanbevelingen aan.

---

¹ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

TITEL XIII

VOLKSGEZONDHEID

Artikel 152 ¹

1. Bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de **Gemeenschap Unie** wordt een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid verzekerd. ²

Het optreden van de **Gemeenschap Unie**, dat een aanvulling vormt op het nationale beleid, is gericht op verbetering van de volksgezondheid, preventie van ziekten en aandoeningen bij de mens en het wegnemen van bronnen van gevaar voor de menselijke gezondheid. Dit optreden omvat de bestrijding van grote bedreigingen van de gezondheid, door het bevorderen van onderzoek naar de oorzaken, de overdracht en de preventie daarvan, alsmede door het bevorderen van gezondheidsvoorlichting en gezondheidsonderwijs.

De **Gemeenschap Unie** vult het optreden van de lidstaten aan ter vermindering van de schade aan de gezondheid door drugsgebruik, met inbegrip van voorlichting en preventie.

2. De **Gemeenschap Unie** moedigt samenwerking tussen de lidstaten op de in dit artikel bedoelde gebieden aan en steunt zo nodig hun optreden.

De lidstaten coördineren onderling, in verbinding met de Commissie, hun beleid en programma's op de in lid 1 bedoelde gebieden. De Commissie kan, in nauw contact met de lidstaten, alle dienstige initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen.

3. De **Gemeenschap Unie** en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake volksgezondheid bevoegde internationale organisaties.

4. **Het Europees Parlement en de Raad draagt dragen** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251, na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's~~, bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel door:

- a) maatregelen aan te nemen waarbij hoge kwaliteits- en veiligheidseisen worden gesteld aan organen en stoffen van menselijke oorsprong, bloed en bloedderivaten; deze maatregelen beletten niet dat een lidstaat maatregelen voor een hogere graad van bescherming handhaaft of treft;
- b) in afwijking van [artikel 37], maatregelen op veterinair en fytosanitair gebied aan te nemen die rechtstreeks gericht zijn op de bescherming van de volksgezondheid;

---

¹ Werkgroep XI Sociaal Europa heeft voorgesteld de toepassingsfeer van dit artikel te verruimen "om aangelegenheden als ernstige grensoverschrijdende bedreigingen, overdraagbare aandoeningen, bioterrorisme en WGO-overeenkomsten er onder te doen vallen" (CONV 516/03, punt 35).

² Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

- c) stimuleringsmaatregelen aan te nemen die gericht zijn op de bescherming en de verbetering van de menselijke gezondheid, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten.

Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Met het oog op doelstellingen van dit artikel kan de Raad, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen ook aanbevelingen aannemen met het oog op de doelstellingen van dit artikel.

5. Bij het optreden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** op het gebied van de volksgezondheid worden de verantwoordelijkheden van de lidstaten voor de organisatie en verstrekking van gezondheidsdiensten en geneeskundige verzorging volledig geëerbiedigd. Met name doen de in lid 4, onder a), bedoelde maatregelen geen afbreuk aan de nationale voorschriften inzake donatie en geneeskundig gebruik van organen en bloed.

TITEL XIV

CONSUMENTENBESCHERMING

Artikel 153

1. Om de belangen van de consumenten te bevorderen en een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen, draagt ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** bij tot de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consumenten alsmede tot de bevordering van hun recht op voorlichting en vorming, en hun recht van vereniging om hun belangen te behartigen.
2. Met de eisen terzake van consumentenbescherming wordt rekening gehouden bij het bepalen en uitvoeren van het beleid en het optreden van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** op andere gebieden.¹
3. ~~De Gemeenschap~~ **De Unie** draagt bij tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen door middel van:
  - a) maatregelen die zij op grond van artikel 95 in het kader van de totstandbrenging van de interne markt ~~neem~~ **worden vastgesteld**;
  - b) maatregelen om het beleid van de lidstaten te ondersteunen, aan te vullen en te controleren.

---

¹ Deze bepaling, van horizontale toepassing op alle beleidsterreinen, kan samen met andere bepalingen van hetzelfde type in één artikel worden opgenomen (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

4. **Het Europees Parlement en de Raad stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure, neemt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité de maatregelen, bedoeld in lid 3, onder b), vast. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

5. De uit hoofde van lid 4 **vastgestelde** maatregelen beletten niet dat een lidstaat ~~maatregelen~~ **regelingen** voor een hogere graad van bescherming handhaaft of treft. Deze ~~maatregelen~~ **bepalingen** moeten verenigbaar zijn met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**. Zij worden ter kennis van de Commissie gebracht.

TITEL XV

TRANS-EUROPESE NETWERKEN

Artikel 154

1. Teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de in [de artikelen 14 en 158] bedoelde doelstellingen en om de burgers van de Unie, de economische subjecten, alsmede de regionale en lokale gemeenschappen in staat te stellen ten volle profijt te trekken van de voordelen die uit de totstandkoming van een ruimte zonder binnengrenzen voortvloeien, draagt de **Gemeenschap Unie** bij tot de totstandbrenging en ontwikkeling van trans-Europese netwerken op het gebied van vervoers-, telecommunicatie- en energie-infrastructuur.

2. In het kader van een stelsel van open en concurrerende markten is het optreden van de **Gemeenschap Unie** gericht op de bevordering van de onderlinge koppeling en interoperabiliteit van de nationale netwerken, alsmede van de toegang tot deze netwerken. Daarbij wordt met name rekening gehouden met de noodzaak de insulaire, niet aan de zee grenzende en perifere regio's met de centrale regio's van de **Gemeenschap Unie** te verbinden.

Artikel 155

1. Voor de verwezenlijking van de in artikel 154 genoemde doelstellingen:

- a) stelt de **Gemeenschap Unie** een geheel van richtsnoeren op betreffende de doelstellingen, de prioriteiten en de grote lijnen van de op het gebied van trans-Europese netwerken overwogen maatregelen; in deze richtsnoeren worden projecten van gemeenschappelijk belang aangegeven;
- b) treft de **Gemeenschap Unie** alle maatregelen die nodig kunnen blijken om de interoperabiliteit van de netwerken te verzekeren, met name op het gebied van de harmonisatie van de technische normen;

- c) kan de **Gemeenschap Unie** steun verlenen aan door de lidstaten gesteunde projecten van gemeenschappelijk belang, die als zodanig zijn aangegeven in het kader van de ~~in het eerste streepje onder a)~~ bedoelde richtsnoeren, met name in de vorm van uitvoerbaarheidsstudies, garanties voor leningen, of rentesubsidies; de **Gemeenschap Unie** kan ook door middel van het ~~overeenkomstig artikel 161 opgerichte~~ Cohesiefonds bijdragen aan de financiering van specifieke projecten in lidstaten op het terrein van de vervoersinfrastructuur.

Bij het optreden van de **Gemeenschap Unie** wordt rekening gehouden met de potentiële economische levensvatbaarheid van de projecten.

2. Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de in artikel 155, lid 1, bedoelde richtsnoeren en andere maatregelen ~~vast worden door de Raad vastgesteld volgens de procedure van artikel 251 en.~~ **Zij besluiten** na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Voor richtsnoeren en projecten van gemeenschappelijk belang die betrekking hebben op het grondgebied van een lidstaat, is de goedkeuring van de betrokken lidstaat vereist.¹

~~2.3.~~ De lidstaten coördineren onderling, in verbinding met de Commissie, het nationale beleid dat van grote invloed kan zijn op de verwezenlijking van de in artikel 154 bedoelde doelstellingen. De Commissie kan in nauwe samenwerking met de lidstaten alle dienstige initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen.

~~3~~ **4.** De **Gemeenschap Unie** kan ~~besluiten met derde landen samen te werken~~ **samenwerken** om projecten van gemeenschappelijk belang te bevorderen en de interoperabiliteit van de netwerken te verzekeren.

Artikel 156

~~De in artikel 155, lid 1, bedoelde richtsnoeren en andere maatregelen worden door de Raad vastgesteld volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.~~

~~Voor richtsnoeren en projecten van gemeenschappelijk belang die betrekking hebben op het grondgebied van een lidstaat, is de goedkeuring van de betrokken lidstaat vereist.~~²

---

¹ In een streven naar vereenvoudiging is in het nieuwe lid 2, dat de rechtsgrondslag legt voor het optreden van de Unie met betrekking tot de trans-Europese netwerken, de tekst van artikel 156 integraal overgenomen; de aangegeven wijzigingsvoorstellen hebben betrekking op de huidige tekst van dit artikel.

² Dit artikel kan worden geschrapt; zie vorige voetnoot.

TITEL XVI

INDUSTRIE

Artikel 157

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de lidstaten dragen er zorg voor dat de omstandigheden nodig voor het concurrentievermogen van de industrie van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** aanwezig zijn.

Hiertoe is hun optreden, overeenkomstig een systeem van open en concurrerende markten, erop gericht:

- a) de aanpassing van de industrie aan structurele veranderingen te bespoedigen;
- b) een gunstig klimaat voor het ontplooiën van initiatieven en voor de ontwikkeling van ondernemingen in de gehele ~~Gemeenschap~~ **Unie**, met name van het midden- en kleinbedrijf, te bevorderen;
- c) een gunstig klimaat voor de samenwerking tussen ondernemingen te bevorderen;
- d) een betere benutting van het industrieel potentieel van het beleid inzake innovatie, onderzoek en technologische ontwikkeling te stimuleren.

2. De lidstaten plegen, in verbinding met de Commissie, onderling overleg en coördineren, voorzover nodig, hun activiteiten. De Commissie kan initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen.

3. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** draagt bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen van lid 1 door middel van haar beleid en optreden uit hoofde van andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**. ¹ **Het Europees Parlement en de Raad kan kunnen** volgens de **wetgevingsprocedure** ~~procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité~~ specifieke maatregelen ~~vaststellen~~ **aannemen** ter ondersteuning van de activiteiten die in de lidstaten worden ondernomen om de doelstellingen van lid 1 te verwezenlijken. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

Deze titel verschaft geen grondslag voor invoering door de ~~Gemeenschap~~ **Unie** van maatregelen waardoor de mededinging kan worden vervalst of die belastingbepalingen of bepalingen betreffende de rechten en belangen van werknemers inhouden.

---

¹ Het hier bepaalde is horizontaal van toepassing op alle beleidsterreinen en zou met andere vergelijkbare bepalingen in een enkel artikel kunnen worden samengebracht (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

TITEL XVII

ECONOMISCHE EN SOCIALE SAMENHANG

Artikel 158

Teneinde de harmonische ontwikkeling van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** in haar geheel te bevorderen, ontwikkelt en vervolgt ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** haar optreden gericht op de versterking van de economische en sociale samenhang.

~~De Gemeenschap~~ **De Unie** stelt zich in het bijzonder ten doel, de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de onderscheiden regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's of eilanden, met inbegrip van de plattelandsgebieden, te verkleinen.

Artikel 159

De lidstaten voeren hun economisch beleid en coördineren dit mede met het oog op het verwezenlijken van de doelstellingen van [artikel 158]. De vaststelling en de tenuitvoerlegging van het beleid en van de maatregelen van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** en de totstandbrenging van de interne markt houden rekening met de doelstellingen van [artikel 158] en dragen bij tot de verwezenlijking daarvan ¹. ~~De Gemeenschap~~ **De Unie** ondersteunt deze verwezenlijking tevens door haar optreden via de structuurfondsen (Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw, afdeling Oriëntatie, Europees Sociaal Fonds, Europees Fonds voor regionale ontwikkeling), de Europese Investeringsbank en de andere bestaande financieringsinstrumenten.

De Commissie brengt om de drie jaar aan het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's verslag uit over de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de economische en sociale samenhang, alsmede over de wijze waarop de diverse in dit artikel bedoelde middelen daartoe hebben bijgedragen. Dit verslag gaat in voorkomend geval vergezeld van passende voorstellen.

Het Europees Parlement en de Raad kunnen overeenkomstig de wetgevingsprocedure alle ~~Indien specifieke maatregelen vaststellen die buiten de fondsen om noodzakelijk zijn -blijken, kunnen zulke maatregelen, onverminderd de maatregelen waartoe die in het kader van ander beleid van de Gemeenschap de Unie wordt besloten, worden vastgesteld. door de Raad volgens de procedure van artikel 254 Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's worden vastgesteld.~~

---

¹ Deze bepaling van horizontale toepassing op alle beleidsterreinen, kan samen met andere bepalingen van hetzelfde type in één artikel worden opgenomen (zie voetnoot bij artikel 3, lid 2).

Artikel 160

Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling is bedoeld om een bijdrage te leveren aan het ongedaan maken van de belangrijkste regionale onevenwichtigheden in ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** door deel te nemen aan de ontwikkeling en de structurele aanpassing van regio's met een ontwikkelingsachterstand en aan de omschakeling van industriegebieden met afnemende economische activiteit.

Artikel 161

~~Onverminderd [artikel 162] stelt de Raad op voorstel van de Commissie, en na instemming van het Europees Parlement en raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's, met eenparigheid van stemmen stellen het Europees Parlement en de Raad overeenkomstig de wetgevingsprocedure de maatregelen ¹ vast:~~

- a) tot bepaling van de taken, de prioritaire doelstellingen en de organisatie van de structuurfondsen ~~vast, hetgeen ook samenvoeging van de fondsen kan omvatten; en -De Raad stelt volgens dezelfde procedure tevens~~
- b) **houdende** de algemene regels ~~vast~~ die voor deze fondsen gelden, alsmede de bepalingen die nodig zijn voor de doeltreffende werking van de fondsen en de coördinatie tussen de fondsen onderling en met de andere bestaande financieringsinstrumenten;

Het Europees Parlement en de Raad besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Volgens dezelfde procedure stellen zij maatregelen vast tot oprichting van een~~Een door de Raad volgens dezelfde procedure opgericht Cohesiefonds, dat~~ een financiële bijdrage levert aan projecten op het gebied van milieu en trans-Europese netwerken in de sfeer van de vervoers-infrastructuur.

~~Met ingang van 1 januari 2007 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie, na instemming van het Europees Parlement en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, indien de meerjarige financiële vooruitzichten die van toepassing zijn met ingang van 1 januari 2007 en het desbetreffende inter-institutioneel akkoord op die datum zijn aangenomen. Indien dat niet het geval is, dan is de procedure van deze alinea van toepassing vanaf de datum waarop zij worden aangenomen.~~

---

¹ Wijziging van de besluitvormingsprocedure, van instemming in codecisie ("wetgevings-procedure"), overeenkomstig het verslag van werkgroep IX "Vereenvoudiging" (CONV 424/02, blz. 17).

Artikel 162

Het Europees Parlement en de Raad stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure de toepassingsmaatregelen De toepassingsbesluiten met betrekking tot het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling vast. worden door de Raad volgens de procedure van artikel 251 en Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's vastgesteld.

Ten aanzien van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw, afdeling Oriëntatie, en het Europees Sociaal Fonds ~~blijven~~ **zijn** onderscheidenlijk de [artikelen 37 en 148] van toepassing.

TITEL XVIII

ONDERZOEK EN TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING

Artikel 163

1. De ~~Gemeenschap~~ **Unie** heeft als doelstelling de wetenschappelijke en technologische grondslagen van de industrie van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** te versterken en de ontwikkeling van haar internationale concurrentiepositie te bevorderen, alsmede de onderzoekactiviteiten te bevorderen die uit hoofde van andere hoofdstukken van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** nodig worden geacht.
2. Te dien einde stimuleert zij in de gehele ~~Gemeenschap~~ **Unie** de ondernemingen, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, de onderzoekcentra en de universiteiten bij hun inspanningen op het gebied van hoogwaardig onderzoek en hoogwaardige technologische ontwikkeling; zij ondersteunt hun streven naar onderlinge samenwerking, waarbij haar beleid er vooral op gericht is de ondernemingen in staat te stellen ten volle de mogelijkheden van de interne markt te benutten, in het bijzonder door openstelling van de nationale overheidsopdrachten, vaststelling van gemeenschappelijke normen en opheffing van de wettelijke en fiscale belemmeringen welke die samenwerking in de weg staan.
3. Alle activiteiten van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** uit hoofde van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, met inbegrip van demonstratieprojecten, op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling worden vastgesteld en uitgevoerd overeenkomstig ~~het bepaalde in~~ [deze titel].

Artikel 164

Voor de verwezenlijking van deze doelstellingen onderneemt de ~~Gemeenschap~~ **Unie** de volgende activiteiten, die de activiteiten van de lidstaten aanvullen:

- a) uitvoering van programma's voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, waarbij de samenwerking met en tussen ondernemingen, onderzoekcentra en universiteiten wordt bevorderd;
- b) bevordering van de samenwerking **van de Unie** met derde landen en internationale organisaties inzake ~~economisch~~ onderzoek, ~~economische~~ technologische ontwikkeling en demonstratie;
- c) verspreiding en exploitatie van de resultaten van de activiteiten **van de Unie** inzake ~~economisch~~ onderzoek, ~~economische~~ technologische ontwikkeling en demonstratie;
- d) stimulering van de opleiding en de mobiliteit van onderzoekers in de **Gemeenschap Unie**.

Artikel 165

1. De **Gemeenschap Unie** en de lidstaten coördineren hun activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling, teneinde de wederzijdse samenhang van het beleid van de lidstaten en het beleid van de **Gemeenschap Unie** te verzekeren.
2. De Commissie kan in nauwe samenwerking met de lidstaten alle dienstige initiatieven nemen om de in lid 1 bedoelde coördinatie te bevorderen.

Artikel 166

1. **Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure** ~~stelt, volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, een wet vast houdende~~ een meerjarenkaderprogramma ~~vast~~ waarin alle activiteiten van de **Gemeenschap Unie** zijn opgenomen. **Zij besluiten** na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

In dit kaderprogramma:

- a) worden de wetenschappelijke en technologische doelstellingen die met de in [artikel 164] bedoelde activiteiten moeten worden verwezenlijkt, alsmede de daarmee samenhangende prioriteiten vastgesteld;
  - b) worden de grote lijnen van deze activiteiten aangegeven;
  - c) worden het totale maximumbedrag van en nadere regels voor de financiële deelneming van de **Gemeenschap Unie** aan het kaderprogramma alsmede de onderscheiden deelbedragen voor elk van de overwogen activiteiten vastgesteld.
2. Het kaderprogramma wordt naar gelang van de ontwikkeling van de situatie aangepast of aangevuld.

3. Het kaderprogramma wordt uitgevoerd door middel van specifieke programma's die binnen elke activiteit worden ontwikkeld. In elk specifiek programma worden de nadere bepalingen voor de uitvoering ervan, de looptijd en de noodzakelijk geachte middelen vastgesteld. Het totaal van de in de specifieke programma's vastgestelde noodzakelijk geachte bedragen mag niet meer belopen dan het voor het kaderprogramma en voor elke activiteit vastgestelde totale maximumbedrag.

4. De Raad **stelt, op voorstel van de Commissie, stelt de specifieke programma's met** gekwalificeerde meerderheid van stemmen **de maatregelen houdende de specifieke programma's vast op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**

Artikel 167 ¹

Voor de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma ~~bepaalt~~ **stellen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure de maatregelen vast houdende:**

- a) de regels voor de deelneming van ondernemingen, onderzoekcentra en universiteiten;
- b) de regels voor de verspreiding van de onderzoekresultaten.

Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

Artikel 168

Bij de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma ~~kan worden besloten tot~~ **kunnen** aanvullende programma's **worden vastgesteld** waaraan alleen wordt deelgenomen door bepaalde lidstaten, die zorg dragen voor de financiering daarvan, onder voorbehoud van een eventuele deelneming van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.

Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de maatregelen vast houdende ~~stelt de regels voor de aanvullende programma's vast, met name voor wat betreft de~~ verspreiding van de kennis en de toegang van andere lidstaten. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.**

Voor de vaststelling van de aanvullende programma's is de goedkeuring van de betrokken lidstaten vereist. ²

---

¹ Ter wille van de leesbaarheid zijn de thans in artikel 172 VEG genoemde besluitvormingsprocedures onder hun respectieve rechtsgrondslagen opgenomen (de artikelen 167, 168, 169 en 171).

² Deze alinea stemt overeen met de laatste zin van het huidige artikel 172 VEG.

Artikel 169

Bij de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma kan de ~~Gemeenschap~~ **Unie** in overeenstemming met de betrokken lidstaten voorzien in deelneming aan door verscheidene lidstaten opgezette onderzoek- en ontwikkelingsprogramma's, met inbegrip van de deelneming aan de voor de uitvoering van die programma's tot stand gebrachte structuren.

Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de nodige maatregelen vast. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité.

Artikel 170

Bij de uitvoering van het meerjarenkaderprogramma kan de ~~Gemeenschap~~ **Unie** voorzien in samenwerking **van de Unie** met derde landen of internationale organisaties inzake ~~communautair~~ onderzoek en ~~communautaire~~ technologische ontwikkeling en demonstratie.

De nadere regeling van deze samenwerking kan worden vastgesteld in overeenkomsten tussen de ~~Gemeenschap~~ **Unie** en de betrokken derde partijen, waarover wordt onderhandeld en die worden gesloten overeenkomstig [artikel 300].

Artikel 171

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** kan gemeenschappelijke ondernemingen of andere structuren in het leven roepen die noodzakelijk zijn voor de goede uitvoering van programma's **van de Unie** voor ~~communautair~~ onderzoek en ~~communautaire~~ technologische ontwikkeling en demonstratie. **De Raad stelt, op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen vast. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité.**

Artikel 172 ¹

~~De Raad stelt, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de in artikel 171 bedoelde voorzieningen vast.~~

~~De Raad stelt, volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, de in de artikelen 167, 168 en 169 bedoelde voorzieningen vast. Voor de vaststelling van de aanvullende programma's is de goedkeuring van de betrokken lidstaten vereist.~~

---

¹ Ter wille van de leesbaarheid zijn alle bepalingen van dit artikel verplaatst naar de artikelen 167, 168, 169 en 171.

Artikel 173

Aan het begin van elk jaar legt de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad een verslag voor. Dit verslag heeft met name betrekking op de activiteiten inzake onderzoek en technologische ontwikkeling en verspreiding van de resultaten in het voorafgaande jaar alsmede op het werkprogramma van het lopende jaar.

TITEL XIX

MILIEU

Artikel 174

1. Het beleid van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** op milieugebied draagt bij tot het nastreven van de volgende doelstellingen:

- a) behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu;
- b) bescherming van de gezondheid van de mens;
- c) behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- d) bevordering op internationaal vlak van maatregelen om het hoofd te bieden aan regionale of mondiale milieuproblemen.

2. ~~De Gemeenschap~~ **de Unie** streeft in haar milieubeleid naar een hoog niveau van bescherming, rekening houdend met de uiteenlopende situaties in de verschillende regio's van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**. Haar beleid berust op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

In dit verband bevatten de aan eisen inzake milieubescherming beantwoordende harmonisatiemaatregelen, in de gevallen die daarvoor in aanmerking komen, een vrijwaringsclausule op grond waarvan de lidstaten om niet-economische milieuredenen voorlopige ~~maatregelen~~ **regelingen** kunnen treffen die aan een ~~communautaire~~ controleprocedure **van de Unie** onderworpen zijn.

3. Bij het bepalen van haar beleid op milieugebied houdt ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** rekening met:

- a) de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens;
- b) de milieumomstandigheden in de onderscheiden regio's van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**;
- c) de voordelen en lasten die kunnen voortvloeien uit optreden, onderscheidenlijk niet-optreden;

d) de economische en sociale ontwikkeling van **de Gemeenschap de Unie** als geheel en de evenwichtige ontwikkeling van haar regio's.

4. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken **de Gemeenschap de Unie** en de lidstaten samen met derde landen en de bevoegde internationale organisaties. De nadere regels voor de samenwerking van **de Gemeenschap de Unie** kunnen voorwerp zijn van overeenkomsten tussen **de Gemeenschap de Unie** en de betrokken derde partijen, waarover wordt onderhandeld en die worden gesloten overeenkomstig [artikel 300].

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

Artikel 175

1. ~~Het Europees Parlement en de Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's de activiteiten vast die de Gemeenschap moet ondernemen~~ **stellen overeenkomstig de wetgevingsprocedure maatregelen vast** om de doelstellingen van [artikel 174] te verwezenlijken. **Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van het Comité van de Regio's.**

2. In afwijking van ~~de in lid 1 besluitvormingsprocedure en onverminderd het bepaalde in~~ [artikel 95], stelt de Raad **met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's met eenparigheid van stemmen een besluit over de volgende maatregelen vast:**

- a) ~~bepalingen~~ **maatregelen** van in hoofdzaak fiscale aard;
- b) maatregelen die van invloed zijn op:
  - i) de ruimtelijke ordening;
  - ii) het kwantitatieve waterbeheer, of die rechtstreeks dan wel zijdelings betrekking hebben op de beschikbaarheid van de watervoorraden;
  - iii) de bodembestemming, met uitzondering van het afvalstoffenbeheer;
- c) maatregelen die van aanzienlijke invloed zijn op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening.

De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Volgens dezelfde procedure kan de Raad ~~onder de in de eerste alinea bedoelde voorwaarden~~ bepalen over welke van de in dit lid bedoelde aangelegenheden **hij** met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **besluit moet worden besloten**.

3. Op andere gebieden ¹ **stellen het Europees Parlement en** stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 en de **maatregelen vast houdende** algemene actieprogramma's vast waarin die de te verwezenlijken prioritaire doelstellingen worden vastgelegd vastleggen. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

~~De Raad stelt, naar gelang van het geval onder de voorwaarden~~ **De voor de uitvoering van die programma's noodzakelijke maatregelen worden vastgesteld volgens de procedure** van lid 1, **respectievelijk** of lid 2, ~~de maatregelen vast die noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van deze programma's.~~

4. Onverminderd bepaalde **door de Unie vastgestelde** maatregelen met een communautair karakter, dragen de lidstaten zorg voor de financiering en de uitvoering van het milieubeleid.

5. Onverminderd het beginsel dat de vervuiler betaalt, ~~treft de Raad,~~ ingeval een op grond van lid 1 vastgestelde maatregel voor de overheid van een lidstaat onevenredig hoge kosten met zich meebrengt, **voorziet die maatregel, in een passende vorm, in,** ~~in het besluit betreffende de aanneming van die maatregel passende voorzieningen in de vorm van:~~

a) ontheffingen van tijdelijke aard en/of

b) financiële steun uit het ~~overeenkomstig artikel 161 opgerichte~~ ² Cohesiefonds.

Artikel 176

De beschermende **bepalingen** ~~maatregelen~~ die worden vastgesteld uit hoofde van [artikel 175], beletten niet dat een lidstaat verdergaande **beschermende regelingen** ~~beschermingsmaatregelen~~ handhaaft en treft. Zulke maatregelen moeten verenigbaar zijn met **de Grondwet** ~~dit Verdrag~~. Zij worden ter kennis van de Commissie gebracht.

TITEL XX

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING ³

Artikel 177

1. Het beleid van de Gemeenschap op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, dat een aanvulling vormt op het beleid van de lidstaten, is gericht op de bevordering van:

---

¹ Dit gedeelte van de zin kan worden geschrapt, aangezien het Europees Parlement en de Raad in feite kaderprogramma's van algemene strekking aannemen.

² Deze precisering is overbodig omdat er maar één Cohesiefonds bestaat.

³ Deze titel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

- *de duurzame economische en sociale ontwikkeling van de ontwikkelingslanden en meer in het bijzonder van de armste ontwikkelingslanden;*
- *de harmonische en geleidelijke integratie van de ontwikkelingslanden in de wereldeconomie;*
- *de strijd tegen de armoede in de ontwikkelingslanden.*

2. Het beleid van de Gemeenschap op dit gebied draagt bij tot de algemene doelstelling van ontwikkeling en consolidatie van de democratie en van de rechtsstaat, alsmede tot de doelstelling van eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

3. De Gemeenschap en de lidstaten houden zich aan de verbintenissen en de doelstellingen die zij in het kader van de Verenigde Naties en andere bevoegde internationale organisaties hebben onderschreven.

Artikel 178

De Gemeenschap houdt bij de uitvoering van beleid dat gevolgen kan hebben voor de ontwikkelingslanden rekening met de doelstellingen van artikel 177.

Artikel 179

1. Onverminderd de overige bepalingen van dit Verdrag stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de maatregelen vast die noodzakelijk zijn om de doelstellingen van artikel 177 te verwezenlijken. Deze maatregelen kunnen de vorm aannemen van meerjarenprogramma's.

2. De Europese Investeringsbank draagt, onder de in haar statuten vastgestelde voorwaarden, bij tot de tenuitvoerlegging van de in lid 1 bedoelde maatregelen.

3. Dit artikel laat de samenwerking met de staten in Afrika, het Caribische gebied en de Stille Oceaan in het kader van de ACS-EG-overeenkomst onverlet.

Artikel 180

1. De Gemeenschap en de lidstaten coördineren hun ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en plegen overleg over hun hulpprogramma's, ook in internationale organisaties en tijdens internationale conferenties. Zij kunnen gezamenlijk optreden. De lidstaten dragen zo nodig bij tot de tenuitvoerlegging van communautaire hulpprogramma's.

2. De Commissie kan alle dienstige initiatieven nemen om de in lid 1 bedoelde coördinatie te bevorderen.

Artikel 181

In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Gemeenschap en de lidstaten samen met derde landen en met de bevoegde internationale organisaties. De nadere regels voor de samenwerking van de Gemeenschap kunnen worden opgenomen in overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de betrokken derde partijen, waarover wordt onderhandeld en die worden gesloten overeenkomstig artikel 300.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

TITEL XXI ¹

ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN TECHNISCHE SAMENWERKING MET DERDE LANDEN

Artikel 181 A

1. Onverminderd de andere bepalingen van dit Verdrag, met name titel XX, neemt de Gemeenschap in het kader van haar bevoegdheden maatregelen voor economische, financiële en technische samenwerking met derde landen. Deze maatregelen vullen de maatregelen van de lidstaten aan en zijn coherent met het ontwikkelingsbeleid van de Gemeenschap.

Het beleid van de Gemeenschap op dit gebied draagt bij tot de algemene doelstelling van ontwikkeling en consolidatie van de democratie en de rechtsstaat, en tot de doelstelling van eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

2. De Raad stelt op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen voor de uitvoering van lid 1 vast. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen terzake van de in artikel 310 bedoelde associatie-overeenkomsten en de overeenkomsten met de staten die kandidaat zijn voor toetreding tot de Unie.

3. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Gemeenschap en de lidstaten samen met derde landen en de bevoegde internationale organisaties. De samenwerking van de Gemeenschap kan nader worden geregeld in overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de betrokken derde partijen, waarover onderhandeld wordt en die gesloten worden overeenkomstig artikel 300.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

---

¹ Titel XXI zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

VIERDE DEEL

DE ASSOCIATIE VAN DE LANDEN EN GEBIEDEN OVERZEE ¹

Artikel 182

~~De lidstaten komen overeen de~~ niet-Europese landen en gebieden welke bijzondere betrekkingen onderhouden met Denemarken, Frankrijk, Nederland en het Verenigd Koninkrijk, ~~te associëren met de Gemeenschap~~ **worden met de Unie geassocieerd**. Die landen en gebieden, hierna genoemd landen en gebieden, worden opgenomen in ~~een lijst die als [bijlage II] aan dit Verdrag is gehecht~~.

Doel van de associatie is het bevorderen van de economische en sociale ontwikkeling der landen en gebieden en de totstandbrenging van nauwe economische betrekkingen tussen hen en ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** in haar geheel.

Overeenkomstig ~~de in de preambule van dit Verdrag ...~~ ² neergelegde beginselen moet de associatie in de eerste plaats de mogelijkheid scheppen de belangen en de voorspoed van de inwoners van die landen en gebieden te bevorderen, teneinde hen te brengen tot de economische, sociale en culturele ontwikkeling welke zij verwachten.

Artikel 183

Door de associatie worden de volgende doeleinden nagestreefd:

- 1) De lidstaten passen op hun handelsverkeer met de landen en gebieden de regeling toe welke zij krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** tegenover elkaar zijn aangegaan.
- 2) Ieder land of gebied past op zijn handelsverkeer met de lidstaten en de andere landen en gebieden de regeling toe die het toepast op de Europese staat waarmee het bijzondere betrekkingen onderhoudt.
- 3) De lidstaten dragen bij in de investeringen welke vereist zijn voor de geleidelijke ontwikkeling van die landen en gebieden.
- 4) Voor de door ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** gefinancierde investeringen staat de deelneming in aanbestedingen en leveranties onder gelijke voorwaarden open voor alle onderdanen en rechtspersonen van de lidstaten en van de landen en gebieden.

---

¹ Het deel "LGO" beoogt een gedeeltelijke toepassing van de regeling van het EG-Verdrag op de betrokken landen en gebieden overzee. Het zou tussen de huidige artikelen 299 VEG (territoriaal toepassingsgebied van het Verdrag) en 300 VEG (externe betrekkingen) kunnen worden ondergebracht. Voorts dient in het eerste deel van de Grondwet een verwijzing naar de associatieregeling te worden opgenomen.

² De bedoelde beginselen, die thans in de preambule van het EG-Verdrag zijn neergelegd, zouden in de Grondwet moeten worden opgenomen, in voorkomend geval in dit artikel.

- 5) In de betrekkingen tussen de lidstaten en de landen en gebieden wordt het recht van vestiging van de onderdanen en rechtspersonen op voet van non-discriminatie geregeld overeenkomstig de bepalingen en met toepassing van de procedures, bepaald in het [hoofdstuk] betreffende het recht van vestiging, behoudens de krachtens [artikel 187] ~~vastgestelde~~ **genomen** bijzondere ~~bepalingen~~ **maatregelen**.

Artikel 184

1. De goederen van oorsprong uit de landen en gebieden delen bij hun invoer in de lidstaten in het **bij de Grondwet ingestelde** verbod op douanerechten ~~dat overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag~~ tussen de lidstaten ~~geldt~~.

2. Bij invoer in elk land en gebied zijn douanerechten op goederen uit de lidstaten en uit de andere landen en gebieden overeenkomstig ~~de bepalingen van~~ [artikel 25] verboden.

3. De landen en gebieden kunnen evenwel douanerechten heffen welke in overeenstemming zijn met de eisen van hun ontwikkeling en de behoeften van hun industrialisatie, of welke van fiscale aard zijn en ten doel hebben in hun begrotingsmiddelen te voorzien.

De in ~~voorenstaande~~ **de eerste** alinea bedoelde rechten mogen het peil van de invoerrechten welke worden geheven op producten uit de lidstaat waarmee elk land of gebied bijzondere betrekkingen onderhoudt, niet te boven gaan.

4. Lid 2 is niet van toepassing op landen en gebieden die uit hoofde van de bijzondere internationale verplichtingen waaraan zij zijn onderworpen, reeds een non-discriminatoire douanetarief toepassen.

5. De instelling of wijziging van douanerechten op de in de landen en gebieden ingevoerde goederen mag noch in rechte noch in feite aanleiding geven tot een rechtstreekse of zijdelingse discriminatie tussen de importen uit de onderscheidene lidstaten.

Artikel 185

Indien het peil van de rechten, toepasselijk op goederen van herkomst uit een derde land, bij invoer in een land of gebied van dien aard is dat, als gevolg van de toepassing ~~der bepalingen~~ van [artikel 184, lid 1], het handelsverkeer zich ten nadele van een der lidstaten kan verleggen, kan deze staat de Commissie verzoeken, aan de overige lidstaten ~~de maatregelen~~ voor te stellen **de regelingen te treffen** welke noodzakelijk zijn om deze toestand te verhelpen.

Artikel 186¹

Behoudens de bepalingen betreffende de volksgezondheid, de openbare veiligheid en de openbare orde, zal het vrije verkeer van werknemers uit de landen en gebieden binnen de lidstaten en van werknemers uit de lidstaten binnen de landen en gebieden worden geregeld door later te sluiten overeenkomsten, waarvoor eenstemmigheid van de lidstaten is vereist.

Artikel 187

De Raad ~~stelt~~ **neemt** op basis van de resultaten die in het kader van de associatie van de landen en gebieden met ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** zijn bereikt en van de ~~in dit Verdrag ...~~² neergelegde beginselen met eenparigheid van stemmen de ~~bepalingen~~ **maatregelen vast aan**³ betreffende de wijze van toepassing en de procedure van de associatie van de landen en gebieden met ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Artikel 188

~~Het bepaalde in de~~ **De** artikelen 182 tot en met 187 ~~is~~ **zijn** op Groenland van toepassing behoudens de voor Groenland geldende bijzondere bepalingen omschreven in het protocol betreffende de bijzondere regeling van toepassing op Groenland, ~~dat aan dit Verdrag is gehecht.~~

---

¹ Dit artikel moet worden aangepast om rekening te houden met de bevoegdheid van de Unie om het vrije verkeer van werknemers van derde landen in de lidstaten te regelen (zie artikel 187 hierna). Voorts zij eraan herinnerd dat werkgroep X "Vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid" heeft aanbevolen om geen beroep meer te doen op de overeenkomst tussen lidstaten als juridisch instrument om de doelstellingen van de Unie te verwezenlijken.

² Zie voetnoot bij het vorenstaande artikel 182, lid 3, EG.

³ Opgemerkt zij dat de Raad hier een besluit neemt zonder Commissievoorstel.

VIJFDE DEEL

DE INSTELLINGEN VAN ~~DE GEMEENSCHAP~~ DE UNIE

**In dit deel zijn overeenkomstig het mandaat technische wijzigingen aangebracht, die geen afbreuk doen aan eventuele inhoudelijke wijzigingen door de Conventie.
De bepalingen betreffende de samenstelling van de instellingen en organen zijn cursief gedrukt, omdat ze in deel I zullen worden opgenomen.**

TITEL I

BEPALINGEN INZAKE DE INSTELLINGEN

HOOFDSTUK 1

DE INSTELLINGEN

EERSTE AFDELING

HET EUROPEES PARLEMENT

Artikel 189

Het Europees Parlement, bestaande uit vertegenwoordigers van de volkeren van de staten die in de Gemeenschap zijn verenigd, oefent de door dit Verdrag aan deze instelling verleende bevoegdheden uit.

Het aantal leden van het Europees Parlement bedraagt niet meer dan zevenhonderd tweeëndertig.

Artikel 190

1. De vertegenwoordigers in het Europees Parlement van de volkeren van de in de Gemeenschap verenigde staten worden gekozen door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen.

2. *Het aantal in elke lidstaat gekozen vertegenwoordigers is als volgt vastgesteld:*

<i>België</i>	<i>25</i>
<i>Denemarken</i>	<i>16</i>
<i>Duitsland</i>	<i>99</i>
<i>Griekenland</i>	<i>25</i>
<i>Spanje</i>	<i>64</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>87</i>
<i>Ierland</i>	<i>15</i>
<i>Italië</i>	<i>87</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>6</i>
<i>Nederland</i>	<i>31</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>21</i>
<i>Portugal</i>	<i>25</i>
<i>Finland</i>	<i>16</i>
<i>Zweden</i>	<i>22</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>87.</i>

In geval van wijzigingen in dit lid dient het in elke lidstaat gekozen aantal vertegenwoordigers een passende vertegenwoordiging van de volkeren van de in de Gemeenschap verenigde staten te waarborgen.

3. *De vertegenwoordigers worden gekozen voor een periode van vijf jaar.*

4. *Het Europees Parlement stelt een ontwerp op voor het houden van rechtstreekse algemene verkiezingen volgens een in alle lidstaten eenvormige procedure of volgens beginselen die alle lidstaten gemeen hebben.*

De Raad stelt met eenparigheid van stemmen en met instemming van het Europees Parlement, dat met meerderheid van stemmen van zijn leden een besluit neemt, de desbetreffende bepalingen vast, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt.

5. *Het Europees Parlement bepaalt, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden. Voor regels en voorwaarden betreffende de belastingregeling voor leden of voormalige leden is eenparigheid van stemmen in de Raad vereist.*

Artikel 191

Europese politieke partijen zijn een belangrijke factor voor integratie binnen de Unie. Zij dragen bij tot de vorming van een Europees bewustzijn en tot de uiting van de politieke wil van de burgers van de Unie.

Het Europees Parlement en de Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 nemen volgens de wetgevingsprocedure de maatregelen aan tot vaststelling van het statuut van de Europese politieke partijen en in het bijzonder de regels inzake hun financiering vast.

Artikel 192

Voorzover in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** daarin is voorzien, neemt het Europees Parlement deel aan het proces dat leidt tot de aanneming van ~~communautaire~~ besluiten **van de Unie** door zijn bevoegdheden in het kader van ~~de procedures van de artikelen 251 en 252~~ **wetgevingsprocedure** uit te oefenen, alsmede door zijn instemming te betuigen of door adviezen te geven ¹.

Het Europees Parlement kan met meerderheid van stemmen van zijn leden de Commissie verzoeken passende voorstellen in te dienen inzake aangelegenheden die naar het oordeel van het Parlement ~~communautaire besluiten~~ **maatregelen van de Unie** ² voor de tenuitvoerlegging van ~~dit Verdrag de Grondwet~~ vergen.

Artikel 193

In het kader van de vervulling van zijn taken kan het Europees Parlement op verzoek van een vierde van zijn leden ³ een tijdelijke enquêtecommissie instellen om, onverminderd de bij ~~dit Verdrag de Grondwet~~ aan andere instellingen of organen verleende bevoegdheden, vermeende inbreuken op het Gemeenschapsrecht of gevallen van wanbeheer bij de toepassing van het ~~Gemeenschapsrecht~~ **van de Unie** ⁴ te onderzoeken, behalve wanneer de vermeende feiten het voorwerp van een gerechtelijke procedure uitmaken en zolang deze procedure nog niet is voltooid.

De tijdelijke enquêtecommissie houdt op te bestaan zodra zij haar verslag heeft ingediend.

De nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het enquêterecht worden in onderlinge overeenstemming vastgesteld door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie. ⁵

---

¹ Deze algemene beschrijving van de taken van het Parlement moet worden aangevuld met een verwijzing naar zijn begrotings-, controle- en benoemingsbevoegdheden; het heeft ook autonome beslissingsbevoegdheid (zie bijlage II bij dit verslag).

² De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (verzoek tot indiening van een voorstel) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

³ Verduidelijking die spoort met de formulering van de meeste andere bepalingen van het EG-Verdrag die inhouden dat voor de aanneming van een besluit een meerderheid van leden van het Parlement vereist is.

⁴ De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (instelling van een tijdelijke enquêtecommissie) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

⁵ Dit besluit valt niet onder de typologie van het ontwerp-artikel "rechtsinstrumenten van de Unie" in deel I (artikel 24 CONV 571/03).

Artikel 194

Iedere burger van de Unie, alsmede iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft het recht om individueel of tezamen met andere burgers of personen een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten betreffende een onderwerp dat tot de werkterreinen van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**¹ behoort en dat hem of haar rechtstreeks aangaat².

Artikel 195

1. Het Europees Parlement benoemt een ombudsman³ die bevoegd is kennis te nemen van klachten van burgers van de Unie of van natuurlijke of rechtspersonen met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat over gevallen van wanbeheer bij het optreden van de ~~communautaire~~ instellingen of organen **van de Unie**⁴, met uitzondering van het Hof van Justitie ~~en~~, het Gerecht van eerste aanleg **en de rechterlijke kamers**⁵ bij de uitoefening van hun gerechtelijke taak.

Overeenkomstig zijn opdracht verricht de ombudsman het door hem gerechtvaardigd geachte onderzoek op eigen initiatief dan wel op basis van klachten welke hem rechtstreeks of via een lid van het Europees Parlement zijn voorgelegd, behalve wanneer de vermeende feiten het voorwerp van een gerechtelijke procedure uitmaken of hebben uitgemaakt. Indien de ombudsman een geval van wanbeheer heeft vastgesteld, legt hij de zaak voor aan de betrokken instelling, die over een termijn van drie maanden beschikt om hem haar standpunt mede te delen. De ombudsman doet vervolgens een verslag aan het Europees Parlement en aan de betrokken instelling toekomen. De persoon die de klacht heeft ingediend wordt op de hoogte gebracht van het resultaat van dit onderzoek.

De ombudsman legt elk jaar aan het Europees Parlement een verslag voor met het resultaat van zijn onderzoeken.

2. Na elke verkiezing voor het Europees Parlement wordt de ombudsman voor de zittingsduur van deze instelling benoemd. Hij is herbenoembaar.

Op verzoek van het Europees Parlement kan de ombudsman door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard, indien hij niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten.

---

¹ De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (recht van petitie) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

² De Conventie zou kunnen nagaan of aan dit artikel een specifieke rechtsgrondslag moet worden toegevoegd om de regels voor de uitoefening van het recht van petitie aan te nemen.

³ Zoals te doen gebruikelijk zouden hier de woorden "Europese ombudsman" kunnen worden gebezigd.

⁴ De vervanging van het woord "Gemeenschap" door "Unie" zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, de werkingssfeer van dit artikel (ombudsman) kunnen uitbreiden tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

⁵ Het is dienstig hier expliciet de rechterlijke kamers te vermelden, ook al worden zij "toegevoegd aan het Gerecht van eerste aanleg".

3. De ombudsman oefent zijn ambt volkomen onafhankelijk uit. Bij de vervulling van zijn taken vraagt noch aanvaardt hij instructies van enig lichaam. Gedurende zijn ambtsperiode mag de ombudsman geen andere beroepswerkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten.

4. Het Europees Parlement ~~stelt~~ **neemt** na advies van de Commissie en met goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, **maatregelen aan** ¹ **tot vaststelling van** het statuut van de ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van het ambt van ombudsman ~~vast~~.

Artikel 196

Het Europees Parlement houdt jaarlijks een zitting. Het komt van rechtswege de tweede dinsdag van maart bijeen.

Het Europees Parlement kan in buitengewone ~~zitting~~ **vergaderperiode** ² bijeenkomen op verzoek van de meerderheid van zijn leden, van de Raad, of van de Commissie.

Artikel 197

Het Europees Parlement kiest uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

De leden van de Commissie kunnen alle vergaderingen bijwonen en worden op hun verzoek in naam van de Commissie gehoord.

De Commissie antwoordt mondeling of schriftelijk op de haar door het Europees Parlement of door de leden daarvan gestelde vragen.

De Raad wordt door het Europees Parlement gehoord volgens de bepalingen, welke hij in zijn reglement van orde vaststelt.

Artikel 198

Voorzover in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet anders is bepaald, besluit het Europees Parlement met ~~volstrekte~~ ³ meerderheid der uitgebrachte stemmen.

Het reglement van orde bepaalt het quorum.

---

¹ De ontwerp-versie van Titel V van deel I van de Grondwet (CONV 571/03) voorziet niet in de mogelijkheid dat het Parlement zelf rechtsbesluiten aanneemt (zie bijlage II bij dit verslag).

² De huidige terminologie strookt niet meer met de praktijk en evenmin met de terminologie uit het vorige lid; het onderscheid tussen "zitting" en "vergaderperiode" is overgenomen uit artikel 10 van het reglement van orde van het Parlement.

³ Het woord "volstrekte" dreigt verwarring te scheppen tussen meerderheid van stemmen en de (gekwalificeerde) meerderheid van de parlementsleden (zie bijlage II bij dit verslag).

Artikel 199

Het Europees Parlement ~~stelt~~ **neemt** zijn reglement van orde ~~vast aan~~ bij meerderheid van stemmen van zijn leden.

De handelingen van het Europees Parlement worden overeenkomstig de bepalingen van dat reglement bekendgemaakt.

Artikel 200

Het Europees Parlement beraadslaagt in openbare zitting over het algemene jaarverslag, dat hem door de Commissie wordt voorgelegd.

Artikel 201

Wanneer aan het Europese Parlement een motie van afkeuring betreffende het beleid van de Commissie wordt voorgelegd, kan het Europees Parlement zich over deze motie niet eerder uitspreken dan ten minste drie dagen nadat de motie is ingediend en slechts bij openbare stemming.

Indien de motie van afkeuring is aangenomen met een meerderheid van twee derde der uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van de leden van het Europees Parlement, moeten de leden van de Commissie gezamenlijk aftreden. Zij blijven de lopende zaken behartigen tot in hun vervanging is voorzien overeenkomstig [artikel 214]. In dat geval verstrijkt de ambtsperiode van de te hunner vervanging benoemde leden van de Commissie op de datum waarop de ambtstermijn van de gezamenlijk tot aftreden gedwongen leden zou zijn verstreken.

TWEEDE AFDELING

DE RAAD

Artikel 202

Ter bereiking van de doelstellingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** en overeenkomstig de bepalingen daarvan

- a) draagt de Raad zorg voor de coördinatie van het algemeen economisch beleid van de lidstaten;
- b) heeft de Raad beslissingsbevoegdheid;

- c) *verleent de Raad, in de handelingen die hij aanneemt, de Commissie de bevoegdheden ter uitvoering van de regels die hij stelt. De Raad kan de uitoefening van deze bevoegdheden aan bepaalde voorwaarden onderwerpen. Hij kan zich ook het recht voorbehouden in bijzondere gevallen bepaalde uitvoeringsbevoegdheden rechtstreeks uit te oefenen. De hierboven bedoelde voorwaarden dienen te beantwoorden aan de beginselen en regels die de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, vooraf met eenparigheid van stemmen heeft vastgesteld.*¹

Artikel 203

De Raad bestaat uit een vertegenwoordiger van elke lidstaat op ministerieel niveau die gemachtigd is om de regering van de lidstaat die hij vertegenwoordigt, te binden.

Het voorzitterschap wordt in de Raad door elke lidstaat bij toerbeurt uitgeoefend voor de tijd van zes maanden in een door de Raad met eenparigheid van stemmen bepaalde volgorde.

Artikel 204

De Raad wordt door zijn voorzitter, op diens initiatief, op initiatief van één van zijn leden of van de Commissie, in vergadering bijeengeroepen.

Artikel 205

1. Voorzover in dit Verdrag niet anders is bepaald, neemt de Raad zijn besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen van zijn leden.

2. Voor de besluiten van de Raad waarvoor een gekwalificeerde meerderheid is vereist, worden de stemmen der leden als volgt gewogen:

<i>België</i>	<i>5</i>
<i>Denemarken</i>	<i>3</i>
<i>Duitsland</i>	<i>10</i>
<i>Griekenland</i>	<i>5</i>
<i>Spanje</i>	<i>8</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>10</i>
<i>Ierland</i>	<i>3</i>
<i>Italië</i>	<i>10</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>2</i>
<i>Nederland</i>	<i>5</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>4</i>
<i>Portugal</i>	<i>5</i>
<i>Finland</i>	<i>3</i>
<i>Zweden</i>	<i>4</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>10.</i>

---

¹ Zie ontwerp-artikel "uitvoeringsbesluiten" van deel I (artikel 28, lid 3, CONV 571/03).

De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste:

- *tweeënzestig stemmen hebben verkregen, ingeval zij krachtens dit Verdrag moeten worden genomen op voorstel van de Commissie;*
- *tweeënzestig stemmen hebben verkregen, waarbij ten minste tien leden voorstemmen, in de overige gevallen.*

3. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen der besluiten van de Raad waarvoor eenparigheid van stemmen is vereist.

Artikel 206

Ieder lid van de Raad kan slechts door één ander lid worden gemachtigd om namens hem te stemmen.

Artikel 207

1. Een comité, bestaande uit de permanente vertegenwoordigers van de lidstaten, heeft tot taak de werkzaamheden van de Raad voor te bereiden en de door de Raad verstrekte opdrachten uit te voeren. Het comité kan in de in het reglement van orde van de Raad genoemde gevallen procedure-besluiten nemen.

2. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal onder leiding van een secretaris-generaal, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, die wordt bijgestaan door een plaatsvervangend secretaris-generaal, die tot taak heeft het secretariaat-generaal te leiden. De secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

De Raad beslist over de organisatie van het secretariaat-generaal.

3. De Raad stelt zijn reglement van orde vast.

Voor de toepassing van artikel 255, lid 3, neemt de Raad in ~~dit~~ **zijn** reglement **van orde** de voorwaarden op waaronder het publiek toegang heeft tot documenten van de Raad. Voor de toepassing van dit lid omschrijft de Raad de gevallen waarin hij geacht moet worden op te treden als wetgever teneinde in die gevallen een ruimere toegang tot de documenten toe te staan, en tegelijkertijd de doeltreffendheid van het besluitvormingsproces te behouden. In elk geval maakt de Raad wanneer hij optreedt als wetgever, de uitslag van de stemmingen, alsmede de stemverklaringen en de verklaringen in de notulen openbaar.

Artikel 208

De Raad kan de Commissie verzoeken, alle studies die hij wenselijk acht ter verwezenlijking van de gemeenschappelijke doelstellingen te verrichten en hem alle ter zake dienende voorstellen te doen.

Artikel 209

De Raad stelt, na advies van de Commissie, **neemt de maatregelen aan tot vaststelling van het statuut vast van de comités welke in dit Verdrag de Grondwet zijn bedoeld. Hij besluit na raadpleging van de Commissie.**

Artikel 210

De Raad ~~stelt~~ **neemt** met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **de maatregelen aan tot vaststelling van** de wedden, vergoedingen en pensioenen ~~vast van de voorzitter en de leden van de Commissie, van de president, de rechters, de advocaten-generaal en de griffier van het Hof van Justitie, en van de leden en de griffier van het Gerecht van eerste aanleg. De Raad stelt met dezelfde meerderheid tevens alle vergoedingen vast welke als beloning kunnen gelden.~~

DERDE AFDELING

DE COMMISSIE

Artikel 211 ¹

[Teneinde de werking en de ontwikkeling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt te verzekeren] ²

- a) ziet de Commissie toe op de toepassing zowel van ~~de bepalingen van dit Verdrag~~ **de Grondwet** als van de ~~bepalingen~~ **maatregelen** welke de instellingen krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** ~~vaststellen~~ **nemen**,
- b) doet de Commissie aanbevelingen of brengt zij adviezen uit over de in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** behandelde onderwerpen, indien het Verdrag dit uitdrukkelijk voorschrijft of indien zij dit noodzakelijk acht,
- c) heeft de Commissie een eigen beslissingsbevoegdheid en werkt zij mede aan de totstandkoming van de handelingen van **het Europees Parlement en van de Raad** ~~en van het Europees Parlement~~ overeenkomstig de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**,
- d) oefent de Commissie de bevoegdheden uit welke **het Europees Parlement en de Raad** , of de Raad haar verleent ter uitvoering van de ~~regels~~ **maatregelen** die ~~hij stelt~~ **zij aannemen**.

¹ Het verdwijnen van de pijlers zou, tenzij er specifieke bepalingen worden opgenomen, ertoe kunnen leiden dat de gebieden waarvoor de Commissie bevoegd is worden uitgebreid tot aangelegenheden die thans onder de tweede en derde pijler vallen.

² Men kan zich vragen stellen over de samenhang tussen de reikwijdte van deze zin en de omvang van de in de punten a) en d) bedoelde bevoegdheden van de Commissie.

Artikel 212

Jaarlijks, ten minste een maand vóór de opening van de zitting van het Europees Parlement, publiceert de Commissie een algemeen verslag over de werkzaamheden van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Artikel 213

1. De Commissie bestaat uit twintig leden, die op grond van hun algemene bekwaamheid worden gekozen en die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden.

Het aantal leden van de Commissie kan door de Raad met eenparigheid van stemmen worden gewijzigd.

Alleen zij die de nationaliteit van een van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de Commissie zijn.

In de Commissie moet ten minste één onderdaan van elke lidstaat zitting hebben, zonder dat het aantal leden van dezelfde nationaliteit meer dan twee mag bedragen.

2. De leden van de Commissie oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

Bij de vervulling van hun taken vragen noch aanvaarden zij instructies van enige regering of enig ander lichaam. Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt. Iedere lidstaat verbindt zich, dit karakter te eerbiedigen en niet te trachten de leden van de Commissie te beïnvloeden bij de uitvoering van hun taak.

De leden van de Commissie mogen gedurende hun ambtsperiode geen andere beroeps-werkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten. Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode. Ingeval deze verplichtingen niet worden nagekomen, kan de Raad of de Commissie zich wenden tot het Hof van Justitie, dat, al naar het geval, ontslag ambtshalve volgens [artikel 216] of verval van het recht op pensioen of van andere, daarvoor in de plaats tredende voordelen kan uitspreken.

Artikel 214

1. De leden van de Commissie worden volgens de procedure van lid 2 voor een periode van vijf jaar benoemd, behoudens, in voorkomend geval, artikel 201.

Zij zijn herbenoembaar.

2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, draagt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de persoon voor die hij voornemens is tot voorzitter van de Commissie te benoemen; de voordracht wordt door het Europees Parlement goedgekeurd.

In overeenstemming met de voorgedragen voorzitter stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst vast van de overige personen die hij voornemens is tot lid van de Commissie te benoemen.

De aldus voorgedragen voorzitter en overige leden van de Commissie worden als college ter goedkeuring onderworpen aan een stemming van het Europees Parlement. Na goedkeuring door het Europees Parlement worden de voorzitter en de overige leden van de Commissie door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

Artikel 215

Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Commissie door vrijwillig ontslag of ontslag ambtshalve.

In geval van ontslag of overlijden wordt het lid voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen door een nieuw lid dat door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt benoemd. De Raad kan met eenparigheid van stemmen besluiten dat er geen reden voor vervanging is.

In geval van vrijwillig ontslag, ontslag ambtshalve of overlijden wordt de voorzitter voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen. De procedure van artikel [214, lid 2,] is van toepassing voor de vervanging van de voorzitter.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve overeenkomstig [artikel 216], blijven de leden van de Commissie in functie totdat in hun vervanging is voorzien of totdat de Raad ~~overeenkomstig de tweede alinea van dit artikel~~ **met eenparigheid van stemmen** besluit dat er geen reden voor vervanging is.

Artikel 216

Op verzoek van de Raad of van de Commissie kan elk lid van de Commissie dat niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten, door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard.

Artikel 217

1. De Commissie vervult haar opdracht met inachtneming van de door haar voorzitter vastgestelde politieke richtsnoeren; de voorzitter beslist over de interne organisatie van de Commissie, teneinde de samenhang, de doeltreffendheid en het collegiale karakter van haar optreden te waarborgen.
2. De taken van de Commissie worden door de voorzitter gestructureerd en over de leden van de Commissie verdeeld. De voorzitter kan de taakverdeling tijdens de ambtstermijn wijzigen. De leden van de Commissie oefenen de hun door de voorzitter toegewezen taak uit onder diens gezag.

3. De voorzitter benoemt na goedkeuring van het college vice-voorzitters uit de leden van de Commissie.

4. Een lid van de Commissie dient zijn ontslag in, indien de voorzitter hem daarom na goedkeuring van het college verzoekt.

Artikel 218

1. De Raad en de Commissie raadplegen elkaar en bepalen in onderlinge overeenstemming de wijze waarop zij samenwerken ¹.

2. De Commissie **neemt** ~~stelt~~ haar reglement van orde ~~vast aan~~ teneinde haar eigen functioneren en dat van haar diensten ~~overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag~~ mogelijk te maken. Zij zorgt voor de bekendmaking van dat reglement.

Artikel 219

De besluiten van de Commissie worden genomen bij meerderheid van stemmen van het in [artikel 213] bepaalde aantal leden.

De Commissie kan slechts geldig zitting houden, indien het in haar reglement van orde bepaalde aantal leden aanwezig is.

VIERDE AFDELING

HET HOF VAN JUSTITIE ²

De bepalingen van deze afdeling moeten misschien worden aangepast naar aanleiding van de besprekingen in de studiegroep Hof van Justitie (CONV 543/03)

Artikel 220

Het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg verzekeren, in het kader van hun respectieve bevoegdheden, de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

---

¹ De vraag kan worden gesteld wat het nut is van dit lid, dat louter declaratief is.

² Het verdwijnen van de pijlers kan van invloed zijn op de reikwijdte van de bevoegdheden van het Hof van Justitie. Voor de huidige situatie zij verwezen naar artikel 46 van het EU-Verdrag. Bijlage II bevat aanvullende opmerkingen hierover.

Bovendien kunnen, op de wijze die in [artikel 225 A] is bepaald, aan het Gerecht van eerste aanleg rechterlijke kamers worden toegevoegd om op sommige specifieke gebieden rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen waarin ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** voorziet.

Artikel 221

Het Hof van Justitie bestaat uit een rechter per lidstaat.

Het Hof van Justitie houdt zitting in kamers of als grote kamer, overeenkomstig de regels die daartoe in het statuut van het Hof van Justitie zijn vastgesteld.

Wanneer het statuut daarin voorziet, kan het Hof van Justitie ook in voltallige zitting bijeenkomen.

Artikel 222

Het Hof van Justitie wordt bijgestaan door acht advocaten-generaal. Indien het Hof van Justitie zulks verzoekt, kan de Raad met eenparigheid van stemmen het aantal advocaten-generaal verhogen.

De advocaat-generaal heeft tot taak, in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin zulks overeenkomstig het statuut van het Hof van Justitie vereist is.

Artikel 223

De rechters en de advocaten-generaal van het Hof van Justitie, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun onderscheiden landen de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, of die bekend staan als kundige rechtsgeleerden, worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd.

Om de drie jaar vindt, op de wijze die in het statuut van het Hof van Justitie is bepaald, een gedeeltelijke vervanging van de rechters en de advocaten-generaal plaats.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Hof van Justitie. Hij is herkiesbaar.

De aftredende rechters en advocaten-generaal zijn herbenoembaar.

Het Hof van Justitie benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Hof van Justitie stelt zijn reglement voor de procesvoering¹ vast. Dit reglement heeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Artikel 224

Het Gerecht van eerste aanleg telt ten minste één rechter per lidstaat. Het aantal rechters wordt vastgesteld bij het statuut van het Hof van Justitie. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht wordt bijgestaan door advocaten-generaal.

De leden van het Gerecht van eerste aanleg worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn hoge rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd. Om de drie jaar vindt een gedeeltelijke vervanging plaats. De aftredende leden zijn herbenoembaar.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Gerecht van eerste aanleg. Hij is herkiesbaar.

Het Gerecht van eerste aanleg benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Gerecht van eerste aanleg stelt in overeenstemming met het Hof van Justitie zijn reglement voor de procesvoering vast². ~~Dit reglement heeft de~~ **Het gerecht besluit na** goedkeuring ~~van~~ **door** de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het statuut van het Hof van Justitie anders is bepaald, zijn de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** betreffende het Hof van Justitie op het Gerecht van eerste aanleg van toepassing.

Artikel 225

1. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd in eerste aanleg kennis te nemen van de in de [artikelen 230, 232, 235, 236 en 238] bedoelde beroepen, met uitzondering van die waarvoor een rechterlijke kamer bevoegd is en die welke overeenkomstig het statuut aan het Hof van Justitie zijn voorbehouden. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht van eerste aanleg bevoegd is voor andere categorieën van beroepen.

Tegen de beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie, op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald.

2. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van de beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van de krachtens [artikel 225 A] ingestelde rechterlijke kamers.

---

¹ Deze alinea verleent normatieve bevoegdheid aan het Hof van Justitie. Opgemerkt zij dat het huidige ontwerp van Titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" (CONV 571/03) het Hof van Justitie niet de mogelijkheid geeft om normatieve handelingen te stellen

² Zie voetnoot ad artikel 223.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het **Gemeenschapsrecht van de Unie** wordt aangetast.

3. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van prejudiciële vragen die worden voorgelegd uit hoofde van [artikel 234] en beperkt blijven tot specifieke, in het statuut bepaalde aangelegenheden.

Wanneer het Gerecht van eerste aanleg van oordeel is dat in een zaak een principiële beslissing moet worden genomen die van invloed kan zijn op de eenheid of de samenhang van het **Gemeenschapsrecht van de Unie**, kan het de zaak naar het Hof van Justitie verwijzen voor een uitspraak.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het **Gemeenschapsrecht van de Unie** wordt aangetast.

Artikel 225 A

~~De Raad kan, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, dan wel op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, met eenparigheid van stemmen~~ rechterlijke kamers instellen die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden. **Hij neemt een besluit met eenparigheid van stemmen, hetzij op voorstel van de Commissie na raadpleging van het Hof van Justitie, hetzij op verzoek van het Hof van Justitie na raadpleging van de Commissie. In beide gevallen neemt hij een besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

In ~~het besluit~~ **de maatregel** ¹ tot instelling van een rechterlijke kamer worden de regels voor de samenstelling van die kamer vastgesteld en wordt de reikwijdte van de haar verleende bevoegdheden bepaald.

Tegen de beslissingen van de rechterlijke kamers kan bij het Gerecht van eerste aanleg een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld of, wanneer ~~het besluit de maatregel~~ tot instelling van de kamer daarin voorziet, een beroep dat ook op feitelijke vragen betrekking heeft.

De leden van de rechterlijke kamers worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd.

De rechterlijke kamers stellen in overeenstemming met het Hof van Justitie ² hun reglement voor de procesvoering vast. ~~Dit reglement heeft de Raad de~~ **Zij besluiten na** goedkeuring ~~van door~~ de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

---

¹ Het begrip "besluit" lijkt hier te worden gebruikt in een algemene betekenis, aangezien het niet beantwoordt aan de definitie van besluit in het huidige artikel 249 van het EG-Verdrag (namelijk handeling met één of meer adressaten). De Conventie zou moeten aangeven of zij een specifiek instrument wenst.

² Zie voetnoot ad artikel 223.

Tenzij in ~~het besluit~~ **de maatregel** tot instelling van een rechterlijke kamer anders is bepaald, zijn de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** betreffende het Hof van Justitie en de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie op de rechterlijke kamers van toepassing.

Artikel 226

Indien de Commissie van oordeel is dat een lidstaat een van de krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, brengt zij dienaangaande een met redenen omkleed advies uit, na deze staat in de gelegenheid te hebben gesteld zijn opmerkingen te maken.

Indien de betrokken staat dit advies niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn opvolgt, kan de Commissie de zaak aanhangig maken bij het Hof van Justitie.

Artikel 227

Ieder van de lidstaten kan zich wenden tot het Hof van Justitie, indien hij van mening is dat een andere lidstaat een van de krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen.

Voordat een lidstaat tegen een andere lidstaat een klacht indient op grond van een beweerde schending van de verplichtingen welke krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** op deze laatste rusten, moet hij deze klacht aan de Commissie voorleggen.

De Commissie brengt een met redenen omkleed advies uit nadat aan de betrokken staten de gelegenheid is gegeven om over en weer schriftelijk en mondeling opmerkingen te maken.

Indien de Commissie binnen drie maanden na indiening van de klacht geen advies heeft uitgebracht, kan desniettemin de klacht bij het Hof van Justitie worden ingediend.

Artikel 228

1. Indien het Hof van Justitie vaststelt dat een lidstaat een der krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, is deze staat gehouden die ~~maatregelen~~ **regelingen** te treffen, welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie.

2. Indien de Commissie van oordeel is dat de betrokken lidstaat deze ~~maatregelen~~ **regelingen** niet heeft getroffen, brengt zij, nadat zij deze staat de mogelijkheid heeft geboden zijn opmerkingen in te dienen, een met redenen omkleed advies uit waarin de punten worden gepreciseerd waarop de betrokken lidstaat het arrest van het Hof van Justitie niet is nagekomen.

Indien de betrokken lidstaat de ~~maatregelen~~ **regelingen** ter uitvoering van het arrest van het Hof niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn heeft getroffen, kan de Commissie de zaak voor het Hof van Justitie brengen. Zij vermeldt het bedrag van de door de betrokken lidstaat te betalen forfaitaire som of dwangsom die zij in de gegeven omstandigheden passend acht.

Indien het Hof van Justitie vaststelt dat de betrokken lidstaat zijn arrest niet is nagekomen, kan het deze staat de betaling van een forfaitaire som of een dwangsom opleggen.

Deze procedure geldt onverminderd het bepaalde in [artikel 227].

Artikel 229

De ~~door het~~ **wetten van het** Europees Parlement en de Raad ~~gezamenlijk~~, alsmede de door de Raad krachtens ~~de bepalingen van dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgestelde ~~aangenomen~~ **wetten/verordeningen** ¹ kunnen aan het Hof van Justitie volledige rechtsmacht verlenen ~~wat betreft voor de sancties welke in die verordeningen zijn opgenomen waarin zij voorzien.~~

Artikel 229 A

Onverminderd de overige bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, kan de Raad op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ met eenparigheid van stemmen ~~bepalingen vaststellen~~ **maatregelen aannemen** waarbij aan het Hof van Justitie, ~~in een door hem te bepalen mate~~, de bevoegdheid wordt verleend uitspraak te doen in geschillen die verband houden met de toepassing van krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgestelde besluiten waarbij ~~communautaire~~ [industriële] ² eigendomsrechten **op het niveau van de Unie** worden ingesteld. De Raad **besluit na raadpleging van het Europees Parlement. Hij** beveelt de lidstaten aan deze bepalingen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aan te nemen.

---

¹ Aangezien de Raad volgens de ontwerp-artikelen van titel V "uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" van deel I (artikelen 25 en 26 CONV 571/03) wetten dan wel verordeningen kan aannemen, moet de Conventie aangeven in welke gevallen de Raad op het door dit artikel bestreken gebied, een van beide wetgevingshandelingen kan aannemen "(zie toelichting in bijlage II bij dit verslag).

² De vraag kan worden gesteld of dit begrip, dat een beperkende betekenis lijkt te hebben, relevant is. Te noteren valt dat in artikel 133, lid 7, van het EG-Verdrag het ruimere begrip "intellectuele eigendom" wordt vermeld.

Artikel 230¹

Het Hof van Justitie gaat de wettigheid na van de handelingen van het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk, van de handelingen van de Raad, van de Commissie en van de ECB², voorzover het geen aanbevelingen of adviezen betreft, en van de handelingen van het Europees Parlement die beogen rechtsgevolgen ten aanzien van derden te hebben.³

Te dien einde is het Hof bevoegd uitspraak te doen inzake elk door een lidstaat, het Europees Parlement, de Raad of de Commissie ingesteld beroep wegens onbevoegdheid, schending van wezenlijke vormvoorschriften, schending van dit Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan, dan wel wegens misbruik van bevoegdheid.

Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake elk door de Rekenkamer of de ECB ingesteld beroep dat op de vrijwaring van hun prerogatieven is gericht.

Iedere natuurlijke of rechtspersoon kan onder dezelfde voorwaarden beroep instellen tegen tot hem gerichte besluiten, alsmede tegen besluiten die, hoewel genomen in de vorm van [een wet],⁴ een verordening of van een besluit gericht tot een andere persoon, hem rechtstreeks en individueel raken.

Het in dit artikel bedoelde beroep moet worden ingesteld binnen twee maanden te rekenen, al naar het geval, vanaf de dag van bekendmaking van de handeling, vanaf de dag van kennisgeving aan de verzoeker of, bij gebreke daarvan, vanaf de dag waarop de verzoeker van de handeling kennis heeft gekregen.

Artikel 231

Indien het beroep gegrond is, wordt de betwiste handeling door het Hof van Justitie nietig verklaard.

~~Wat echter de verordeningen betreft, wijst Het Hof van Justitie~~ **wijst echter**, zo het dit nodig oordeelt, die gevolgen van de vernietigde ~~verordening~~⁵ **handeling** aan, welke als gehandhaafd moeten worden beschouwd.

---

¹ Dit artikel wordt momenteel specifiek bestudeerd door de studiegroep Hof van Justitie en komt hier dus niet aan de orde.

² Zie voetnoot ad artikel 8 over de vraag of het wel past om in de Grondwet afkortingen te gebruiken, en over mogelijke alternatieven.

³ Bij de besprekingen over het Hof van Justitie zou de Conventie kunnen nagaan of het zinvol is om de in dit artikel bedoelde bevoegdheid van het Hof uit te breiden tot door communautaire bureaus en andere organen aangenomen handelingen die rechtsgevolgen hebben ten aanzien van derden. Momenteel voorzien bepaalde verordeningen waarbij organen worden opgericht, in die bevoegdheid.

⁴ Invoeging van het woord "wet" zou een inhoudelijke wijziging zijn.

⁵ Vervanging van "verordening" door "handeling" is noodzakelijk om deze alinea af te stemmen op de jurisprudentie waarmee het Hof van Justitie de werking van andere handelingen dan verordeningen heeft gehandhaafd.

Artikel 232

Ingeval het Europees Parlement, de Raad of de Commissie, in strijd met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**, nalaten ¹ te besluiten, kunnen de lidstaten en de overige instellingen van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** zich tot het Hof van Justitie wenden om deze schending te doen vaststellen.

Dit beroep is slechts ontvankelijk indien de betrokken instelling vooraf tot handelen is uitgenodigd. Indien deze instelling na twee maanden, te rekenen vanaf de uitnodiging, haar standpunt nog niet heeft bepaald, kan het beroep worden ingesteld binnen een nieuwe termijn van twee maanden.

Iedere natuurlijke of rechtspersoon kan onder de in de voorgaande alinea's vastgestelde voorwaarden bij het Hof van Justitie zijn bezwaren indienen tegen het feit dat een der instellingen ~~van de Gemeenschap~~ heeft nagelaten te zijnen aanzien een andere handeling te verrichten dan het geven van een aanbeveling of een advies.

Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake de door de ECB ingestelde beroepen op de onder haar bevoegdheid vallende gebieden of inzake de beroepen die tegen haar zijn ingesteld.

Artikel 233

De instelling of de instellingen wier handeling nietig is verklaard of wier nalatigheid strijdig met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** is verklaard, is respectievelijk zijn gehouden de maatregelen te nemen welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie.

Deze verplichting geldt onverminderd die welke kan voortvloeien uit de toepassing van [de tweede alinea van artikel 288].

Dit artikel is ook van toepassing op de ECB.

Artikel 234

Het Hof van Justitie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen

- a) over de uitlegging van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**,
- b) over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen ~~van de Gemeenschap~~ en van de ECB,
- c) over de uitlegging van de statuten van door een handeling van [*de Raad*] ingestelde organen, wanneer die statuten daarin voorzien. ²

---

¹ Zie voetnoot ad artikel 230 over de wenselijkheid van een uitbreiding tot de organen en andere entiteiten.

² De vraag kan worden gesteld wat de strekking is van punt c) ten opzichte van het vorige punt. De tekst moet in elk geval worden aangepast zodat rekening wordt gehouden met organen die bij een handeling volgens de medebeslissingsprocedure zijn ingesteld.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof van Justitie te wenden.

Artikel 235

Het Hof van Justitie is bevoegd kennis te nemen van geschillen over de vergoeding van de in de tweede alinea van artikel 288 bedoelde schade.

Artikel 236

Het Hof van Justitie is bevoegd, uitspraak te doen in elk geschil tussen ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** en haar personeelsleden, binnen de grenzen en onder de voorwaarden vastgesteld in het statuut of voortvloeiende uit de regeling welke voor hen toepasselijk is.

Artikel 237

Het Hof van Justitie is bevoegd, binnen de hierna aangegeven grenzen, kennis te nemen van de geschillen betreffende:

- a) de uitvoering van de verplichtingen der lidstaten voortvloeiende uit de statuten van de Europese Investeringsbank. De Raad van bewind van de Bank beschikt dienaangaande over de bevoegdheden welke bij [artikel 226] aan de Commissie zijn toegekend;
- b) de besluiten van de Raad van gouverneurs van de Europese Investeringsbank. Elke lidstaat, de Commissie en de Raad van bewind van de Bank kunnen onder de voorwaarden gesteld in [artikel 230] te dezer zake beroep instellen;
- c) de besluiten van de Raad van bewind van de Europese Investeringsbank. Beroep tegen deze besluiten kan onder de voorwaarden van [artikel 230] slechts worden ingesteld door de lidstaten of de Commissie, en alleen in geval van schending van de vormvoorschriften bedoeld in artikel 21, leden 2, 5, 6 en 7, van de statuten van de Bank;
- d) de uitvoering van de verplichtingen van de nationale centrale banken voortvloeiende uit ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** en uit de statuten van het ESCB. De Raad van de ECB beschikt dienaangaande ten aanzien van de nationale centrale banken over de bevoegdheden welke bij [artikel 226] aan de Commissie zijn toegekend ten aanzien van de lidstaten. Indien het Hof van Justitie vaststelt dat een nationale centrale bank een der krachtens ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, is deze bank gehouden die maatregelen te nemen welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest van het Hof van Justitie.

Artikel 238

Het Hof van Justitie is bevoegd, uitspraak te doen krachtens een arbitragegeding vervat in een door of namens ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** gesloten publiekrechtelijke of privaatrechtelijke overeenkomst.

Artikel 239

Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten dat met de materie van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** verband houdt, indien dit geschil hem krachtens een compromis wordt voorgelegd.

Artikel 240

Behoudens de bevoegdheid die bij ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** aan het Hof van Justitie wordt verleend, zijn de geschillen waarin ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** partij is, niet uit dien hoofde onttrokken aan de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties.

Artikel 241

Iedere partij kan, ook al is de in artikel 230, vijfde alinea, bedoelde termijn verstreken, naar aanleiding van een geschil waarbij een ~~door wet van~~ **het Europees Parlement en de Raad** ~~gezamenlijk vastgestelde verordening~~, **een wet van de Raad** of een verordening van de Raad, van de Commissie of van de ECB in het geding is, de in [artikel 230, tweede alinea], bedoelde middelen aanvoeren om voor het Hof van Justitie de niet-toepasselijkheid van ~~deze verordening~~ **die handeling** in te roepen.

Artikel 242

Een bij het Hof van Justitie ingesteld beroep heeft geen schorsende werking. Het Hof van Justitie kan echter, indien het van oordeel is dat de omstandigheden zulks vereisen, opschorting van de uitvoering van de bestreden handeling gelasten.

Artikel 243

Het Hof van Justitie kan in zaken welke bij dit college aanhangig zijn gemaakt, de noodzakelijke voorlopige maatregelen gelasten.

Artikel 244

De arresten van het Hof van Justitie zijn uitvoerbaar overeenkomstig de bepalingen van [artikel 256].

Artikel 245

Het statuut van het Hof van Justitie wordt vastgesteld bij een ~~afzonderlijk~~ protocol.

~~De Raad kan, op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, dan wel op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, de bepalingen van het statuut, met uitzondering van titel I, met eenparigheid van stemmen wijzigen. Hij besluit met eenparigheid van stemmen, hetzij op verzoek van het Hof van Justitie na raadpleging van de Commissie hetzij op verzoek van de Commissie na raadpleging van het Hof van Justitie. In beide gevallen besluit hij na raadpleging van het Europees Parlement.~~

VIJFDE AFDELING

DE REKENKAMER

Artikel 246

De Rekenkamer verricht de controle van de rekeningen.

Artikel 247

1. In de Rekenkamer heeft een onderdaan van elke lidstaat zitting.

2. De leden van de Rekenkamer worden gekozen uit personen die in hun eigen land behoren of behoord hebben tot de externe controle-instanties of die voor deze functie bijzonder geschikt zijn. Zij moeten alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden.

3. De leden van de Rekenkamer worden voor zes jaar benoemd. **Zij zijn herbenoembaar.** De Raad stelt ~~na raadpleging van het Europees Parlement~~, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. ~~De leden van de Rekenkamer zijn herbenoembaar. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.~~¹

Zij De leden van de Rekenkamer kiezen uit hun midden voor drie jaar ~~de hun~~ voorzitter ~~van de Rekenkamer~~. Hij is herkiesbaar.

4. De leden van de Rekenkamer oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

---

¹ Het lijkt logischer eerst de duur en de verlenging van het mandaat te behandelen, en daarna over de aanwijzingsprocedure.

Bij de vervulling van hun taken vragen noch aanvaarden zij instructies van enige regering of enig lichaam. Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt.

5. De leden van de Rekenkamer mogen gedurende hun ambtsperiode geen andere beroepswerkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten. Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode.

6. Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden, eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Rekenkamer door vrijwillig ontslag of door ontslag ambtshalve ingevolge een uitspraak van het Hof van Justitie overeenkomstig lid 7.

De betrokkene wordt vervangen voor de verdere duur van zijn ambtstermijn.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve, blijven de leden van de Rekenkamer in functie totdat in hun vervanging is voorzien.

7. De leden van de Rekenkamer kunnen slechts van hun ambt worden ontheven of van hun recht op pensioen of andere daarvoor in de plaats tredende voordelen vervallen worden verklaard, indien het Hof van Justitie, op verzoek van de Rekenkamer, constateert dat zij hebben opgehouden aan de eisen voor de uitoefening van hun ambt of aan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen te voldoen.

8. De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de arbeidsvoorwaarden vast, met name de bezoldiging, de vergoedingen en het pensioen van de voorzitter en de leden van de Rekenkamer. ~~Met dezelfde meerderheid stelt hij ook~~ , **alsmede** de vergoedingen die als bezoldiging kunnen worden aangemerkt.

9. De bepalingen van het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen ¹ die van toepassing zijn op de rechters van het Hof van Justitie, gelden ook voor de leden van de Rekenkamer ².

Artikel 248

1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van elk door ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** ingesteld orgaan, voorzover de oprichtingshandeling dit onderzoek niet uitsluit.

---

¹ Wegens de nieuwe benaming van de Unie zal de benaming van het protocol moeten worden gewijzigd.

² Met het oog op vereenvoudiging kan de vraag worden gesteld of dit lid niet beter meteen in het protocol wordt opgenomen, zoals het geval is voor de leden van de andere instellingen.

De Rekenkamer legt het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die in het Publicatieblad van de Europese Unie wordt bekendgemaakt. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

2. De Rekenkamer onderzoekt de wettigheid en de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven en gaat tevens na of een goed financieel beheer werd gevoerd. Hierbij brengt zij in het bijzonder verslag uit over onregelmatigheden.

De controle van de ontvangsten geschiedt aan de hand van de vaststellingen en van de stortingen van ontvangsten aan ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

De controle van de uitgaven geschiedt aan de hand van betalingsverplichtingen en van betalingen.

Deze controles kunnen plaatsvinden vóór de afsluiting van de rekeningen van het betrokken begrotingsjaar.

3. De controle geschiedt aan de hand van stukken, en, zo nodig, ter plaatse bij de overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~, in de gebouwen van alle organen die ontvangsten of uitgaven namens ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** beheren, en in de lidstaten, inclusief in de gebouwen van alle natuurlijke of rechtspersonen die betalingen uit de begroting ontvangen. De controle in de lidstaten geschiedt in samenwerking met de nationale controle-instanties of, indien deze laatste niet over de nodige bevoegdheden beschikken, in samenwerking met de bevoegde nationale diensten. De Rekenkamer en de nationale controle-instanties van de lidstaten werken samen in onderling vertrouwen en met behoud van hun onafhankelijkheid. Deze instanties en diensten delen aan de Rekenkamer mee of zij voornemens zijn aan de controle deel te nemen.

De overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~, de instanties die ontvangsten of uitgaven namens ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** beheren, de natuurlijke of rechtspersonen die betalingen uit de begroting ontvangen en de nationale controle-instanties of, indien deze niet over de nodige bevoegdheden beschikken, de bevoegde nationale diensten, zenden de Rekenkamer op verzoek alle bescheiden en inlichtingen toe die nodig zijn voor de vervulling van haar taak.

Ten aanzien van het beheer van de ontvangsten en uitgaven van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie** door de Europese Investeringsbank wordt het recht van toegang van de Rekenkamer tot informatie waarover de Bank beschikt, door een regeling tussen de Rekenkamer, de Bank en de Commissie bepaald. Bij ontstentenis van een regeling heeft de Rekenkamer desalniettemin toegang tot de informatie die nodig is voor de controle op de door de Bank beheerde ontvangsten en uitgaven van ~~de Gemeenschap~~ **de Unie**.

4. De Rekenkamer stelt na afsluiting van elk begrotingsjaar een jaarverslag op. Dit verslag wordt toegezonden aan de overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~ en tezamen met de antwoorden van deze instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer in het *Publicatieblad van de Europese Unie* gepubliceerd.

De Rekenkamer kan voorts te allen tijde met betrekking tot bijzondere vraagstukken opmerkingen maken, met name in de vorm van speciale verslagen, en kan op verzoek van een van de overige instellingen ~~van de Gemeenschap~~ adviezen uitbrengen.

De Rekenkamer neemt haar jaarverslagen, speciale verslagen of adviezen aan met meerderheid van stemmen van haar leden. Zij kan echter uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten van verslagen of adviezen overeenkomstig haar reglement van orde.

De Rekenkamer staat het Europees Parlement en de Raad bij bij de controle op de uitvoering van de begroting.

De Rekenkamer ~~stelt~~ **neemt** haar reglement van orde ~~vast aan~~. ~~Dit reglement heeft de~~ **Zij besluit na goedkeuring van door** de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

HOOFDSTUK 2

BEPALINGEN WELKE VERSCHIEDENE INSTELLINGEN GEMEEN HEBBEN

~~Artikel 249~~¹

~~Voor de vervulling van hun taak en onder de in dit Verdrag vervatte voorwaarden stellen het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk, de Raad en de Commissie verordeningen en richtlijnen vast, geven zij beschikkingen en brengen zij aanbevelingen of adviezen uit.~~

~~Een verordening heeft een algemene strekking. Zij is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.~~

~~Een richtlijn is verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.~~

~~Een beschikking is verbindend in al haar onderdelen voor degenen tot wie zij uitdrukkelijk is gericht.~~

~~Aanbevelingen en adviezen zijn niet verbindend.~~

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door ontwerp-artikel "Rechtsinstrumenten van de Unie" van titel V van deel I (artikel 24 CONV 571/03).

Artikel 250 ¹

1. Wanneer op grond van dit Verdrag een handeling van de Raad wordt aangenomen op voorstel van de Commissie, kan de Raad een handeling die van dat voorstel afwijkt slechts met eenparigheid van stemmen aannemen, onder voorbehoud van artikel 251, leden 4 en 5.

2. Zolang de Raad niet heeft besloten, kan de Commissie te allen tijde gedurende de procedures die tot aanneming van een communautaire handeling leiden, haar voorstel wijzigen.

Artikel 251 ²

1. Wanneer in dit Verdrag voor de aanneming van een handeling naar dit artikel wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing.

2. De Commissie dient een voorstel in bij het Europees Parlement en bij de Raad.

Met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, na advies van het Europees Parlement,

- kan de Raad, indien hij alle in het advies van het Europees Parlement vervatte amendementen goedkeurt, de voorgestelde handeling in de aldus geamendeerde versie vaststellen;*
- kan de Raad, indien het Europees Parlement geen amendementen voorstelt, de voorgestelde handeling aannemen;*
- stelt de Raad in de andere gevallen een gemeenschappelijk standpunt vast en deelt hij dit mede aan het Europees Parlement. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van de redenen die hem hebben geleid tot het vaststellen van zijn gemeenschappelijk standpunt. De Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.*

Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling:

- a) het gemeenschappelijk standpunt goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht overeenkomstig het gemeenschappelijk standpunt te zijn aangenomen;*
- b) het gemeenschappelijk standpunt met volstrekte meerderheid van zijn leden verwerpt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn aangenomen;*
- c) met volstrekte meerderheid van zijn leden amendementen op het gemeenschappelijk standpunt voorstelt, wordt de geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie, die advies over deze amendementen uitbrengt.*

---

¹ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van deel I van de Grondwet, en komt hier dus niet aan de orde.

² Dit artikel moet worden afgestemd op artikel 250 van het EG-Verdrag en de aanbevelingen van werkgroep IX "Vereenvoudiging" en komt hier dus niet aan de orde.

3. Indien de Raad binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de amendementen van het Europees Parlement al deze amendementen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen goedkeurt, wordt de betrokken handeling geacht te zijn aangenomen in de vorm van het aldus geamendeerde gemeenschappelijk standpunt; de Raad besluit evenwel met eenparigheid van stemmen over de amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht. Indien de Raad niet alle amendementen goedkeurt, roept de voorzitter van de Raad, in overeenstemming met de voorzitter van het Europees Parlement, binnen zes weken het bemiddelingscomité bijeen.

4. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal vertegenwoordigers van het Europees Parlement en heeft tot taak met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de vertegenwoordigers van het Europees Parlement overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke ontwerp-tekst. De Commissie neemt aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité deel en neemt alle nodige initiatieven om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen. Bij de vervulling van deze taak bestudeert het bemiddelingscomité het gemeenschappelijk standpunt op basis van de door het Europees Parlement voorgestelde amendementen.

5. Wanneer het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, een gemeenschappelijke ontwerp-tekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad over een termijn van zes weken na deze goedkeuring om de betrokken handeling overeenkomstig de gemeenschappelijke ontwerp-tekst aan te nemen, met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen wat het Europees Parlement betreft, en met gekwalificeerde meerderheid wat de Raad betreft. Wanneer een van de twee instellingen de voorgestelde handeling niet binnen die termijn goedkeurt, wordt zij geacht niet te zijn aangenomen.

6. Wanneer het bemiddelingscomité geen gemeenschappelijke ontwerp-tekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn aangenomen.

7. De in dit artikel vermelde termijnen van drie maanden en zes weken worden, op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad, met ten hoogste één maand, respectievelijk twee weken verlengd.]

Artikel 252¹

~~Wanneer in dit Verdrag voor de aanneming van een besluit naar dit artikel wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing:~~

- ~~a) De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na advies van het Europees Parlement, een gemeenschappelijk standpunt vast.~~
- ~~b) Het gemeenschappelijk standpunt van de Raad wordt toegezonden aan het Europees Parlement. De Raad en de Commissie stellen het Europees Parlement ten volle in kennis van de redenen die de Raad hebben geleid tot het vaststellen van het gemeenschappelijk standpunt, alsmede van het standpunt van de Commissie.~~

---

¹ Artikel geschrapt, zie verslag van werkgroep IX "Vereenvoudiging", blz. 16.

Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling dit gemeenschappelijk standpunt goedkeurt of zich binnen deze termijn niet heeft uitgesproken, stelt de Raad het desbetreffende besluit definitief vast overeenkomstig het gemeenschappelijk standpunt.

e) ~~Het Europees Parlement kan binnen de onder b bedoelde termijn van drie maanden met volgestrekte meerderheid van zijn leden amendementen op het gemeenschappelijk standpunt van de Raad voorstellen. Het kan eveneens met dezelfde meerderheid het gemeenschappelijk standpunt van de Raad verwerpen. De uitkomst van de beraadslagingen wordt aan de Raad en de Commissie toegezonden.~~

— ~~Indien het Europees Parlement het gemeenschappelijk standpunt van de Raad heeft verworpen, kan de Raad in tweede lezing slechts met eenparigheid van stemmen besluiten.~~

d) ~~Binnen één maand behandelt de Commissie haar voorstel op basis waarvan de Raad zijn gemeenschappelijk standpunt heeft vastgesteld, aan de hand van de door het Europees Parlement voorgestelde amendementen, opnieuw.~~

— ~~De Commissie legt, samen met het opnieuw behandelde voorstel, de door haar niet overgenomen amendementen van het Europees Parlement voor aan de Raad, waarbij zij haar mening daarover te kennen geeft. De Raad kan deze amendementen met eenparigheid van stemmen aannemen.~~

e) ~~De Raad neemt het door de Commissie opnieuw behandelde voorstel met gekwalificeerde meerderheid van stemmen aan.~~

— ~~De Raad kan het door de Commissie opnieuw behandelde voorstel slechts met eenparigheid van stemmen wijzigen.~~

f) ~~In de gevallen bedoeld onder c), d) en e) is de Raad gehouden binnen drie maanden te besluiten. Bij gebreke van een besluit binnen deze termijn wordt het voorstel van de Commissie geacht niet te zijn aangenomen.~~

g) ~~De onder b) en f) bedoelde termijnen kunnen in onderlinge overeenstemming tussen de Raad en het Europees Parlement met maximaal één maand worden verlengd.~~

Artikel 253 ¹

~~De verordeningen, richtlijnen en beschikkingen die door het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk worden aangenomen, en de verordeningen, richtlijnen en beschikkingen van de Raad of van de Commissie worden met redenen omkleed en verwijzen naar de voorstellen of adviezen welke krachtens dit Verdrag moeten worden gevraagd.~~

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel " Gemeenschappelijke beginselen betreffende de instrumenten van de Unie" van titel V van deel I (artikel 32 CONV 571/03)

Artikel 254 ¹

~~1. De volgens de procedure van artikel 251 aangenomen verordeningen, richtlijnen en beschikkingen worden ondertekend door de voorzitter van het Europees Parlement en door de voorzitter van de Raad, en worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*. Zij treden in werking op de datum die zij daartoe bepalen of, bij gebreke daarvan, op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.~~

~~2. De verordeningen van de Raad en van de Commissie, alsmede de richtlijnen van deze instellingen die tot alle lidstaten zijn gericht, worden in het *Publicatieblad van de Europese Unie* bekendgemaakt. Zij treden in werking op de datum die zij daartoe bepalen of, bij gebreke daarvan, op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.~~

~~3. Van de overige richtlijnen en van de beschikkingen wordt kennis gegeven aan hen tot wie zij zijn gericht; zij worden door deze kennisgeving van kracht.~~

Artikel 255 ²

1. Iedere burger van de Unie en iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft recht op toegang tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, volgens de beginselen en onder de voorwaarden die overeenkomstig de leden 2 en 3 worden bepaald.

2. Binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam bepaalt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de algemene beginselen en de beperkingen op grond van openbare of particuliere belangen betreffende dit recht op toegang tot documenten.

3. Elk van bovengenoemde instellingen neemt in haar eigen reglement van orde specifieke bepalingen betreffende de toegang tot haar documenten op.

Artikel 256

De ~~beschikkingen~~ **maatregelen** ³ van de Raad, ~~of~~ van de Commissie **of van de Europese Centrale Bank** ⁴ welke voor natuurlijke of rechtspersonen, met uitzondering van de staten, een geldelijke verplichting inhouden, vormen executoriale titel.

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "Bekendmaking en inwerkingtreding" van titel V van deel I (artikel 33 CONV 571/03).

² Dit artikel wordt misschien opgenomen in deel I van de Grondwet, zie CONV 369/02. Het komt hier dus niet aan de orde. Toch wordt voorgesteld dat de Conventie nagaat of het wenselijk is dat de in dit artikel bedoelde verplichting wordt uitgebreid tot de bureaus en andere entiteiten. Momenteel voorzien bepaalde verordeningen waarbij agentschappen zijn opgericht in die bevoegdheid.

³ Het begrip "besluit" wordt in algemene zin gebruikt. Voorgesteld wordt derhalve om het te vervangen door "maatregelen", omdat het ook om andere soorten handelingen kan gaan.

⁴ Door die toevoeging kan artikel 110, lid 2, vierde alinea, van het EG-Verdrag, waarin naar dit artikel wordt verwezen, worden geschrapt.

De tenuitvoerlegging geschiedt volgens de bepalingen van burgerlijke rechtsvordering die van kracht zijn in de **lid**staat op wiens grondgebied zij plaatsvindt. De formule van tenuitvoerlegging wordt, zonder andere controle dan de verificatie van de authenticiteit van de titel, aangebracht door de nationale autoriteit die door de regering van elke lidstaat daartoe wordt aangewezen. Van deze aanwijzing **stelt zij** de Commissie en het Hof van Justitie **in kennis**.

Nadat de bedoelde formaliteiten op verzoek van de belanghebbende zijn vervuld, kan deze de tenuitvoerlegging volgens de nationale wetgeving voortzetten door zich rechtstreeks te wenden tot de bevoegde instantie.

De tenuitvoerlegging kan niet worden geschorst dan krachtens een beschikking van het Hof van Justitie. Evenwel behoort het toezicht op de regelmatigheid van de wijze van tenuitvoerlegging tot de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties.

HOOFDSTUK 3

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ ¹

Artikel 257

Er wordt een Economisch en Sociaal Comité met een adviestaak ingesteld.

Het Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de georganiseerde civiele samenleving, met name van producenten, landbouwers, vervoerders, werknemers, handelaren en ambachtslieden, vrije beroepen, consumenten en het algemeen belang.

Artikel 258

Het aantal leden van het Comité bedraagt niet meer dan driehonderdvijftig.

---

¹ Voorgesteld om na te gaan of hier, overeenkomstig de thans door het Comité gebruikte benaming, het woord "Europese" moet worden toegevoegd.

Het aantal leden van het Comité is als volgt vastgesteld:

<i>België</i>	<i>12</i>
<i>Denemarken</i>	<i>9</i>
<i>Duitsland</i>	<i>24</i>
<i>Griekenland</i>	<i>12</i>
<i>Spanje</i>	<i>21</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>24</i>
<i>Ierland</i>	<i>9</i>
<i>Italië</i>	<i>24</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>6</i>
<i>Nederland</i>	<i>12</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>12</i>
<i>Portugal</i>	<i>12</i>
<i>Finland</i>	<i>9</i>
<i>Zweden</i>	<i>12</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>24.</i>

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de ~~Gemeenschap~~**Unie**.

De Raad ~~stelt~~neemt met gekwalificeerde meerderheid van stemmende maatregelen aan tot vaststelling van de vergoedingen van de leden van het Comité.

Artikel 259

~~1. De leden van het Comité worden op voordracht van de lidstaten~~¹ voor vier jaar benoemd. **Zij zijn herbenoembaar.** De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. ~~De leden van het Comité zijn herbenoembaar.~~²

~~2. De Raad~~**Hij besluit na raadpleging van** de Commissie. Hij kan de mening vragen van de Europese organisaties die representatief zijn voor de verschillende economische en sociale sectoren welke belang hebben bij de activiteit van de ~~Gemeenschap~~**Unie**.

Artikel 260

Het Comité kiest, voor de periode van twee jaar, uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

Het Comité ~~stelt~~neemt zijn reglement van orde ~~vast~~aan.

---

¹ De verwijzing naar de voordracht door de lidstaten vormt een doublure met de volgende zin.

² De groep vindt het logischer het eerst te hebben over de duur en de verlenging van het mandaat, en daarna over de aanwijzingsprocedure.

Het Comité wordt door zijn voorzitter bijeengeroepen op verzoek van **het Europees Parlement**,¹ van de Raad of van de Commissie. Het kan eveneens op eigen initiatief bijeenkomen.

Artikel 261

Het Comité omvat gespecialiseerde afdelingen voor de voornaamste terreinen waarop ~~dit Verdrag~~ **Grondwet** van toepassing is.

De gespecialiseerde afdelingen verrichten hun werkzaamheden binnen het raam van de algemene bevoegdheden van het Comité. De gespecialiseerde afdelingen kunnen niet buiten het Comité om worden geraadpleegd.

Binnen het Comité kunnen voorts subcomités worden ingesteld om over bepaalde onderwerpen of op bepaalde gebieden ontwerp-adviezen op te stellen, welke ter bespreking aan het Comité moeten worden voorgelegd.

Het reglement van orde stelt de wijze van samenstelling en de bevoegdheden van de gespecialiseerde afdelingen en van de subcomités vast.

Artikel 262

Het Comité moet **door het Europees Parlement**, door de Raad of door de Commissie worden geraadpleegd in de gevallen voorzien in ~~dit Verdrag~~ **Grondwet**. **In alle overige gevallen** kan het door deze instellingen worden geraadpleegd ~~in alle gevallen waarin zij het wenselijk oordelen~~. Het Comité kan, in de gevallen waarin het dit wenselijk acht **tevens** het initiatief nemen om een advies uit te brengen.

Indien **het Europees Parlement** de Raad of de Commissie zulks noodzakelijk achten, stellen zij aan het Comité een termijn voor het uitbrengen van advies; deze termijn mag niet korter zijn dan een maand, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de desbetreffende mededeling aan de voorzitter wordt gericht. Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten.

Het advies van het Comité en het advies van de gespecialiseerde afdeling, alsmede een verslag van de besprekingen, worden aan **het Europees Parlement**, de Raad en de Commissie gezonden.

~~Het Comité kan door het Europees Parlement worden geraadpleegd.~~²

---

¹ Deze wijziging is, evenals die in de artikelen 262, 264 en 265, dienstig om het Europees Parlement en de Raad in het kader van de wetgevingsprocedure op gelijke voet te plaatsen, zoals aanbevolen in het rapport van werkgroep IX "Vereenvoudiging", CONV 424/02, blz. 15.

² Deze schrapping is het gevolg van de andere wijzigingen die in dit artikel zijn aangebracht; zie voetnoot bij artikel 260.

HOOFDSTUK 4

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Artikel 263

Er wordt een comité met een adviestaak ingesteld, hierna "Comité van de Regio's" te noemen, bestaande uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale lichamen, die in een regionaal of lokaal lichaam gekozen zijn of politiek verantwoording schuldig zijn aan een gekozen vergadering.

Het aantal leden van het Comité van de Regio's bedraagt ten hoogste driehonderdvijftig.

Het aantal leden is als volgt vastgesteld:

<i>België</i>	<i>12</i>
<i>Denemarken</i>	<i>9</i>
<i>Duitsland</i>	<i>24</i>
<i>Griekenland</i>	<i>12</i>
<i>Spanje</i>	<i>21</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>24</i>
<i>Ierland</i>	<i>9</i>
<i>Italië</i>	<i>24</i>
<i>Luxemburg</i>	<i>6</i>
<i>Nederland</i>	<i>12</i>
<i>Oostenrijk</i>	<i>12</i>
<i>Portugal</i>	<i>12</i>
<i>Finland</i>	<i>9</i>
<i>Zweden</i>	<i>12</i>
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	<i>24.</i>

De leden van het Comité, alsmede een gelijk aantal plaatsvervangers, worden ~~op voordracht van de onderscheiden lidstaten~~¹ voor vier jaar benoemd. Zij zijn herbenoembaar. De Raad stelt **met gekwalificeerde meerderheid van stemmen** de overeenkomstig de voordrachten van de **onderscheiden** lidstaten opgestelde lijst van leden en plaatsvervangers vast. Bij het verstrijken van het in de eerste alinea bedoelde mandaat uit hoofde waarvan zij zijn voorgedragen, eindigt de ambts-termijn van de leden van het Comité van rechtswege en worden zij voor de verdere duur van de ambtstermijn volgens dezelfde procedure vervangen. Leden van het Comité kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van het Europees Parlement.

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.

---

¹ De verwijzing naar de voordracht door de lidstaten is, gezien de volgende zin, overbodig.

Artikel 264

Het Comité van de regio's kiest, voor een periode van twee jaar, uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

Het Comité ~~stelt~~ **neemt** zijn reglement van orde ~~vast~~ **aan**.

Het Comité wordt door zijn voorzitter bijeengeroepen op verzoek van **het Europees Parlement**, van de Raad of van de Commissie. Het kan eveneens op eigen initiatief bijeenkomen.

Artikel 265

Het Comité van de Regio's wordt door **het Europees Parlement**, door de Raad of door de Commissie geraadpleegd in de door ~~dit Verdrag de Grondwet~~ voorgeschreven gevallen en in alle andere gevallen, in het bijzonder die welke grensoverschrijdende samenwerking betreffen, waarin een van deze beide instellingen zulks wenselijk oordeelt.

Indien **het Europees Parlement**, de Raad of de Commissie zulks noodzakelijk achten, stellen zij aan het Comité een termijn voor het uitbrengen van het advies; deze termijn mag niet korter zijn dan een maand, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de desbetreffende mededeling aan de voorzitter wordt gericht. Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten.

Wanneer het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig [artikel 262] wordt geraadpleegd, wordt het Comité van de regio's door **het Europees Parlement**, de Raad of de Commissie in kennis gesteld van dat verzoek om advies. [~~Het Comité van de regio's kan, wanneer het van mening is dat er specifieke regionale belangen op het spel staan, hieromtrent advies uitbrengen.~~] ¹

~~Het Comité van de Regio's kan door het Europees Parlement worden geraadpleegd.~~ ²

Het Comité kan ~~in de gevallen waarin het zulks dienstig acht~~ op eigen initiatief een advies uitbrengen **wanneer het van mening is dat er specifieke regionale belangen op het spel staan**.

Het advies van het Comité alsmede een verslag van de besprekingen worden aan **het Europees Parlement**, **aan** de Raad en aan de Commissie gezonden.

HOOFDSTUK 5

DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

Artikel 266

De Europese Investeringsbank bezit rechtspersoonlijkheid.

---

¹ Er wordt voorgesteld om deze zin samen te voegen met de voorlaatste alinea van dit artikel, aangezien daarin is bepaald dat het Comité op eigen initiatief advies kan uitbrengen in de gevallen waarin het zulks dienstig acht.

² Deze schrapping is het gevolg van de andere wijzigingen die in dit artikel zijn aangebracht; zie voetnoot bij artikel 260.

De leden van de Europese Investeringsbank zijn de lidstaten.

De statuten van de Europese Investeringsbank zijn opgenomen in een protocol ~~dat aan dit Verdrag is gehecht. De Raad kan op verzoek van de Europese Investeringsbank en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, of op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Europese Investeringsbank~~ de artikelen 4, 11 en 12 en artikel 18, lid 5, van de statuten ~~met eenparigheid van stemmen wijzigen.~~ **De Raad besluit met eenparigheid van stemmen op verzoek van de Europese Investeringsbank en na raadpleging van de Commissie, of op verzoek van de Commissie en na raadpleging van de Europese Investeringsbank. In beide gevallen wordt vooraf het Europees Parlement geraadpleegd.**

Artikel 267

De Europese Investeringsbank heeft tot taak, met een beroep op de kapitaalmarkten en op haar eigen middelen bij te dragen tot een evenwichtige en ongestoorde ontwikkeling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt in het belang van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**. Te dien einde vergemakkelijkt zij, door zonder winstoogmerk leningen en waarborgen te verstrekken, de financiering van de volgende projecten in alle sectoren van het economisch leven:

- a) projecten tot ontwikkeling van minder-ontwikkelde gebieden,
- b) projecten tot modernisering of overschakeling van ondernemingen of voor het scheppen van nieuwe bedrijvigheid, voortvloeiende uit de geleidelijke instelling van de ~~gemeenschappelijke~~ **interne** markt, welke projecten door hun omvang of hun aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn,
- c) projecten welke voor verscheidene lidstaten van gemeenschappelijk belang zijn en die door hun omvang of aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn.

Bij de vervulling van haar taak vergemakkelijkt de Bank de financiering van investeringsprogramma's in samenhang met bijstandsverlening van de structuurfondsen en van de andere financieringsinstrumenten van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**.

TITEL II ¹

FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 268 ²

Alle ontvangsten en uitgaven van de Gemeenschap, met inbegrip van die welke betrekking hebben op het Europees Sociaal Fonds, moeten voor elk begrotingsjaar worden geraamd en opgenomen in de begroting.

De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie welke betrekking hebben op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken ³, komen ten laste van de begroting. De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de tenuitvoerlegging van genoemde bepalingen, kunnen onder de in die bepalingen bedoelde voorwaarden ten laste komen van de begroting.

De ontvangsten en uitgaven van de begroting moeten in evenwicht zijn.

Artikel 269

De begroting wordt, onverminderd andere ontvangsten, volledig uit eigen middelen gefinancierd.

De Raad stelt met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, de bepalingen inzake het stelsel van eigen middelen van de Gemeenschap vast, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt.

Artikel 270

Teneinde de begrotingsdiscipline te verzekeren, doet de Commissie geen voorstellen voor communautaire handelingen, brengt zij geen wijzigingen in haar voorstellen aan en neemt zij geen uitvoeringsmaatregelen aan die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de begroting, zonder de verzekering te geven dat die voorstellen of maatregelen gefinancierd kunnen worden binnen de grenzen van de eigen middelen van de Gemeenschap die voortvloeien uit de door de Raad krachtens artikel 269 vastgestelde bepalingen.

---

¹ Sommige bepalingen van deze titel kunnen worden opgenomen in deel I van de Grondwet, zie CONV 369/03.

² De artikelen 268 tot en met 273 moeten door de Conventie in het kader van deel I worden besproken en worden hier derhalve niet behandeld.

³ Deze verwijzing strookt niet met de wijzigingen die door het Verdrag van Amsterdam in het EU-Verdrag zijn aangebracht; de correcte titel is "bepalingen inzake politieke en justitiële samenwerking in strafzaken".

Artikel 271

De uitgaven opgevoerd op de begroting worden toegestaan voor de duur van een begrotingsjaar, voorzover niet anders wordt bepaald in het ter uitvoering van [artikel 279] vastgestelde reglement.

Onder de voorwaarden die worden vastgesteld met toepassing van [artikel 279], kunnen de kredieten welke aan het einde van het begrotingsjaar ongebruikt zijn gebleven, worden overgedragen uitsluitend naar het eerstvolgende begrotingsjaar, voorzover deze kredieten niet betrekking hebben op personeelsuitgaven.

De kredieten worden ingedeeld in hoofdstukken, waarin de uitgaven worden gegroepeerd naar hun aard en bestemming en voorzover nodig onderverdeeld overeenkomstig het ter uitvoering van [artikel 279] vastgestelde reglement.

De uitgaven van het Europees Parlement, van de Raad, van de Commissie en van het Hof van Justitie worden als afzonderlijke afdelingen in de begroting opgenomen, onverminderd een speciale regeling voor bepaalde gemeenschappelijke uitgaven.

Artikel 272

1. Het begrotingsjaar begint op 1 januari en sluit op 31 december.

2. Elke instelling van de Gemeenschap maakt voor 1 juli een raming op van haar uitgaven. De Commissie voegt die ramingen in een voorontwerp van begroting samen. Zij voegt daaraan een advies toe, dat afwijkende ramingen mag inhouden.

Dit voorontwerp omvat een raming van de uitgaven en een raming van de ontvangsten.

3. De Commissie legt het voorontwerp van begroting uiterlijk op 1 september van het jaar dat voorafgaat aan het betrokken begrotingsjaar aan de Raad voor.

De Raad raadpleegt de Commissie en, in voorkomend geval, de andere betrokken instellingen telkens wanneer hij van dit voorontwerp wenst af te wijken.

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de ontwerp-begroting op en zendt deze aan het Europees Parlement.

4. De ontwerp-begroting moet uiterlijk op 5 oktober van het jaar dat voorafgaat aan het betrokken begrotingsjaar aan het Europees Parlement worden voorgelegd.

Het Europees Parlement heeft het recht om de ontwerp-begroting met meerderheid van de stemmen van zijn leden te amenderen en om aan de Raad, met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, wijzigingen in het ontwerp voor te stellen met betrekking tot de uitgaven die verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten.

Indien het Europees Parlement binnen een termijn van vijfenveertig dagen na voorlegging van de ontwerp-begroting zijn goedkeuring heeft verleend, is de begroting definitief vastgesteld. Indien het Europees Parlement binnen die termijn de ontwerp-begroting niet heeft geamendeerd of geen wijzigingen daarin heeft voorgesteld, wordt de begroting geacht definitief te zijn vastgesteld.

Indien het Europees Parlement binnen die termijn amendementen heeft aangenomen of wijzigingen heeft voorgesteld, wordt de aldus geamendeerde of van wijzigingsvoorstellen voorziene ontwerp-begroting aan de Raad gezonden.

5. Na over de ontwerp-begroting te hebben beraadslaagd met de Commissie en, in voorkomend geval, met de andere betrokken instellingen, besluit de Raad onder de volgende voorwaarden:

- a) de Raad kan elk der door het Europese Parlement aangenomen amendementen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wijzigen;*
- b) wat de wijzigingsvoorstellen betreft:*
  - indien een door het Europees Parlement voorgestelde wijziging niet leidt tot stijging van het totale bedrag van de uitgaven van een instelling, met name doordat de stijging van de uitgaven die daarvan het gevolg zou zijn, uitdrukkelijk wordt gecompenseerd door één of meer voorgestelde wijzigingen die een overeenkomstige daling van de uitgaven behelzen, kan de Raad dit wijzigingsvoorstel met gekwalificeerde meerderheid van stemmen afwijzen. Bij gebreke van een afwijzend besluit is het wijzigingsvoorstel aanvaard;*
  - indien een door het Europees Parlement voorgestelde wijziging leidt tot stijging van het totale bedrag van de uitgaven van een instelling, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen dit wijzigingsvoorstel aanvaarden. Bij gebreke van een besluit tot aanvaarding is het wijzigingsvoorstel afgewezen;*
  - indien de Raad overeenkomstig één van beide vorige alinea's een wijzigingsvoorstel heeft afgewezen, kan hij met gekwalificeerde meerderheid van stemmen of wel het in de ontwerp-begroting voorkomende bedrag handhaven, of wel een ander bedrag vaststellen.*

De ontwerp-begroting wordt gewijzigd overeenkomstig de door de Raad aangenomen wijzigingsvoorstellen.

Indien de Raad, binnen een termijn van vijftien dagen na voorlegging van de ontwerp-begroting geen der door het Europees Parlement aangenomen amendementen heeft gewijzigd en indien de door het Parlement ingediende wijzigingsvoorstellen zijn aanvaard, wordt de begroting geacht definitief te zijn vastgesteld. De Raad stelt het Europees Parlement ervan in kennis dat hij geen der amendementen heeft gewijzigd en dat de wijzigingsvoorstellen zijn aanvaard.

Indien de Raad binnen deze termijn een of meer der door het Europees Parlement aangenomen amendementen heeft gewijzigd of indien de door het Parlement ingediende wijzigingsvoorstellen zijn afgewezen of gewijzigd, wordt de gewijzigde ontwerp-begroting opnieuw aan het Europees Parlement toegezonden. De Raad zet het resultaat van zijn beraadslagingen aan het Europees Parlement uiteen.

6. Binnen een termijn van vijftien dagen na voorlegging van de ontwerp-begroting kan het Europees Parlement, na te zijn ingelicht over het gevolg dat zijn wijzigingsvoorstellen is gegeven, met meerderheid van de stemmen van zijn leden en met drie vijfde van het aantal uitgebrachte stemmen de door de Raad in zijn amendementen aangebrachte wijzigingen amenderen of afwijzen en stelt het dienovereenkomstig de begroting vast. Indien het Europees Parlement geen besluit heeft genomen binnen deze termijn, wordt de begroting geacht definitief te zijn vastgesteld.

7. Wanneer de in dit artikel omschreven procedure is afgesloten, constateert de voorzitter van het Europees Parlement dat de begroting definitief is vastgesteld.

8. Het Europees Parlement kan evenwel, met meerderheid van de stemmen van zijn leden en met twee derde van het aantal uitgebrachte stemmen, om gewichtige redenen, de ontwerp-begroting afwijzen en verzoeken dat hem een nieuw ontwerp wordt voorgelegd.

9. Voor alle andere uitgaven dan die welke verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, wordt elk jaar een maximumpercentage van de stijging ten opzichte van de uitgaven van dezelfde aard van het lopende begrotingsjaar vastgesteld.

Na raadpleging van het Comité voor de economische politiek constateert de Commissie dit maximumpercentage, dat voortvloeit uit:

- de ontwikkeling van het bruto nationaal product naar volume in de Gemeenschap,
- de gemiddelde variatie van de begrotingen der lidstaten

en uit

- het verloop van de kosten van levensonderhoud in het voorgaande begrotingsjaar.

Het maximumpercentage wordt vóór 1 mei aan alle instellingen van de Gemeenschap medegedeeld. Deze dienen dit percentage te respecteren zolang de begrotingsprocedure loopt, behoudens het bepaalde in de vierde en de vijfde alinea.

Indien voor de andere uitgaven dan die welke verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, het stijgingspercentage dat volgt uit de door de Raad opgestelde ontwerp- begroting meer dan de helft van het maximumpercentage bedraagt, kan het Europees Parlement, in de uitoefening van zijn recht van amendement, het totale bedrag van deze uitgaven alsnog verhogen tot de helft van het maximumpercentage.

Is het Europees Parlement, de Raad of de Commissie van oordeel dat de activiteiten van de Gemeenschappen een overschrijding van het volgens de procedure van dit lid bepaalde percentage nodig maken, dan kan een nieuw percentage worden vastgesteld in onderlinge overeenstemming tussen de Raad, die besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, en het Europees Parlement, dat besluit met meerderheid van de stemmen van zijn leden en van drie vijfde van het aantal uitgebrachte stemmen.

10. Elke instelling oefent de haar bij het onderhavige artikel toegekende bevoegdheden uit onder eerbiediging van de bepalingen van het Verdrag en de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, met name inzake de eigen middelen van de Gemeenschappen en het evenwicht tussen ontvangsten en uitgaven.

Artikel 273

Indien bij het begin van een begrotingsjaar de begroting nog niet is aangenomen, kunnen de uitgaven maandelijks worden verricht per hoofdstuk of per andere afdeling, overeenkomstig de bepalingen van het ter uitvoering van artikel 279 vastgestelde reglement, zonder dat zij een twaalfde der bij de begroting van het vorige begrotingsjaar geopende kredieten mogen overschrijden en zonder dat deze maatregel tot gevolg mag hebben, dat de Commissie meer dan een twaalfde van de kredieten van de in voorbereiding zijnde ontwerp-begroting ter beschikking krijgt.

De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, onder voorbehoud dat aan de overige in de eerste alinea gestelde voorwaarden wordt voldaan, uitgaven van meer dan een twaalfde toestaan.

Indien dit besluit betrekking heeft op andere uitgaven dan die welke verplicht voortvloeien uit het Verdrag of de ter uitvoering daarvan vastgestelde besluiten, zendt de Raad het onverwijld aan het Europees Parlement; binnen een termijn van dertig dagen kan het Europees Parlement met meerderheid van de stemmen van zijn leden en van drie vijfde van het aantal uitgebrachte stemmen, een andersluidend besluit nemen voor deze uitgaven voor wat betreft het gedeelte dat het in de eerste alinea bedoelde twaalfde overschrijdt. Dit gedeelte van het besluit van de Raad wordt geschorst totdat het Europees Parlement heeft besloten. Indien het Europees Parlement binnen bovengenoemde termijn geen andersluidend besluit dan dat van de Raad heeft genomen, wordt dit besluit geacht definitief te zijn vastgesteld.

De in de tweede en derde alinea bedoelde besluiten voorzien op het gebied van de middelen in de nodige maatregelen voor de toepassing van dit artikel.

Artikel 274

De Commissie voert de begroting overeenkomstig de ~~bepalingen van het~~ ter uitvoering van [artikel 279] ~~vastgestelde reglement~~ **aangenomen wetten**/verordeningen uit onder haar eigen verantwoordelijkheid, binnen de grenzen der toegekende kredieten en volgens het beginsel van goed financieel beheer. De lidstaten werken met de Commissie samen om te verzekeren dat de toegekende kredieten volgens het beginsel van goed financieel beheer worden gebruikt.

~~Het reglement~~ **De wet**/verordening voorziet in de wijze waarop en de mate waarin iedere instelling haar eigen uitgaven doet.

Binnen de begroting kan de Commissie, met inachtneming van de grenzen en de voorwaarden bepaald in ~~het de~~ ter uitvoering van [artikel 279] ~~vastgestelde reglement~~ **aangenomen wet**/verordening, kredieten overschrijven hetzij van het ene hoofdstuk naar het andere, hetzij van de ene onderafdeling naar de andere.

Artikel 275

De Commissie legt elk jaar **aan het Europees Parlement en** aan de Raad ~~en aan het Europees Parlement~~ de rekeningen over het voorgaande begrotingsjaar voor welke betrekking hebben op de uitvoering van de begroting. Bovendien doet zij hun een financiële balans van de activa en passiva van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** toekomen.

Artikel 276

1. Op aanbeveling van de Raad, die besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, verleent het Europees Parlement aan de Commissie kwijting voor de uitvoering van de begroting. Te dien einde onderzoekt het, na de Raad, de rekeningen en de financiële balans genoemd in [artikel 275], het jaarverslag van de Rekenkamer tezamen met de antwoorden van de gecontroleerde instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer, de in [artikel 248, lid 1, tweede alinea], genoemde verklaring, alsmede de relevante speciale verslagen van de Rekenkamer.

2. Alvorens kwijting te verlenen aan de Commissie of voor enig ander doel in verband met de uitoefening van de bevoegdheden van de Commissie inzake de uitvoering van de begroting, kan het Europees Parlement de Commissie verzoeken verantwoording af te leggen ter zake van de uitvoering van de uitgaven of de werking van de financiële controlestelsels. De Commissie verstrekt het Europees Parlement op verzoek alle nodige inlichtingen.

3. De Commissie stelt alles in het werk om gevolg te geven aan de opmerkingen in de kwijtingsbesluiten en aan andere opmerkingen van het Europees Parlement over de uitvoering van de uitgaven, alsook aan de opmerkingen waarvan de door de Raad aangenomen aanbevelingen tot kwijting vergezeld gaan.

Op verzoek van het Europees Parlement of de Raad brengt de Commissie verslag uit over de maatregelen die zijn genomen naar aanleiding van deze opmerkingen, met name over de instructies die zijn gegeven aan de diensten die met de uitvoering van de begroting zijn belast. Deze verslagen worden ook aan de Rekenkamer toegezonden.

Artikel 277

~~De begroting luidt in de rekeneenheid, bepaald overeenkomstig het ter uitvoering van artikel 279 vastgestelde reglement euro.~~

Artikel 278

De Commissie kan, onder voorbehoud dat zij daarvan de bevoegde instanties der betrokken staten in kennis stelt, de saldi, welke zij in de valuta van een der lidstaten in haar bezit heeft, overmaken in de valuta van een andere lidstaat, voorzover zij gebruikt moeten worden voor de doeleinden die in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** zijn aangewezen. De Commissie vermijdt dergelijke overmakingen zoveel mogelijk, indien zij saldi beschikbaar heeft of beschikbaar kan maken in de valuta waaraan zij behoefte heeft.

De Commissie onderhoudt de betrekkingen met elke lidstaat door tussenkomst van de door deze aangewezen autoriteit. Voor de uitvoering van financiële verrichtingen heeft zij toegang tot de centrale bank van de betrokken lidstaat of tot een andere door deze staat gemachtigde financiële instelling.

Artikel 279

1. De Raad, ~~handelend met eenparigheid van stemmen~~ op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer~~:

- a) ~~stelt~~ **neemt de financiële wetten**/financiële reglementen ~~vast aan~~¹ waarbij met name de wijze wordt vastgesteld waarop de begroting wordt opgesteld en uitgevoerd, alsmede de wijze waarop rekening en verantwoording wordt gedaan en de rekeningen worden nagezien;
- b) stelt de regels vast en organiseert de controle betreffende de verantwoordelijkheid der financiële controleurs, ordonnateurs en rekenplichtigen.

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen en, met Met ingang van 1 januari 2007, ~~besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer.~~

2. De Raad, ~~handelend met eenparigheid van stemmen~~ **neemt** op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer~~, **met eenparigheid van stemmen de maatregelen aan bepaalt waarbij** de regels en de procedure **worden bepaald** volgens welke de budgettaire ontvangsten waarin het stelsel der eigen middelen van de **Gemeenschap Unie** voorziet, ter beschikking van de Commissie worden gesteld, ~~en schrijft voor welke alsmede de maatregelen welke~~ moeten worden toegepast om in voorkomend geval te voorzien in de behoefte aan kasmiddelen. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement en de Rekenkamer.**

Artikel 280

1. De **Gemeenschap Unie** en de lidstaten bestrijden fraude en alle andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de **Gemeenschap Unie** worden geschaad, met overeenkomstig dit artikel te nemen maatregelen die afschrikkend moeten werken en in de lidstaten een doeltreffende bescherming moeten bieden.

2. De lidstaten ~~nemen~~ treffen ter bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de **Gemeenschap Unie** worden geschaad, dezelfde ~~maatregelen~~ **regelingen** als die welke zij treffen ter bestrijding van fraude waardoor hun eigen financiële belangen worden geschaad.

3. Onverminderd de andere bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** coördineren de lidstaten hun optreden om de financiële belangen van de **Gemeenschap Unie** tegen fraude te beschermen. Zij organiseren daartoe samen met de Commissie een nauwe en geregelde samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten.

---

¹ Aangezien de Raad volgens de ontwerp-artikelen van deel I, titel V "Uitoefening van de bevoegdheden van de Unie" (artikelen 25 en 26 in CONV 571/03) wetten of verordeningen kan aannemen, dient de Conventie te bepalen in welke gevallen de Raad, op het gebied dat door dit artikel bestreken wordt, een wet, een verordening of beide kan aannemen (zie toelichting in bijlage II bij dit verslag).

4. **Het Europees Parlement en de Raad neemt** ~~neemt~~ volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251, na raadpleging van de Rekenkamer, de nodige maatregelen aan op het gebied van de preventie en bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de **Gemeenschap Unie** worden geschaad, om in de lidstaten een doeltreffende en gelijkwaardige bescherming te bieden. **Zij handelen na raadpleging van de Rekenkamer.** Deze maatregelen hebben geen betrekking op de toepassing van het nationale strafrecht of de nationale rechtsbedeling.**

5. De Commissie brengt in samenwerking met de lidstaten jaarlijks aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de ter uitvoering van dit artikel **aangenomen maatregelen en regelingen.**

ALGEMENE BEPALINGEN EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 281¹

~~De Gemeenschap bezit rechtspersoonlijkheid.~~

Artikel 282

In elk der lidstaten heeft de **Gemeenschap Unie** de ruimste handelingsbevoegdheid welke door de nationale wetgevingen aan rechtspersonen wordt toegekend; zij kan met name roerende en onroerende goederen verkrijgen of vervreemden en in rechte optreden. Te dien einde wordt zij door de Commissie vertegenwoordigd.

Artikel 283

~~De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, na raadpleging van de andere betrokken instellingen, met eenparigheid van stemmen het statuut vast van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen Unie aan, alsmede de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen de Unie. De Raad handelt na raadpleging van de andere betrokken instellingen.~~

---

¹ Dit artikel is geschrapt en vervangen door ontwerp-artikel "Rechtspersoonlijkheid" van titel I van deel I (artikel 4 CONV 528/03).

Artikel 284

Voor de vervulling van de haar opgedragen taken kan de Commissie, binnen de grenzen en onder de voorwaarden door de Raad overeenkomstig de bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** vastgesteld, alle gegevens verzamelen en alle noodzakelijke verificaties verrichten.

Artikel 285

1. Onverminderd artikel 5 van het Protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank ~~neemt~~ **nemen het Europees Parlement en de Raad** volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251** maatregelen aan voor de opstelling van statistieken wanneer zulks voor de vervulling van de taken van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** nodig is.

2. De productie van communautaire statistieken geschiedt op basis van onpartijdigheid, betrouwbaarheid, objectiviteit, wetenschappelijke onafhankelijkheid, kosteneffectiviteit en statistische geheimhouding; zij mag geen buitensporige lasten voor de economische actoren met zich mee brengen.

Artikel 286 ¹

1. ~~Met ingang van 1 januari 1999 zijn de~~ **De** handelingen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** inzake de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking en het vrije verkeer van persoonsgegevens **zijn** van toepassing op de instellingen en organen die bij of op grond van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** zijn opgericht.

2. ~~Vóór de in lid 1 genoemde datum stelt~~ **Het Europees Parlement en de Raad nemen** volgens de **wetgevingsprocedure van artikel 251 maatregelen aan waarbij** een onafhankelijk controleorgaan **in wordt ingesteld** dat belast is met het toezicht op de toepassing van **die de in lid 1 bedoelde** handelingen ~~van de Gemeenschap~~ op de instellingen en organen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, en ~~neemt hij zo nodig alsmede andere maatregelen bepalingen~~ **terzake aan**.

---

¹ Door het verdwijnen van de pijlers zou, behalve indien bijzondere regelingen worden getroffen, het toepassingsgebied van deze bepaling kunnen worden uitgebreid tot materies die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

Artikel 287 ¹

De leden van de instellingen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie**, de leden van de comités, alsmede de ambtenaren en personeelsleden van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** zijn gehouden, zelfs na afloop van hun functie, de inlichtingen die naar hun aard vallen onder de geheimhoudingsplicht en met name de inlichtingen betreffende de ondernemingen en hun handelsbetrekkingen of de bestanddelen van hun kostprijzen, niet openbaar te maken.

Artikel 288

De contractuele aansprakelijkheid van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt beheerst door de wet welke op het betrokken contract van toepassing is.

Inzake de niet-contractuele aansprakelijkheid moet de ~~Gemeenschap~~ **Unie** ² overeenkomstig de algemene beginselen welke de rechtsstelsels der lidstaten gemeen hebben, de schade vergoeden die door haar instellingen of door haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies is veroorzaakt.

De tweede alinea is onder dezelfde voorwaarden van toepassing op de schade die door de Europese Centrale Bank of door haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies is veroorzaakt.

De persoonlijke aansprakelijkheid der personeelsleden jegens de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt geregeld bij de bepalingen welke hun statuut of de op hen toepasselijke regeling vaststellen.

Artikel 289

De zetel van de instellingen ~~der Gemeenschap~~ **van de Unie** wordt in onderlinge overeenstemming door de regeringen der lidstaten vastgesteld.

Artikel 290

De Raad neemt met eenparigheid van stemmen maatregelen aan voor de vaststelling van de ~~De~~ regeling van het taalgebruik door de instellingen van de ~~Gemeenschap~~ **Unie** wordt, onverminderd ~~de bepalingen van~~ het statuut van het Hof van Justitie, ~~door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld.~~

---

¹ Men kan zich afvragen of het wenselijk is de in dit artikel bedoelde plicht uit te breiden tot de agentschappen en andere entiteiten, mede gelet op de mogelijke uitbreiding van de in artikel 255 van het EG-Verdrag bedoelde verplichting.

² De vervanging van het woord "Gemeenschap" door het woord "Unie" zou, behalve indien bijzondere regelingen worden getroffen, kunnen leiden tot uitbreiding van het toepassingsgebied van dit artikel (contractuele aansprakelijkheid) tot materies die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

Artikel 291

De ~~Gemeenschap~~ **Unie** geniet, overeenkomstig de bepalingen van het aan dit Verdrag gehechte Protocol van 8 april 1965 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen ¹, op het grondgebied van de lidstaten de voorrechten en immuniteiten welke nodig zijn ter vervulling van haar taak. Dit zelfde geldt voor de Europese Centrale Bank, ~~het Europees Monetair Instituut~~ en de Europese Investeringsbank.

Artikel 292 ²

De lidstaten verbinden zich, een geschil betreffende de uitlegging of de toepassing van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet op andere wijze te doen beslechten dan in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** is voorgeschreven.

[Artikel 293 ³

De lidstaten treden, voorzover nodig, met elkaar in onderhandeling ter verzekering, voor hun onderdanen, van

- de bescherming van de persoon alsmede het genot en de bescherming van de rechten, overeenkomstig de voorwaarden welke in elke staat voor de eigen onderdanen gelden,
- de afschaffing van dubbele belasting binnen de Gemeenschap,
- de onderlinge erkenning van vennootschappen in de zin van de tweede alinea van artikel 48, de handhaving van de rechtspersoonlijkheid in geval van verplaatsing van de zetel van het ene land naar het andere en de mogelijkheid tot fusie van vennootschappen die onder verschillende nationale wetgevingen ressorteren,
- de vereenvoudiging van de formaliteiten waaraan de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en scheidsrechterlijke uitspraken onderworpen zijn.]

Artikel 294 ⁴

De lidstaten verlenen nationale behandeling wat betreft financiële deelneming door de onderdanen van de andere lidstaten in het kapitaal van rechtspersonen in de zin van [artikel 48], onverminderd de toepassing der overige bepalingen van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

---

¹ Zie voetnoot bij artikel 247 (wijziging van de benaming van het protocol).

² Door het verdwijnen van de pijlers zou, behalve indien bijzondere regelingen worden getroffen, het toepassingsgebied van deze bepaling kunnen worden uitgebreid tot materies die thans onder de tweede en de derde pijler vallen.

³ Gelet op de aanbevelingen van werkgroep IX "Vereenvoudiging" en werkgroep X "Vrijheid, Veiligheid en Rechtvaardigheid" met betrekking tot de schrapping van de overeenkomst als instrument, wordt de Conventie in overweging gegeven te zien wat er met dit artikel moet gebeuren.

⁴ Deze bepaling heeft betrekking op de vrijheid van vestiging en het vrije verkeer van kapitaal. Voorgesteld wordt, haar onder de titel of het hoofdstuk aangaande deze vrijheden in de interne markt te brengen.

Artikel 295

~~Dit Verdrag~~**De Grondwet** laat de regeling van het eigendomsrecht in de lidstaten onverlet.

Artikel 296 ¹

1. ~~De bepalingen van dit Verdrag~~**De Grondwet vormen vormt** geen beletsel voor de volgende regels:

- a) geen enkele lidstaat is gehouden inlichtingen te verstrekken waarvan de verbreiding naar zijn mening strijdig zou zijn met de wezenlijke belangen van zijn veiligheid;
- b) elke lidstaat kan de ~~maatregelen nemen~~**regelingen vaststellen** die hij noodzakelijk acht voor de bescherming van de wezenlijke belangen van zijn veiligheid en die betrekking hebben op de productie van of de handel in wapenen, munitie en oorlogsmateriaal; die ~~maatregelen~~**regelingen** mogen de mededingingsverhoudingen op de ~~gemeenschappelijke~~**interne** markt voor producten die niet bestemd zijn voor specifiek militaire doeleinden, niet wijzigen.

2. De Raad kan op voorstel van de Commissie **met eenparigheid van stemmen** ~~op voorstel van de Commissie~~ wijzigingen aanbrengen in de lijst van de producten waarop de bepalingen van lid 1, b), van toepassing zijn, die hij op 15 april 1958 heeft vastgesteld.

Artikel 297

De lidstaten plegen onderling overleg teneinde gezamenlijk de regelingen te treffen die noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de werking van de ~~gemeenschappelijke~~**interne** markt ongunstig wordt beïnvloed door de **regelingen maatregelen** waartoe een lidstaat zich genoopt kan voelen in geval van ernstige binnenlandse onlusten waardoor de openbare orde wordt verstoord, in geval van oorlog of van een ernstige internationale spanning welke oorlogsgevaar inhoudt, of om te voldoen aan de verplichtingen die hij met het oog op het behoud van de vrede en van de internationale veiligheid heeft aangegaan.

Artikel 298

Indien ~~maatregelen~~**regelingen**, getroffen in de gevallen bedoeld in de [artikelen 296 en 297], tot gevolg hebben dat de mededingingsverhoudingen op de ~~gemeenschappelijke~~**interne** markt worden vervalst, onderzoekt de Commissie tezamen met de betrokken staat onder welke voorwaarden die ~~maatregelen~~**regelingen** kunnen worden aangepast aan de in ~~dit Verdrag~~**de Grondwet** vastgestelde regels.

---

¹ Dit artikel zou door de Conventie kunnen worden bestudeerd in het kader van de vraagstukken in verband met de gemeenschappelijke defensie.

In afwijking van de procedure bepaald in [de artikelen 226 en 227], kan de Commissie of iedere lidstaat zich rechtstreeks wenden tot het Hof van Justitie, indien zij menen dat een andere lidstaat misbruik maakt van de bevoegdheden bedoeld in [de artikelen 296 en 297]. Het Hof van Justitie beslist met gesloten deuren.

Artikel 299

1. ~~Dit Verdrag~~ **De Grondwet**¹ is van toepassing op het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, Ierland, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Portugese Republiek, de Republiek Finland, het Koninkrijk Zweden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland².

2. ~~De bepalingen van dit Verdrag zijn~~ **De Grondwet** is van toepassing op de Franse overzeese departementen, de Azoren, Madeira en de Canarische Eilanden.

Gezien de structurele economische en sociale situatie van de Franse overzeese departementen, de Azoren, Madeira en de Canarische Eilanden, die wordt bemoeilijkt door de grote afstand, het insulaire karakter, de kleine oppervlakte, een moeilijk reliëf en klimaat en de economische afhankelijkheid van enkele producten, welke factoren door hun blijvende en cumulatieve karakter de ontwikkeling van deze gebieden ernstig schaden, neemt de Raad evenwel ~~met gekwalificeerde meerderheid van stemmen~~ op voorstel van de Commissie ~~en na raadpleging van het Europees Parlement~~ **met gekwalificeerde meerderheid van stemmen** specifieke maatregelen aan die er met name op gericht zijn de voorwaarden voor de toepassing van ~~dit Verdrag de Grondwet~~, met inbegrip van gemeenschappelijk beleid, op deze gebieden vast te stellen. **De Raad besluit na raadpleging van het Europees Parlement.**

Bij de aanneming van de in de tweede alinea bedoelde maatregelen houdt de Raad rekening met zaken als het douane- en handelsbeleid, het fiscaal beleid, vrijhandelszones, het landbouw- en visserijbeleid, de voorwaarden voor het aanbod van grondstoffen en essentiële consumptiegoederen, staatssteun en de voorwaarden voor toegang tot de structuurfondsen en tot horizontale ~~Gemeenschapsprogramma's~~ **programma's van de Unie**.

De Raad neemt de in de tweede alinea bedoelde maatregelen aan, rekening houdend met de bijzondere kenmerken en beperkingen van de ultraperifere gebieden en zonder afbreuk te doen aan de integriteit en de samenhang van de ~~communautaire~~ **rechtsorde van de Unie**, met inbegrip van de interne markt en het gemeenschappelijk beleid.

3. De landen en gebieden overzee waarvan de lijst ~~als in [bijlage II] aan dit Verdrag is gehecht~~ is opgenomen, vormen het onderwerp van de bijzondere associatieregeling omschreven in het [vierde deel] van ~~dit Verdrag de Grondwet~~.

¹ Artikel 299 is uitsluitend van toepassing op het EG-Verdrag, en de vervanging van het woord "Verdrag" door het woord "Grondwet" doet het probleem van het territoriale toepassingsgebied van de Grondwet rijzen.

² Dit lid moet worden afgestemd op de Toetredingsakte.

~~Dit Verdrag~~ **De Grondwet** is niet van toepassing op de landen en gebieden overzee die niet op ~~bovengenoemde~~ **de in bijlage II opgenomen** lijst voorkomen en die met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland bijzondere betrekkingen onderhouden.

4. ~~De bepalingen van dit Verdrag zijn~~ **De Grondwet is** van toepassing op de Europese grondgebieden welke buitenlandse betrekkingen door een lidstaat worden behartigd.

5. ~~De bepalingen van dit Verdrag zijn~~ **De Grondwet is** van toepassing op de Åland-eilanden, overeenkomstig Protocol nr. 2 bij de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden.

6. In afwijking van de voorgaande leden:

- a) is ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet van toepassing op de Faeröer;
- b) is ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet van toepassing op de zones van Cyprus die onder de soevereiniteit van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland vallen;
- c) ~~zijn de bepalingen van dit Verdrag~~ **is de Grondwet** op de Kanaaleilanden en op het eiland Man slechts van toepassing voorzover noodzakelijk ter verzekering van de toepassing van de regeling die voor deze eilanden is vastgesteld in het op 22 januari 1972 ondertekende Verdrag betreffende de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

[Hier de bepalingen betreffende de landen en gebieden overzee invoegen.] ¹

Artikel 300 ²

1. In de gevallen dat de bepalingen van dit Verdrag voorzien in het sluiten van akkoorden tussen de Gemeenschap en een of meer staten of internationale organisaties, doet de Commissie aanbevelingen aan de Raad, die haar machtigt de vereiste onderhandelingen te openen. De Commissie voert deze onderhandelingen in overleg met speciale comités, door de Raad aangewezen om haar daarin bij te staan, en binnen het raam van de richtsnoeren welke de Raad haar kan verstrekken.

Bij de uitoefening van de bevoegdheden welke hem bij dit lid zijn toegekend, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, behalve in de gevallen waarin de Raad, overeenkomstig lid 2, eerste alinea, met eenparigheid van stemmen besluit.

---

¹ Zoals voorgesteld in de voetnoot bij deel vier (de artikelen 182 tot en met 188 VEG), zouden de bepalingen betreffende de landen en gebieden overzee hier kunnen worden geplaatst.

² Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

2. *Onder voorbehoud van de aan de Commissie te dezer zake toegekende bevoegdheden, neemt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie een besluit over de ondertekening, die vergezeld kan gaan van een besluit inzake de voorlopige toepassing vóór de inwerkingtreding, en over de sluiting van de akkoorden. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen wanneer het akkoord betrekking heeft op een gebied waarvoor, wat de aanneming van de interne voorschriften betreft, eenparigheid vereist is, alsook wanneer het gaat om akkoorden als bedoeld in artikel 310.*

In afwijking van lid 3 zijn dezelfde procedures van toepassing voor een besluit tot opschorting van de toepassing van een akkoord en voor het bepalen van de standpunten die namens de Gemeenschap worden ingenomen in een lichaam dat is opgericht uit hoofde van een akkoord, wanneer dat lichaam besluiten dient te nemen met rechtsgevolgen, met uitzondering van besluiten tot aanvulling of wijziging van het institutionele kader van het akkoord.

Het Europees Parlement wordt onverwijld en volledig op de hoogte gebracht van elk besluit uit hoofde van dit lid dat betrekking heeft op de voorlopige toepassing of de opschorting van akkoorden, of de bepaling van het standpunt van de Gemeenschap in een bij een akkoord opgericht lichaam.

3. *Behalve in het geval van de in artikel 133, lid 3, bedoelde akkoorden, sluit de Raad de akkoorden na raadpleging van het Europees Parlement, ook wanneer het akkoord betrekking heeft op een gebied waarvoor de procedure van artikel 251 of van artikel 252 vereist is wat de aanneming van interne voorschriften betreft. Het Europees Parlement brengt advies uit binnen de termijn die de Raad naar gelang van de urgentie kan vaststellen. Indien er binnen die termijn geen advies is uitgebracht, kan de Raad een besluit nemen.*

In afwijking van het bepaalde in de vorige alinea, worden akkoorden als bedoeld in artikel 310, andere akkoorden die een specifiek institutioneel kader in het leven roepen door het instellen van samenwerkingsprocedures, akkoorden die aanzienlijke gevolgen hebben voor de Gemeenschapsbegroting en akkoorden die een wijziging behelzen van een volgens de procedure van artikel 251 aangenomen handeling gesloten nadat het Europees Parlement zijn instemming heeft gegeven.

In dringende gevallen kunnen de Raad en het Europees Parlement een termijn overeenkomen voor het geven van de instemming.

4. *Bij de sluiting van een akkoord kan de Raad, in afwijking van lid 2, de Commissie machtigen om de wijzigingen die krachtens het akkoord volgens een vereenvoudigde procedure of door een bij het akkoord opgericht orgaan worden aangenomen, namens de Gemeenschap goed te keuren; hij kan aan deze machtiging bijzondere voorwaarden verbinden.*

5. *Wanneer de Raad overweegt een akkoord te sluiten dat wijzigingen van dit Verdrag inhoudt, moeten die wijzigingen vooraf volgens de procedure van artikel 48 van het Verdrag betreffende de Europese Unie worden aangenomen.*

6. *Het Europees Parlement, de Raad, de Commissie of een lidstaat kan het advies inwinnen van het Hof van Justitie over de verenigbaarheid van een beoogd akkoord met de bepalingen van dit Verdrag. Een akkoord waarover door het Hof van Justitie een afwijzend advies is uitgebracht, kan slechts in werking treden onder de voorwaarden welke zijn vastgesteld bij artikel 48 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.*

7. De akkoorden gesloten onder de in dit artikel vastgestelde voorwaarden zijn verbindend voor de instellingen van de Gemeenschap en voor de lidstaten.

Artikel 301 ¹

Ingeval een gemeenschappelijk standpunt of een gemeenschappelijk optreden dat volgens de bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie die betrekking hebben op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid is vastgesteld, medebrengt dat de Gemeenschap moet optreden om de economische betrekkingen met een of meer derde landen ² te onderbreken of geheel of gedeeltelijk te beperken, neemt de Raad de nodige urgente maatregelen. De Raad besluit hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie.

Artikel 302 ³

De Commissie is belast met de zorg voor alle dienstige betrekkingen met de organen van de Verenigde Naties en van hun gespecialiseerde organisaties.

Zij onderhoudt bovendien de wenselijk geachte betrekkingen met alle internationale organisaties.

Artikel 303

De Gemeenschap brengt elke dienstige samenwerking tot stand met de Raad van Europa.

Artikel 304

De Gemeenschap brengt met de Organisatie voor Economische samenwerking en ontwikkeling een nauwe samenwerking tot stand welke zal plaatsvinden op de wijze die in onderlinge overeenstemming wordt vastgesteld.

---

¹ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde. Wel wordt voorgesteld na te gaan of het dienstig is dit artikel samen te voegen met het huidige artikel 60 van het EG-Verdrag.

² Doordat alleen "landen" worden vermeld kan dit artikel momenteel niet worden gebruikt voor sancties tegen personen en niet-statelijke actoren. Voor toelichting en voorstellen hierover, zie voetnoot ad artikel 60

³ De artikelen 302 tot en met 304 zullen door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komen hier dus niet aan de orde

Artikel 305 ¹

~~1. De bepalingen van dit Verdrag brengen geen wijziging in die van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, met name wat betreft de rechten en verplichtingen der lidstaten, de bevoegdheden der instellingen van die Gemeenschap en de in dat Verdrag gestelde regels voor de werking van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal.~~

2. ~~De bepalingen van dit Verdrag doen~~ **De Grondwet doet** geen afbreuk aan ~~die van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.~~

Artikel 306

~~De bepalingen van dit Verdrag vormen~~ **De Grondwet vormt** geen beletsel voor het bestaan en de voltooiing van de regionale unies tussen België en Luxemburg alsmede tussen België, Luxemburg en Nederland, voorzover de doelstellingen van die regionale unies niet bereikt zijn door toepassing van ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet**.

Artikel 307

De rechten en verplichtingen voortvloeiende uit overeenkomsten vóór 1 januari 1958 of, voor de toetredende staten, vóór de datum van hun toetreding gesloten tussen een of meer lidstaten enerzijds en een of meer derde staten anderzijds, worden door ~~de bepalingen van dit Verdrag~~ **de Grondwet** niet aangetast.

Voorzover deze overeenkomsten niet verenigbaar zijn met ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** maken de betrokken lidstaat of lidstaten gebruik van alle passende middelen om de vastgestelde onverenigbaarheid op te heffen. Indien nodig verlenen de lidstaten elkaar bijstand teneinde dat doel te bereiken en volgen in voorkomende gevallen een gemeenschappelijke gedragslijn.

Bij de toepassing van de overeenkomsten, bedoeld in de eerste alinea, houden de lidstaten rekening met het feit dat de voordelen door elke lidstaat in ~~dit Verdrag~~ **de Grondwet** toegestaan, een wezenlijk bestanddeel uitmaken van ~~de totstandkoming van de Gemeenschap~~ **de Unie** en dienen-gevolge onverbrekkelijk verbonden zijn met de oprichting van gemeenschappelijke instellingen, met het toekennen van bevoegdheden aan die instellingen en met het verlenen van dezelfde voordelen door de overige lidstaten.

---

¹ Dit artikel zou opnieuw kunnen worden bekeken, afhankelijk van de behandeling van de kwestie van het EURATOM-Verdrag.

Artikel 308 ¹

~~Indien een optreden van de Gemeenschap noodzakelijk blijkt om, in het kader van de gemeenschappelijke markt, een der doelstellingen van de Gemeenschap te verwezenlijken zonder dat dit Verdrag in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, neemt de Raad met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement de passende maatregelen.~~

Artikel 309 ²

1. Wanneer een besluit is genomen tot schorsing van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van een lidstaat overeenkomstig artikel 7, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, worden deze stemrechten ook geschorst ten aanzien van dit Verdrag.

2. Voorts kan de Raad, wanneer een ernstige en voortdurende schending door een lidstaat van in artikel 6, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie genoemde beginselen is geconstateerd overeenkomstig artikel 7, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten tot schorsing van bepaalde rechten die uit de toepassing van dit Verdrag op de lidstaat in kwestie voortvloeien. De Raad houdt daarbij rekening met de mogelijke gevolgen van een dergelijke schorsing voor de rechten en verplichtingen van natuurlijke en rechtspersonen.

De verplichtingen van de lidstaat in kwestie uit hoofde van dit Verdrag blijven in ieder geval verbindend voor die lidstaat.

3. De Raad kan daarna met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten om krachtens lid 2 genomen maatregelen te wijzigen of in te trekken in verband met wijzigingen in de toestand die tot het opleggen van de maatregelen heeft geleid.

4. De Raad neemt de in de leden 2 en 3 bedoelde besluiten zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie. In afwijking van artikel 205, lid 2, wordt een gekwalificeerde meerderheid omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen van de betrokken leden van de Raad als is vastgelegd in artikel 205, lid 2.

Dit lid is ook van toepassing wanneer stemrechten worden geschorst overeenkomstig lid 1. In dergelijke gevallen wordt een besluit waarvoor eenparigheid van stemmen is vereist, genomen zonder de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie.

---

¹ Dit artikel wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "Flexibiliteit" van deel I, titel III (artikel 16 van CONV 528/03).

² Dit artikel wordt door de Conventie besproken in het kader van deel I en wordt derhalve hier niet behandeld.

Artikel 310¹

De Gemeenschap kan met een of meer staten of internationale organisaties akkoorden sluiten waarbij een associatie wordt ingesteld die wordt gekenmerkt door wederkerige rechten en verplichtingen, gemeenschappelijk optreden en bijzondere procedures.

Artikel 311²

De protocollen die, in onderlinge overeenstemming tussen de lidstaten, aan dit Verdrag worden gehecht, maken een integrerend deel daarvan uit.

Artikel 312

Dit Verdrag wordt voor onbeperkte tijd gesloten.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 313

Dit Verdrag zal door de Hoge Verdragsluitende Partijen worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheidene grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd bij de regering van de Italiaanse Republiek.

Dit Verdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het nederleggen van de akte van bekrachtiging door de ondertekenende staat die als laatste deze handeling verricht. Indien deze nederlegging echter minder dan vijftien dagen vóór het begin van de eerstvolgende maand plaatsvindt, wordt de inwerkingtreding van het Verdrag verschoven naar de eerste dag van de tweede maand volgende op die nederlegging.

Artikel 314

Dit Verdrag, opgesteld in één exemplaar, in de Duitse, de Franse, de Italiaanse en de Nederlandse taal, zijnde de vier teksten gelijkelijk authentiek, zal worden nedergelegd in het archief van de regering van de Italiaanse Republiek die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan de regeringen der andere ondertekenende staten.

---

¹ Dit artikel zal door de Conventie worden besproken in het kader van de "externe betrekkingen" van de Unie, en komt hier dus niet aan de orde.

² De artikelen 311 tot en met 314 worden opgenomen in deel III (zie CONV 369/02) en worden hier derhalve niet behandeld.

Krachtens de Toetredingsverdragen zijn de teksten van dit Verdrag in de Deense, de Engelse, de Finse, de Griekse, de Ierse, de Portugese, de Spaanse en de Zweedse taal eveneens gelijkelijk authentiek.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit Verdrag hebben gesteld.

Gedaan te Rome, de vijftiengste maart negentienhonderdveenvijftig.

Deel B

**Bepalingen overgenomen uit het Verdrag betreffende de Europese Unie
(EU-Verdrag)**

Inhoudstafel

	blz.
~~TITEL I — Gemeenschappelijke bepalingen~~	143
~~TITEL II — Bepalingen houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap~~	146
~~TITEL III — Bepalingen houdende wijzigingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal~~	147
~~TITEL IV — Bepalingen tot wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie~~	147
TITEL V Bepalingen betreffende een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	147
TITEL VI Bepalingen inzake politieke en justitiële samenwerking in strafzaken	158
TITEL VII Bepalingen inzake nauwere samenwerking	166
TITEL VIII Slotbepalingen	168

* * *

TITEL I

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

Artikel 1¹

~~Bij dit Verdrag richten de HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te zamen een EUROPESE UNIE op, hierna "Unie" te noemen.~~

~~Dit Verdrag markeert een nieuwe etappe in het proces van totstandbrenging van een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa, waarin de besluiten in zo groot mogelijke openheid en zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen.~~

~~De Unie is gegrond op de Europese Gemeenschappen, aangevuld met het beleid en de samenwerkingsvormen die bij dit Verdrag worden ingesteld. Zij heeft tot taak de betrekkingen tussen de lidstaten en tussen de volkeren van de lidstaten samenhangend en solidair te organiseren.~~

Artikel 2

~~De Unie stelt zich ten doel:~~

- ~~— bevordering van economische en sociale vooruitgang alsmede een hoog werkgelegenheidsniveau en totstandbrenging van evenwichtige en duurzame ontwikkeling, met name door de totstandbrenging van een ruimte zonder binnengrenzen, door de versterking van de economische en sociale samenhang en door de oprichting van een economische en monetaire unie die uiteindelijk een gemeenschappelijke munt inhoudt, overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag;~~
- ~~— bevestiging van de identiteit van de Unie op het internationale vlak, met name door het voeren van een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met inbegrip van de geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid, dat kan leiden tot een gemeenschappelijke defensie, overeenkomstig het bepaalde in artikel 17;~~
- ~~— versterking van de bescherming van de rechten en de belangen van de onderdanen van de lidstaten van de Unie door de instelling van een burgerschap van de Unie;~~
- ~~— handhaving en ontwikkeling van de Unie als een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid waarin het vrije verkeer van personen gewaarborgd is in combinatie met passende maatregelen met betrekking tot controles aan de buitengrenzen, asiel, immigratie, en voorkoming en bestrijding van criminaliteit;~~

---

¹ Artikel 1 en artikel 2 worden geschrapt en vervangen door ontwerp-artikelen (betreffende de instelling, de waarden en de doelstellingen van de Unie) uit deel I (artikelen 1, 2 en 3 van CONV 528/03).

~~— volledige handhaving en verdere ontwikkeling van het acquis communautaire ten einde na te gaan in hoeverre het beleid en de samenwerkingsvormen die bij dit Verdrag zijn ingesteld, herziening behoeven om de doeltreffendheid van de mechanismen en instellingen van de Gemeenschap te verzekeren.~~

~~De doelstellingen van de Unie worden verwezenlijkt zoals bepaald in dit Verdrag, onder de voorwaarden en volgens het tijdschema waarin dit Verdrag voorziet, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel zoals omschreven in artikel 5 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.~~

Artikel 3

*De Unie beschikt over één institutioneel kader dat de samenhang en de continuïteit van het optreden gericht op het verwezenlijken van de doelstellingen van de Unie verzekert, en tegelijk het acquis communautaire in acht neemt en ontwikkelt.*¹

*De Unie zorgt in het bijzonder voor de samenhang van haar gehele externe optreden in het kader van haar beleid op het gebied van externe betrekkingen, veiligheid, economie en ontwikkeling. De Raad en de Commissie zijn verantwoordelijk voor het verzekeren van deze samenhang en werken daartoe samen. Zij dragen, overeenkomstig hun onderscheiden bevoegdheden, zorg voor de uitvoering van dat beleid.*²

*Artikel 4*³

De Europese Raad Unie geeft de nodige impulsen voor de ontwikkeling van de Unie en stelt algemene politieke beleidslijnen vast.

De Europese Raad is samengesteld uit de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten en de voorzitter van de Commissie. Zij worden bijgestaan door de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten en door een lid van de Commissie. De Europese Raad komt ten minste tweemaal per jaar bijeen, onder voorzitterschap van het staatshoofd of de regeringsleider van de lidstaten welke het voorzitterschap van de Raad uitoefent.

De Europese Raad brengt na elk van zijn bijeenkomsten verslag uit aan het Europees Parlement en legt aan het Europees Parlement ook een schriftelijk jaarverslag voor betreffende de vorderingen die de Unie heeft gemaakt.

---

¹ Dit punt zal worden bestreken door titel IV (instellingen) van deel I.

² Deze alinea zou door de Conventie moeten worden besproken in het kader van de externe betrekkingen, en wordt hier dus niet behandeld.

³ Artikel 4 en artikel 5 worden bestreken door titel IV (instellingen) van deel I.

Artikel 5

Het Europees Parlement, de Raad, de Commissie, het Hof van Justitie en de Rekenkamer oefenen hun bevoegdheden uit onder de voorwaarden en ter verwezenlijking van de doelstellingen die zijn vastgesteld in enerzijds de bepalingen van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en van de verdragen en handelingen waarbij deze zijn gewijzigd of aangevuld, en anderzijds de andere bepalingen van dit Verdrag.

Artikel 6¹

~~1. De Unie is gegrondvest op de beginselen van vrijheid, democratie, eerbiediging van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en van de rechtsstaat, welke beginselen de lidstaten gemeen hebben.~~

~~2. De Unie eerbiedigt de grondrechten, zoals die worden gewaarborgd door het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en zoals zij uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten voortvloeien, als algemene beginselen van het Gemeenschapsrecht.~~

~~3. De Unie eerbiedigt de nationale identiteit van haar lidstaten.~~

4. [De Unie voorziet zich van de middelen die nodig zijn om haar doelstellingen te verwezenlijken en haar beleid ten uitvoer te leggen.]²

Artikel 7³

1. Op een met redenen omkleed voorstel van een derde van de lidstaten, het Europees Parlement of de Commissie kan de Raad, na instemming van het Europees Parlement, met een meerderheid van vier vijfden van zijn leden constateren dat er duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen door een lidstaat, en die lidstaat passende aanbevelingen doen. Alvorens die constatering te doen, hoort de Raad de betrokken lidstaat en kan hij volgens dezelfde procedure onafhankelijke personen vragen binnen een redelijke termijn een verslag over de situatie in die lidstaat voor te leggen.

De Raad gaat regelmatig na of de redenen die tot zijn constatering hebben geleid nog bestaan.

---

¹ Lid 1 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "waarden" van deel I (artikel 2 van CONV 528/03); lid 2 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "grondrechten" van deel I (artikel 5, lid 3, van CONV 528/03); lid 3 wordt geschrapt en vervangen door het ontwerp-artikel "instelling" van deel I (artikel 1, lid 2, van CONV 528/03).

² Er wordt in overweging gegeven om dit lid te schrappen, omdat het eigenlijk bestreken zou worden door deel I.

³ Dit artikel moet door de Conventie worden besproken in het kader van deel I en wordt hier derhalve niet behandeld.

2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, kan met eenparigheid van stemmen, op voorstel van een derde van de lidstaten of van de Commissie, en na instemming van het Europees Parlement, een ernstige en voortdurende schending van in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen door een lidstaat constateren, na de regering van de lidstaat in kwestie om opmerkingen te hebben verzocht.

3. Wanneer de in lid 2 bedoelde constatering is gedaan, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten tot schorsing van bepaalde rechten die uit de toepassing van dit Verdrag op de lidstaat in kwestie voortvloeien, met inbegrip van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van die lidstaat in de Raad. De Raad houdt daarbij rekening met de mogelijke gevolgen van een dergelijke schorsing voor de rechten en verplichtingen van natuurlijke en rechtspersonen.

De verplichtingen van de lidstaat in kwestie uit hoofde van dit Verdrag blijven in ieder geval verbindend voor die lidstaat.

4. De Raad kan naderhand met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten om krachtens lid 3 genomen maatregelen te wijzigen of in te trekken in verband met wijzigingen in de toestand die tot het opleggen van de maatregelen heeft geleid.

5. Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen van de in lid 2 bedoelde besluiten. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen van de betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Dit lid is eveneens van toepassing wanneer stemrechten worden geschorst op grond van lid 3.

6. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 besluit het Europees Parlement met een meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van zijn leden.

~~TITEL II~~

~~BEPALINGEN HOUDENDE WIJZIGING VAN HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP MET HET OOG OP DE OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP~~

~~Artikel 8 (niet afgedrukt)~~

~~TITEL III~~
~~BEPALINGEN HOUDENDE WIJZIGINGEN VAN HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN~~
~~DE EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL~~

~~Artikel 9~~
~~(niet afgedrukt)~~

~~TITEL IV~~
~~BEPALINGEN HOUDENDE WIJZIGING VAN HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE~~
~~EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE~~

~~Artikel 10~~
~~(niet afgedrukt)~~

TITEL V ¹
BEPALINGEN BETREFFENDE EEN GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN
VEILIGHEIDSBELEID

Artikel 11

1. De Unie bepaalt en voert een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid dat alle terreinen van het buitenlands en veiligheidsbeleid bestrijkt en dat de volgende doelstellingen heeft:

- bescherming van de gemeenschappelijke waarden, de fundamentele belangen, de onafhankelijkheid en de integriteit van de Unie, conform de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties;*
- versterking van de veiligheid van de Unie in alle opzichten;*
- handhaving van de vrede en versterking van de internationale veiligheid overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, alsmede de beginselen van de Slotakte van Helsinki en de doelstellingen van het Handvest van Parijs, met inbegrip van die betreffende de buitengrenzen;*
- bevordering van de internationale samenwerking;*

---

¹ Deze titel zal door de Conventie opnieuw worden bekeken en wordt hier dus niet behandeld.

- *ontwikkeling en versterking van de democratie en de rechtsstaat, alsmede eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.*

2. De lidstaten geven in een geest van loyaliteit en wederzijdse solidariteit hun actieve en onvoorwaardelijke steun aan het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie.

De lidstaten werken samen om hun wederzijdse politieke solidariteit te versterken en tot ontwikkeling te brengen. Zij onthouden zich van ieder optreden dat in strijd is met de belangen van de Unie of dat afbreuk zou kunnen doen aan de doeltreffendheid ervan als bundelende kracht in de internationale betrekkingen.

De Raad ziet toe op de inachtneming van deze beginselen.

Artikel 12

De Unie streeft de in artikel 11 genoemde doelstellingen na door:

- *de beginselen van en de algemene richtsnoeren voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vast te stellen;*
- *besluiten te nemen over gemeenschappelijke strategieën;*
- *gemeenschappelijke optredens aan te nemen;*
- *gemeenschappelijke standpunten aan te nemen;*
- *de systematische samenwerking tussen de lidstaten met betrekking tot de beleidsvoering te versterken.*

Artikel 13

1. De Europese Raad stelt de beginselen van en de algemene richtsnoeren voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vast, onder meer voor aangelegenheden met gevolgen op defensiegebied.

2. De Europese Raad neemt besluiten over door de Unie uit te voeren gemeenschappelijke strategieën op de gebieden waarop de lidstaten aanzienlijke belangen gemeen hebben.

In de gemeenschappelijke strategieën worden de doelstellingen en de duur ervan omschreven, alsmede de middelen die door de Unie en de lidstaten beschikbaar moeten worden gesteld.

3. De Raad neemt de nodige besluiten voor het bepalen en uitvoeren van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid op de grondslag van de door de Europese Raad vastgestelde algemene richtsnoeren.

De Raad doet de Europese Raad aanbevelingen voor gemeenschappelijke strategieën en voert deze uit, met name door het aannemen van gemeenschappelijke optredens en gemeenschappelijke standpunten.

De Raad ziet toe op de eenheid, de samenhang en de doeltreffendheid van het optreden van de Unie.

Artikel 14

- 1. De Raad stelt gemeenschappelijke optredens vast. Gemeenschappelijke optredens hebben betrekking op specifieke situaties waarin een operationeel optreden van de Unie nodig wordt geacht. In een gemeenschappelijk optreden worden de doelstellingen, de draagwijdte, de middelen welke de Unie ter beschikking dienen te worden gesteld, zo nodig de tijdsduur, en de voorwaarden voor de uitvoering van dat optreden omschreven.*
- 2. Indien zich een verandering van omstandigheden voordoet met een duidelijke invloed op een vraagstuk dat het voorwerp is van een gemeenschappelijk optreden, beziet de Raad de beginselen en de doelstellingen van dat optreden opnieuw en neemt hij de noodzakelijke besluiten. Zolang de Raad geen besluit heeft genomen, wordt het gemeenschappelijk optreden gehandhaafd.*
- 3. Een gemeenschappelijk optreden bindt de lidstaten bij het innemen van standpunten en bij hun verdere optreden.*
- 4. De Raad kan de Commissie verzoeken passende voorstellen in verband met het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid bij hem in te dienen om de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden te garanderen.*
- 5. Telkens wanneer op grond van een gemeenschappelijk optreden een nationale standpuntbepaling of een nationaal optreden wordt overwogen, wordt daarvan op een zodanig tijdstip kennis gegeven dat zo nodig voorafgaand overleg binnen de Raad mogelijk is. De verplichting tot voorafgaande kennisgeving geldt niet voor maatregelen die slechts de nationale omzetting van de besluiten van de Raad vormen.*
- 6. In geval van dwingende noodzaak voortvloeiend uit veranderingen in de situatie en bij gebreke van een besluit van de Raad, kunnen de lidstaten met spoed de noodzakelijke maatregelen nemen, rekening houdend met de algemene doelstellingen van het gemeenschappelijk optreden. De betrokken lidstaat stelt de Raad onverwijld van iedere zodanige maatregel in kennis.*
- 7. In geval van ernstige moeilijkheden bij de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden, legt een lidstaat deze voor aan de Raad, die daarover beraadslaagt en passende oplossingen zoekt. Deze mogen niet in strijd zijn met de doelstellingen van het gemeenschappelijk optreden noch afbreuk doen aan de doeltreffendheid ervan.*

Artikel 15

De Raad neemt gemeenschappelijke standpunten aan. In de gemeenschappelijke standpunten wordt de aanpak van de Unie bepaald ten aanzien van een bepaalde aangelegenheid van geografische of thematische aard. De lidstaten dragen er zorg voor dat hun nationaal beleid met de gemeenschappelijke standpunten overeenstemt.

Artikel 16

Tussen de lidstaten vindt wederzijdse informatie en onderling overleg plaats in de Raad over elke aangelegenheid van algemeen belang op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid, opdat de invloed van de Unie zo doeltreffend mogelijk wordt uitgeoefend door middel van een onderling afgestemd en convergent optreden.

Artikel 17

1. Het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid omvat alle aangelegenheden die betrekking hebben op de veiligheid van de Unie, met inbegrip van de geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid, dat tot een gemeenschappelijke defensie kan leiden indien de Europese Raad daartoe besluit. In dat geval beveelt hij de lidstaten aan een daartoe strekkend besluit aan te nemen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Het beleid van de Unie overeenkomstig dit artikel laat het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet, eerbiedigt de uit het Noord-Atlantisch Verdrag voortvloeiende verplichtingen van bepaalde lidstaten waarvan de gemeenschappelijke defensie gestalte krijgt in de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), en is verenigbaar met het in dat kader vastgestelde gemeenschappelijke veiligheids- en defensiebeleid.

De geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid wordt, wanneer de lidstaten dat passend achten, ondersteund door hun samenwerking op bewapeningsgebied.

2. De in dit artikel bedoelde aangelegenheden omvatten humanitaire en reddingsopdrachten, vredeshandhavingsopdrachten en opdrachten van strijdkrachten op het gebied van crisis-beheersing, met inbegrip van het tot stand brengen van vrede.

3. Onder dit artikel vallende besluiten welke gevolgen hebben op defensiegebied worden genomen onverminderd het beleid en de verplichtingen, bedoeld in lid 1, tweede alinea.

4. Dit artikel vormt geen beletsel voor de ontwikkeling van nauwere samenwerking op bilateraal niveau tussen twee of meer lidstaten, in het kader van de West-Europese Unie (WEU) en van de NAVO, mits die samenwerking niet indruist tegen en geen belemmering vormt voor de in deze titel beoogde samenwerking.

5. Ter bevordering van de doelstellingen van dit artikel wordt het bepaalde in dit artikel overeenkomstig artikel 48 herzien.

Artikel 18

1. Het voorzitterschap vertegenwoordigt de Unie in aangelegenheden die vallen onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

2. Het voorzitterschap is verantwoordelijk voor de uitvoering van besluiten uit hoofde van deze titel; in die hoedanigheid verwoordt het in beginsel het standpunt van de Unie in internationale organisaties en op internationale conferenties.

3. Het voorzitterschap wordt bijgestaan door de secretaris-generaal van de Raad, die de functie van hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid uitoefent.

4. De Commissie wordt volledig betrokken bij de in de leden 1 en 2 genoemde taken. Het voorzitterschap wordt indien nodig bij die taken bijgestaan door de lidstaat die als volgende het voorzitterschap zal bekleden.

5. De Raad kan, telkens wanneer hij het nodig acht, een speciale vertegenwoordiger met een mandaat voor specifieke beleidsvraagstukken benoemen.

Artikel 19

1. De lidstaten coördineren hun optreden in internationale organisaties en op internationale conferenties. Zij verdedigen in deze fora de gemeenschappelijke standpunten.

In internationale organisaties en op internationale conferenties waaraan niet alle lidstaten deelnemen, verdedigen de wel deelnemende lidstaten de gemeenschappelijke standpunten.

2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 en in artikel 14, lid 3, houden de lidstaten die zijn vertegenwoordigd in internationale organisaties of op internationale conferenties waar niet alle lidstaten vertegenwoordigd zijn, de niet vertegenwoordigde lidstaten op de hoogte van alle aangelegenheden van gemeenschappelijk belang.

Lidstaten die tevens lid zijn van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties plegen onderling overleg en houden de overige lidstaten volledig op de hoogte. Lidstaten die permanent lid van de Veiligheidsraad zijn, dragen er bij de uitoefening van hun functie zorg voor de standpunten en belangen van de Unie te verdedigen, onverminderd de verantwoordelijkheden die krachtens het Handvest van de Verenigde Naties op hen rusten.

Artikel 20

De diplomatieke en consulaire missies van de lidstaten en de delegaties van de Commissie in derde landen en op internationale conferenties, alsmede hun vertegenwoordigingen bij internationale organisaties voeren onderling overleg om te verzekeren dat de door de Raad vastgestelde gemeenschappelijke standpunten en gemeenschappelijke optredens in acht worden genomen en ten uitvoer worden uitgelegd.

Zij intensiveren hun samenwerking door inlichtingen uit te wisselen, gezamenlijk evaluaties te verrichten en bij te dragen tot de tenuitvoerlegging van het bepaalde in artikel 20 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Artikel 21

Het voorzitterschap raadpleegt het Europees Parlement over de voornaamste aspecten en de fundamentele keuzen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en ziet erop toe dat de opvattingen van het Europees Parlement naar behoren in aanmerking worden genomen. Het Europees Parlement wordt door het voorzitterschap en de Commissie regelmatig op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie.

Het Europees Parlement kan vragen of aanbevelingen tot de Raad richten. Het wijdt ieder jaar een debat aan de vooruitgang die bij de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid is geboekt.

Artikel 22

1. Iedere lidstaat of de Commissie kan de Raad ieder vraagstuk in verband met het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid voorleggen en bij de Raad voorstellen indienen.

2. In gevallen waarin snelle besluitvorming is vereist, roept het voorzitterschap, hetzij eigener beweging, hetzij op verzoek van de Commissie of van een lidstaat binnen achtenveertig uur of, in geval van absolute noodzaak, op kortere termijn een buitengewone zitting van de Raad bijeen.

Artikel 23

1. Besluiten uit hoofde van deze titel worden door de Raad met eenparigheid van stemmen aangenomen. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen van deze besluiten.

Ingeval een lid van de Raad zich van stemming onthoudt, kan dit lid zijn onthouding toelichten door op grond van onderhavige alinea een formele verklaring af te leggen. In dat geval is het lid niet verplicht het besluit toe te passen, doch aanvaardt het wel dat het besluit de Unie bindt. In een geest van wederzijdse solidariteit onthoudt de betrokken lidstaat zich van ieder optreden dat het optreden van de Unie krachtens genoemd besluit zou kunnen doorkruisen of belemmeren, en eerbiedigen de andere lidstaten dit standpunt. Indien de leden van de Raad die hun onthouding op deze wijze toelichten meer dan een derde van de stemmen, gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap vertegenwoordigen, is het besluit niet aangenomen.

2. In afwijking van lid 1 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen:

- bij de aanneming van gemeenschappelijke optredens, gemeenschappelijke standpunten of andere besluiten op basis van een gemeenschappelijke strategie;*
- bij de aanneming van een besluit waarmee uitvoering wordt gegeven aan een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt;*
- bij de benoeming van een speciale vertegenwoordiger overeenkomstig artikel 18, lid 5.*

Indien een lid van de Raad verklaart om belangrijke, nader genoemde, redenen van nationaal beleid voornemens te zijn zich te verzetten tegen de aanneming van een besluit dat met gekwalificeerde meerderheid van stemmen moet worden aangenomen, wordt niet tot stemming overgegaan. De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen verlangen dat de aangelegenheid voor een besluit met eenparigheid van stemmen wordt voorgelegd aan de Europese Raad.

De stemmen van de leden van de Raad worden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap. De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste tweeënzestig stemmen hebben verkregen, waarbij ten minste tien leden voorstemmen.

Dit lid is niet van toepassing op besluiten die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

3. Voor procedurekwesties neemt de Raad zijn besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen van zijn leden.

Artikel 24

- 1. Indien ter uitvoering van deze titel een overeenkomst moet worden gesloten met één of meer staten of internationale organisaties, kan de Raad het voorzitterschap machtigen om, zo nodig bijgestaan door de Commissie, daartoe onderhandelingen te openen. Dergelijke overeenkomsten worden gesloten door de Raad op aanbeveling van het voorzitterschap.*
- 2. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een aangelegenheid ten aanzien waarvan interne besluiten met eenparigheid van stemmen worden aangenomen.*
- 3. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen overeenkomstig artikel 23, lid 2.*
- 4. Dit artikel is ook van toepassing op aangelegenheden die onder titel VI vallen. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een aangelegenheid ten aanzien waarvan interne besluiten of maatregelen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen moeten worden aangenomen, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen overeenkomstig artikel 34, lid 3.*
- 5. Geen overeenkomst is bindend voor een lidstaat waarvan de vertegenwoordiger in de Raad verklaart dat hij de bepalingen van zijn grondwettelijke procedure in acht moet nemen; de andere leden van de Raad kunnen overeenkomen dat de overeenkomst niettemin voorlopig van toepassing is.*
- 6. De overeenkomsten, gesloten onder de voorwaarden van dit artikel, zijn bindend voor de instellingen van de Unie.*

Artikel 25

Onverminderd artikel 207 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap volgt een politiek en veiligheidscomité de internationale situatie op de onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vallende gebieden en draagt het bij tot het bepalen van het beleid door op verzoek van de Raad of op eigen initiatief adviezen aan de Raad uit te brengen. Het comité ziet ook toe op de tenuitvoerlegging van het overeengekomen beleid, onverminderd de bevoegdheden van het voorzitterschap en van de Commissie.

In het kader van deze titel oefent het comité onder verantwoordelijkheid van de Raad de politieke controle en strategische leiding van crisisbeheersingsoperaties uit.

De Raad kan het comité voor het doel en de duur van een crisisbeheersingsoperatie, als bepaald door de Raad, machtigen passende besluiten te nemen over de politieke controle en strategische leiding van de operatie, onverminderd artikel 47.

Artikel 26

De secretaris-generaal van de Raad, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, staat de Raad bij in aangelegenheden die vallen onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met name door bij te dragen tot de formulering, voorbereiding en uitvoering van beleidsbeslissingen, en, waar dienstig en namens de Raad op verzoek van het voorzitterschap, door een politieke dialoog met derden te voeren.

Artikel 27

De Commissie wordt volledig betrokken bij de werkzaamheden op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

Artikel 27 A

1. Nauwere samenwerking op een van de gebieden die vallen onder deze titel heeft tot doel de waarden van de Unie veilig te stellen en de belangen van de Unie in haar geheel te dienen, door haar identiteit als coherente kracht in de wereld tot uitdrukking te brengen. Nauwere samenwerking moet geschieden met inachtneming van:

- de beginselen, de doelstellingen, de algemene richtsnoeren en de samenhang van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, alsmede de in het kader van dat beleid genomen besluiten;*
- de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap;*
- de samenhang tussen het algehele beleid van de Unie en haar externe optreden.*

2. De artikelen 11 tot en met 27 en de artikelen 27 B tot en met 28 zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde nauwere samenwerking, tenzij in artikel 27 C en in de artikelen 43 tot en met 45 anders is bepaald.

Artikel 27 B

De nauwere samenwerking uit hoofde van deze titel heeft betrekking op de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt. Zij kan geen betrekking hebben op vraagstukken die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

Artikel 27 C

De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking krachtens artikel 27 B aan te gaan, richten een verzoek aan de Raad.

Het verzoek wordt aan de Commissie en ter kennisgeving aan het Europees Parlement toegezonden. De Commissie brengt met name advies uit over de samenhang van de beoogde nauwere samenwerking met het beleid van de Unie. De machtiging wordt verleend door de Raad, die overeenkomstig artikel 23, lid 2, tweede en derde alinea, en met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 een besluit neemt.

Artikel 27 D

Onverminderd de bevoegdheden van het voorzitterschap en de Commissie, ziet de secretaris-generaal van de Raad, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, er in het bijzonder op toe dat het Europees Parlement en alle leden van de Raad ten volle op de hoogte worden gehouden van de uitvoering van nauwere samenwerking op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

Artikel 27 E

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 27 C aangegeane nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en brengt de Commissie op de hoogte. De Commissie doet binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad toekomen. Binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Raad een besluit over het verzoek en over bijzondere regelingen die hij eventueel nodig acht. Het besluit wordt geacht te zijn goedgekeurd, tenzij de Raad binnen die termijn met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit het op te schorten; in dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling.

Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen en hetzelfde aandeel van het aantal betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 23, lid 2, derde alinea.

Artikel 28

1. De artikelen 189, 190, 196 tot en met 199, 203, 204, 206 tot en met 209, 213 tot en met 219, 255 en 290 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap zijn van toepassing op de bepalingen betreffende de in deze titel bedoelde gebieden.

2. De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen betreffende het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid komen ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen.

3. De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van die bepalingen komen eveneens ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen, behalve wanneer het beleidsuitgaven betreft die voortvloeien uit operaties die gevolgen hebben op militair of defensiegebied en gevallen waarin de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit.

In de gevallen waarin de uitgaven niet ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen, komen zij ten laste van de lidstaten volgens de bruto nationaal product-verdeelsleutel, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit. Lidstaten wier vertegenwoordiger in de Raad een formele verklaring krachtens artikel 23, lid 1, tweede alinea, heeft afgelegd, zijn niet verplicht bij te dragen in de financiering van uitgaven die voortvloeien uit operaties die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

4. De begrotingsprocedure van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is van toepassing op de uitgaven die ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen.

TITEL VI¹

BEPALINGEN INZAKE POLITIËLE EN JUSTITIËLE SAMENWERKING IN STRAFZAKEN

Artikel 29

Onverminderd de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap is het doel van de Unie de burgers in een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid een hoog niveau van zekerheid te verschaffen door de ontwikkeling van gezamenlijk optreden van de lidstaten op het gebied van politiële en justitiële samenwerking in strafzaken en door voorkoming en bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat.

Deze doelstelling wordt verwezenlijkt door het voorkomen en bestrijden van al dan niet georganiseerde criminaliteit, met name terrorisme, mensenhandel en misdrijven tegen kinderen, illegale drugshandel en illegale wapenhandel, corruptie en fraude, door middel van:

- *nauwere samenwerking tussen politiediensten, douaneautoriteiten en andere bevoegde autoriteiten in de lidstaten, zowel rechtstreeks als via de Europese Politiedienst (Europol), in overeenstemming met de artikelen 30 en 32;*
- *nauwere samenwerking tussen justitiële en andere bevoegde autoriteiten van de lidstaten, ook via de Europese eenheid voor justitiële samenwerking (Eurojust), in overeenstemming met de artikelen 31 en 32;*
- *waar nodig, onderlinge aanpassing van de bepalingen betreffende strafzaken in de lidstaten, in overeenstemming met artikel 31, onder e).*

Artikel 30

1. Gezamenlijk optreden op het gebied van politiële samenwerking omvat:

- a) *operationele samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten, met inbegrip van de politie, de douane en andere gespecialiseerde instanties van de lidstaten belast met wetshandhaving met betrekking tot het voorkomen, opsporen en onderzoeken van strafbare feiten;*

---

¹ Deze titel zal opnieuw worden besproken door de Conventie en wordt hier bijgevolg niet behandeld.

- b) *de verzameling, opslag, verwerking, analyse en uitwisseling van relevante informatie, met inbegrip van informatie over meldingen van verdachte financiële transacties waarover instanties belast met wetshandhaving beschikken, met name via Europol, onder voorbehoud van passende bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens;*
  - c) *samenwerking en gezamenlijke initiatieven inzake opleiding, de uitwisseling van verbindingsfunctionarissen, detacheringen, het gebruik van apparatuur en forensisch onderzoek;*
  - d) *de gezamenlijke beoordeling van bepaalde onderzoekstechnieken in verband met het opsporen van ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit.*
2. *De Raad bevordert samenwerking via Europol en handelt binnen een termijn van vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam in het bijzonder als volgt:*
- a) *hij stelt Europol in staat tot het vergemakkelijken en ondersteunen van de voorbereiding en het aanmoedigen van de coördinatie en uitvoering van specifieke onderzoeksacties door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, inclusief operationele acties van gezamenlijke teams waarvan vertegenwoordigers van Europol ter ondersteuning deel uitmaken;*
  - b) *hij stelt maatregelen vast waardoor Europol de bevoegde autoriteiten van de lidstaten kan vragen hun onderzoek in specifieke zaken te verrichten en te coördineren en specifieke expertise te ontwikkelen die ter beschikking van de lidstaten kan worden gesteld om hen te assisteren bij het onderzoeken van zaken van georganiseerde criminaliteit;*
  - c) *hij bevordert verbindingsregelingen tussen functionarissen belast met opsporing/vervolging die zich specialiseren in de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit in nauwe samenwerking met Europol;*
  - d) *hij richt een netwerk op voor onderzoek, documentatie en statistiek met betrekking tot grensoverschrijdende criminaliteit.*

Artikel 31

1. *Gezamenlijk optreden inzake justitiële samenwerking in strafzaken omvat:*
- a) *het vergemakkelijken en bespoedigen van de samenwerking tussen de bevoegde ministeries en de justitiële of gelijkwaardige autoriteiten van de lidstaten, onder andere, wanneer dat dienstig is, via Eurojust, met betrekking tot procedures en de tenuitvoerlegging van beslissingen;*

- b) *het vergemakkelijken van uitlevering tussen lidstaten;*
  - c) *het waarborgen van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende voorschriften, voorzover nodig ter verbetering van die samenwerking;*
  - d) *het voorkomen van jurisdictiegeschillen tussen lidstaten;*
  - e) *het geleidelijk aannemen van maatregelen tot opstelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de georganiseerde criminaliteit, terrorisme en illegale drugshandel.*
2. *De Raad bevordert de samenwerking via Eurojust door:*
- a) *Eurojust in staat te stellen bij te dragen tot een goede coördinatie tussen de met vervolging belaste nationale autoriteiten van de lidstaten;*
  - b) *de medewerking van Eurojust te bevorderen aan onderzoek met betrekking tot zaken van zware grensoverschrijdende criminaliteit, in het bijzonder wanneer het om georganiseerde criminaliteit gaat, met name rekening houdend met de door Europol verrichte analyses;*
  - c) *nauwe samenwerking tussen Eurojust en het Europees justitieel netwerk te vergemakkelijken, met name om de uitvoering van rogatoire commissies en de behandeling van uitleveringsverzoeken te vergemakkelijken.*

Artikel 32

De Raad bepaalt onder welke voorwaarden en met welke beperkingen de in de artikelen 30 en 31 bedoelde bevoegde autoriteiten op het grondgebied van een andere lidstaat mogen optreden in overleg met en met instemming van de autoriteiten van die staat.

Artikel 33

Deze titel laat de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid onverlet.

Artikel 34

1. Op de in deze titel genoemde gebieden vindt tussen de lidstaten wederzijdse informatie-uitwisseling en onderling overleg plaats in de Raad, teneinde hun optreden te coördineren. De lidstaten brengen te dien einde een samenwerking tussen hun bevoegde overheidsdiensten tot stand.

2. *De Raad neemt maatregelen en bevordert samenwerking, in een passende vorm en volgens passende procedures zoals bepaald in deze titel, die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie. Daartoe kan de Raad met eenparigheid van stemmen op initiatief van elke lidstaat of van de Commissie:*

- a) *gemeenschappelijke standpunten vaststellen waarin de aanpak van de Unie ten aanzien van een bepaalde aangelegenheid wordt omschreven;*
- b) *kaderbesluiten vaststellen voor de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Deze kaderbesluiten zijn verbindend voor de lidstaten ten aanzien van het te bereiken resultaat, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen. Zij hebben geen rechtstreekse werking;*
- c) *besluiten vaststellen voor elk ander doel dat met de doelstellingen van deze titel verenigbaar is, met uitsluiting van elke onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Deze besluiten zijn verbindend en hebben geen rechtstreekse werking; met gekwalificeerde meerderheid van stemmen neemt de Raad de maatregelen aan die nodig zijn om deze besluiten op het niveau van de Unie uit te voeren;*
- d) *overeenkomsten vaststellen, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt. De lidstaten beginnen de toepasselijke procedures binnen een door de Raad te bepalen termijn.*

Tenzij in de overeenkomsten anders wordt bepaald, treden zij, zodra zij door ten minste de helft van de lidstaten zijn aangenomen, ten aanzien van deze lidstaten in werking. De maatregelen ter uitvoering van de overeenkomsten worden in de Raad vastgesteld met een meerderheid van twee derde van de stemmen van de Verdragsluitende Partijen.

3. *Ingeval voor de besluiten van de Raad een gekwalificeerde meerderheid van stemmen is vereist, worden de stemmen van de leden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en komen de besluiten tot stand wanneer zij ten minste tweeënzestig stemmen hebben verkregen, waarbij ten minste tien leden voorstemmen.*

4. *Voor procedurekwesties neemt de Raad zijn besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen van zijn leden.*

Artikel 35

1. *Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is onder de in dit artikel omschreven voorwaarden bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over de geldigheid en de uitlegging van kaderbesluiten en besluiten, over de uitlegging van op grond van deze titel vastgestelde overeenkomsten en over de geldigheid en de uitlegging van uitvoeringsmaatregelen.*
2. *Door middel van een verklaring afgelegd op het tijdstip van ondertekening van het Verdrag van Amsterdam of op enig later tijdstip kan een lidstaat de bevoegdheid van het Hof van Justitie aanvaarden om, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen als bedoeld in lid 1.*
3. *Wanneer een lidstaat een verklaring aflegt uit hoofde van lid 2 van dit artikel, geeft hij aan dat ofwel:*
  - a) *elke nationale rechterlijke instantie van die lidstaat waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, het Hof van Justitie kan verzoeken, bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over een vraag betreffende de geldigheid of uitlegging van een handeling als bedoeld in lid 1, die wordt opgeworpen in een bij haar aanhangig gemaakte zaak, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, ofwel*
  - b) *elke nationale rechterlijke instantie van die lidstaat het Hof van Justitie kan verzoeken, bij wijze van prejudiciële beslissing een uitspraak te doen over een vraag betreffende de geldigheid of uitlegging van een handeling als bedoeld in lid 1, die wordt opgeworpen in een bij haar aanhangig gemaakte zaak, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis.*
4. *Elke lidstaat mag, ongeacht of hij een verklaring uit hoofde van lid 2 heeft afgelegd of niet, memories of schriftelijke opmerkingen bij het Hof indienen in gevallen als bedoeld in lid 1.*
5. *Het Hof van Justitie is niet bevoegd de geldigheid of de evenredigheid na te gaan van operaties van de politie of van andere instanties van een lidstaat belast met wetshandhaving of zich uit te spreken over de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid.*
6. *Het Hof van Justitie is bevoegd de wettigheid na te gaan van kaderbesluiten en besluiten in elk door een lidstaat of de Commissie ingesteld beroep wegens onbevoegdheid, schending van wezenlijke vormvoorschriften, schending van dit Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan, dan wel wegens misbruik van bevoegdheid. Het in dit lid bedoelde beroep moet worden ingesteld binnen twee maanden te rekenen vanaf de dag van bekendmaking van de handeling.*

7. *Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten betreffende de uitlegging of de toepassing van op grond van artikel 34, lid 2, aangenomen handelingen wanneer de Raad er niet in slaagt het geschil te regelen binnen zes maanden te rekenen vanaf het tijdstip waarop een van zijn leden het hem heeft voorgelegd. Het Hof van Justitie is tevens bevoegd uitspraak te doen in elk geschil tussen lidstaten en de Commissie betreffende de uitlegging of de toepassing van op grond van artikel 34, lid 2, onder d), vastgestelde overeenkomsten.*

Artikel 36

1. *Er wordt een coördinatiecomité van hoge ambtenaren opgericht. Dit comité heeft naast zijn coördinerende functie tot taak:*

- *hetzij op verzoek van de Raad, hetzij op eigen initiatief ten behoeve van de Raad adviezen uit te brengen;*
- *onverminderd artikel 207 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, bij te dragen aan de voorbereiding van de werkzaamheden van de Raad op de in artikel 29 bedoelde gebieden.*

2. *De Commissie wordt volledig betrokken bij de werkzaamheden op de in deze titel genoemde gebieden.*

Artikel 37

De lidstaten verwoorden de krachtens deze titel vastgestelde gemeenschappelijke standpunten in de internationale organisaties en op de internationale conferenties waaraan zij deelnemen.

De artikelen 18 en 19 zijn mutatis mutandis van toepassing op de onder deze titel vallende aangelegenheden.

Artikel 38

De in artikel 24 bedoelde overeenkomsten kunnen betrekking hebben op de onder deze titel vallende aangelegenheden.

Artikel 39

1. *De Raad raadpleegt het Europees Parlement voordat hij de in artikel 34, lid 2, onder b), c) en d), bedoelde maatregelen aanneemt. Het Europees Parlement brengt advies uit binnen een termijn die de Raad kan vaststellen en die niet korter mag zijn dan drie maanden. Indien er binnen die termijn geen advies is uitgebracht, kan de Raad een besluit nemen.*

2. *Het voorzitterschap en de Commissie brengen het Europees Parlement regelmatig op de hoogte van de werkzaamheden op de onder deze titel vallende gebieden.*

3. *Het Europees Parlement kan vragen of aanbevelingen tot de Raad richten. Het wijdt ieder jaar een debat aan de vooruitgang die op de in deze titel genoemde gebieden is geboekt.*

Artikel 40

1. *Nauwere samenwerking op een van de gebieden die vallen onder deze titel, heeft tot doel de Unie in staat te stellen zich sneller te ontwikkelen tot een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, met inachtneming van de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap en de in deze titel neergelegde doelstellingen.*

2. *De artikelen 29 tot en met 39 en de artikelen 40 A, 40 B en 41 zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde nauwere samenwerking, tenzij in artikel 40 A en in de artikelen 43 tot en met 45 anders is bepaald.*

3. *De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap die betrekking hebben op de bevoegdheid van het Hof van Justitie en de uitoefening van die bevoegdheid, zijn van toepassing op dit artikel alsmede op de artikelen 40 A en 40 B.*

Artikel 40 A

1. *De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking krachtens artikel 40 in te stellen, richten een verzoek aan de Commissie, die bij de Raad een voorstel in die zin kan indienen. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee aan de betrokken lidstaten. Deze kunnen vervolgens bij de Raad een initiatief indienen om een machtiging voor de nauwere samenwerking te verkrijgen.*

2. *De in lid 1 bedoelde machtiging wordt met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 verleend door de Raad, die op voorstel van de Commissie of op initiatief van ten minste acht lidstaten, na raadpleging van het Europees Parlement, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt. De stemmen van de leden van de Raad worden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.*

Een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Nadat dit is geschied, kan de Raad overeenkomstig de eerste alinea een besluit nemen.

Artikel 40 B

Een lidstaat die wil deelnemen aan een overeenkomstig artikel 40 A ingestelde nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en aan de Commissie, die binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad doet toekomen, eventueel vergezeld van een aanbeveling betreffende bijzondere regelingen die zij nodig acht voor de deelneming van de betrokken lidstaat aan de samenwerking. De Raad neemt binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving een besluit over het verzoek. Het besluit wordt geacht te zijn genomen, tenzij de Raad binnen die termijn met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit het op te schorten; in dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling.

Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad overeenkomstig artikel 44, lid 1.

Artikel 41

1. *De artikelen 189, 190, 195, 196 tot en met 199, 203, 204, 205, lid 3, 206 tot en met 209, 213 tot en met 219, 255 en 290 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap zijn van toepassing op de bepalingen betreffende de in deze titel bedoelde gebieden.*
2. *De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen betreffende de in deze titel genoemde gebieden, komen ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen.*
3. *De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van die bepalingen, komen eveneens ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit. In de gevallen waarin de uitgaven niet ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen, komen zij ten laste van de lidstaten volgens de bruto nationaal product-verdeelsleutel, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit.*
4. *De begrotingsprocedure van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is van toepassing op de uitgaven die ten laste komen van de begroting van de Europese Gemeenschappen.*

Artikel 42

De Raad kan met eenparigheid van stemmen op initiatief van de Commissie of van een lidstaat en na raadpleging van het Europees Parlement besluiten dat optreden op in artikel 29 genoemde gebieden onder titel IV van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap valt, waarbij hij de desbetreffende stemprocedures vaststelt. Hij beveelt de lidstaten aan dit besluit overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aan te nemen.

TITEL VII¹

BEPALINGEN INZAKE NAUWERE SAMENWERKING

Artikel 43

De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking aan te gaan kunnen gebruik maken van de instellingen, procedures en regelingen van dit Verdrag en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, mits de samenwerking:

- a) beoogt de doelstellingen van de Unie en de Gemeenschap te bevorderen, hun belangen te beschermen en te dienen, en hun integratieproces te versterken;*
- b) strookt met die verdragen, en met het ene institutionele kader van de Unie;*
- c) strookt met het acquis communautaire en met de maatregelen die krachtens de andere bepalingen van die verdragen genomen zijn;*
- d) binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Unie of de Gemeenschap blijft en geen betrekking heeft op de gebieden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap vallen;*
- e) geen afbreuk doet aan de interne markt als omschreven in artikel 14, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, noch aan de economische en sociale samenhang die tot stand is gebracht overeenkomstig titel XVII van dat verdrag;*
- f) geen beperking of discriminatie in de handel tussen de lidstaten vormt en de mededinging tussen de lidstaten niet verstoort;*
- g) een zaak is van ten minste acht lidstaten;*
- h) strookt met de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van de lidstaten die er niet aan deelnemen;*
- i) geen afbreuk doet aan het Protocol tot opnemning van het Schengenacquis in het kader van de Europese Unie;*
- j) openstaat voor alle lidstaten, overeenkomstig artikel 43 B.*

---

¹ Deze titel zal worden behandeld in deel I.

Artikel 43 A

Er mag pas in laatste instantie met nauwere samenwerking worden begonnen, wanneer in de Raad is vastgesteld dat de doelstellingen van de samenwerking niet binnen een redelijke termijn op grond van de terzake geldende bepalingen van de verdragen kunnen worden verwezenlijkt.

Artikel 43 B

Nauwere samenwerking staat open voor alle lidstaten op het moment waarop zij wordt aangegaan. Deelneming is te allen tijde mogelijk overeenkomstig de artikelen 27 E en 40 B van dit Verdrag en artikel 11 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, mits het basisbesluit en de in het kader daarvan aangenomen besluiten worden nageleefd. De Commissie en de lidstaten die aan een nauwere samenwerking deelnemen, zien erop toe dat de deelname van zoveel mogelijk lidstaten wordt aangemoedigd.

Artikel 44

1. Voor de aanneming van de handelingen en besluiten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de in artikel 43 bedoelde nauwere samenwerking zijn de desbetreffende institutionele bepalingen van dit Verdrag en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap van toepassing. Alle leden van de Raad kunnen deelnemen aan de beraadslagingen, maar alleen de leden die aan de samenwerking deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, nemen deel aan de aanneming van besluiten. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen en hetzelfde aandeel van het aantal betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en, wat nauwere samenwerking op grond van artikel 27 C betreft, in artikel 23, lid 2, tweede en derde alinea, van dit Verdrag. Eenparigheid van stemmen wordt alleen door de betrokken leden van de Raad gevormd.

Dergelijke handelingen en besluiten maken geen deel uit van het acquis van de Unie.

2. De lidstaten passen, voorzover zij bij de nauwere samenwerking betrokken zijn, de handelingen en besluiten toe die worden aangenomen voor de uitvoering van de nauwere samenwerking waaraan zij deelnemen. Deze handelingen en besluiten zijn alleen bindend voor de lidstaten die eraan deelnemen en zijn in voorkomend geval alleen in die staten rechtstreeks van toepassing. De lidstaten die niet aan de samenwerking deelnemen, belemmeren de uitvoering ervan door de deelnemende lidstaten niet.

Artikel 44 A

De uitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van een nauwere samenwerking, met uitzondering van de administratieve kosten voor de instellingen, komen ten laste van de deelnemende lidstaten, tenzij de Raad, na raadpleging van het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen van al zijn leden anders besluit.

Artikel 45

De Raad en de Commissie zorgen ervoor dat de op grond van deze titel genomen maatregelen coherent zijn, zowel onderling als met het beleid van de Unie en van de Gemeenschap, en werken daartoe samen.

TITEL VIII¹

SLOTBEPALINGEN

Artikel 46

De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie die betrekking hebben op de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en de uitoefening van die bevoegdheden, zijn slechts op de volgende bepalingen van dit Verdrag van toepassing:

- a) de bepalingen houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie;*
- b) de bepalingen van titel VI, onder de voorwaarden van artikel 35;*
- c) de bepalingen van titel VII, onder de voorwaarden van de artikelen 11 en 11 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en van artikel 40 van dit Verdrag;*
- d) artikel 6, lid 2, met betrekking tot het optreden van de instellingen, voorzover het Hof bevoegd is op grond van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en op grond van dit Verdrag;*

---

¹ Deze titel zal worden opgenomen in de algemene en slotbepalingen (deel III).

- e) *de louter procedurele bepalingen van artikel 7; het Hof doet uitspraak op verzoek van de betrokken lidstaat, binnen een maand na de datum van de in dat artikel bedoelde constatering door de Raad;*
- f) *de artikelen 46 tot en met 53.*

Artikel 47

Behoudens de bepalingen houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en deze slotbepalingen, doet geen enkele bepaling van dit Verdrag afbreuk aan de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen, noch aan de Verdragen en handelingen waarbij deze Verdragen zijn gewijzigd of aangevuld.

Artikel 48

De regering van elke lidstaat of de Commissie kunnen aan de Raad ontwerpen voorleggen tot herziening van de Verdragen waarop de Unie is gebaseerd.

Indien de Raad na raadpleging van het Europees Parlement en, in voorkomend geval, van de Commissie, gunstig adviseert ten aanzien van het bijeenkomen van een conferentie van vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, wordt deze conferentie door de voorzitter van de Raad bijeengeroepen, ten einde in onderlinge overeenstemming de in genoemde verdragen aan te brengen wijzigingen vast te stellen. In geval van institutionele wijzigingen op monetair gebied wordt tevens de Europese Centrale Bank geraadpleegd.

De wijzigingen treden in werking nadat zij door alle lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen zijn bekrachtigd.

Artikel 49

Elke Europese staat die de in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen in acht neemt, kan verzoeken lid te worden van de Unie. Hij richt zijn verzoek tot de Raad, die besluit met eenparigheid van stemmen na de Commissie te hebben geraadpleegd en na instemming van het Europees Parlement, dat zich uitspreekt bij volstrekte meerderheid van zijn leden.

De voorwaarden voor de toelating en de uit die toelating voortvloeiende aanpassingen van de Verdragen waarop de Unie is gebaseerd, vormen het onderwerp van een akkoord tussen de lidstaten en de staat die het verzoek indient. Dit akkoord moet door alle overeenkomstsluitende staten worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Artikel 50

1. De artikelen 2 tot en met 7 en 10 tot en 19 van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben, ondertekend te Brussel op 8 april 1965, vervallen.

2. De artikelen 2, 3, lid 2, en titel III van de Europese Akte, ondertekend te Luxemburg op 17 februari 1986 en te 's Gravenhage op 28 februari 1986, vervallen.

Artikel 51

Dit Verdrag wordt voor onbeperkte tijd gesloten.

Artikel 52

1. Dit Verdrag zal door de Hoge Verdragsluitende Partijen worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd bij de regering van de Italiaanse Republiek.

2. Dit Verdrag treedt in werking op 1 januari 1993, mits alle akten van bekrachtiging zijn nedergelegd, of bij gebreke daarvan op de eerste dag van de maand die volgt op het nederleggen van de akte van bekrachtiging door de ondertekenende staat die als laatste deze handeling verricht.

Artikel 53

Dit Verdrag, opgesteld in één exemplaar, in de Deense, de Duitse, de Engelse, de Franse, de Griekse, de Ierse, de Italiaanse, de Nederlandse, de Portugese en de Spaanse taal, zijnde de teksten in elk van deze talen gelijkelijk authentiek, zal worden nedergelegd in het archief van de regering van de Italiaanse Republiek die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan de regeringen der andere ondertekenende staten.

Krachtens het Toetredingsverdrag van 1994 zijn de teksten van dit Verdrag in de Finse en de Zweedse taal eveneens gelijkelijk authentiek.